

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**3 NUMARALI AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON
VE DEĞERLENDİRMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Merve TEMİZ

AMASYA
Kasım- 2018

T.C
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

3 NUMARALI AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON
VE DEĞERLENDİRMESİ

Hazırlayan
Merve TEMİZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğretim Üyesi Turan AÇIK

AMASYA - 2018

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Merve TEMİZ

.../ .../ 2018

ÖZET

3 NUMARALI AMASYA ŞER‘İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ

Merve TEMİZ

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans,
Kasım, 2018

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Turan AÇIK

Bu tez çalışmasında, 1634 – 1635 (H. 1044) yıllarına ait “3 No’lu Amasya Şer‘iyye Sicili’nin transkripsiyonu yapılarak, defterde bulunan belgelerin konularına göre tasnifi ve değerlendirmesi üzerinde durulmuştur.

Tez 3 kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda ilk olarak Amasya tarihi hakkında kısaca bilgi verilmiş, Şer‘iyye Sicilleri’nin muhtevası ve genel özelliklerinden bahsedilmiş ve Şer‘iyye Sicilleri’nin Osmanlı tarihi açısından önemine değinilmiştir. İkinci kısımda Amasya Şer‘iyye Sicilleri ve 3 No’lu Amasya Şer‘iyye Sicili hakkında bilgiler verilmiş ve kayıtların tasnifi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Üçüncü kısımda ise belgelerin transkripsiyonu verilmiş ve tartışma başlığında merkezden eyalete gelen belgelerden elde edilen bilgiler ışığında Amasya’nın Revan seferi sırasında sefer organizasyonu üstesinden nasıl gelmeye çalıştığı örnekler verilerek açıklanmıştır. Bu bölümlerin dışında değerlendirme kısmından sonra sonuç bölümü, kaynakça ve son olarak ekler kısmında tezin orijinal belgeleri yer almaktadır.

Okuyucuya kolaylık sağlaması için defterdeki her sayfa numarasının yanında kayıt numarası gösterilmiştir. Mesela 1/1, 1/2, 2/1, 2/2 gibi. Burada ilk rakam sayfa numarasına, ikinci rakam da kayıt numarasına işaret etmektedir. İncelenen şer‘iyye sicili defterinin transkripsiyonu yapılırken günümüz Türkçesinin imlâ kuralları içinde hareket edilmekle birlikte, metinde Ayn (ع) harfi (‘), elif (ل) ve hemze (ء) harfleri (’) işareti, uzatma ve inceltme harfleri ise (^) işareti ile gösterilmiştir. Yapılan transkripsiyonda okuma hataları en aza indirilmeye çalışılmış, okunamayan kelimeler ... ile belgede kâtiplerin boş bıraktığı yerler (boşluk), okunup tam emin olunmayan kelimeler (?) işareti ile ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Amasya, Şer‘iyye Sicilleri, Kadı, Revan Seferi

ABSTRACT

NUMBER 3 AMASYA COURT RECORD'S TRANSCRIPTION and EVALUATION

Merve TEMİZ

Amasya University, Institute Of Social Sciences Division Of History Education,

M.A. , November, 2018

Supervisor: Dr. Lecturer Turan AÇIK

In this thesis study, transcription of no 3 Amasya Sharias' Registry from 1634 – 1635 (H. 1044) it focused on grading and evaluation of the documents in the book.

The thesis is consists of three parts. Giving brief information about history of Amasya in the first part, it mentioned content and general features of Sharias' Registry and touched upon importance of Sharias' Registry in terms of ottoman History. In the second part, giving informations about Amasya Sharias' Registry and no three Amasya Sharias' Registry and making classification and evaluation of records. In the third part, giving transcription of record, in the light of the information obtained from the documents coming from the center to the province in the title of discussion. How to overcome the organization of expeditions during the expedition of Amasya is explained by giving examples. Out of these sections after the part of the evaluation, the result section, bibliography and finally the supplementary documents of the thesis are included.

The registration number is shown next to each page number in the notebook to help the reader 1/1, 1/2, 2/1, 2/2. The first number refers to the page number and the second number to the registration number in here. When transcription of the reviewed Sharias' Registry book is being made with the rules of Turkish spelling, Ayn (ع) is shown with ('), elif (ل) and hemze (ة) are showed with apostrophe (') letters are showed with this sign (^).

Attempts to minimize reading errors in transcription unread words are shown with ... places where the clerks leave the spesces are shown with (space) unclear words are shown with (?).

Key words: Ottoman, Amasya, Sharias Registry, Kadı, Revan Expedition

ÖN SÖZ

Şer'iyeye Sicilleri, 15. yüzyılın ikinci yarısından 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar Osmanlı tarihini incelemek bakımından birinci elden kaynaklardır. Bunlar yazıldıkları dönem hakkında bizlere sosyal, ekonomik, idari, kültürel ve hukuki bakımdan önemli bilgiler vermektedirler. İstanbul Müftülüğü Şer'î Siciller Arşivinde bulunan İstanbul'a ait 10.000 adet civarında defter ve şu anda Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde toplanan Anadolu'nun 10.000 adet civarındaki sicilleri, Balkanlar ve Ortadoğu da düşünülürse milyonlarca sayfası ve kayıtları ile Osmanlı tarihinin her alanı için eşsiz bir kaynaktır.

Osmanlı kadısı, kazanın hem mülkî hem beledî amiri hem de noterlik vazifelerini icra etmektedir. Kadılar görev süreleri içerisinde mahkemeye intikal eden davaları Şer'iyeye sicilinin sicill-i mahfuz bölümüne kaydettikleri gibi, devlet merkezinden kendisine gönderilen resmî belgeleri de sicill-i mahfuz defterlü bölümüne kaydederlerdi. Bundan dolayı bu defterlerde çok değişik türde belge bulmak mümkündür. Bu belgeler arasında kadının kendi vermiş olduğu hüccet ve i'lâmlar (mülk satışı, boşanma, borç, miras, hibe, vergi vb. kayıtlar) yanında devlet merkezinden gönderilen fermanlar, berâtlar, buyrulduklar, tezkereler ve temessükler yer almaktadır.

Sicillerde diplomatik ilmi açısından belge çeşitliliğinin yanı sıra, değişik konularda pek çok belge de bulunmaktadır. Bunlar genellikle mülk satışları; borç-alacak anlaşmaları ve anlaşmazlıkları, mirâs paylaşımları ve ihtilafları; darb, yaralama, küfür ve hırsızlık davaları; vasî, vekîl ve kefil tayinleri; evlenme-boşanma, nafaka bağlanması, fetva, vakıf, köle ve cârîye azadı gibi konularda yoğunlaşmaktadır. Bu kadar değişik türde ve konuda belge ihtiva etmesinden dolayı Şer'iyeye sicilleri, genel tarih açısından olduğu kadar, hukuk tarihi, iktisat tarihi ve askerî tarih açısından da büyük önemi haizdir.

Bu konu zenginliği, belgelerin gün yüzüne çıkarılması gerektiğini göstermektedir. Çünkü Osmanlı tarihinin birçok alanında çalışacak araştırmacılar için öncelikli başvurulması gereken kaynaklar Şer'iyeye sicilleridir. Bu istikamette Amasya gibi şehzade sancağı olma hüviyeti bakımından Anadolu'nun önemli şehirlerden birinin sicillerinin transkripsiyonu mühim bir vazife olarak önümüzde durmaktadır. Bu tezin yapılmasının aslı

gayesi de elden geldiğince bu literatüre bir katkı yapabilmektir. Bunun için önce Amasya'nın 3 numaralı Şer'iyeye sicilinin transkripsiyonu yapılmış ve daha sonra da incelenen bu sicilden hareketle halkın ne konularda mahkemeye şikâyette bulunduğu, ne gibi hususlarda anlaşmalar yaptığı ve devletin çeşitli sebeplerle gönderdiği ferman, berat gibi belgelerden de merkez ve Amasya arasındaki siyasî iletişimi tahlil edebilmek mümkün olmuştur.

Bu tezin, konusunun tespitinden yazım aşamasına kadar ortaya çıkan her türlü güçlükte bana yol gösteren, çalışmamın her aşamasında çok değerli zamanını bana harcayarak her türlü yardım ve kolaylığı sağlayan saygı değer danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Turan AÇIK'a, yine yardımları ile bu tezin tamamlanmasına çok büyük katkıları olan hocalarım Doç. Dr. İbrahim SERBESTOĞLU ve Dr. Öğretim Üyesi Miraç TOSUN'a, ayrıca hayatım boyunca bana destek olan aileme içten teşekkürlerimi sunarım.

Merve TEMİZ

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULAR.....	3
1. 1. Şer‘iyye Sicilleri’nin Tarihçiliğimizdeki Yeri.....	6
1. 1. 1. Şer‘iyye Sicillerinin Muhtevası.....	6
1. 1. 2. Şer‘iyye Sicillerinin Genel Özellikleri.....	7
1. 1. 2. 1. Şekil Bakımından.....	7
1. 1. 2. 2. Muhteva Bakımından.....	7
1. 1. 3. Şer‘iyye Sicillerinin Osmanlı Tarihi Açısından Önemi.....	8

II. BÖLÜM

2. AMASYA ŞER‘İYYE SİCİLLERİ VE 3 NUMARALI AMASYA ŞER‘İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRMESİ.....	11
2. 1. Amasya Şer‘iyye Sicilleri.....	11
2. 2. 3 Numaralı Amasya Şer‘iyye Sicili (H. 1044/ M. 1634 – 1635).....	11
2. 3. Kayıtların Tasnifi ve Değerlendirmesi.....	16
2. 3. 1. Merkezden Eyalete Gelen Yazılar.....	16
2. 3. 1. 1. Ferman.....	16
2. 3. 1. 2. Berat (Nişan).....	18
2. 3. 1. 3. Buyuruldu.....	20
2. 3. 1. 4. Tezkere.....	21
2. 3. 1. 5. Temessük.....	22
2. 3. 2. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler.....	23
2. 3. 2. 1. Mürasele.....	23

2. 3. 2. 2. Mülk Alım – Satımları.....	23
2. 3. 2. 3. Mülk ve Eşya İhtilâfi	27
2. 3. 2. 4. Borç – Alacak	29
2. 3. 2. 5. Miras	31
2. 3. 2. 6. Vasi Tayini	33
2. 3. 2. 7. Vekâlet.....	33
2. 3. 2. 8. Hibe ve Temlik	34
2. 3. 2. 9. Asayiş (Yaralama, Darp, Hırsızlık, Kast-ı Zina, Hakaret vb.)	36
2. 3. 2. 10. Ölüm Keşfi	38
2. 3. 2. 11. Vergi	39
2. 3. 2. 12. Vakıf.....	40
2. 3. 2. 13. Fetva	41
2. 3. 2. 14. Mal Teslimi	42
2. 3. 2. 15. Köle ve Cariye Alım-Satımı ve Azadı.....	43
2. 3. 2. 16. Nişanlanma ve Vazgeçme	44
2. 3. 2. 17. Boşanma	45
2. 3. 2. 18. Nafaka Talep ve Tayini	46
2. 3. 2. 19. Takas.....	47
2. 3. 2. 20. Muhallefat Tespiti.....	48
2. 3. 2. 21. Narh	49
2. 3. 2. 22. İhtida.....	50
2. 3. 2. 23. Dem-i Diyet Talebi.....	50
2. 3. 2. 24. Kefil (Kefalet).....	51
2. 3. 2. 25. Bargir Teslimine Dair	52
2. 3. 2. 26. Göreve Başlama ve Tayin	52
2. 3. 2. 27. Diğer	52
2. 4. Amasya'nın İdari Birimleri	53

III. BÖLÜM

3. 3 NOLU AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU	59
4. TARTIŞMA: REVAN SEFERİ'NDE AMASYA'NIN KONUMU	287
SONUÇ.....	292

KAYNAKÇA	294
EKLER	301
ÖZGEÇMİŞ.....	311

KISALTMALAR DİZİNİ

- A. Ş. S.** : Amasya Şer'iyeye Sicilleri
Bkz. : Bakınız
BOA. : Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C. : Cilt
DİA. : Diyanet İslam Ansiklopedisi
H. : Hicri
Haz. : Hazırlayan
M. : Miladi
No. : Numara
S. : Sayı
s. : Sayfa

GİRİŞ

Kadı sicilleri, Osmanlı tarihi araştırmalarında birinci el kaynaklar arasında yer almaktadır. Mikro ölçekte veri temin eden bu kaynaklar ekseninde yapılan çalışmalar her geçen gün Osmanlı tarihçiliğine yeni yorumlar yapabilme fırsatı da temin etmektedir. Halil İnalçık, Özer Ergenç, Ronald Jennings, Haim Gerber, Suraiya Faroqhi gibi öncü tarihçilerin yaptığı çalışmalarını takip eden sonraki nesil tarihçiler, sicilleri diğerk arşiv belgeleri ile mukayeseli de kullanmaya başlayarak Osmanlı tarihinin hemen bir çok konusunda müdellel eserler kaleme almaya başlamışlardır.¹ Osmanlı tarihi uzmanlarının muhatap oldukları belge zenginliği münasebetiyle yapılacak çalışmalarda hemen her belgeyi bizzat okuyup transkribe etme güclüğü de hakikattir. Dolayısıyla belge neşirleri, hâlâ önemli bir çalışma alanı olarak tarihçilerin faaliyet alanlarından biridir. Bu tez kapsamında da 1634 – 1635 tarihlerinde Amasya mahkemesine intikal eden kayıtların transkripsiyonunun yapılması ile bu gibi çalışmaların bir araya gelmesi neticesinde nispeten “uzun süreçlerin” irdelenebilmesi imkânının elde edilebileceği varsayılmaktadır. Nitekim Osmanlı tarihçiliğinin Annales ekolünün sosyo-ekonomik tarih yazımına dâhil olması ve bilhassa 1980’lerden sonra artan ölçüde Osmanlı arşivlerinin etkin bir şekilde kullanılmaya başlanması, ilmî yeterlilik bakımından mühim çalışmalar kaleme alınmasını temin etmiştir (Açık, 2007: 1–5). Böylece 3 numaralı Amasya Şer‘iyye Sicili’nin transkripsiyonu ve değerlendirmesinden müteşekkil tezimiz ile hem Amasya Şer‘iyye Sicilleri üzerine dikkat çekmek hem de sicillerin ihtiva ettiği zengin bilgileri araştırmacıların dikkatine sunarak, Annales ekolü eksenli sosyo-ekonomik tarihçiliğin en önemli belge serilerinden birini literatüre kazandırmak amaçlanmıştır. Bunun yanında bu 3 nolu Amasya sicili ile siyasi tarihe dair de malumat edinebilmek mümkün olmaktadır. Zira IV. Murad’ın Revan Seferi esnasındaki belgeleri muhtevi bu defter ile Amasya’nın bu savaştaki konumu ve savaşın lojistiği hakkında da elden geldiğince tespit yapmak fırsatı vardır.

3 No’lu Şer‘iyye Sicili, H. 1044/ M. 1634 – 1635 yıllarına ait kayıtları ihtiva etmekte ve 64 varaktan oluşmaktadır. Tez, genel olarak Şer‘iyye Sicilleri ve Amasya Şer‘iyye Sicili

¹ İnalçık, 2009: 1 – 496. Ergenç, 2013: 1 – 518. Jennings, 1986: 175 – 189. Gerber, 1988: 1 - 227. Faroqhi, 2006: 1 – 211.

ile ilgili daha 6nceden yapılmış olan kitap, tez, makale gibi çalışmalardan da yararlanılarak zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Amasya şer'iyye Sicilleri ile ilgili yapılan çalışmalar kaynakça kısmında verilmiştir.

I. BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULAR

Amasya, Anadolu tarihinde ve coğrafyasında mühim bir yeri olan, deniz seviyesinden 400 metre yükseklikte, Yeşilırmak vadisinde iki tarafı yüksek dağlarla çevrili bir şehirdir (Şahin ve Emecen, 1991: 1). Şehrin kimler tarafından kurulduğu ve isminin nereden geldiği kesin olarak bilinmemektedir. Bu konuda muhtelif görüşler ileri sürülmüştür. Osman Feyzi Olcay, Amasya'nın Amas, Amis, Amises, Amezdi gibi farklı şekillerde telaffuz edilen bir kişi tarafından kurulduğunu ve ismin buradan geldiğini belirtmiştir (Olcay, 2010: 183).² Şehrin tarihinin Hititler dönemine kadar uzandığı düşünülmektedir. Helenistik Seleukhoslar döneminde zaman zaman Pontus krallarına payitahtlık yapan Amasya, milattan önce 63 yılında da Roma İmparatorluğu sınırlarına dâhil olmuştur. Milattan sonra III. yüzyılda ise bir piskoposluk merkezi hâline gelmiştir. 712'de Araplar tarafından fetholunmuş, fakat birkaç yıl sonra imparator III. Leo (717–740) idaresindeki Bizans kuvvetleri şehri ele geçirmiştir (Şahin ve Emecen, 1991: 1).

Amasya'nın Türkler tarafından ne zaman fethedildiği hususunda sarıh bir bilgi yoktur. Fakat Danişmendnâme'ye dayanarak şehrin Melik Danişmend Gazi tarafından feth edildiği kabul edilmektedir. XI. yüzyıl başlarında şehir Danişmendliler'in idaresi altındadır (Gabriel ve Yinanç, 1978: 394). Bu hâkimiyetin Danişmendliler'in II. Kılıçarslan (1156–1192) döneminde Anadolu Selçukluları'na bağlanmasına kadar sürdüğü anlaşılmaktadır. II. Kılıçarslan'ın saltanatının sonlarına doğru oğulları arasında yapılan taksimde şehir Nizameddin Argunşah'ın payına düşmüş, fakat Argunşah'ın kardeşi ve Tokat beyi olan Rükneddin Süleyman burayı zorla ele geçirmiştir. Şehrin daha sonra, tarihinde önemli bir dönemeç olan Babaîler isyanına sahne olduğu görülmektedir. Dini ve ekonomik sebeplerden dolayı isyan edenlerin başı olan Baba İlyas, Amasya ve çevresinde isyanını yoğunlaştırmış ve daha sonra sığındığı Amasya Kalesi'nde öldürülmüştür. Bu olay Amasya'da istikrarı bozmuş ve bölge Moğol istilasına hazır hale gelmiştir (Gürbüz, 2007:

² Hüseyin Hüsameddin, bu ismin “Amas nâm-ı diğer Amis olduğunu” belirtmektedir (Hüseyin Hüsameddin, 2007: 20).

165).³ Bundan sonra da 1243 yılında Köseadağ savaşı sonucu, Amasya, Moğol valileri tarafından idare edilmeye başlanmıştır. Bir ara II. Gıyaseddin Mesud'un oğlu Tâceddin Altınbaş'ın hâkimiyeti altına girmişse de daha sonra Sivas hâkimi Eretna'nın ve haleflerinin eline geçmiştir (Şahin ve Emecen, 1991: 1). Eretna oğullarından Gıyasüddin Mehmed Bey döneminde, Emir Hacı Şadgeldi Amasya'ya hâkim olmuş ve Alaaddin Ali Bey döneminde ise artık müstakil hareket etmeye başlamıştı. Bu dönemde Kadı Burhaneddin Ahmed ile Emir Hacı Şadgeldi'nin Amasya hakimiyeti münasebetiyle araları açılmış, fakat Kadı Burhaneddin Amasya'ya hâkim olamamıştır (Şimşirgil, 1996: 79). Yıldırım Bayezid döneminde Amasya emiri Ahmed Bey'in Kadı Burhaneddin'in baskısından bunalması nedeniyle, Amasya onun talebi neticesinde 1393 ya da 1398 yılında Osmanlı İmparatorluğu'na dâhil olmuştur (Uzunçarşılı, 1994: 277–278).⁴

Osmanlı hâkimiyeti altında Amasya, “Şehzade Sancağı” hüviyeti kazanmış ve (1386 – 1566) yılları arasında 12 şehzade Amasya'da valilik yapmıştır. Bu şehzadelerden Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet, II. Murat, Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezid ve III. Murat daha sonra padişah olmuşlardır. Bu arada yaklaşan Timur tehlikesi sebebiyle Sivas'tan kaçanlar Amasya'ya sığınmış Osmanlı'nın parçalanması sırasında Amasya Çelebi Mehmed'e bırakılmıştır. Nitekim daha sonra Fetret Devri'nde burayı kendisine merkez ittihaz ederek devleti Amasya'dan hareketle yeniden inşa etmiştir (Gürbüz, 2007: 166 – 166).

Ayrıca Amasya ilk dönemlerde 1520 yılına kadar Rum Vilayeti'nin merkezi olmuş ve beylerbeyiler burada oturmuştur. Bu tarihten sonra ise Sivas, vilayetin merkezi olarak Amasya bu vilayet içerisinde bir sancak olarak idarî taksimattaki yerini muhafaza etmiştir (Gökbilgin, 1965: 51). II. Bayezid'in tahta geçmesinden sonra Amasya'yı ilgilendiren çok önemli bir tehlike meydana gelmiştir. Safevi Devleti'nin kurucusu Şah İsmail, Anadolu'daki heterodoks zümreleri kendine bağlamak için harekete geçmiş ve Osmanlı topraklarında geniş bir isyan için hazırlıklara başlamıştı (Sümer, 1976: 265). Osmanlı hükümeti bu harekete karşı ciddi önlemler almış ve Yavuz Sultan Selim'in Şah İsmail'e

³ Babailer İsyanı için ayrıntılı olarak bkz: (Ocak, 1980: 35 – 44).

⁴ Literatürde Amasya'nın 1383, 1386 ya da 1393 yılında Osmanlılar tarafından ele geçirildiği ifade edilse de en son Şahin ve Emecen tarafından yazılan İslam Ansiklopedisi'ndeki “Amasya” maddesinde, Şadgeldi'nin ölümü üzerine oğlu Ahmed'in Yıldırım Bayezid'in desteğini alarak şehri Kadı Burhaneddin'e karşı müdafaa ettiği, Bayezid'in bu sırada Kadı Burhaneddin'e mağlup olduğu; fakat yeniden giriştiği mücadele neticesinde 1398 yılında Amasya'yı Osmanlı topraklarına kattığı ifade edilmektedir (Şahin ve Emecen, 1991: 1).

karşı Çaldıran zaferini kazanmasıyla Anadolu'da ki Safevi emellerine büyük bir darbe indirmiştir. 1520 yılında 51 yaşında vefat eden Yavuz Selim'in yerine tek varisi olan Manisa Valisi Şehzade Süleyman geçmiştir . Bu dönemde Osmanlı ordusu Macaristan meselesi ile meşgul iken Amasya ve civarının Babazünnun, Zünnunoğlu, Atmaca gibi Kızılbaş Türkmen isyanlarına sahne olduğu görülmektedir (Gürbüz, 1993: 34)

Osmanlı Devleti'nde 16. yüzyıl sonlarında ortaya çıkan ve Amasya, Çorum, Tokat bölgelerinde etkili olan Celali isyanları önemli siyasi, ekonomik, idari, sosyal ve güvenlik sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Başta Karayazıcı olmak üzere kardeşi Deli Hasan, Amasyalı Deli Zülfikar, Malatyalı Karakaş Ahmet vb. leri Amasya ve çevresinde isyan ve karışıklıklar çıkararak Osmanlı merkezi otoritesini zor durumda bırakmışlardır. Yine Abaza Mehmet Paşa, Vardar Ali Paşa ve Abaza Hasan Paşa isyanlarında da Amasya'da büyük mücadeleler olmuş ve halk büyük zarar görmüştür (Beşirli, 2007: 183).

Osmanlı İmparatorluğu'nun 18. yüzyılı hükümet idaresi ve toplumun dirlik ve düzenliğinin sağlanmaya çalışıldığı bir dönem olmuştur (Akdağ, 1966: 212). Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin İran'a yaptığı seferlere Amasya'da tımar ve zeameti tasarruf eden askeriler de katılmıştır (Beşirli, 2007: 184). 18. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin her bakımdan oldukça zor şartlar altında olduğu söylenebilir. Merkezi otoritenin zayıflaması taşra teşkilatında da kendini hissettirmiştir. 18. yüzyıl Amasya Sicilleri incelendiğinde eşkıyalık hareketlerinin oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Yine bu dönemde İran seferlerinin de sosyal yaşamı önemli ölçüde etkilediği söylenebilir (Güneş, 2007: 212).

18. yüzyıl ve 19.yüzyılın başlarında Amasya üzerinde Bozoklu Cabbarzadeler ve Canikli sülalesinin rekabetinin söz konusu olduğu görülmektedir (Beşirli, 2007: 184 – 185). 20. yüzyıla gelindiğinde ise Birinci Dünya Savaşı'nda vatan savunması karşısında üzerlerine düşen görevi yerine getiren Amasya halkından, Çanakkale cephesinde yapılan savaşlarda toplam 32 kişinin şehit olduğu görülmektedir (Evsile, 2007: 231). Amasya Milli Mücadele Dönemi'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından yayımlanan ve Milli Mücadele'nin programını belirleyen Amasya Tamimi ile de görevini yerine getirmiş ve Cumhuriyetin ilanından sonra 24 Nisan 1924'te il olmuştur (Şahin ve Emecen, 1991: 4).

Amasya'nın tarihi hakkında verilen bu kısa malumatın ardından şimdi bizim çalışmamız kapsamında Amasya tarihine hangi kaynaklar bağlamında ve hangi konuda katkı yapılmaya çalışacağını ifade edebiliriz. Bilindiği üzere şehir tarihi çalışmalarında tahrir defterleri ve Şer'iyeye sicilleri ilk başvurulmuş arşiv belgeleridir. Şehirlerin sosyal ve

ekonomik yapısını ortaya çıkarmakta nispeten uzun zamandır kullanılan bu kaynaklardan Şer'iyeye sicilleri ise tahrir defterlerine nazaran bütüncül bir iktidar algısı üzerinden bir kazanın hem mülkî hem de adlî yöneticisi hüviyetindeki kadıların icra ettiği geniş bir görev silsilesinin ürünü olmaları hasebiyle daha tafsilatlı ve çeşitli veriler sunmaktadır (Uğur, 2003: 305–344)

Şer'iyeye sicillerinin şehir tarihçiliği açısından arz ettiği önem ilmî muhitlerde geniş kabul görmekte, sicillerle desteklenen şehir tarihi çalışmalarının Osmanlı tarihinin daha iyi anlaşılabilmesi ve yorumlanabilmesi için büyük yardım ettiği bilinmektedir (İnan, 1999: 102 – 103). Şer'iyeye sicilleri, Amasya şehri ve çevresi tarihi açısından da aynı şekilde büyük ehemmiyete sahiptir. Bu sebeple tezimizde 3 No'lu Amasya Şer'iyeye Sicili'nden faydalanarak, hem Amasya Şer'iyeye Sicilleri üzerine dikkat çekmek, hem de sicillerin ihtiva ettiği zengin bilgileri araştırmacıların dikkatine sunmak amaçlanmıştır. Buradan hareketle öncelikle Şer'iyeye sicilleri hakkında bilgi verilecek daha sonra ise, 3 No'lu Amasya Şer'iyeye Sicili'nin tanıtımı ve değerlendirmesi yapılacaktır.

1. 1. Şer'iyeye Sicilleri'nin Tarihçiliğimizdeki Yeri

1. 1. 1. Şer'iyeye Sicillerinin Muhtevası

“Şer'i” veya “Şer'iyeye” kelimesi mana itibarıyla şeriat-ı garrâya, yani İslam dininin esaslarına ve İslam dininin emrettiği dünya nizamına mensup ve müteallik veya muvafık olan anlamındadır (Sami, 2010: 774).⁵ Yine lügatlerde okumak, kaydetmek ve karar vermek demek olan "sicil" kavramı ile bir araya gelerek oluşturduğu mana şudur: Osmanlı İmparatorluğu'nun idari teşkilatının belkemiği olan kazalarda bulunan şer'i mahkemelerde, kadıların her türlü hukuki hadise hakkında verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere Şer'iyeye Sicilleri (Sicilat-ı Şer'iyeye), kadı defterleri, mahkeme defterleri veya vekâyi sicilleri denmektedir (Cin ve Akgündüz, 1990: 98).⁶

⁵ Ayrıca bkz: (Devellioğlu, 2005: 991).

⁶ Ayrıca bkz: (Gedikli, 2005: 187). (Pakalın, 1993: 343).

1. 1. 2. Şer‘iyye Sicillerinin Genel Özellikleri

1. 1. 2. 1. Şekil Bakımından

Şer‘iyye sicillerinin boyu uzun, eni dar olurdu. Örneğin, 40 cm. boyunda olan bir sicil defterinin 16 – 17 cm. eni olurdu. Ancak bütün defterlerin boyutlarının aynı olduğu söylenemez. Mahkemelere ve hâkimlere göre defterlerin ebatlarının değiştiği görülmektedir (Akgündüz, 1998: 18). Şer‘iyye sicilleri Fatih dönemi sonlarına kadar Arapça tutulmuştur; bu dönemden sonra da yer yer Arapça kayıtlara rastlansa da artık büyük oranda Osmanlı Türkçesi ile tutulmaya başlanmıştır (Açık, 2009: 462).⁷ Bilhassa 17. yüzyıldan itibaren Arap coğrafyası dışında defterler Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. İstanbul’dan gelen belgeler de ise Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. Sicil kayıtları daha çok rik‘a, ta‘lik veya divanî yazı ile yazılmışlardır (Uğur, 2010: 9).

1. 1. 2. 2. Muhteva Bakımından

Şer‘iyye sicilleri, Osmanlı tarihçiliği açısından mühim arşiv malzemelerindedir. XV. asrın yarısından başlayan sicillerin en erken tarihli 1 No’lu Bursa Şer‘iyye Sicilidir. Şer‘iyye sicilleri içerdikleri belgelerin çeşitliliği ve muhtevaları, XX. asrın ilk çeyreğine kadar olan uzun bir zaman dilimi için sosyal, ekonomik, siyasî, hukukî ve kültürel bakımdan Osmanlı tarihi araştırmalarını bilhassa 1980’lerden sonra canlandırmıştır. (Akgündüz, 1988: 11). Bu defterlerde, Sadece mahkemeye intikal etmiş hukukî ihtilafları değil, vergi kayıtlarını, vakıf senetlerini, bağış, kira, satış, ödünç gibi her türlü hukukî işlemleri, pazarda satılan ürünlerin ve ticari malların listesini, fiyatlarını, miras taksimlerini, terekeye dâhil olan eşyaların neler olduğunu, esnafın tâbi olduğu standartları, evlenme - boşanma kayıtlarını, borç – alacak –verecek kayıtlarını hâsılı Osmanlı siyasî, iktisadî ve sosyal tarihinin “zengin bir fotoğrafını” bulmaktayız (Receb ve Atay, 2010: 9). Şer‘iyye sicillerinde de açıkça görüldüğü kadarıyla kadı Sadece bir yargıç değil yerine göre mahallîn idarî ve mülkî âmiri, yerine göre vergi müfettişi veya noter yahut da Osmanlı ordusuna destek sağlayan bir askeri görevlidir.⁸

Mahkemeye intikal eden her türlü yazı, belirli bir disiplin içerisinde “mukayyid” denilen görevliler tarafından kaydedilmiştir (Açık, 2009: 463). Şer‘iyye sicilleri iki kısma

⁷ İstanbul kadı sicillerindeki arapça kayıt örnekleri için bkz: (Akman, 2009: 7-22).

⁸ Kadı ile ilgili bilgi için bkz: (Ortaylı, 1994: 1 - 112).

ayrılmıştır. Mahallî olaylara ilişkin olarak, kadı ve naiblerinin verdiği kararları içeren belgelerin (evlenme, boşanma, alım-satım, borç tescilleri, vasi ve vekil atamaları vs.) kaydedildiği kısma “Sicil-i mahfûz”, merkezden gelen emirlerin yazılı olduğu diğer tarafına ise “Sicil-i mahfûz defterlü” denilmiştir. Bu ikinci kısımda ise ferman, berat, buyruldu, tezkereler yer almaktadır. (Uğur, 2010: 9). Şer‘iyye sicillerindeki belgeler şer‘i mahkemelere mahsus bir usûl ve kaide altında kaleme alınmış ve bu yazım tarzına “sakk-ı şer‘i” denilmiştir (Uzunçarşılı, 1988: s.116). Daha sonra belgelerin tanzim ve yazım şekillerini açıklayan örnekler yazılarak sakk kitapları telif edilmiştir. Bu kitaplar sayesinde Şer‘iyye sicillerindeki kayıtlar sağlam bir düzene oturtulmuş ve üslup birliği sağlanmıştır (Açık, 2009: 463).⁹

1. 1. 3. Şer‘iyye Sicillerinin Osmanlı Tarihi Açısından Önemi

Şer‘iyye Sicilleri, hem bugünkü sınırlarımız içinde kalan bölgeler için hem de bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu dâhilinde olup bugün bağımsız olmuş unsurlar için önem arz etmektedir. Fakat Türkiye sınırları içerisinde kalan yerlere ait siciller gibi bu yerlere ait belgelerde eksiktir. Kıbrıs, Kahire, Şam, Basra, Sofya, Bosna, Üsküp, Yunanistan ve Kırım gibi merkezlerde Osmanlı İmparatorluğu’ndan kalma Şer‘iyye Sicilleri’nin varlığı bilinmektedir (Kahrıman, 1999: 6). Dolayısıyla bütün bu yerlerin bilhassa mahallî tarihlerinin aydınlatılmasında siciller vazgeçilmez kaynaklardır.

Şer‘iyye sicillerinin daha önce tahrir defterleri kaynaklı yapılan sancak/kaza çalışmalarına eklenmesi ile birlikte şehir tarihi yazımında ciddi bir ilerleme kaydedilmiştir. Nitekim mahallî hayata dair ilmi çalışmalarda, önemli tarihi olayların, tarihî şahsiyetlerin, mahallî yer adlarının ve önemli tarihi müesseselerin bütün ayrıntılarıyla doğru olarak tespitinde oldukça mühim faydalar sağlamıştır (Akgündüz, 1988: 13).

Osmanlı siyaset anlayışını tek bir kavram ile belirtmek gerekirse muhakkak ki bu kavram “adalet” olurdu. Devleti ve toplumu ilgilendiren hemen her konuda belgelerin yer aldığı Şer‘iyye sicillerinde de bu adalet kavramını açıkça görmekteyiz. Yani mülk – alım satımlarından atama beratlarına, borç – alacak ilişkilerinden vazife tevcihlerine; adam öldürmeden merkezden gönderilen hükümlere kadar birçok belge adaletin kapsamına girmektedir. Nitekim siyaset-adalet-kadı üçlüsünün gösterdiği üzere Şer‘iyye sicilleri,

⁹ Sak mecmuaları ile ilgili bilgi için bkz: (S. Kaya, 2005: 379 – 416).

Osmanlı devlet düzeninin nasıl olduğunu ve yöneten-yönetilen arasındaki ilişkilerin ne şekilde cereyan ettiğini gösterecek en iyi belge gruplarından biri olarak ifade edilebilir (Açık, 2012: 9–15).

Hukuk tarihini incelerken de İslam hukukunun uygulamada nasıl nasıl bir şekil aldığı, herhangi bir değişime uğrayıp uğramadığını, bütün sorunları çözüp çözmediğini, mahkemelerde hukuk kurallarının nasıl işlediğini ancak bu zengin kadı sicillerine bakarak anlamak mümkündür (Gedikli, 2007: 76). Aile hukuku ile ilgili alınan kararları, Osmanlı aile yapısını, nişanlanma, evlenme ve benzeri müesseselerin nasıl işlediğini, karı-kocanın çocuklar üzerindeki hak ve vazifelerini yine sicillerden takip etmek mümkün olabilmektedir.¹⁰ Miras hukukuna ilişkin hususların pratikteki görünümü için de müracaat edilecek öncelikli kaynaklardır. Ayrıca eşya, borçlar ve ticaret hukukuna ait kararlar da mevcuttur (Akgündüz, 1988: 13–14). Şer‘iyye sicilleri tetkik edilmeden Osmanlı hukuku hakkında yapılan çalışmalar eksik kalacaktır.

Şer‘iyye sicilleri buldukları yerin iktisadi hayatına dair de önemli bilgiler sunarlar. Şehir ve köylerde yaşayan halkın hayat ve geçim tarzı, ithalata ve ihracata söz konusu olan eşyalar, yetiştirilen tarım ürünleri, sanayi ürünleri, zanaat ve meslek grupları, halktan toplanan vergiler, devletin memurlarına ödediği tahsisatlar, hukuk ve ceza davalarındaki tazminatların miktarı ve cinsi, para arzı ve çeşitleri, para enflasyon ve devalüasyonun gerçek manadaki tarihi seyri Şer‘iyye sicillerinden rahatlıkla öğrenilebilmektedir (Akgündüz, 1988: 15). İstanbul’da bulunan 10.000 adet civarında defter ve Ankara Milli Kütüphanesi’nde toplanan Anadolu’nun 10.000 adet civarındaki sicilleri, Balkanlar ve Ortadoğu da düşünülürse milyonlarca sayfası ve kayıtları ile Osmanlı tarihinin her alanı için eşsiz bir kaynaktır. Sicil defterleri içerisinde yer alan kayıt türlerinden özellikle vergi, narh, miras, tereke, alış-satış, borç, evlenme (*mehir*) ve boşanma ilâm ve hüccetleri iktisat tarihini aydınlatmak bakımından en önemli kayıtlardandır (Uğur, 2003: 309 – 310).

Toplumsal tarih açısından incelendiğinde; komşular arasındaki ilişkiler ile toplumun en temel yapısı olan aile hakkında çok geniş bilgiler vermektedir. Ailenin sosyo-kültürel, dini ve ekonomik yapısı hakkında bilgi elde etmek mümkündür. Yine kadın tarihi çalışmaları açısından da, mikro düzeyde temin ettikleri veriler ile araştırmacılara geniş bir

¹⁰ Ayrıntı bilgi için bkz: (A. Kaya, 2008: 81–107).

perspektif sunmaktadır (Açık, 2015: 35 – 94). Dini ve sosyal yapı içerisinde ele alabileceğimiz vakıf, medrese, cami ve mescit isimlerine ulaşabilir ve yine buralarda çalışanların isimlerini, vazifelerini ve aldıkları ücretleri tespit etmek mümkündür (Uzun, 2013: 256). Ayrıca birer imparatorluk şehri (mahrûse) olmaları hasebiyle kozmopolit bir yapı taşıyan Osmanlı şehirlerindeki Müslim - gayrimüslim ilişkilerini değerlendirebilmek konusunda da sicillerde kıymetli bilgiler yer alır (Çiçek, 2001: 31 – 49).

Kadı Sicilleri, Osmanlı idarî teşkilatının bütün yönleriyle aydınlatılabilmesi için de başvurulması gereken kaynaklardır (İnalçık, 1943: 89 – 96). İmparatorluğun kaza, sancak ve eyalet taksimatını, beylerbeyilik, sancak beyliği, kethüdalık, bostancıbaşılık, çavuşluk, subaşılık ve voyvodalık gibi idarî; kadılık, naiblik ve muhızrlık gibi adli müesseselerin hem idarî yapısını, hem de ifa ettikleri vazifeler Şer‘iyye sicillerindeki kayıtlardan öğrenilebilir (Akgündüz, 1988: 16).

Askeri açıdan da Şer‘iyye sicilleri son derece önemli kaynaklardır. Osmanlı ordusu sefere çıktığında, hem Anadolu hem de Rumeli’ye ait muhtelif konak yerlerinde, asker, erzak ve benzeri ihtiyaçları temin edilmeye çalışılmıştır. Osmanlı ordusu sefere çıkacağı zaman, zarurî ihtiyaçların karşılanması için padişah tarafından, kadılara yazılı emirler gönderilmiş, bu emirlerde savaşın kime karşı ve hangi sebeple yapılacağı belirtilmiştir. Böylece, beş asır gibi uzun bir dönemi kapsayan harp tarihimizi, sicillerin genellikle sonlarında yer alan ve kadılara hitaben yazılan emir ve fermanlardan öğrenebiliriz (Akgündüz, 1988: 16).¹¹

Son olarak belgeler bize Osmanlı döneminde taşra hayatının gündelik yaşamında meydana gelen adli vakaları ve bunlarla ilgili yaşanan olayların boyutlarını ve sonuçlarını görebilme imkânı vermektedir. Mesela adam öldürme, yaralama, darp ve diğer adli olayların tahkiki için mahkemeler tarafından gönderilen görevliler olay yerinin ve mağdurlarının keşfini yaparak tutanak düzenlemişlerdir. Düzenledikleri tutanakları mahkemeye vermişler ve kadılar bu tutanıklara, tanık ifadelerine ve tarafların iddia ve beyanlarına göre bir karara varmışlardır. Keşif raporları, bize mağdurların yaralanma ve ölüm ile sonuçlanan vakalarda, hadiselerin nasıl, niçin, ne şekilde, nerede ve kimler arasında meydana geldiği, ölüm nedenleri vb. konulara dair ipuçları vermektedir (Selçuk, 2015: 373).

¹¹ Ayrıca bkz. (Öztürk, 2011: 1 – 388).

II. BÖLÜM

2. AMASYA ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE 3 NUMARALI AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRMESİ

2. 1. Amasya Şer'iyeye Sicilleri

Amasya Şer'iyeye Sicilleri, Amasya ile ilgili yapılan araştırmalarda ilk ele alınması gereken kaynak özelliğindedir. Amasya'ya ait olan Şer'iyeye sicillerinden en eski tarihlisi 1 no'lu sicil olup, H. 1034 – 1036/ M. 1624 – 1626 tarihlerine ait belgeleri ihtiva etmektedir. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından 1988 yılında yayınlanan ve şehirlere ait Şer'iyeye sicil kataloglarını da içeren eserde Amasya Şer'iyeye Sicilleri'nin Tokat Müzesi'nde olduğu ifade edilmiştir. Bu eserde, Amasya'ya ait Hicri 1034–1290 (Miladi 1624–1874) tarihleri aralığında 95 sicil zikredilmiştir. Fakat Alpaslan Demir ve Yasin Dönder'in yeni buldukları Amasya Şer'iyeye sicillerini tanıttıkları çalışmalarında Amasya'ya ait sicil sayıları şöyle ifade edilmektedir: “*Literatürde Amasya'ya ait 95 sicil zikredilmişken, Tokat müzesinde bulduğumuz iki sicille birlikte sayı 97'ye yükselmiştir. 1876–1878 yıllarını içeren sicilin tanıtımı daha önce yapılmıştır. Bu bildirin konusu olan sicil ise 1878 yılı sonrasına ait olup akademi dünyasına kazandırılması ve bu dönemi çalışacaklara kaynak olacak olması açısından önem arz etmektedir*” (Demir ve Dönder, 2017: 159). Şer'iyeye sicilleri önceki yıllarda Tokat'ta muhafaza edilirken 1991 yılında Ankara Milli Kütüphanesi'ne nakledilmiştir. Bir süre burada kaldıktan sonra 27.03.2006 tarihinde Şer'iyeye Sicilleri, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir (Kök, 2006: 11).

2. 2. 3 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicili (H. 1044/ M. 1634 – 1635)

Amasya'nın 3 Numaralı Şer'iyeye Sicili üzerine yapılan bu tez de yapılmış olan diğer çalışmalar zincirinin bir halkasını teşkil edecektir. “3 No'lu Amasya Şer'iyeye Sicil Defteri” Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde bulunmaktadır. Bu defter 128 sayfa, 64 varak ve

407 belgeden oluşmaktadır. Defterdeki bir kaydın üzerinin çizilmiş olduğu¹² ve üç adet kaydın eksik¹³ olduğu görülmektedir. Sicile sayfa numaraları sonradan verilmiştir. Defterin başında ve sonunda sicil-i mahfûz defterlü kısmı mevcuttur, orta kısımda ise sicil-i mahfûz kısmı yer almaktadır. Sicilde en çok yer alan kayıtlar merkezden eyalete gelen kayıtlar (Ferman, Berat, Buyuruldu), mülk satışı, mülk ihtilafı, asayiş ve bargir teslimi ile ilgili kayıtlardır. Tarih sıralamasında genelde kronoloji takip edilmişse de bazen kronolojik sıranın bozulduğu görülmektedir. Bunun nedeni muhtemelen defter yazılırken sayfalar arasında boşluk bırakılması ve bu boşlukların daha sonra yazılmış olmasıdır (Özdemir, 2003: 14). Yazı stili genelde okunaklı olmakla birlikte kimi zaman okunması güçleşmektedir. Tarihlendirme yazı ile yapılmış olmakla birlikte Arabî rakamlar kullanılarak da tarihlendirmenin yapıldığı görülmektedir.

Şer‘iyye Sicilleri ait oldukları bölgenin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan mahkeme kararları olmakla beraber aynı zamanda birçok belge çeşidini de içerir. Çünkü Osmanlı’da herhangi bir vilayet, sancak veya kazaya gönderilen ferman ve buyruldukların birer sureti mutlaka Şer‘iyye Sicilleri’ne kaydedilirdi. Buna göre 3 No’lu Şer‘iyye Sicili’nin içerdiği belgeleri şu şekilde iki gruba ayırabiliriz.

1. Kadıların kendilerinin inşa etmedikleri, bilakis kendilerine hitaben gönderilen fermanlar, beratlar, buyurulduklar ve diğer hüküm çeşitleri.

2. Kadı tarafından kaleme alınan belgeler. Sakk-ı şer‘î kitaplarında bu gruba giren belgelerin tanıtımı ve tasnifi yapılmıştır. Şer‘iyye sicillerindeki kayıtların da genellikle %90’nını bu gruba giren belgeler oluşturmaktadır. Bunlar hüccetler, ilâmlar, ma‘rûzlar, mürâseleler vb.’dir.¹⁴

Kayıtların konu itibariyle sicildeki dağılımını tablo halinde şu şekilde göstermek mümkündür.

¹² A. Ş. S., 3, 64/3 (A. Ş. S. kısaltmasından sonraki ilk sayı sicil numarasını, ondan sonraki sayı varak numarasını ve taksim ile ayrılan sayı da kayıt numarasını göstermektedir.)

¹³ A. Ş. S., 3, 24/2, 49/3, 57/1.

¹⁴Sicillerde görülen belge türleri hakkında tafsilatlı bilgi için bkz: (Akgündüz, 1988: 20 – 50).

Tablo 1. Konuların Sicildeki Dağılımı

Belgenin Konusu	Belgenin Numarası	Belge Sayısı	Oran
Ferman	1/1, 2/1, 2/2, 3/2, 7/1, 8/1, 8/2, 8/3, 9/2, 10/3, 11/1, 12/1, 12/2, 14/1, 14/2, 15/1, 16/1, 17/1, 18/1, 19/2, 20/1, 20/2, 21/1, 21/2, 23/1, 24/1, 25/3, 26/1, 26/2, 26/3, 27/1, 29/3, 31/2, 32/1, 63/2, 70/2, 83/1, 83/2, 86/1, 87/1, 87/2, 88/2, 88/4, 89/1, 89/2, 90/1, 93/1, 93/3, 95/2, 99/1, 100/1, 101/2, 101/3, 102/1, 102/2, 103/2, 104/2, 105/1, 106/1, 107/1, 107/2, 108/1, 109/2, 112/4, 113/2, 114/1, 115/1, 115/2, 118/4, 118/5, 119/1, 119/2, 120/1, 121/1, 121/2, 122/1, 123/1, 123/2, 124/2, 125/3, 127/1, 128/3.	82	20,19
Berat	½, 3/1, 5/1, 5/3, 6/1, 8/4, 9/1, 10/1, 11/3, 15/2, 16/2, 18/2, 19/1, 19/3, 22/1, 22/2, 22/3, 23/2, 25/1, 25/2, 49/4, 79/2, 86/2, 88/2, 91/1, 91/2, 91/3, 92/1, 94/1, 94/3, 95/1, 96/1, 96/2, 97/1, 97/2, 97/3, 98/1, 98/2, 98/3, 101/1, 104/1, 110/1, 111/3, 118/1, 121/3, 124/1, 126/3, 126/4, 128/2.	49	12,06
Buyuruldu	1/3, 4/1, 4/2, 4/3, 5/2, 7/2, 10/4, 11/2, 13/1, 17/2, 24/2, 31/1, 33/2, 68/2, 99/2, 105/2, 106/2, 106/3, 109/1, 110/2, 110/3, 111/1, 111/2, 112/3, 113/1, 113/3, 116/1, 116/2, 117/1, 117/2, 118/3, 126/6, 128/1.	33	8,12

Tablo 1'in devamı

Tezkere	13/2, 13/3, 13/4, 126/1, 126/2.	5	1,23
Temessük	90/2, 108/2.	2	0,49
Mürasele	10/2, 29/1, 33/5, 84/8, 91/4, 92/2, 99/3, 103/1, 103/3, 109/3, 109/4, 115/3, 125/1.	13	3,20
Mülk Alım – Satımı	32/3, 34/1, 34/3, 34/4, 36/2, 37/4, 38/3, 39/1, 41/1, 42/1, 42/2, 43/3, 44/1, 45/2, 49/1, 50/2, 52/1, 52/3, 55/1, 55/4, 58/1, 58/3, 58/4, 61/1, 63/1, 66/2, 67/2, 74/1, 79/3, 79/4.	30	7,38
Mülk ve Eşya İhtilafı	33/3, 34/2, 39/2, 40/2, 41/3, 43/1, 43/2, 52/2, 53/1, 57/3, 57/4, 63/1, 68/1, 77/3, 78/3, 80/2, 82/1, 85/1.	18	4,43
Borç – Alacak	35/2, 45/1, 50/1, 56/1, 61/2, 62/1, 69/3, 72/3, 76/4, 78/1, 94/2.	11	2,70
Miras	35/4, 37/1, 40/1, 44/2, 51/3, 54/1, 60/2, 69/1, 71/1, 82/1.	10	2,46
Vasi Tayini	36/3, 40/3.	2	0,49
Vekâlet	3/3, 37/2, 37/3, 66/1.	4	0,98
Hibe ve Temlik	50/3.	1	0,24
Asayiş	33/4, 45/3, 46/4, 47/1, 47/3, 48/4, 53/3, 55/2, 56/2, 56/3, 65/2, 67/3, 69/2, 71/2, 72/1, 72/2, 73/2, 74/2, 75/1, 75/2, 76/2, 76/3, 77/1, 77/2, 81/2, 82/2, 82/3, 85/2, 86/3, 88/3.	30	7,38
Ölüm Keşfi	35/1, 38/2, 42/3, 81/1, 85/3.	5	1,23
Vergi	44/3, 58/2, 60/3, 71/4, 73/1, 75/3, 75/4.	7	1,72
Vakıf	39/3, 48/1, 49/3, 53/2, 54/2, 79/1, 80/1, 81/3.	8	1,97
Fetva	9/3, 32/2, 93/4.	3	0,73

Tablo 1'in devamı

Mal Teslimi	36/1, 46/5, 51/2, 64/1, 120/2.	5	1,23
Köle ve Cariye Alım Satımı, Azadı	41/2, 47/2, 48/2, 57/2, 64/2.	5	1,23
Nişanlanma ve Vazgeçme	38/1, 46/1.	2	0,49
Boşanma	51/1, 76/1, 77/4.	3	0,73
Nafaka Talep ve Tayini	33/1, 54/3, 65/1, 73/3.	4	0,98
Takas	68/3.	1	0,24
Muhallefat Tespiti	62/2, 92/3.	2	0,49
Narh	28/1, 28/2, 28/3, 28/4, 28/5, 28/6, 28/7, 84/1, 84/2, 84/3, 84/4, 84/5, 84/6, 84/7	14	3,44
İhtida	78/2.	1	0,24
Dem-i Diyet Talebi	35/3.	1	0,24
Kefil (Kefalet)	67/1.	1	0,24
Bargir Teslimine Dair	46/2, 92/4, 111/4, 116/3, 118/2, 121/5, 122/3, 122/4, 122/5, 122/6, 122/7, 122/8, 122/9, 122/10, 122/11, 122/12, 122/13, 122/14, 122/15, 127/2, 127/3, 127/5, 127/6, 127/7, 127/8, 127/9, 127/10, 127/11.	28	6,89
Göreve Başlama ve Tayin	55/3, 74/4, 84/9, 84/10, 90/3, 93/2.	6	1,47
Diğer	29/2, 36/4, 45/4, 46/3, 48/3, 49/2, 57/1, 59/1, 59/2, 62/3, 70/1, 71/4, 74/3, 112/1, 112/2, 121/4, 122/2, 125/2, 125/4, 126/5, 127/4,	20	4,92
Toplam		406	100

2. 3. Kayıtların Tasnifi ve Değerlendirmesi

2. 3. 1. Merkezden Eyalete Gelen Yazılar

2. 3. 1. 1. Ferman

Dîvân-ı Humâyûn veya Paşakapısı'ndaki dîvânlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır. Fermân-ı âlişân, fermân-ı humâyûn, fermân-ı padişâhî, fermân-ı şerîf gibi terkipler halinde kullanılmıştır (Kütükoğlu, 1994: 99 – 100). Fermanların yazılış sebepleri asker sevki, vergi, sefer açılması vb. gibi devlet işlerine ait konulardan oluşmaktadır. Fermanlar genel olarak beylerbeyi, sancakbeyi, kadı gibi görevlilerin arzı ya da halktan birinin arz-ı hâli üzerine konunun divanda görülmesi ve karara bağlanması ile hazırlanırdı (Kütükoğlu, 1995: 400). Padişahın fermanları ve diğer emir ve hükümler padişahın şahsını, sarayını, devlet idaresini birçok sıfatlar ekleyerek ifade etmektedirler. En çok kullanılan vasıflar olarak; âsitâne-i saâdet-âşiyân, âsitâne-i saâdet-meâb, dergâh-ı âli, dergâh-ı mualla vb. görülmektedir (Gökbilgin, 1992: 74 – 75).

Ferman metni, gönderildiği şahsın elkabı ile başlamakta, elkabdan sonra şahsın adı ve daha sonra dua rüknü gelmektedir. Duadan sonra nakil kısmı gelir, bu kısımda fermanın yazılma nedeni açıklanmaktadır. Nakil kısmı konunun önemine ve mahiyetine göre kısa veya uzun olur. Konu açıklandıktan sonra emir kısmına geçilir. Konu hakkında verilen emir yazılır. Neyin doğru ve gerekli olduğu, eskiden beri var olan tatbikat ve eğer gerekiyorsa böyle bir durumda verilecek cezadan bahsedilir. Daha sonra tekid/tehdit kısmına geçilir. Bu kısımda durumun böyle bilinmesinden ve eğer emir yerine getirilmezse verilecek cezadan bahsedilir. Son olarak tarih yazılır. Belgelerimizde genellikle 'tahriren fi' veya 'hurrîre fi' ibareleri kullanılmıştır. Tarih gün, ay, yıl sırasına uygun bir şekilde Arapça olarak yazılmıştır (Kütükoğlu, 1994: 99 – 113). Son olarak mahall-i tahrir, yani vesikanın yazıldığı yer, kaydın alt ve sol tarafına iki türlü formül ile yazılırdı. Birinci gruptakiler devamlı oturulan yerlerde yazılan vesikalardır; bunlar padişahın tahtını, sarayın bulunduğu şehri ya da padişahın yazın ikamet ettiği yeri göstermektedir (Be-Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse, Mahmiye). İkinci gruptakiler geçici ikamet yerlerinde yazılan vesikalardır; bunlar da ordunun sefer sırasında konakladığı yerleri göstermektedir (Be-Yurd-ı Zile, Be-Yurd-ı Erzurum, Medine-i Sivas, Sahra-yı Van) (Gökbilgin, 1992: 77 – 78).

Sicilimizde toplam ferman sayısı 82'dir. Fermanların muhtevası ise şu şekildedir: Revan Seferi için lazım olan mühimmatın tedarikine dair fermanlar mevcuttur. Kayıtları incelediğimiz zaman ismi geçen levazımın katır, deve rahtı, çul, at, câmûs ve karasığır, kanlı, neccâr, nal, yapağı, yağ, katran ve sair “zâd-ı zevâde” olduğu görülmektedir.¹⁵ Bunun yanında bargir tedarikine dair fermanlar da bulunmaktadır.¹⁶ Sefer için kaza, kasaba ve köylerde bulunan cümle askerî taifesinin hazır bulunmalarına dair kayıtlar vardır.¹⁷ Bunlar genellikle İran (Revan) seferine dairdir. Ayrıca sefer-i humâyûn için tedarik edilen develerin vakti zamanı gelinceye değin beslettirilmesine dair hükümler de vardır.¹⁸

Bazı ahalinin çeşitli sebeplerle eskiden beri sâkin oldukları yerlerini ve yurtlarını terk etmeleri üzerine bu ahalinin tekrar eski yerlerine iskânlarının sağlanması da fermanların üzerinde durduğu bir başka konudur.¹⁹ Sicilde vergi meselelerine dair fermanlar da bulunmaktadır. Vergilerin toplanması esnasında halka zulüm edilmemesi ayrıca vergi vermede sorun çıkarıcıların engellenmesine dair kayıtlar vardır.²⁰ Fermanlarda bahsi geçen vergi türleri cizye, bedel-i nüzul, avarız, ispençe, sürsat ve rüsûm-ı raiyyettir.²¹ Yine iltizam sözleşmeleri, vakıf tevliyeti ve timar tasarrufu gibi hususlarda da belgeler bulmak mümkündür.²² Sason, Canik ve Trabzon iskelelerinden Erzurum'a top mühimmatı ve sair levazımın nakli için kazalarda bulunan davarların ve arabaların işe koşulmasına, Sivas'ta çayırların korunmasına, haksızlığa uğrayan bir kişinin hakkını istemesi üzerine gereğinin yapılmasına ve bir muhallefât zaptına dair mevzuların da fermanlara konu olabildiği görülmektedir.²³ Sicilimizde yer alan ferman kayıtlarından bir tanesinin transkripsiyonu örnek olarak verilmiştir.

Örnek: “Kıdvetü'l erbâbi'l-ikbâl 'umdetü'l eshâbi'l-iclâl câmi'ü vüçûhi'l-emyâl âmirü'l-hazâyin bi-hasani'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Hızâne-i Âmiremin Tokat cânibi defterdârı dâme ulüvvuhû kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-

¹⁵ A. Ş. S., 3, 26/3, 29/3, 83/1, 83/2, 101/2, 102/2, 104/2, 106/1, 112/4, 118/4, 118/5, 119/1, 120/1, 121/1, 121/2, 123/2, 125/3, 127/1.

¹⁶ A. Ş. S., 3, 1/1, 8/3, 16/1, 20/2, 99/1, 102/1, 105/1.

¹⁷ A. Ş. S., 3, 8/2, 18/1, 20/1, 100/1, 101/3, 103/2, 107/2, 124/2.

¹⁸ A. Ş. S., 3, 2/2, 17/1.

¹⁹ A. Ş. S., 3, 12/2, 70/2, 86/1, 89/1, 119/2.

²⁰ A. Ş. S., 3, 2/1, 3/2, 8/1, 9/2, 12/1, 21/2, 26/1.

²¹ A. Ş. S., 3, 14/2, 21/1, 27/1, 32/1, 88/4, 95/2, 108/1, 109/2, 113/2, 122/1, 123/1, 128/3.

²² A. Ş. S., 3, 7/1, 10/3, 14/1, 19/2, 31/2, 87/1, 87/2, 88/1, 90/1.

²³ A. Ş. S., 3, 63/2, 115/2, 11/1, 15/1, 26/2.

fezâil ve'l-keîâm Tokat ve Amasya kâdılarî zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Amasya sakînlerinden olub sipahiyândan dördüncü bölükde yevmî kırk akçe ulûfeye mutasarrîf Çerkes Mustafa dimekle ma'rûf kulum zîde kadrehû ordu-yı Humâyûnum'a gelüb arz-ı hâl sunub Amasya Sancağı'nın beytü'l-mâlî âmme ve hâssa emâneti bin kırk dört senesinin Tokat hazinesinde iltizâmı her niçede ise kendüye derûhte olunub zabtiçün emr-i şerîfim rica itmeğın Tokat hazinesinde mahfûz olan defterlerde her niçeye zabt oluna gelmişse mezbûr kulum dahî ol minvâl üzere zabt ve tasarruf itdirilmek emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezbûr Mustafa kulum zîde kadrehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi livâ-yı mezbûrun beytü'l-mâlî âmme ve hâssa mukata'ası Tokat hazinesinde her niçeye zabtoluna gelmiş ise yine ol minvâl üzere mezbûr Mustafa zîde kadrehûya zabt ve tasarruf itdirüb emânet-i mezbûreden hâsıl olan akçeyi Tokat hazinesine iltizâm ve hâssa zarar ve noksân getirmemek üzere edâ ve teslîm itdirüb emanet-i mezbûreye taraf-ı âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevm-î'l-hamis ve'l-ışrin şehr-i Saferü'l-hayr li sene erba'a ve erba'în ve elf."²⁴

2. 3. 1. 2. Berat (Nişan)

Berat; "yazılı kağıt ve mektup" anlamına gelen Arapça bir kelimedir. Osmanlı devlet teşkilatında bazı vazife, hizmet ve memuriyetlere tayin edilen kişilerin vazifelerini icra etmek üzere padişahın tuğrası ile verilen mezuniyet veya tayin emirleri hakkında kullanılan bir terimdir (Pakalın, 1993: 205): Berâta biti, berât-ı şerîf, nişân, nişân-ı şerîf denildiği gibi hüküm ve misâl de denilmektedir. Kayıtlarda berât ve nişân terimlerinin birlikte kullanıldığı görülmektedir (Gökbilgin, 1992: 85). Beratlar, padişaha ait belgeler olması sebebiyle fermanlarla bezerlik göstermektedir. Beratlarda fermanlardan farklı olarak 'nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı ...' veya 'sebeb-i tahrîr-i tevkî ...' gibi kalıplar kullanılmaktadır (Kütükoğlu, 1994: 124).

Bir beratın verilebilmesi için ilk müracaat ya berat isteyen kişinin arz-ı hâli ya da belli bir makamdaki görevlinin arzıyla olurdu. İstenilenin verilmesinin uygun bulunması halinde ruus kalemine kaydolunur, daha sonra berat tezkeresi yazılarak, beratın hazırlandığı kaleme gönderilirdi. Beratın ait olduğu kaleme göre defterdarlar, kazaskerler

²⁴ A. Ş. S., 3, 7/1.

tarafından imzalandıktan sonra nişancı tarafından tuğrası çekilerek kâğıt eminine yollanırdı. Ayrıca beratlar sahiplerine, mevkilerine göre “kubur” denilen silindir biçimindeki kutular içinde veya bu kuburlar atlas keselere konarak verilirdi (Kütükoğlu, 1992a: 473).

Sicilimizde toplam berat sayısı 49’dur. Bu kayıtların 39 tanesi vazife tevcihi²⁵, 6 tanesi timar tevcihi²⁶, 3 tanesi vergi konusu ile ilgilidir.²⁷ Son olarak 1 tanesi ulakla gelen berata ait bir konuyu içermektedir.²⁸ Vazife tevcihi ile ilgili beratlarda, verilen hizmetin yeri, gösterilen vazifenin adı, maaşı ya da geliri; berat verilen kimsenin adı, beratın niçin verildiği ve kendisinden ne istendiği açıklanmaktaydı (Gökbilgin, 1992: 85). Sicilimizde hizmet yeri olarak buk’a, imaret, çilehane, zaviye, medrese, cami, evkâf, mescid ve türbe isimleri geçmektedir.

Timar beratlarında timar sahibinin adı, timar olarak verilen yerin sancağı, kazası, nahiyesi, köyü; timar miktarı, timarın hangi sebeple verildiği yani tahvil sebebiyle mi, mahlûl dolayısıyla mı verildiği, senelik geliri ve hangi hizmet şartı ile verildiği belirtilirdi (Gökbilgin, 1992: 86).

Örnek: “Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükûm-i Oldur ki

Mahrûse-i Amasya’da vâki‘ Atâbey buk’âsına berât-ı şerîf ile mutasarrıf olan râfi‘-i tevkî‘-i refî‘-i âlîşân-ı hâkanî Mevlâna Hasan zîde ilmihû zabt ve tasarrufunda iken hidmetinde bir vechle kusuru olmayub azli icâb ider hâli yoğ iken Pir Mehmed ve gayriler müdâhale idüb hilâf-ı vâki‘-i inhâ‘ ile alub buna kadr ve hayf iylemeğın girü mezbûr Mevlâna Hasan’a ibka‘ ve mukarrer olmak bâbında kâdı nâibi olan Mevlâna Mehmed zîde ilmihû arz itmeğın mücebince ref‘ olunan Pir Mehmed ve gayrileri yerine bin kırk dört Rebi‘ü’l-evvelinin on beşinci gününde mezbûr Mevlâna Hasan’a mukarrer ve müceddeden tevcih idüb bu berât-ı Humâyûn ve ‘izzet makrûnu virdüm ve buyurdum ki ba‘de’l-yevm mezbûr kemâkan evkâf-ı mezbûre buk’âsına mutasarrıf olub şolki vezâyif-i hidemât-ı cihet-i mezbûrede bî-kusûr mer‘î ve müeddî kıldıkdan sonra ta‘yin olunan vazîfesin evkâf-ı

²⁵ A. Ş. S., 3, 1/2, 5/3, 8/4, 9/1, 10/1, 11/3, 15/2, 18/2, 19/1, 19/3, 22/1, 22/2, 22/3, 23/2, 25/1, 25/2, 49/4, 79/2, 88/2, 91/1, 91/2, 91/3, 92/1, 94/1, 94/3, 96/1, 97/1, 97/2, 97/3, 98/1, 98/2, 98/3, 110/1, 111/3, 118/1, 121/3, 126/3, 126/4, 128/2.

²⁶ A. Ş. S., 3, 3/1, 5/1, 16/2, 86/2, 95/1, 104/1.

²⁷ A. Ş. S., 3, 6/1, 96/2, 124/1.

²⁸ A. Ş. S., 3, 101/1.

merkûme mahsûlünden bu ana değin olanlar ne vechle mutasarrıf olıgelmişler ise bu dâhi ol vechle mutasarrıf olub ref' olunan mezbûr Pir Mehmed ve gayriler vechen mine'l-vücûh mâni' ve dâfi' ve müzahîm olmayıb dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren fî yevm-î's-sâdis aşere şehr-i Rebi'ü'l-evvel li sene erba'a ve erba'în ve elf."²⁹

2. 3. 1. 3. Buyuruldu

Buyuruldu Türkçe buyurmak masdarından gelmektedir. Yüksek rütbeli vazifelilerin, kendilerinden aşağı mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirler için kullanılan bir tabirdir (Kütükoğlu, 1992b: 478). Bunları sadrazamdan başka vezir, kaptan-ı derya, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânı da gönderebilmekteydi (Pakalın, 1993: 248).

Padişaha ait belgelerde olduğu gibi buyuruldular da elkablar vardır. Her görevli için kullanılacak elkab ayrı ayrı tespit edilmiştir. Kazaskerlere "izzetlü, faziletlü", kaptanpaşaya "izzetlü, rifatlu", İstanbul kadısına "faziletlü", defterdar, nişancı, yeniçeri ağası ve kapıcılar kethüdasına ise Sadece "izzetlü" diye yazılırdı (Kütükoğlu, 1992b: 479). Elkabdan sonra nakil rüknü gelmektedir. Burada buyurulduların yazılma sebebi açıklanırdı. Daha sonra emir rüknüne geçilir ve emir verildikten sonra mutlaka tarih yazılırdı (Kütükoğlu, 1994: 197 – 206). Merkezde ve taşrada yazılan bütün buyuruldular da daima divanî yazı kullanılmıştır (Kütükoğlu, 1992b: 480)

Sicilde toplam buyuruldu sayısı 33'tür. Buyuruldular genel olarak timar ve vazife tevcihi gibi konuları içermektedir. Diğer buyuruldu kayıtlarının içeriği ise toplanan vergilerin yerine ulaştırılması, Süleyman Paşa'nın muhallefatinin kabzı, sefer için top mühimmatı, câmûs, karasığır öküzü ve araba tedariki, askerlerin sefer için hazır olmaları ve verilen emrin yerine getirilmesi, lağımcı tedariki, bir kişinin dövülerek fevt olması sonucu olayın araştırılması ve bir düğünde meydana gelen ölüm olayının araştırılması şeklindedir.³⁰

²⁹ A. Ş. S., 3, 5/3.

³⁰ A. Ş. S., 3, 1/3, 17/2, 24/2, 31/1, 99/2, 105/2, 106/3, 112/3, 113/1, 116/1, 116/2, 117/2, 128/1.

Örnek: “Hazret-i Mevlânâ-yı Şeriât Nisâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm ilâm olunur ki erbâb-ı timârdan darende-i hurûf Ahmed Dîvân-ı Rum'a gelüb berât ibrâz idüb mefhûm-ı 'izzetinde Amasya Sancağı'nda Yavaş Nahiyesi'nde Kızılcaköy nâm kârîye ve gayriden iki bin akçe timâr bundan akdem Erzurum muhâfazasına ve Van ka'lası imdâdına ve ve Rüstemhan muhârebesinde mevcût bulunmağın Mehmed tahvîlinden bana virilüb berât itdirüb üzerinde ve taht-ı tasarrufunda olmağla timâr-ı mezbûr ile halâ Erzurum muhâfazasına dâhi mezkûr Ahmed da'vâ itmeğın mezkûr Mehmed girü dahl ve nizâ'dan hâlî olmayub kadr üzere olduğun bildirüb mezkûr Mehmed'in isim ve cismi ma'lûm olduğundan mâ'dâ halâ Erzurum muhâfazasına gelüb timâr-ı mezbûr her vechle merkûm Ahmed'in hakkı olmağla elinde olan berâtı mücebince ibka' ve mukarrer olunub zabt için mektûb virilmiştir vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezkûr merkûm Ahmed'e kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb bî-vech-i nizâ' iden mezkûr Mehmed'i ve âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz eğer dahl olunub aşâr ve mahsûlünden ve hukûk-ı mersûmundan alınmış nesnesi var ise bî-hasebi'ş-şer' gerü alıviresiz. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Rebi'ü'l-âhir sene erba'a ve erba'ın ve elf.”³¹

2. 3. 1. 4. Tezkere

Sicilimizde 5 adet tezkere bulunmaktadır. Kelime manası hükümetten alınan izin kâğıdı anlamına gelen tezkere (Devellioğlu, 2005: 1107), aynı şehir ve kasabada bulunan resmi dairelerin birinden diğerine yazdıkları yazılar hakkında kullanılan bir tabirdir. Osmanlı diplomasisinde ise, daha ziyade üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmi bir konuyu açıklayan belgelere denir (Akgündüz, 1988: 46). Tezkereler, fazla teferruata girmeden, açık ve Sâde bir dille kaleme alınırlar ve çıktıkları daireye ve verilmiş sebeplerine göre pek çok çeşitleri vardır. Berat tezkeresi, divan, cizye, arz, davet, irade, mubayaa, tahvil, icmal, mürur, ruus, teşrif tezkeresi vb. gibi (Kütükoğlu, 1994: 245).

Sicilimizdeki tezkereler tımar tevcihi, mukataadan hazineye lazım olan malın ödenmemesi üzerine hesabın görülmesi ve boyahane işletilmesi gibi konuları içermektedir. Bir tezkere örneği ile konuyu daha da somutlaştırmak mümkündür:

³¹ A. Ş. S., 3, 4/3.

“Umûmen Eyâlet-i Rûm’da vâkî‘ züemâ ve erbâb-ı timârın muhtel ve müşevveş olan ahvâlleri yoklanub kılıçlar tashîh olunub müstehâk olanlar sancak ve vilâyetlerinde sâkin olub alaybeglerin bayrakları altında eşmek üzere mukayyed olub tezkeresin viresün diyü fermân-ı âlîşân sâdır olmağın Amasya Sancağı’nda Yavaş Nâhiyesi’nde Saru Güzüz(?) nâm kârîye ve gayride elli akçe nevbet timârda hisseye mutasarrıf Ali fevt olub timârı mahlûl olmağın timâr Mahmud’a sene selâse ve erba‘în ve elf Rebi‘ü’l-âhiri’nin yirminci gününde Ali tahvîlinden mezkûr Mahmud’a tevcîh ve sâir temessükleri ile nevbet üzere kayd olunub berât için tezkere virilmiştir”³²

2. 3. 1. 5. Temessük

Sicilimizde toplam temessük sayısı 2’dir. Kelime manası “tutunmak, sarılmak” demektir (Develioğlu, 2005: 1073) Diplomatik açıdan bakıldığında, bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığını göstermesi bakımından bir nevi senettir. Temessük karşılığı “tahvil” terimi de kullanılmıştır. 19. yüzyılın sonlarına doğru temessük kelimesinin yerini zamanla “senet” almıştır (Kütükoğlu, 1994: 281).

Sicildeki temessükler; işletilen bir boyahanenin muhâsebesinin görülmesi ve bazı timar sahiplerinin sefer zamanı yerlerini alaybeyine teslim ederek sefere gitmeleri ile ilgilidir.

Örnek: Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mirlivâya ‘âid ve râci‘ boyahaneyi işbu sene erba‘a ve erba‘în ve elfde mâh be-mâh ikişer bin akçeye ber-vech-i iltizâm üzerine derûhde ve kabul iden zimmî Sefer nâm kimesne işbu mâh-ı Şevvâlü’l-mükerrem ve mâh-ı Zilkadetü’ş-şerîfe’nin ikişer bin akçeden zikrolunan iki aylık muhâsebeki dört bin akçe ider mezbûr zimmî bizden muhâsebe-i mezbûre dört bin akçeye mirlivâ hazretleri için bi’t-tamâm alub kabz olunub mirlivâ hazretlerinin mesârifine sarf idüb muhâsebe-i mezbûreden mezbûr Sefer’in zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmayub tarafımızdan işbu temessük virildi ki lede’l-hace ihticâc idine. Hurrîre fi’t-tarîhi’l-mezbûr. Kâimmakâm-ı Mirlivâ-yı Amasya.³³

³² A. Ş. S., 3, 13/2.

³³ A. Ş. S., 3, 90/2.

2. 3. 2. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

2. 3. 2. 1. Mürasele

Mürasele ile ilgili sicilimizde toplam 13 adet kayıt bulunmaktadır. Kelime anlamı mektuplaşmak, haberleşmek manasına gelmektedir (Devellioğlu, 2005: 732). Terim olarak ise Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiblere ve onlar tarafından nahiyeye naiblerine verilen emirler hakkında kullanılan bir tabirdir. Kısacası kadılar tarafından bir husus hakkında kaleme alınan yazılara denir (Pakalın, 1993: 621).

Örnek: “Tâhiyyât-ı sâfiye ithâfiyla inhâ‘ olunur ki işbu sene erba‘a ve erbaîn‘ ve elf Ramazân-ı Şerîf’in guresinden dört ay tevkiyet ve yevmî otuz akçe ile Amasya’da Hızır Paşa medresesi bana tevcîh olunmuşdur gerekdir ki ba‘de hulûlu’l-vakt medrese-i mezbûreden ifâde ve istifâde üzere olasız ve’s-selâm.”³⁴

2. 3. 2. 2. Mülk Alım – Satımları

Sözlükte “bir şeye sahip olmak, tasarrufta bulunmak” manasına gelen mülk kelimesi terim olarak “kişinin sahip olduğu, kendi başına tasarrufta bulunduğu mal” anlamına gelmektedir ve kişinin ferdî mülkiyetinde yer alan menkul ve gayr-i menkul malların tamamını kapsamaktadır (Kenanoğlu, 2006: 540). Kadı, bulunduğu kazadaki görev ve yetkilerinden biri olan noterlik vazifesini icra ederken, yapılan her türlü satış işlemini de sicillere kaydetmiştir. Bu durum araştırmacılara dönemin şehri hakkında sosyal ve iktisadi bazı tespitler yapılabilmesine imkân sağlamıştır (Açık, 2006: 170). Mülk satışlarına dair sicillerden elde veriler üzerinden birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalara konu olan mülkler, mirî arazi dışında kalan, şehir ve köylerde kişilerin kendi tasarrufunda bulunan ve diledikleri gibi alıp – satabildiği mülklere (İnan, 1999: 103 – 124)

Sicillerden anlaşıldığı kadarıyla alım – satım işlemleri, mahkemede alıcı, satıcı veya vekiller aracılığıyla, hâkim ve şahitler karşında, belirli kurallar çerçevesinde meydana gelmekte ve her şey mümkün olduğunca teferruatıyla zikredilmekteydi. (R. Günay, 2012: 15 – 24). Bu çerçevede mülk alan ve satan kişilerin isimleri belirtilir, eğer vekilleri varsa vekillerin şahitlerle vekâletlerinin tespiti yapılır, satışa konu olan ne ise açık olarak

³⁴ A. Ş. S., 3, 33/5.

özellikleri, söz konusu bir yer ise sınırları, bağlı olduğu il, kaza, karye ismi ve mülkün kaç kuruşa veya akçeye satıldığı açık olarak belirtilirdi. Kaydın sonunda tarih ve en altta da şuhudü'l-hâl yer almaktadır (Zerey, 2003: 14). Alışverişi yapan kişi bizzat kendisi yapıyorsa “asâleten”, onun adına başka birisi o işi yapıyorsa, onu temsil edecek kişinin “vekâleten” veya vasi vasfıyla o işi yapıyorsa “vesâyeten” işlemleri gerçekleştirdiği görülmektedir (R. Günay, 2012: 15 – 24).

Mülk satışlarına ait incelediğimiz kayıtlarda satışların 23 tanesi Müslümanlar arasında,³⁵ 1 tanesi zimmîler arasında,³⁶ 5 tanesi zimmîlerden Müslümanlara³⁷ ve 1 tanesi bir Müslüman ve bir zimmî arasında gerçekleşmiştir.³⁸ Müslümanlar arasında gerçekleşen mülk satışlarının zimmîler arasında gerçekleşen satışlardan çok olması, bize Müslüman nüfusun mülk piyasasında etkin rol aldığını göstermektedir. Kayıtların geneline bakıldığında 21 tanesi erkekler arasında,³⁹ 6 tanesi kadınlardan erkeklere,⁴⁰ 2 tanesi erkeklerden kadınlara⁴¹ ve 1 tanesi bir erkek ve bir kadın tarafından 1 erkeğe satılmıştır.⁴² Kayıtlarda birden çok kişinin sahip olduğu mülklerin de satışa söz konusu olduğu görülmektedir.⁴³

Müslümanlar arasında yapılan 23 adet mülk satışına bakılarak ise şu tespitler yapılabilir: 16 tanesi erkekler arasında,⁴⁴ 5 tanesi kadınlardan erkeklere,⁴⁵ 1 tanesi bir erkekten bir kadına⁴⁶ ve 1 tanesi bir erkek ve bir kadın tarafından bir erkeğe satılmıştır.⁴⁷ Zimmîler arasında gerçekleşen 1 adet satış erkekler tarafından,⁴⁸ zimmîlerden Müslümanlara yapılan 4 adet satış erkekler arasında,⁴⁹ 1 tanesi bir erkek ve bir kadın

³⁵ A. Ş. S., 3, 32/3, 34/1, 34/3, 34/4, 37/4, 39/1, 41/1, 42/1, 44/1, 45/2, 49/1, 50/2, 52/1, 52/3, 55/4, 58/1, 58/3, 58/4, 60/1, 61/1, 66/2, 67/2, 74/1.

³⁶ A. Ş. S., 3, 43/3.

³⁷ A. Ş. S., 3, 36/2, 42/2, 55/1, 79/3, 79/4.

³⁸ A. Ş. S., 3, 38/3.

³⁹ A. Ş. S., 3, 34/1, 34/4, 41/1, 42/1, 42/2, 43/3, 44/1, 49/1, 50/2, 52/1, 52/3, 55/1, 55/4, 58/1, 58/3, 58/3, 61/1, 67/2, 74/1, 79/3, 79/4.

⁴⁰ A. Ş. S., 3, 32/3, 37/4, 39/1, 45/2, 60/1, 38/3.

⁴¹ A. Ş. S., 3, 34/3, 36/2.

⁴² A. Ş. S., 3, 66/2.

⁴³ A. Ş. S., 3, 38/3, 60/1, 66/2.

⁴⁴ A. Ş. S., 3, 34/1, 34/4, 41/1, 42/1, 44/1, 49/1, 50/2, 52/1, 52/3, 55/4, 58/1, 58/3, 58/4, 61/1, 67/2, 74/1.

⁴⁵ A. Ş. S., 3, 32/3, 37/4, 39/1, 45/2, 60/1.

⁴⁶ A. Ş. S., 3, 66/2.

⁴⁷ A. Ş. S., 3, 34/3.

⁴⁸ A. Ş. S., 3, 43/3.

⁴⁹ A. Ş. S., 3, 42/2, 55/1, 79/3, 79/4.

arasında⁵⁰ ve Müslümanlardan zimmlere yapılan 1 adet satış da bir kadın ve bir erkek arasında gerçekleşmiştir.⁵¹

Müslüman erkekler satışlarda genellikle vekil kullanmak yerine bizzat mahkemeye gitmeyi tercih etmişlerdir. Kadınlara bakarak vekil kullanmayı fazla tercih etmedikleri görülmektedir. Erkeklerin 4 adet satışta vekil kullandıkları görülür ve bu satış kayıtlarında bazı Müslümanların vekil olduklarına rastlanmaktadır.⁵² Kadınların 8 adet satışta vekil tercih ettikleri görülmektedir ve bu vekillerin 2'si kardeş,⁵³ 3'ü koca,⁵⁴ 1'i amca⁵⁵ ve 3'ü bazı Müslümanlardır.⁵⁶ Ortak mülkiyete sahip mülkün satışında ise bir Müslüman vekil olmuştur.⁵⁷ Vekil kullanma, bir zorunluluktan ziyade tercih olarak karşımıza çıkmaktadır.

İncelediğimiz kayıtlarda satışların 14 tanesi Amasya şehri dâhilinde,⁵⁸ 1 tanesi Çorum'da,⁵⁹ 15 tanesi ise karyelerde⁶⁰ ve “mevki” olarak isimlendirilen yerlerde⁶¹ yapılmıştır. Şehirde Eslem, Helkıs, Pervane Bey, Gümüslüzade, Bayezıd Paşa, Kurşunlu, Hacı Hamza Mahalleleri, Kavak, Çukurvıran, Karacaşehir, Zara, Ahırcık köyleri, Yukarı Bazar, Çakallar, Alis, Kızık Kalası mevkilerinde yapılan satışların tamamı Müslümanlar arasında gerçekleşmiştir. Satılan mülklerin komşularına bakıldığında da hemen hepsinin Müslümanlardan müteşekkil olduğu görülmektedir. Devehane, Uzun Mustafa, Sevaniye, Mehmed Paşa, Bozahane Mahallesi ve Ayvasıl mevziindeki satışlar da Müslim ve gayr-i Müslimler arasında yapılmıştır.

Yapılan mülk satışlarının hukukî açıdan türlerine bakıldığında; satışların genelde belli bir ücret (semen) karşılığında peşin satış yöntemi, mübaya ve mübadele yöntemi ile gerçekleştiği tespit edilmiştir. Sicilimizdeki satışların büyük bir bölümü, hem şehirde hem de kırsalda genel itibari ile “bey'-i bāt-ı kat” ya da “bey'-i bāt-ı sahîh” olarak nitelendirilen peşin satış yolu ile yapılmıştır.

⁵⁰ A. Ş. S., 3, 36/2.

⁵¹ A. Ş. S., 3, 38/3.

⁵² A. Ş. S., 3, 41/1, 52/3, 55/4, 61/1.

⁵³ A. Ş. S., 3, 32/3, 60/1. (60/1 kayıta vekil hem kardeş hemde koca'dır)

⁵⁴ A. Ş. S., 3, 36/2, 45/2, 60/1.

⁵⁵ A. Ş. S., 3, 38/3.

⁵⁶ A. Ş. S., 3, 34/3, 37/4, 39/1.

⁵⁷ A. Ş. S., 3, 66/2.

⁵⁸ A. Ş. S., 3, 34/3, 36/2, 38/3, 42/1, 42/2, 45/2, 49/1, 52/1, 55/1, 58/3, 58/4, 66/2, 74/1.

⁵⁹ A. Ş. S., 3, 55/4.

⁶⁰ A. Ş. S., 3, 32/3, 34/1, 43/3, 44/1, 50/2, 52/3, 61/1.

⁶¹ A. Ş. S., 3, 34/4, 37/4, 39/1, 41/1, 58/1, 67/2, 79/3, 79/4.

Mülklerin neden satıldıklarına bakılacak olursa; kayıtların satış sebeplerinin tamamını bize yansıtmadığı görülür. Satışlarda borçlanma münasebetiyle, kişinin borcuna karşılık olarak mülkünü sattığı görülmektedir.⁶² Bunun yanında mübadele sebebiyle mülkün elden çıktığı da görülmektedir.⁶³ Mülklerin bazen tek başlarına satılırken bazen de diğer bir mülkle birlikte satılabildiği de anlaşılmaktadır.⁶⁴ Örneğin Amasya sâkinlerinden olan Dellal Mehmed b. Receb, Amasya Kazası'na bağlı Çukurviran adlı köydeki menzil yerini, Akçapınar'da ve Cilvan (?) adlı mevzide olan bahçesini, tarlalarını, çay içinde olan çeviz ağaçlarını, Sülüklü Göl'de olan tarlalarını Ali Ağa'ya 28 esedî kuruşa satmıştı.⁶⁵ Yine Bozahâne Mahallesi sâkinlerinden Balak veled-i Vasil, aynı mahallede bulunan menzilin odası, çardağı ve isimleri belli olmayan diğer birimleri (“tevâbi‘-i ve levâhıkıyla”) ve “yine menzil-i merkûma muttasıl etmekçi dükkânı ve berber dükkânını” Pir Mehmed Bey'e 150 esedî kuruşa satmıştı.⁶⁶

Satışa konu olan mülklerin türlerinin ise bağ, bahçe, tarla, arsa, çardak ve oda, ahır, değirmen, değirmen ocağı, berber dükkânı, ekmekçi dükkânı ve demirci dükkânı olduğu görülmektedir. Sicilde en çok bağ, bahçe ve arsa satılmıştır. Bu durum Amasya'da bağcılığın önemli bir yeri olduğunu ve bağcılıkla geçinen kişilerin bulunduğunu göstermektedir. Yeşil Irmak'ın suladığı Amasya'nın iklimi buna oldukça elverişlidir ve dahi bugünde şehirde bağcılık oldukça yaygındır (Kavaklı, 2011: 237 – 238).

Çalışmamızda incelenen kayıtlarda satışlar genelde “kuruş” ile yapılmıştır. 17 tanesi esedî kuruş, 8 tanesi kâmil (riyalî) kuruş, 4 tanesi yine kuruşla satılmış olmakla birlikte kuruşun cinsi belirtilmemiş ve 1 tanesi de 10 bin akçeye satılmıştır. En düşük fiyatlı mülk satışları Zara Köyü'ndeki bir bahçenin 4 esedi kuruşa, Eslem Mahallesi'nde bir çardak ve odanın 12 kuruşa ve Çukurviran Köyü'nde bir bahçe, tarla ve arsanın 20 esedî kuruşa satılması ile gerçekleşmiştir.⁶⁷ En yüksek fiyatlı mülk satışları ise Ayvasıl mevziinde iki adet bağın 300 esedî kuruş ve 260 esedî kuruşa satılması ve Helkıs Mahallesi'nde bir menzil arsasının 270 kâmil kuruşa satılması ile gerçekleşmiştir.⁶⁸

⁶² A. Ş. S., 3, 32/3, 43/3, 60/1.

⁶³ A. Ş. S., 3, 42/2.

⁶⁴ A. Ş. S., 3, 34/1.

⁶⁵ A. Ş. S., 3, 34/1.

⁶⁶ A. Ş. S., 3, 55/1.

⁶⁷ A. Ş. S., 3, 50/2, 34/3, 34/1.

⁶⁸ A. Ş. S., 3, 79/3, 79/4, 42/1.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya sükkânından Dellâl Mehmed bin Receb nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü’l-akrân Şatır Ali Ağa mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer‘î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î kılub mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi‘ Çukurviran nâm kâryede vâki‘ olan menzil yerimi ve Akçapınar’da ve Çulvan(?) nâm mevziide olan bağçemi ve çay içinde olan ceviz ağaçlı ve Sülüklü Göl’de olan tarlalar ve Çulvan’da olan tarlaların ve bu cümle taht-ı tasarrufunda olan tarlalarım ki cümle bir öküzlük olub zikrolunan menzil arsasın ve ceviz ağaçların merkûm Ali Ağa’ya ma‘rifet-i ağa ile hakk-ı tasarrufumu yirmi sekiz esedi guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘ ile bey‘ idüb teslîm mebî‘ mezbûr kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba‘de’l-yevm zikrolunan menzil arsası ve bir öküzlük tarlalarım ve bağçem ve ceviz ağaçları merkûm Ali Ağa’nın mülk-i müştêrâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâli meşrûh üzere cârî olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Ali Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey-[ü] şirâ’ya hüküm birle mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olunub min lehü’t-taleb yedine vaz‘ ve def‘ olundu ki lede’l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî gurre-i şehri Ramazanü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf”⁶⁹

2. 3. 2. 3. Mülk ve Eşya İhtilâfı

Bu başlık altında toplanan kayıtların sayısı 18’dir. Kayıtlarda ihtilafa sebep olan menkul ve gayr-i menkuller; bağ, tarla, arsa, menzil, bargir ve çuka gibi eşya ve mülklerdir. Bu tür kayıtlarda genellikle davacının mülkünün davalı tarafından zapt edilip tasarrufuna mani olunması ihtilafın sebebi olarak görülmektedir. Davacı mahkemeye bizzat ya da vekili aracılığıyla başvurmakta, dava konusu olan mesele mahkemede ifade edilmekte ve bundan sonra davalıya meselenin doğruluğu sorulmaktaydı. Eğer davalı kabul ve itiraf ederse davacı davayı kazanmış olmakta, inkâr edecek olursa davacıdan beyyine (delil) talep edilmekteydi. Udûl-i ricalden (şahitler) beyyine getirirse yine davalı men edilirdi. Eğer beyyine getiremezse davalıya yemin teklif olunur, yemin ederse davacı davasından men edilirdi. Davalı yemin etmezse bu sefer davalı davayı kaybetmiş olurdu (Ekiz, 2003: 9).⁷⁰

⁶⁹ A. Ş. S., 3, 34/1.

⁷⁰ Yemin konusu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. (Açık, 2013: 1 – 19).

Mülk ve eşya ihtilafı ile ilgili 18 adet kaydın hepsi Müslümanlar arasında gerçekleşmiştir.⁷¹ Bu kayıtların 14 tanesi erkekler arasında⁷², 3 tanesi kadınlar ve erkekler arasında⁷³ ve 1 tanesi de kadınlar arasında⁷⁴ gerçekleşmiştir. Erkekler arasında meydana gelen ihtilaflarda erkeklerin vekil kullanmayıp bizzat mahkemeye gelerek kendilerini temsil ettiklerini görmekteyiz. Kadınlar ile erkekler arasında ve kadınlar arasında gerçekleşen 4 adet ihtilafda ise kadınların vekil kullandıkları görülmüştür.⁷⁵

Örnek: “Ba‘zı Geldiklan Kazâsı’na tâbi‘ Varay nâm kârye sâkinlerinden Hatûn Beşe bint-i Köle Halil nâm hatun tarafından da‘vâ-yı atıyyü’l-beyâna vekîl olub Ali bin Ahmed ve Şahin bin Şaban nâm kimesneler şehâdetleriyle mezbûrenin zevci olub sâbitü’l-vekâle olan Mansur bin Murad nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü’t-tevkîrde mahrûse-i Amasya’da sâkin olan Helvacı Hacı Mehmed bin Nebi nâm kimesne mahzârında bi’l-vekâle takrîr-i kelâm üzerine da‘vâ idüb merkûm Hacı Mehmed müvekkilem mezbûre Hatûn Beşe’nin müteveffâ babasından intikâl iden Ferhad Kayası nâm mevzi‘de vâki‘ bir tarafı tarîk-i âmma ve bir tarafı nehr-i kebîre ve bir tarafı mezbûr Hacı Mehmed bağına ve bir tarafı Ali Bey bağına muttasıl ve müntehî olan bir kıt‘a bağını bi-gayr-i vech-i şer‘ zabt ve tasarruf ider şer‘le su’âl olunub men‘ olunmasın taleb iderim didikde gibbe’s-su’âl mezbûr Hacı Mehmed cevâb virüb zikrolunan bağı tarih-i kitâbdan on sekiz sene mukaddem izn-i kâdı ile mezbûre Hatûn Beşe’nin kıbel-i şer‘-i şerîfden mansûb vâsisi olan diğêr Halil mezbûra deyn için bey‘-i men-yezîd idüb kırk beş gün mikdârı sûk-ı sultânîden nida‘ idüb rağbet-i nâs münkat‘a oldukdan sonra kırk guruşa bana bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ iyledi mülk-i müşterâmdır diyü cevâb virücek vekîl-i merkûm zarûret-i deyni münkir olub merkûm Hacı Mehmed’den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Üstâd Mehmed bin Abdullah ve Ramazan bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer‘e li-ecli’ş-şehâde hâzırân olub mezbûre Hatûn Beşe’nin müteveffâ babası Halil’in hizmetkârına kırk beş guruş deyn zuhûr idüb sabit oldukdan sonra menkûlatdan birisi bulunmayub zarûret-i deyn için bağ-ı mezkûrun bey‘ olunması lâzım geldikde mezbûrenin

⁷¹ A. Ş. S., 3, 33/3, 34/2, 39/2, 40/2, 41/3, 43/1, 43/2, 52/2, 53/1, 57/3, 57/4, 63/1, 68/1, 77/3, 78/3, 80/2, 82/1, 85/1.

⁷² A. Ş. S., 3, 33/3, 39/2, 40/2, 43/1, 52/2, 53/1, 57/3, 57/4, 63/1, 68/1, 77/3, 78/3, 80/2, 85/1.

⁷³ A. Ş. S., 3, 40/2, 43/2, 82/1.

⁷⁴ A. Ş. S., 3, 34/2.

⁷⁵ A. Ş. S., 3, 34/2, 41/3, 43/2, 82/1.

vâsisi olan diğêr Hâlil bizim huzûrumuzda kırk guruşâ mezbûr Hacı Mehmed'e bey' -i bât-ı sahîh ile bey' iyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyeye iyledikten sonra şehâdetleri hîn-i kabûlde vâki' olub vekîl-i mezbûr maksûd-ı mu'ârazâdan men' olub mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf."⁷⁶

2. 3. 2. 4. Borç – Alacak

Borç – alacak kayıtlarının toplam sayısı 11'dir. Borç – alacak ilişkilerini içeren kayıtlarda kullanılan bazı kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramlardan kayıtlarımızda geçen karz ve deyn kavramlarını konunun anlaşılması açısından izah etmek gerekmektedir. Sözlükte “kesip koparmak, karşılık vermek” anlamlarına gelen karz (Apaydın, 2001: 520), ödünç vermek, almak, ödünç verilen şey demektir (Pakalın, 1993: 204). Terim olarak ise “geri ödemek üzere verilen mal veya birine ödünç borç vermek” demektir. Ödünç verene “mukriz”, ödünç alana “müstakriz”, ödünç almaya “istikrâz veya iktiraz”, ödünç verme işlemine “ikraz” denir (Apaydın, 2001: 520). Deyn, sözlükte “ödünç almak, ödünç vermek, emir ve itaat altına almak”, isim olarak “ödünç, satılan malın bedeli (semen) ve hazırda bulunmayan şey” anlamlarına gelir. Terim olarak ise “kişinin zimmetinde sabit olan borçları” ifade eder. Alacaklıya “da'in”, borçluya “medyun” denir (Aydın, 1994: 266 – 268). Şer'iyeye Sicilleri'nde deyn kavramı genelde “cihet-i deyn-i Şer'iyeye” şeklinde geçmektedir (Şimşek, 2007: 12).

Sicillerdeki borç-alacak kayıtlar borç alma, borcun edası ve borcun ödenmesinde ortaya çıkan sorunlar olmak üzere tasnif edilebilir. Borcun edası ile ilgili kayıtlarda borçlu kişi alacaklının huzurunda miktarı malum olan borcunu eda ettiğini belirtir, alacaklı da bu durumu tasdik eder ve sonunda tarih ve şahitler yazılırdı.⁷⁷ Borcun ödenmesini talep eden kayıtlarda ise alacaklı mahkemede borçlu huzurunda dava konusu ne ise belirtir, borçlu bunu kabul ederse borcunu ödemesine karar verilir, inkâr ederse şahitlerle ispat yoluna gidilir şahit bulunmadığı durumlarda da davalıya yemin teklif edilirdi. Yemin ederse davalı davadan men edilirdi.⁷⁸ Borçlunun dava konusunu inkâr etmesinde bazı gerekçeler öne

⁷⁶ A. Ş. S., 3, 43/2.

⁷⁷ A. Ş. S., 3, 35/2, 50/1, 56/1, 61/2, 94/2.

⁷⁸ A. Ş. S., 3, 45/1, 62/1, 69/3, 72/3, 76/4, 78/1.

sürüldüğü görülebilmektedir. Örneğin borcun bir kısmının ödediği, borca karşılık bir takım eşya verildiği gibi sebepler zikredilmektedir.⁷⁹

Borç-alacak kayıtlarına bakarak Müslümanlar ve gayrimüslimler arasındaki ilişkiyi açık bir şekilde ortaya çıkarmak mümkün gözükmemektedir. Borç – alacak kayıtları incelendiğinde, dinî grupların bir diğeriyle ve kendi aralarındaki münasebetleri, kapalı bir toplum özelliği gösterip göstermedikleri, para akışında hangi din grubunun etkin rol oynadığı gibi değerlendirmelerde bulunmak mümkündür. (Şimşek, 2007: 21). Tezimize konu olan sicil incelendiğinde Müslümanların, zimmîlere oranla borç-alacak ilişkilerinde daha aktif oldukları görülmektedir. 9 adet kayıtta Müslümanların kendi aralarında borç ilişkisine girdiği,⁸⁰ Sadece 2 kayıtta zimmîlerin kendi aralarında borç münasebetine girdikleri anlaşılmaktadır.⁸¹ Bu kayıtların 9 tanesi erkekler arasında meydana gelirken⁸², 2 tanesi kadınlar ve erkekler arasında gerçekleşmiştir.⁸³ 4 kayıtta şahıslar mahkemede vekil kullanırken,⁸⁴ 7 kayıtta vekil kullanmamışlardır.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Gümüşlüoğlu Mahallesi sâkinlerinden tüccâr tâifesinden Uzun Ali nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lazimü’t-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü’l-akrân Mehmed Bey ibn-i Mustafa Çelebi mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da’vâ idüb mezbûr Mehmed’in zimmetinde karz-ı şer‘den yirmi bin akçe alacağım vardır virmede ta‘allül ider şer‘le suâl olunub alıverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl merkûm Mehmed Bey cevâb virüb mezbûr Uzun Ali’den yirmi bin akçe aldım Osmanî zamanı idi esedî guruş beş yüz akçeye râic iken kırk esedî guruş virüb yirmi bin akçeyi edâ iyledim zimmetim ibra‘ iyledi diyücek kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğun merkûm Ali münkir olub merkûm Mehmed Çelebi’den sıdk-ı makâlîne beyyine talep olundukda udûl-i ricâlden Kara Hasan bin Yusuf ve Alaf Hüseyin nâm kimesneler meclis-i şer‘e li-ecli’ş-şehâde hâzırân olub bizim huzûrumuzda merkûm Mehmed Bey mezbûr Ali’ye kırk esedi guruş virdi yirmi bin akçe deyni mukâbelesinde ve merkûm Ali dahî kırk esedi guruşu alıb kabz idüb merkûm Mehmed Bey’in zimmetin ibrâ ve iskât

⁷⁹ A. Ş. S., 3, 45/1, 61/2, 76/4.

⁸⁰ A. Ş. S., 3, 35/2, 45/1, 50/1, 62/1, 69/1, 72/3, 76/3, 78/1, 94/2.

⁸¹ A. Ş. S., 3, 56/1, 61/2.

⁸² A. Ş. S., 3, 45/1, 56/1, 61/2, 62/1, 69/3, 72/3, 76/4, 78/1, 94/2.

⁸³ A. Ş. S., 3, 35/2, 50/1.

⁸⁴ A. Ş. S., 3, 35/2, 50/1, 56/1, 61/2.

iyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdeti Şer‘iyye iylediklerinde şehâdetleri ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkiyye hîn-i kabûlde vâki‘a olub merkûm Ali mu‘ârazadan men‘ birle mâ vaka‘a gıbbe’t-taleb ketb olundu. Tahfîren fî evâhir-i şehri-i Zi‘l-ka‘detü’s-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”⁸⁵

2. 3. 2. 5. Miras

Bu konuda toplam 10 kayıt bulunmaktadır. Sözlükte “kök, temel; birinin diğerinden devraldığı eski durum, bakiye” anlamlarındaki “irs” kökünden türeyen miras kelimesi çok defa irs ile eş anlamlı olmak üzere “bir şeyin bir kişi veya topluluktan diğerine geçmesi, başkasından kalan” anlamında kullanılmaktadır (Aktan, 2005: 143). Miras ile ilgili anlaşmazlıklar, şahitlerin doğrulaması ile ya da yemin verdirerek çözülmüştür,⁸⁶ miras davalarının bir kısmı kendi aralarında anlaşarak yani intikal eden maldan mirasçının hakkını alması ve aldığına dair ikrarda bulunması ile⁸⁷ bir kısmı anlaşmazlığa düşülmesi sonucu mahkemeye başvurulması⁸⁸ şeklinde sicile kaydedilmiştir.

Kayıtların 5 tanesi miras paylaşımı ile ilgilidir.⁸⁹ Diğer 5 adet kayıt ise mirastan hakkını talep ve buna dair anlaşmazlık üzerinedir.⁹⁰ Ölen kişiden varislere kalan menkul ve gayrimenkullerden hissesine düşeni alan kişi bunu mahkemede tescil ettirirdi. Miras konusundaki anlaşmazlıklarda ise mahkemeye başvuran ve varis olduğunu iddia eden kişi, davacı olduğu kişi ile aralarındaki anlaşmazlığın ne olduğunu beyan eder ve hissesine düşeni almak isterdi. Varsa şahitler getirilir, şahit yoksa yemin istenirdi. Mirasta hakkı olduğunu iddia eden kişi mirasını talep eder, eğer bunu ispat ederse mülke el koyardı (Ekiz, 2003: 13).

Sicilimizdeki veraset davalarının hepsi Müslümanlar arasında gerçekleşmiştir. Söz konusu davaların 6 tanesi kadınlar ve erkekler arasında,⁹¹ 2 tanesi erkekler arasında⁹² ve

⁸⁵ A. Ş. S., 3, 62/1.

⁸⁶ A. Ş. S., 3, 82/1.

⁸⁷ A. Ş. S., 3, 40/1, 44/2, 51/3, 54/1, 69/1, 71/1.

⁸⁸ A. Ş. S., 3, 35/4, 37/1, 82/1.

⁸⁹ A. Ş. S., 3, 40/1, 44/2, 54/1, 69/1, 71/1.

⁹⁰ A. Ş. S., 3, 35/4, 51/3, 60/2, 71/1, 82/1.

⁹¹ A. Ş. S., 3, 35/4, 37/1, 40/1, 44/2, 51/3, 82/1.

⁹² A. Ş. S., 3, 60/2, 69/1.

yine 2 tanesi kadınlar arasında⁹³ vuku bulmuştur. 8 kayıttta vekil kullanılmakla birlikte,⁹⁴ 2 kayıttta vekil yerine bizzat şahıslar mahkemede kendileri yer almışlardır.⁹⁵

Örnek: “Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Çolak Ahmed Çelebi'nin zevce-i metrûkesi olan fahrü'l-muhadderât tâcü'l-mestûrat Zeynî Hatûn bint-i (boşluk) nâm kimesne tarafından sulh-ı âtiyyü'l-beyâna vekîl olan nehc-i şer'-i üzere vekâleti sâbite olan fahrü's-sâdât es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Mansur Efendi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Çelebi'nin sulbiye kızları Fatma ve Aîşe nâm hatûnlar taraflarından vekîl olub Mustafa Çelebi ibn-i Dervîş Çelebi ve Ömer bin İsmail nâm kimesneler şehâdetleriyle sabitü'l-vekâle olan fahrü'l-müderrişîn Abdullah Çelebi ibn-i İbrahim Efendi mahzârında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müvekkilem mezbûre Zeynî Hatûn'un mütaveffâ-yı mezbûr Ahmed Çelebi'nin zimmetinde yüz elli guruş mehir ve yüz elli guruş semen-i hisse-i Şer'iyyesi cem'an üç yüz guruş husûsiçün da'vâ [ve] nizâ' üzere iken târih-i kitâbdan bir sene mukaddem muslihûn tavassut idüb mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tâbi' Gököyük nâm kâryede vâki' inde'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd olan çiftliğin içinde olan öküzü ve ineği ve çift (?) olanı ile ve yine kârye-i mezbûrede vâki' olan müteveffâ-yı mezbûrun bağıını müvekkilem mezbûre Zeynî Hatûn'a üç yüz guruş mukâbelesinde virüb es-sulhu seyyidü'l-ahkâm fehvâsınca sulh olduk ba'de'l-yevm eğer müvekkilem mezbûre Zeynî Hatun'dan asâleten veya vekâleten husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ ve nizâ' sudûr iderse lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmasın didikde mukırr-ı mezbûrun bi'l-vekâle olan ikrârın vekîl-i mezbûre Abdullah Çelebi vicâhen kabûl ve şifâhen tasdîk ve tahkîk iylemegin sıhhât-i sulhe hükm birle mâ vaka'a ketb olunub lehü't-taleb yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi evâhir-i şehri Zi'l-hicce sene erba'a ve erba'in ve elf.”⁹⁶

⁹³ A. Ş. S., 3, 54/1, 71/1.

⁹⁴ A. Ş. S., 3, 35/4, 37/1, 40/1, 44/2, 51/3, 54/1, 71/1, 82/1.

⁹⁵ A. Ş. S., 3, 60/2, 69/1.

⁹⁶ A. Ş. S., 3, 71/1.

2. 3. 2. 6. Vasi Tayini

Vasi tayini ile ilgili 2 kayıt bulunmaktadır. Vasi, “bir kimsenin, ölümünden sonra onun adına yapılmasını istediği şeyleri kendisinden talep ettiği kimse” anlamına gelmektedir (Öz, 2012: 546). Annesi veya babası vefat eden çocuklara geride kalan ebeveynlerinden birisi vasi tayin edilirdi. Eğer ikisi de vefat etmiş ise birinci dereceden yakınlarından vasi tayin edilirdi. Kime vasi tayin edilecekse babasının ismi ile zikredildikten sonra vasi olacak kişi belirtilir ve vasi olan kişi de vesayeti kabul edip hizmetini göreceğine dair teminat verirdi (Zerey, 2003: 29).

İncelediğimiz kayıtlardan ilkinde Müslüman iki kız kardeşe amcalarının vasi olduğu görülmektedir.⁹⁷ Diğer kayıta ise vefat eden Mehmed Bey’in küçük oğlu Osman’a amcazâdesi Süleyman Halife vasi tayin edilmiştir.⁹⁸

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Uzun Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan İbrahim nâm kimesnenin sagîre kızları Aişe’ye ve Hayriye’ye babalarından intikâl eden mâllarını zabt ve ahvâllerini hıfz ve enfa‘ olanı ‘amele bir vasî lâzım ve mühîm olmagın sagîre-i mezbûretânın ammileri olan işbu bâ’isü’l-kitâb Mehmed Çelebi vesâyet-i merkûmeye lâyıq ve müstehakdır diyü sikât haber virmegin sagîretân-ı mezbûretânın babalarından intikâl iden mâllarını zabt ve ahvâllerini hıfz ve enfa‘ olanı ‘amele vasî nasb ve ta’yîn olunub mezbûre Mehmed Çelebi dahi vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin edâya müte‘ahhid olmagın mâ-hüve’l-vâki‘ ketb olunub lehü’t-taleb yedine vaz‘ ve def‘ olundu ki lede’l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”⁹⁹

2. 3. 2. 7. Vekâlet

Vekâlet verme ile ilgili toplam 4 adet kayıt bulunmaktadır. Sözlükte “birine güvenmek, bir işi güvenilir birine bırakmak” anlamına gelen ve “vekl” kökünden türeyen vekâlet, birine kendi adına hukukî işlem yapma yetkisi vermeyi ifade etmektedir (Aybakan, 2013: 1). Vekâleti alan kişi, vekâleti kimin verdiğini ve hangi iş için verdiğini

⁹⁷ A. Ş. S., 3, 36/3.

⁹⁸ A. Ş. S., 3, 40/3.

⁹⁹ A. Ş. S., 3, 36/3.

açıkça belirtir. Bu durum şahitler tarafından tasdik edilir, sonunda tarih ve şahitler yazılırdı (Güven, 2006: 41). Sicilimizdeki vekâlet verme vakaları, Müslümanlar tarafından gerçekleştirilmiş olup seçilen vekiller de Müslümanlardır. Mahkemeye başvuranlardan 1 tanesi erkek¹⁰⁰, 3 tanesi kadındır.¹⁰¹

Kayıtlardan anlaşıldığı kadarıyla vekil tayini için başvuru sebepleri olarak; bir kadının kayınlarıyla olan davaya vekil olan kişinin vekil olduğunun ispatına dair, yine bir kadının babasından intikal eden bağı almak için bir başka kadının da iki kıta karyede ve zaviyede olan hissesini amcalarından almak için vekil tayin ettiği görülmektedir. Ayrıca mülk satışları başta olmak üzere borç –alacak ve veraset gibi konularda da vekil kullanıldığını görmekteyiz.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eski Kethüdâ Mahallesi sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Pir Mehmed Bey ibn-i el-merhûm Hacı Efendi nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde hâzır olub takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden olub vefât iden Çavuşzâde Mehmed Efendi'nin kebîre kızı Âmine nâm Hatûn müteveffâ babasından intikâl iden Çakallar nâm mevzi'de olan bağı harâbe-müşrif olmak ihtimâli ile târih-i kitâbdan bir sene mukaddem beni vekîl iyledi husûs-ı mezbûra mesfûre Âmine arifân olub akrabasından olan fahrü'l-ceyş İbrahim Çavuş ve kıdvetü'l-akrân Halil Çelebi ibn-i Bali nâm kimesneler şehâdet iyledi suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûran İbrahim Çavuş ve Halil Çelebi meclis-i şer‘e li-ecli's-şehâde hâzırân olub bizim huzûrumuzda mezbûre kebîre Âmine merkûm Pir Mehmed Bey'i zikrolunan bağı bey'e vekîl eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyeye iylediklerinde mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb tahrîren fî evâil-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.”¹⁰²

2. 3. 2. 8. Hibe ve Temlik

Hibe ve temlike ait 1 adet kayıt bulunmaktadır. Sözlükte “karşılıksız vermek, bağışlamak” manasına gelen hibe, “bir malın karşılıksız olarak başkasına verilmesini” ifade eder (Bardakoğlu, 1998: 421). Temlik ise, eşya üzerindeki mülkiyet hakkını veya

¹⁰⁰ A. Ş. S., 3, 3/3.

¹⁰¹ A. Ş. S., 3, 37/2, 37/3, 66/1.

¹⁰² A. Ş. S., 3, 37/3.

mali bir hakkı başkasına devretmeyi ifade eder ve mülkiyet devrini sağlayan hukukî işlem anlamına gelir (Aybakan, 2011: 428). Hibeyi yapan kimsenin izni ve hibe yapılan kişinin hibe edilen malı alması hibe akdinde önemli sayılan noktalardandır (Güven, 2006: 40). Sicildeki kayıta hibe eden de hibeyi alan da Müslüman'dır ve u işlem erkekler arasında gerçekleşmiştir. Hibe ve temlik kayıtlarının muhtevası şu şekildedir: Önce hibe ve temlik edecek kişi mahkemede hibe edeceği kişinin huzurunda hibeye konu olan her ne ise bütün ayrıntılarıyla tarif eder, “hibe-i sahîha-i Şer‘iyye ile hibe ve temlik iyledim” der ve hibe edilen kişi de hibeyi kabul ettiğini beyan ederdi. Kaydın sonuna tarih ve şahitler yazılırdı (Ekiz, 2003: 10).

Örnek: “Mahrûse-i Amasya Kazâsı’na tâbî‘ Yenice nâm kârýede Ali bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de işbu bâ‘isü’l-kitâb sulbî oğlu Mehmed Beşe nâm emred mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer‘î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î kılub kârýe-i mezbûrede vâki‘ bir tarafı Mehmed mülküne ve bir tarafı Hüseyin ve bir tarafı tarîk-i âmm’a ve bir tarafı müderris bağçesine muttasıl ve müntehî olan menzili havlususu ve tevabî‘i ile ve yine mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbî‘ Zana nâm kârýe toprağında vâki‘ bir tarafı İsmail Sufi ve bir tarafı nehr-i kebîre ve bir tarafı tarîk-i âmma muttasıl olan iki kıt‘a bağçe ve yine kârýe-i mezbûrede vâki‘ bir tarafı Ahmed bağına ve bir tarafı cebele ve bir tarafı [tarîk-i] âmm’a muttasıl ve müntehî olan bir kıt‘a bağımı mezkûr oğlum Mehmed’in mülkü mevhûbudur keyfe mâ-yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere oğlum Mehmed’e tarih-i kitâbdan bir sene mukaddem hibe-i sahîha-i Şer‘iyye ile hibe ve temlik iyledim zikrolunan menzil ve iki kıt‘a bağçe ve bağ mezkûr cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Mehmed’e vicâhen kabûl ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin sıhhat-i hibe ve temlike hüküm birle mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”¹⁰³

¹⁰³ A. Ş. S., 3, 50/3.

2. 3. 2. 9. Asayiş (Yaralama, Darp, Hırsızlık, Kast-ı Zina, Hakaret vb.)

Bu başlık altında incelediğimiz kayıtların toplamı 30 adettir. Bu kayıtlar, yaralama, darp, hırsızlık, gasp, zina, hasta keşfi, kayıp, katl, küfür ve hakaret, alıkoyma, sarhoşluk ve imam ve cemaati arasındaki anlaşmazlık gibi konuları içermektedir.

Darp davalarında “beni darb-ı şedîd ile darp eyledi”, “beni darb-ı ledd eyledi” şeklinde ya da bir takım darp aletleri ile dövüldüğü şeklinde şikâyetle bulunulmuştur. Darp davası ile ilgili 4 adet kayıt bulunmaktadır.¹⁰⁴ Darpta kullanılan aletlerin; bıçak, hançer, satır vb. olduğu görülmektedir. Darp kayıtlarının muhtevasına bakıldığında bir kişinin kendisine küfür edilmesi sonucu darba tevessül edebildiği, yine kereste getirirken öküzlerini ormana koyveren bir kişinin iki kişi tarafından darp edildiği anlaşılmaktadır.

Yaralama ile ilgili kayıtların sayısı ise 6’dır.¹⁰⁵ Yaralamada kullanılan eşyaların nacak, bel sapı, kılıç ve hançer olduğu görülmektedir. Çeşitli sebeplerden dolayı yaralama davalarından feragat edilebildiği bilinmektedir. Bir örnekte yaralanma sonucu davası bulunan kişi, araya bazı Müslümanların girmesi ile belli bir ücret alarak davadan vazgeçmiştir.¹⁰⁶ Başka bir örnekte ise yaralanan kişi yaralanmasında herhangi birinin etkisinin olmadığını ve bu sebepten ölürse bunun mesuliyetinin kimse de olmadığını belirtmiştir.¹⁰⁷ Diğer kayıtlar ise yaralanma sebebiyle bu olayın keşfinin istenmesiyle ilgilidir.

Küfür ve hakaret davaları ile ilgili kayıtların sayısı 4 adettir.¹⁰⁸ Bu kayıtların bazılarında küfür ifadeleri yazılmayarak “şütum-ı galîze ile şetm eyledi” ya da “şer‘e muhâlif şetm eyledi” şeklinde ibareler yer almakla birlikte, bazı kayıtlarda edilen küfürlerin ne olduğu açıkça yazılmıştır.

Hırsızlık ile ilgili kayıtların sayısı ise 3’tür.¹⁰⁹ Hırsızlık davalarında çalınan eşyaların; para, kuşak, bir miktar ipek ve ismi açıklanmayan bazı eşyalar olduğu görülmektedir. Sarhoşluk ile ilgili 2 adet kayıt vardır.¹¹⁰ İçki içen kişiler “şâribü’l-hamr” olarak adlandırılmıştır. İçki içtikleri kimi zaman ağızlarındaki kokudan anlaşılmış ve bu durum için kayıtlarda “râyiha-i hamr” ifadesi kullanılmıştır. Kaydın birinde kişinin hal ve

¹⁰⁴ A. Ş. S., 3, 65/2, 75/1, 82/2, 88/3.

¹⁰⁵ A. Ş. S., 3, 45/3, 47/1, 48/4, 55/2, 56/2, 77/2.

¹⁰⁶ A. Ş. S., 3, 56/2.

¹⁰⁷ A. Ş. S., 3, 47/1.

¹⁰⁸ A. Ş. S., 3, 69/2, 71/2, 76/3, 77/1.

¹⁰⁹ A. Ş. S., 3, 67/3, 76/2, 85/2.

¹¹⁰ A. Ş. S., 3, 47/3, 72/2.

hareketlerinden sarhoş olduğunun anlaşıldığı belirtilmiştir. Başka bir örnek ise içki içen bazı kişilerin mahallede sıkıntı çıkarmaları üzerine mahalleden ihraç edilmeleri ile ilgilidir.

Zina ile ilgili kayıt sayısı 6'dır.¹¹¹ Kayıtların içeriği zina kastı sebebiyle kişilerin mahkemeye başvurmaları ile ilgilidir. Burada eşler, zevcelerine yapılan zina kastı suçu ile şikâyetle bulunmuşlardır. Başka bir örnek ise zina olayının şahitler vasıtasıyla kanıtlanması ile ilgilidir. Kayıp davası 1 tanedir.¹¹² Bu kayıt, kaybolan kişinin karye ahalisinden sorularak bulunması ile ilgilidir. Hasta keşfine dair kayıt sayısı da 1'dir.¹¹³ Hizmetkâr olan bir kişi hastalığından dolayı vefat ederse hizmetkârlığını yaptığı kişiden davası ve alacağının olmadığını belirtmiştir. Katl davası ile ilgili kayıt sayısı 1'dir ve burada kasiğinden demir ile yaralanan ve bu sebeple vefat eden kişinin varislerinin bu konuda davacı olmaları ile ilgilidir.¹¹⁴ Alıkoyma ile ilgili 1 dava bulunmaktadır ve kayıttan oğlunun bir menzilde alıkonulduğunu belirten bir kadın bu durumun sual olunmasını istemiştir.¹¹⁵ Son olarak imam ile cemaati arasında yaşanan bir anlaşmazlık da asayiş konusu ile ilgilidir.¹¹⁶

Kayıtlardan 27 tanesi Müslümanlar arasında gerçekleşmiş olup, 2 tanesi zimmîler arasında¹¹⁷, 1 tanesi zimmîler ve Müslümanda arasında¹¹⁸ ve 1 tanesi mahalle ahali ve iki zimmî arasında gerçekleşmiştir. Yine davaların 28 tanesi erkekler arasında, 1 tanesi kadın ve erkek arasında¹¹⁹ gerçekleşirken, 2 tanesi erkek ve kadın arasında¹²⁰ gerçekleşmiştir. Bu kayıtların Sadece 2 tanesinde vekil kullanılmış¹²¹ diğer kayıtlarda kişilerin vekil yerine bizzat mahkemeye giderek kendilerini temsil ettikleri görülmüştür.

Asayiş başlığı ile ilgili ele alınan konulardan yaralama ve hakaret davaları ile ilgili örnek vererek konunun daha iyi anlaşılmasını temin etmek mümkündür.

Örnek: “Oldur ki mahrûse-i Amasya Sancağı'na mutasarrıf olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Üveys Bey hazretleri tarafından Solak Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde

¹¹¹ A. Ş. S., 3, 72/1, 73/2, 74/2, 75/2, 82/3, 86/3.

¹¹² A. Ş. S., 3, 46/4.

¹¹³ A. Ş. S., 3, 53/3.

¹¹⁴ A. Ş. S., 56/3.

¹¹⁵ A. Ş. S., 81/2.

¹¹⁶ A. Ş. S., 33/4.

¹¹⁷ A. Ş. S., 3, 74/2, 88/3.

¹¹⁸ A. Ş. S., 3, 53/3.

¹¹⁹ A. Ş. S., 3, 75/1.

¹²⁰ A. Ş. S., 3, 75/2, 86/3.

¹²¹ A. Ş. S., 3, 53/3, 59/1.

hâzır olub takrîr-i kelâm üzere mahrûse-i mezbûrede vâki‘ Yörgüç Paşa Mescidi’nde Mustafa Beşe nâm kimesneyi kılıç ile mecrûh itmişler üzerine varulub keşf olunmasın taleb iderim didikde savb-ı şer‘den bu hakir üzerine varub keşf olundukda kol dirseğinde ve sol kol dirseğinde ve sağ kulağı kurbünde kılıç yarası müşâhede olunub mübâşir-i merkûm Solak Ali Bey talebiyle kayd şüdd. Tahrîren fî 14 şehr-i Zi’l-ka‘de sene 1044.”¹²²

Örnek: “Amasya Kazâsı’na tabi‘ Yavri nâm kâryeden Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde kârye-i mezbûreden Hasan bin İsmail mahzarında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb işbu mezbûr Hasan cima‘ lâfzıyla ağzıma ve avretime şetm iyleyüb ve dahi deyyûs kâfir diyü nice şütüm iylemişdir suâl olunub ihkâk olunması taleb iyelerim didikde gıbbe’s-suâl ve ‘akibü’l-inkâr ve’l-istişhâd udûl-i ricâlden eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi ve Receb bin Hüseyin ve Hüseyin ibn-i el-Hacc Receb ve Ramazan bin Mustafa nâm kimesneler hâzirûn-ı bi’l-meclis olub müddeî merkûmun da‘vâsına muvâfık şehâdet-i Şer‘iyye iyledikten sonra şehâdetleri hîn-i kabûlde vâki‘a olub mûcibince hüküm birle mâ vaka‘a ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe def‘ ve teslîm olundu. Cerâ zâlike ve hurrîre fî selh-i şehr-i Muharremü’l-harâm li sene hamse ve erba‘în ve elf.”¹²³

2. 3. 2. 10. Ölüm Keşfi

Bu başlık altında incelenen kayıt sayısı 5’tir. Ölüm olayını mahkemeye haber verenlerin mahalle ya da karye ahalisi, ölünün yakını ya da bölgede görevli kişilerin olduğu görülür. Bu kişiler ölünün bulunduğu mahallî açıkça beyan ederler. Olayın mahkemeye intikalinden sonra mahkeme tarafından görevlendirilen bir kişinin tayin olması ile olay tahkik edilip kişinin ölüm sebebi, varsa vücudundaki yaralar ayrıntısı ile tahrir edilir. Kayıtların sonuna tarih ve şahitler yazılır (Zerey, 2003: 40). İncelediğimiz belgelerde ölümlerin sebebi olarak, 2 kişinin attan düşerek¹²⁴, 1’inin boğularak¹²⁵ ve 1’inin de üzerine küllük düşerek¹²⁶ ölmesi şeklinde olduğu görülmektedir. Kayıtlardan 1 tanesi ise ateşe düşen bir kadının eğer bu sebepten fevt olur isem sorumlusunun aranmamasını

¹²² A. Ş. S., 3, 55/2.

¹²³ A. Ş. S., 3, 76/3.

¹²⁴ A. Ş. S., 3, 35/1, 38/2.

¹²⁵ A. Ş. S., 3, 81/1.

¹²⁶ A. Ş. S., 3, 85/3.

istediği ve şahitler vasıtası ile bunu ispatladığına¹²⁷ dair bir konuyu içermektedir. Ölen kişilerin hepsi Müslüman'dır ve 3'ü erkek, 2'si kadındır.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya'da hâliyâ mütesellim olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şatır Ali Ağa tarafından kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey meclis-i şer' de mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Gasi(?) nâm kârîye ahâlisinden Mustafa bin Ali ve Mehmed bin ve Sadık bin Ali ve Hüseyin ve Kemal ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine kârîye-i mezbûre sâkinlerinden fahrü'l-muhâdderât Fatıma Hatun müteveffâ Mustafa kendi atından düşüb arkasında at darbı olub darbdan fevt oldu didiklerinde merkûm Mehmed Bey kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub ahâli-i karyeden sıdk-ı makâllerine beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed bin Erkulî(?) ve Mustafa bin Ali nâm kimesneler mesclis-i şer'e li ecli's-şehâde hâzıran olub mezbûr Mustafa bizim huzûrumuzda kendi atından düşüb ve kendi tarlası içinde at darb idüb eve varunca öldü bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer' iyye iyledikten sonra şehâdetleri hîn-i kabûlde vâki'a olub mezbûr Mehmed Bey mu'ârazadan men' olub mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olunub lehü't-taleb yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehr-î Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.”¹²⁸

2. 3. 2. 11. Vergi

Vergi ile ilgili toplam 7 kayıt mevcuttur. Vergi, devletin giderlerini karşılamak üzere kişilerden cebren veya karşılıksız olarak topladığı ekonomik değeri ifade etmektedir. Ayrıca devletin mali gücünü meydana getiren temel kaynak, kişilerin de temel vatandaşlık görevidir (Kenanoğlu, 2013: 52). Vergi kayıtlarının devlet – reaya ilişkisini anlamak bakımından büyük önemi vardır. Sicilimizde ismi geçen vergi türlerinin cizye, bedel-i nüzul, avarız, ispençe, sürsat ve rüsûm-ı raiyyet olduğu görülmektedir. Bunlar da cizye toplanmasına memur olan Mehmed Bey'e dair bir kayıt, sefer-i hümayun için nüzul ve sürsat vergisinin toplanmasına, ahalinin belirlenen rüsûma razı olduklarına, bazı reayanın üzerlerine düşen şair ve dakiki Ramazan adlı görevliye teslim ettiklerine dair kayıtlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine vergilerini verenlerin isimlerinin sicil-i mahfûza

¹²⁷ A. Ş. S., 3, 42/4.

¹²⁸ A. Ş. S., 3, 38/2.

kaydedilmesine dair bir kayıt ve son olarak da aşar vergisine vekil olan kişinin görevini yapmasına mani olunmamasına dair bir kayıt vardır.¹²⁹

Örnek: “Bu sene-i mübâreke vâki‘ sefer-i Humâyûn mühimmâtîçün fermân olunan nüzul ihrâcî husûsuna mübâşir ta‘yin olunan bölük subaşîlarından fahrü’l-emâcid ve’l-a‘yân Mehmed Subaşî zîde mecdehu mübâşeretiyle kazâ-i Amasya reâyâsı muvâcehesinde akd-i meclis olub emr-i şerîf kırâ‘et olundukda ber-mûceb emr-i âlî her haneye dört kile şa‘ir ve bir kile dakîk tahmîl ve mahall-i me’mûra alub gitmege mukarr ve mutasarrîf olduklarından sonra hâliyâ kazâ-i mezbûre kâdîsı olan bi’z-zât menzil zahîresiyle me‘an gidüb mahall-i me’mûrede menzil eminine teslîm ve temessük alub ve mevkûfât tarafından dahi sûret almak üzere mübâşir-i müşârün-ileyh Mehmed Subaşî talebi ile kıbel-i şer‘den bu vesika tahrîr olunub yed-i talibe vaz‘ ve def‘ olundu. Tahrîren fî evâhir-i Zi’lka‘detü’s-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”¹³⁰

2. 3. 2. 12. Vakıf

Bu başlık altında toplam 8 kayıt vardır. Sözlükte “durmak, durdurmak ve alıkoymak” manalarındaki vakıf (vakf) kelimesi terim anlamı olarak “bir malın sahibi tarafından dini, içtimaî ve hayrî bir gayeye ebadiyah tahsisi” şeklinde ifade edilebilir. Vakıflar İslam ülkelerinin toplum ve kültür hayatında önemli rol oynamaktadır (H. M. Günay 2012: 475). Vakıf kayıtları Sadece Müslümanlara aittir. Vâkıf olan kişi, vakfa konu olan her ne ise bütün özelliklerini, taşınmaz mal ise sınırlarını mahkemede ikrar etmekteydi.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eski Kethüdâ Mahallesi mescid-i şerîfine İmam olan fahrü’l-eimme Hâfız Mustafa Çelebi bin Hasan Efendi ve mescid-i mezbûrun mütevellîsi olan İbrahim Çelebi ibn-i Ali Çavuş nâm kimesneler meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de işbu bâ‘isü’l-kitâb kıdvetü’l-akrân Pir Mehmed Bey bin Hacı Mehmed Efendi mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer‘-i ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î kılub didiler ki mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir tarafı Numan Çavuş mülküne ve bir tarafı Ali Dede mülküne ve bir tarafı merkûm Pir Mehmed Bey mülküne ve bir tarafı tarîk-

¹²⁹ A. Ş. S., 3, 44/3, 58/2, 60/3, 73/1, 75/3, 75/4.

¹³⁰ A. Ş. S., 3, 58/2.

i âmma muttasıl ve müntehî olan menzil bir odası ve bir mikdâr havlusu ile mescid-i mezbûre imâm olanlara sekinesi için vakf olub lâkin harâbe-müşrif olub kâbil-i sekinesi olmagın icâre-i ... bey' vâkf enfa' olub merkûm Pîr Mehmed Bey zikrolunan vakf menzili icâre-i mu'accele kırk kâmil gurusu ve icâre-i müeccele her sene otuz altışar akçeye icârete-i ... ile bey' iyledik zikrolunan kırk gurusu vakf için alub kabz iyledik ba'de'l-yevm menzili merkûma mutasarrıf olsun didiklerinde mirân-ı (?) mezbûrânın minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Pîr Mehmed Bey vicâhen kabûl ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i Zi'lka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf. »¹³¹

2. 3. 2. 13. Fetva

Bu konu ile ilgili 3 adet kayıt mevcuttur. Fetva; sözlükte “bir olayın hükmünü açıklayan, güçlükleri çözen kuvvetli cevap” anlamındadır. Fıkıh terimi olarak “fakih bir kişinin sorulan fikhî bir meseleye yazılı veya sözlü olarak verdiği cevap ve verdiği hüküm” demektir (Atar, 1995: 486 – 487). Ayrıca fetvanın, ferdî problemlerin giderilmesinden toplumsal huzuru sağlamaya kadar çok geniş bir hizmeti kapsadığı ifade edilmektedir (Meriç, 2015: 132). Sicilimizdeki fetvalarda ilki karye ahalisinden avarız alınıp alınmayacağına, bir diğeri bir senede iki kere cizye alınıp alınmayacağına ve sonuncusu da yaralanma sonucu oşr-i diyet alınıp alınmayacağına dair müftüye sorulan ve cevapları sicile kaydedilen fetvalardır. Fetvalarda genellikle erkek ismi olarak Zeyd ve Ömer, kadın ismi olarak Zeynep ve Hatice temsili olarak kullanılmaktadır. Fetvaların sonunda Arapça ifadeler görüldü (Ekiz, 2003: 27).

Örnek: “Bir belde keferesinin cizyesine me'mûr olan Zeyd saltanat-ı 'aliyye tarafına cizyeden vazîfeye ta'yin olunan kimesnelerden bir senede iki kere vazîfe talep iderler diyü arz idüb arz mücibince iki kere talep iderlerse virmeysin diyü emr-i şerîf getirse vazîfeye müstehak olanlar hemân bir seneden yine bir sene vazîfesi talep iderlerken hâlâ Zeyd mücerred emr-i şerîfden bir senede iki kere talep iderlerse virilmeye dimiş diyü mezbûrdan bir senede müstehâk oldukları vazîfeleri virmemeğe kadîr olurlar mı.

¹³¹ A. Ş. S., 3, 54/2.

El-cevâb Allâhu-a‘lem olmaz.”¹³²

2. 3. 2. 14. Mal Teslimi

Bu başlık altında toplam 5 kayıt vardır. Kayıtların muhtevası şu şekildedir: 2 tanesi sipariş verilen deve rahtlarının ücretlerinin ödenmesi ve buna karşılık memur olan kişinin rahtları teslim alması, 1 tanesi Erzurum’a götürülmesi gereken üç yüz elli çuval yükün teslim edilmesine karşılık ücretlerinin ödenmesi, Sivas’tan Amasya’ya kanlı ve karasığır çiftinin gönderilmesi, sonuncusu ise gönderilen mühimmatın teslim alınması ve eksik kalan akçelerin eda olunması ile ilgilidir.

Örnek: “Eyâlet-i Sivas’da kışlaması fermân olunan elli kıt’a mîrî develerin rahtları ve her deveye birer çift garâr ve sâyir levâzımları için me’mûr olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-ekârim Mustafa Ağa zîde mecdehû meclis-i şer‘-i hafîr-i lâzîmü’t-tevkîrde mahrûse-i Amasya’da olan muytâflardan Üstâd Ömer ve Üstâd Ebubekir ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine mahrûse-i mezbûre keçecilerinden Üstâd Mehmed ve Üstâd Ali ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine Üstâd demürcilerden Abdürrezzak ve Dede Üstâd Mehmed ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine üstâd serrâclardan Üstâd Bayezid ve Üstâd Ahmed ve Üstâd Ebubekir ve sâyirleri mahzârında ve yine üstâd debbağlardan Ebubekir ve Üstâd Mehmed ve Üstâd Mustafa ve sâyirleri mahzârlarında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem me’mûr olduğum üzere mezbûrân üstâdlara her kıt‘â ribâsına yirmişer kâmil gurus raht bahâsın edâ ve teslîm iyledüm ve mezbûre üstâdlar dahi zikrolunan râhtları işleyüb işbu mâh-ı Ramazânü’l-mübârek’in yirminci günü hâliyâ Amasya’da kışlayan fahrü’l-akrân ... Ağa’ya teslim itmek üzere der’ûhde iylediler husûs-ı mezbûr merkûmûn üstâdlardan suâl olunub cevâbları tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûmûn üstâdlar tâyiân ikrâr ve i’tiraf idüb zikrolunan yirmişer kâmil gurusu mesfûr Mustafa Ağa yedinden bi’t-tamâm alub kabz idüb didiki zikrolunan develerin râhtı işbu mâh-ı Ramazanü’l-mübârek’in yirminci günü işbu hâzirûn-ı bi’l-meclis (boşluk) nâm Ağa’ya teslim iyledim didiklerinde mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb ve tahrîr olunub min lehü’t-taleb yedine vaz’ ve def’ olundu ki lede’l-hâce ihticâc edine.

¹³² A. Ş. S., 3, 32/2.

Tahrîren fî'l-yevmü's-sâbi' şehr-i Ramazanü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.
»¹³³

2. 3. 2. 15. Köle ve Cariye Alım-Satımı ve Azadı

Bu başlık altında toplam 5 kayıt mevcuttur. Savaşlarda esir edilen veya bir şekilde ele geçip satın alınan erkeklere “köle”, kadın olanlarına ise “cariye” adı verilmektedir (Pakalın, 1993: 259). Kölelik insanlık tarihinin başlangıcından itibaren tüm toplumlarda çeşitli şekillerde var olmuş bir kavram olmakla birlikte uzun süre insan ticareti ve zorla çalıştırma kavramlarıyla eş anlamlı olarak kullanılmıştır (Güler, 2015: 24). Köle ve cariyeler yükümlülükleri bakımından hür insanlardan farksızken, hukukî, sosyal ve iktisadi yönlerden farklıdır. Hukukî işlemlere konu olması bakımından köle ve cariyeler mal kabul edilmektedirler (Aydın – Hamidullah, 2002: 237). Köle ve cariyelerin serbest bırakılmaları “ıtk” olarak isimlendirilmektedir. İtk: azad etme, edilme demektir (Devellioğlu, 2005: 467). Kölelerin serbest bırakıldığı belgeye ise İtkname denmektedir (Aydın ve Hamidullah, 2002: 242).

Kayıtların 3 tanesi köle azadı,¹³⁴ 1 tanesi cariyeye azâdı,¹³⁵ 1 tanesi de köle ihtilafı¹³⁶ ile ilgilidir. Köle azat edecek kişi mahkemede azat edilecek kölenin vasıflarını açık olarak belirttikten sonra köleyi azad ettiğini, hürriyetine kavuşan kişi de bunu kabul ettiğini belirtirdi (Ekiz, 2003: 12). Şer'iyeye sicillerinde kölelerin genellikle bir karşılık beklemeden, Allah rızası için azad edildikleri görülmektedir. Bu azad “hasbeten lillâhi'l-azîm” şeklinde ifade edilmektedir. Azad belgelerinde de kölelerin boyları, ten rengi, göz rengi, kaşının açık veya çatık olması, saç-sakal rengi, varsa yarası ve beni, milliyeti gibi vasıfları belirtilmekteydi (Özpolat, 2016: 57).

İncelediğimiz sicilde köle ve cariyeye azad edenlerin hepsi erkektir. Azat edilenlerin 3 tanesi köle, 1 tanesi cariyedir. Azad edenlerin hepsi Müslüman'dır. Azat edilenlerin uyruğuna bakıldığında hepsi Rus asıllıdır. İhtilafa konu olan köle ise Gürcü asıllıdır. Bu kayıtların 1 tanesinde vekil kullanılmıştır.¹³⁷

¹³³ A. Ş. S., 3, 36/1.

¹³⁴ A. Ş. S., 3, 47/2, 48/2, 64/2.

¹³⁵ A. Ş. S., 3, 57/2.

¹³⁶ A. Ş. S., 3, 41/2.

¹³⁷ A. Ş. S., 3, 57/2.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Üçler Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibn-i Hacı Pîr nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de işbu bâ‘isü’l-kitâb uzun boylu açık kaşlu elâ gözlü saru saçlu sol bazusu dirseğinde iki yerde kılıç yarası alâmetli Rusiyyü’l-asl Yusuf nâm abd-i memlûkı mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer‘-i ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î kılub merkûm Yusuf hasbete’n- lillâhi’l-azîm ve taleben li’l-merzâti’l-rabbi’r-rahim cemi‘ mâlımdan azâd iyledim ba‘de’l- yevm sâir ahrâr-ı Müslümîn gibi olub didikde mukırr-ı mezbûr Mustafa Çelebi’nin vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Yusuf vicâhen kabûl ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmeğın sıhhât-i ‘ıtka hüküm birle mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâlü’l-mükerrerem li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”¹³⁸

2. 3. 2. 16. Nişanlanma ve Vazgeçme

Bu konu ile ilgili Sadece 2 adet kayıt bulunmaktadır. Osmanlı aile hukukunda evliliğin ön aşaması olan nişanlanma: “Evlenmeleri caiz olan iki kişinin birbiriyle karşılıklı olarak evlenmek için anlaşmaya varmaları” anlamına gelmektedir (Acar, 2007: 152). Nişan kelimesi Şer‘iyye Sicilleri’nde genellikle “namzed” olarak kaydedilmiştir. Namzed kelimesi nişanlı, namzedlik ise nişanlılık anlamında kullanılmıştır (Sevici, 2011: 34). Nişan, evlilik olmayıp yalnızca evlilik vaadi olduğu için, nişanlı erkeğin veya kızın nişandan vazgeçmesi caiz görülmüştür (Sak, 2006: 496).

Kayıtlardan ilki nişanlanan bir kızın bir başkasına nikâhlanmak istenmesine karşı kızın babasına verilen ücretin sual olunması için açılan bir dava, ikincisi ise yine nişanlanan bir kızın namzedi istemeyerek bir başkasını istediğine dair bir davadır. Nişana dair davaların 1 tanesi erkek tarafından, 1 tanesi kadın tarafından açılmıştır. İkisi de Müslüman’dır ve kadın tarafından açılan davada vekil kullanıldığı görülmektedir.

Örnek: “Taşabâd Kazâsı’ndan Ali bin Ramazan nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de işbu bâ‘isü’l-kitâb Hızır nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem mezbûr Hızır’ın sülbîye kızı Fatıma’ya nâmzed olmuşdum nikâh itdirmedim idi şimdi kızını bana virmeyüb âhere virmişdir ve benim babam mezbûre kıza şerbet içirüb ve biraz akçe harc itmişdir suâl

¹³⁸ A. Ş. S., 3, 47/2.

olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Hızır cevâb virüb zikrolunan harc akçesin bi't-tamâm babasından aldım ve yine babasına edâ ve teslim iyledim didikde merkûm Ali mu'ârazâdan men' olunub mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf."¹³⁹

2. 3. 2. 17. Boşanma

Boşanma ile ilgili toplamda 3 kayıt bulunmaktadır. Talâk ve muhâlaa evliliğin sona ermesini sağlayan boşanma çeşitleridir. Talak, sözlükte “serbest kalmak, serbest bırakmak” anlamına gelmektedir. Fıkıh terimi olarak belli lafızlarla nikâh akdinin sonlandırılmasını ifade eder. Türkçe karşılığı boşama ve boşanmadır (Acar, 2010: 496). Talâk ile boşanmada kocanın tek taraflı irade beyanıyla evliliğe son vermesi söz konusu iken muhâlaa, eşlerin karşılıklı olarak anlaşması sonunda gerçekleşen bir boşanma türüdür (Atar, 2005b: 399 – 402). Muhâlaa türü boşanmalarda kadın, mihrinden ve nafakasından kocasının kendisini boşaması şartı ile vazgeçer. Kayıtların 2 tanesi muhâlaa türünden boşanma ile ilgilidir.¹⁴⁰ Boşanma kayıtları için mahkemeye başvuruların 1 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Kadın davada vekil kullanmıştır ve vekil kadının babasıdır. Hepsî Müslüman'dır. Boşanan eşlerin 1 tanesi kasabadan¹⁴¹ gelmiş, 1 tanesi şehir merkezinden¹⁴² gelmiştir.

Örnek: “Kasaba-i Ladik sâkinelerinden Rukiye Hatan tarafından husûs-ı atıyyü'l-beyân-ı hul'a vekîl olub Veli bin Ali ve Ahmed bin Mustafa şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan mezbûrelerin babası Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden es-Seyyid Ebubekir'in mahzarında takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb budan akdem kızım mezbûre Rukiye Hatun merkûm Üstâd Ebubekir'in zevcesi olub 'adem-i zindegânesi olmagın tefrîk murâd idüb hul' olub ve bedel-i hul' müvekkilem mezbûre Rukiye merkûm es-Seyyid Ebubekir'e altı bin nakd-i râyic-i fî'l-vakt akçe virüb ve 'iddet nafakasından ve mihrinden ve bi'l-cümle zevciyyete müte'allik husûsdan fâriğa olub mezbûr Ebubekir'den suâl olunub cevâbı

¹³⁹ A. Ş. S., 3, 38/1.

¹⁴⁰ A. Ş. S., 3, 51/1, 76/1.

¹⁴¹ A. Ş. S., 3, 51/1.

¹⁴² A. Ş. S., 3, 76/1.

tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl merkûn es-Seyyid Ebubekir ta'yiân ikrâr ve i'tirâf idüb fi'l-vâki' mezbûre zevcem Rukiye Hatûn'dan bedel-i hul' olan altı bin akçe alub kabz iyledim ba'de'l-yevm zevciyyete müte'allik husûsiçün da'vâ ve nizâ'im yokdur didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Hüseyin bi'l-vekâle vicâhen kabûl ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmeğın sıhhât-i hul'a ve ibrâya hükm olunub min lehü't-taleb yedine vaz' olundu. Tahrîren fi selh-i şehr-i Şevvâlû'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf."¹⁴³

2. 3. 2. 18. Nafaka Talep ve Tayini

Nafaka talep ve tayini ile ilgili toplam 4 adet kayıt bulunmaktadır. Sözlükte "harcamak, tüketmek" anlamındaki infâk fiilinden türetilmiş olup "azık, ihtiyaçların karşılanması amacıyla harcanan para vb. maddi değerler" anlamına gelmektedir. Terminolojik olarak ise "hayatiyetin ve yararlanmanın devamlılığını sağlamak için yapılması zorunlu olan harcamaları" ifade etmektedir (Erbay, 2006: 282). Kayıtlardan anlaşıldığı üzere nafaka taleplerinin sebebi boşanma ya da ölüm sonrası geride kalan çocukların bakımı içindir. Böyle bir durumda çocukların annesi, eğer anne de yoksa vasisi durumu mahkemeye arz edip nafaka talebinde bulunurdu. Nafaka talebi, boşanma sonucu ise babanın ekonomik durumu göz önünde bulundurularak belirlenir, eğer ölüm sebebiyle nafaka talebi varsa nafaka ölen kişinin geride kalan malından tayin edilirdi. Nafaka ihtiyacı "bi-garaz Müslümanlar" aracılığıyla belirlenir ve tayin olunurdu (Ekiz, 2003: 23).

İncelediğimiz kayıtların muhtevası şu şekildedir: 2 tanesinde kadınlar vefat eden kocalarından intikal eden maldan vasi ve valide olarak çocukları için vekil aracılığıyla nafaka talebinde bulunmuşlardır.¹⁴⁴ 1 tanesinde oğul babasından intikal eden maldan kendisi için nafaka talebinde bulunmuştur.¹⁴⁵ Diğer bir kayıt ise boşanma sonucu çocuk için istenen nafaka talebi ile ilgilidir.¹⁴⁶ Sicilimizdeki nafaka talep ve tayini ile ilgili davaların hepsi Müslümanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Mahkemeye başvuranların 2

¹⁴³ A. Ş. S., 3, 51/1.

¹⁴⁴ A. Ş. S., 3, 33/1, 73/3.

¹⁴⁵ A. Ş. S., 3, 54/3.

¹⁴⁶ A. Ş. S., 3, 65/1.

tanesi kadın¹⁴⁷ ve 2 tanesi erkektir¹⁴⁸. Kadınlar başvurularını vekiller aracılığıyla yapmışlardır.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Câmi‘-i Enderûn Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîfe gelüb şöyle takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem kızım Ümmühan’ı kasaba-i mezbûre mahallâtından Hatuniye Mahallesi sükkânından Hızır bin Yusuf’a Allah’ın buyruğu üzere virüb zevciyet üzere bir nice eyyâm kızım mezbûre Ümmühan ile geçinirler iken el-haletü hazihî mâ-beynlerinde imtizâc mümkün olmamak ile tefrikâ olub mezbûr Hızır’dan vücûda gelen Mustafa’nın ziyâde nafakaya ihtiyacı olmagın kîbel-i şer‘den mezbûr sabîye nafaka taleb iderim didikde meclis-i şer‘de hâzır olan bî-garâz Müslümanlar haberleri ile sabî-yi mezbûr Mustafa’ya yevmî dörder akçe nafaka farz ve takdîr ve ta‘yin olunub vakt-i zarûretde istidâneye izin virilüb mâ hüve’l-vâki‘ gibbe’t-taleb ketb ve imlâ olunub yed-i tâlibe vaz‘ ve def‘ olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”¹⁴⁹

2. 3. 2. 19. Takas

Sözlükte “eşitlik ve benzerlik” anlamındaki kass kökünden türeyen tekass “iki veya daha fazla kişinin karşılıklı olarak borç, kısas gerektiren fiiller veya herhangi bir konuda ödemesi” anlamına gelir. Hukukî olarak karşılıklı borçları silen bir yol olduğu görülür. Takas işlemi sonunda karşılıklı olarak hem alacaklı hem de borçlu şahıslar borçtan ya tamamen kurtulur ya da az olan miktar nispetinde hesaplaşma gerçekleştirilirdi. (Kahraman, 2010: 451). Takas ile ilgili Sadece 1 tane kayıt bulunmaktadır. Kayıtta takasa konu olan bargirin iki tarafın rızaları ile mübadele yapıldığı ifade edilmiştir. Takas iki Müslüman arasında gerçekleşmiş olup, takası yapanların ikisi de erkektir.

Örnek: “Seferli tâifesinden Mehmed bin Abdullah meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Halil Mustafa Çelebi bin (boşluk) mahzarında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûr Mustafa Çelebi’nin bir bargiri ile benim bir ... mâyi doru bargirimi mübâdele idüb yirmi gün mikdârı yola süvar oldum lakin zıyk-ı nefis

¹⁴⁷ A. Ş. S., 3, 33/1, 73/3.

¹⁴⁸ A. Ş. S., 3, 54/3, 65/1.

¹⁴⁹ A. Ş. S., 3, 65/1.

itmiş şer‘le suâl olunub red olunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm Mustafa Çelebi zikrolunan bargirimi külli ayıbıyla kabul iyledi diyücek merkûm Mehmed kaziiye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub mezbûr Mustafa Çelebi’den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden el-Hacc İbrahim bin Dede ve Mustafa bin nâm kimesneler meclis-i şer‘e li ecli’ş-şehâde hâzırân olub bizim huzûrumuzda merkûm Mehmed mezbûr Mustafa Çelebi’nin bargiri ile kendü bargirini külli ‘ayıb iylediklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki‘a olub merkûm Mehmed mu‘ârazadan men‘ birle mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fi 23 şehr-i Zi’l-hiccetü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.’¹⁵⁰

2. 3. 2. 20. Muhallefat Tespiti

Bu başlık altında toplam 2 adet kayıt bulunmaktadır. Muhallefat; ölen kişilerin geriye bıraktıkları mal ve eşyaya denir (Devellioğlu, 2005: 667). Sicilde geçen kayıtlar muhallefatı beyan eden kayıtlardır. Kişi öldükten sonra sahip olduğu her türlü malı, kadı tarafından sicil defterine veya tereke defterine kaydedilir ve bu mallar yine kadı tarafından mirasçılara dağıtılırdı (Yavuz, 2009: 8). Muhallefat kayıtlarında öncelikle muhallefatın kime ait olduğu açıklanır, eğer bir taksim söz konusu ise yapılan taksim belirtilir, sonuna tarih yazılır ve ölen kişinin geriye bıraktığı mal ve eşya sıralanırdı. Sicilimizdeki terekelerin sahibi olan kişiler Müslüman’dır ve ikisi de erkektir. Muhallefatın intikal ettiği kişilerin 2 tanesi eş, 1 tanesi oğul ve 3 tanesi kız evlattır.

Örnek: “Defter oldur ki Amasya Kazâsı’na tâbi‘ Geldiklan Nâhiyesi’nde vâki‘ Köyceğiz nâm kâryede fevt [olan] Mustafa nâm kimesne beyin zevcesi Rabia ve sulbî sagîr oğlu Veli ve sulbîye kızları Sultane ve Selver nâm hatunlara intikâl iden emvâl ve erzâkların beyân ider.

Der-Beyân-ı Hisse-i Veli Sagîr

Câmûs öküzü- 1, 15 guruş

Karasığır ineği- 1, 500 akçe

Hisse-i Rabia Hatûn

Karasığır ineği-1, 500 akçe

¹⁵⁰ A. Ş. S., 3, 68/3.

Hınta 3 kile,1 guruş
 Hâliyâ zirâ'at olunan mahsûlden nıfsı ta'yin olunmuşdur.
 Hisse-i Mezbûreler Sultan ve Selver
 Araba- 1, 6 akçe
 Merkeb ma'a Sıpa- 1, 5 akçe
 Kilim-i köhne- 1, 4 buçuk akçe
 Kazgan-ı sagîr- 1, 1 akçe
 Karasığır tosunu- 1 akçe
 Karye-i mezbûreden hane- 5, 1500 akçe"¹⁵¹

2. 3. 2. 21. Narh

Narh ile ilgili toplam 14 adet kayıt mevcuttur.¹⁵² Narh'ın aslı "nirh" olup kıymet, fiyat demektir (Kallek, 2006: 389). Ayrıca narh; bir mala veya ürüne resmi makamlarca konulan fiyat anlamına gelmektedir (Kütükoğlu: 1983: 279). İslam iktisadının eksik rekabet şartlarında fiyatlara müdahale edilmesi gerektiği fikri Osmanlı Devleti tarafından da aynen uygulanmıştır. Piyasalardaki yapıdan dolayı devlet tarafından narh koyma mecburi hâle geliyordu. Osmanlı narh uygulamasında temel ölçü arz ve talep şartlarıdır. Bu şartlar değiştiğinde tespit edilen fiyatlar da değişiyordu (Tabakoğlu, 1987: 121 – 122). Fiyatları arz ve talep haricinde para ve bunun aracılığıyla devlet de etkilemiştir (Sahillioğlu, 1967: 36). Genel olarak padişahların yiyecek fiyatlarının belirlenmesinde halkın alım gücünü göz önünde bulundurarak düzenlenmesine önem verdikleri bilinmektedir. Sadrazamlar narh teftişini "mesâlih-i ammeden" kabul ederek kadı ve ihtisap ağasının katılması ile çarşı pazar dolaşarak narh teftişini gerçekleştirmekteydiler. Teftişi ihmal eden sadrazamın durumu azil veya katl olabilirdi. Bunun yanında narhın üstünde gıda maddesi satan veya tartıda hile yapan esnafın da çeşitli şekillerde cezalandırıldıkları bilinmektedir (İlgürel, 2003: 12).

Narh fiyatlarının tespiti, kadının huzurunda olmak üzere ilgili esnafın idarecileri ve muhtesibin katılımıyla yapılırdı. Narh tespiti, günlük ve mevsimlik olarak yapılmakla beraber olağanüstü durumlarda savaş, kıtlık ve doğal afet gibi olaylar sonrasında da narh

¹⁵¹ A. Ş. S., 3, 62/2.

¹⁵² A. Ş. S., 3, 28/1, 84/1.

uygulanırdı. Narh uygulaması Ramazan ayından bir kaç gün önce veya ilk günü açıklanır ve hemen bütün yiyecek maddelerinin satışı buna göre gerçekleştirilirdi (Kütükoğlu, 2006: 390 – 391).

2. 3. 2. 22. İhtida

Sözlükte “doğru yolu bulmak, yol göstermek” anlamlarına gelen “hüda” kökünden türemiş olup “gerçeğe ulaşmak, doğru yolu bulmak” demektir. Terim anlamı ise “inançsız iken veya başka dine mensupken İslâm dinini benimsemeyi” ifade etmektedir. İhtida eden kimseye “muhtedi” denilmektedir (Köse, 2000: 554). İhtida konusu ile ilgili kayıt sayısı 1’dir.

Örnek: “Livâ-i Amasya Begi Kâimmakâm-ı olan fahrü’l-emâsil ve’l-akrân Yusuf Bey’in tarafından Hüseyin bin Ali mahmiyye-i Amasya’da vâki‘ Kazgancı Mahallesi sâkinlerinden Evanos veled-i (boşluk) nâm zimmî meclis-i şer‘e ihzâr idüb üzerine takrîr-i kelâm iyledi ki işbu mezbûr Evanos’un Şahmelik nâm kızı bundan akdem şeref-i İslâm ile müşerreffe olub Müslîme olmuş iken halâ Benyad nâm zimmîye tezevvüc murad iylemiştir mezbûrdan hakikatü’l-hâl mezbûrdan ve ehl-i mahalleden suâl olunmasın taleb iderim didikde mahalle-i mezbûre ahâlisinden hâzirûn-ı bi’l-meclis olan Ahmed Çelebi ve Abdünnebi ibn-i İbrahim ve İbrahim Bey ibn-i Ahmed ve el-Hacc Hüseyin ve sâyirlerinden hakikatü’l-hâl istifsâr olundukda mezbûre Şahmelik imâna gelüb Müslime olduğu işidmedik Müslîme olduğun ma’lûmumuz değildir diyü her birisi haber virdikden sonra mezbûre Melikşah ve merkûm Evanos dahi Müslîme olduğunu münkîre olub ve olmaduğuna yemin bi’l-İncil iylediklerinden sonra mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe def‘ olundu cerâ zâlike ve hurrîre fi’l-mezbûr ... fi Saferü’l-hayr li sene hamse ve erba‘în ve elf. Min hicreti’n-nebevîyye aleyhi efdâlü’s-salavât ve ekmelü’t-tahîyye.”¹⁵³

2. 3. 2. 23. Dem-i Diyet Talebi

Sözlükte “ödemek, vermek” manasındaki “vedy” kökünden türeyen diyet, İslam hukukunda bir kişinin haksız olarak öldürülmesi, yaralanması ve sakat bırakılması sonucu

¹⁵³A. Ş. S., 3, 78/2.

ceza ve kan bedeline karşılık olarak ödenen mal veya parayı ifade etmektedir (Bardakoğlu, 1994: 473). Sicilimizde bu konu ile ilgili 1 adet kayıt bulunmaktadır.

Örnek: “Mahrûse-i Amasya mahallâtından Devehane Mahallesi zimmîlerinden Sevgük veled-i Cumerd nâm zimmî meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Vartilis veled-i Karagöz ve Evanis veled-i Vahvecek ve Bekrihur(?) ve Pila (?) Keşiş ve Hallac David ve Esbeb ve Yiğitbaşı ve Alistepi(?) ve Murnik ve Meyser ve Sanak nâm zimmîler ve sâyirleri muvâcehelerinde bundan akdem ben düğün itdim idi benim düğünümde gece ile Sevadiye Mahallesi’nden Ramazan nâm kimesne mecrûhen maktûl bulunub ol sebep ile mî-i mirân tarafından kıdvetü’l-akrân Ahmed Ağa gelüb cebren ve zulmen bizden iki yüz kırk beş guruşu istikrâz itdirüb zikrolunan guruşu ahz [ve] kabz itdikden sonra her birimiz halâs olduk halâ istikrâz itdiğümüz guruşu edâ itmek lâzım geldik de yüz yirmi beş guruşun ben edâ itmek üzere der’ûhde iyledim bâkî kalan yüz yirmi beş guruşu mahalle-i mezbûre ahâlîsi edâ itmek üzere der’ûhde iylediler mezbûrûndan suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde fî’l-vâki‘ husûs-ı mezkûr bâlâda esâmîsi mestûr olan zimmîlerden suâl olundukda ale’l-infirâd ta‘yîan takrîr ve i’tirâf idüb didiler ki meblağ-ı mezkûr iki yüz kırk beş guruşun edâsı lâzım geldikde yüz yirmi beş guruşu mezbûr Sevgük’e virmek üzere der’ûhde iyledik didiklerinde mâ hüve’l-vâki‘ ketb olunub min lehü’t-taleb yedlerine vaz‘ ve def‘ olundu ki lede’l-hâce ihticâc ideler. Tahrîren fî evâil-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.”¹⁵⁴

2. 3. 2. 24. Kefil (Kefalet)

Sözlükte “bir şeyi bir şeye eklemek, katmak, bitiştirmek” gibi anlamalara gelen (Apaydın, 2002: 168) kefil; kefalet eden kaçındığı takdirde birinin borcunu ödemeyi, birinin bir şeyi -yapması gerekirken- yapmadığı takdirde o işi yapmayı kendi üstüne alan kimseye verilen isimdir (Devellioğlu, 2005: 502). Kefil olan kişi kime, ne için kefil oluyorsa açıkça belirtir ve bu ikrarı sicile kaydedilir. Kefil konusunu içeren kayıt 1 tanedir.

¹⁵⁴ A. Ş. S., 3, 35/3.

Örnek: “Bu sene-i mübâreke vâki Kızılbaş Bedmeaş üzerine olan sefer-i Humâyûn mühimmâtîçün top câmûslarına lâzım olan serahûrları ve câmûsları Erzurum’a yollayasız diyü mirîmirân Rûm hazretleri tarafından ta’yin olunan kıdvetü’l-emâcid ve’l-akrân Ebubekir Bey zîde mecdehû ta’yin olunub mahrûse-i Amasya’da kışlakda olan dört çift câmûsun serahûrların meclis-i şer’-i şerîfe ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûrlar dört çift câmûsu mahall-i me’mure ulaştırmak üzere derûhde idüb mezbûrlara Ebubekir Bey kefil ve Ebubekir Bey Mimar Sinan havâcelerinden el-Hacc Sefer ve el-Hacc Mehmed Çelebi ve İbrahim Çelebi ve sâyirleri kefil oldu ki kaydı sicil olundu. Hurrîre 18 fi Zilhicce li sene erba’a ve erba’în ve elf.”¹⁵⁵

2. 3. 2. 25. Bargir Teslimine Dair

Sicilimizde bargir teslimine dair 28 adet kayıt bulunmaktadır.

Örnek: “Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma’denü’l-fezâil ve’kelâm hâssa bostancılarından Ahmed ve Mehmed ve bir nefer ademine dahi üç re’s bargir alub gitdikleri kayd olundu.”¹⁵⁶

2. 3. 2. 26. Göreve Başlama ve Tayin

Bu başlık altında 6 adet kayıt bulunmaktadır. Kayıtlar; kadıların göreve başladığını belirten kayıtlar ile muhızır tayini ve subaşı tayininden oluşmaktadır.

Örnek: “Tahiyyât-ı sâfiye işbu bin kırk beş Muharremü’l-harâmı’nın ibtidâsından âhirine varınca şehri mezbûrdan Mustafa nâm kimesne subaşı nasb ve ta’yîn olunub zabtiçün mektûbu kayd şüdd.”¹⁵⁷

2. 3. 2. 27. Diğer

Bu başlık altında farklı muhtevaya sahip ve yukarıda verilmiş sınıflandırılmalara dâhil edilemeyen 20 kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtların muhtevası şu şekildedir;

29/2’de sefer çağırısı, 36/4’de sefere gidecek asker için çizme alınması,

¹⁵⁵ A. Ş. S., 3, 67/1.

¹⁵⁶ A. Ş. S., 3, 111/4.

¹⁵⁷ A. Ş. S., 3, 93/2.

45/4'de bağda çalışan bir hizmetkârın sicill-i mahfuza kayıt olunması,
 46/3'te Ali Çelebi'ye harç lâzimesi için altmış akçe tayin edilmesi,
 48/3'te Yahudi Yasef'in hususunun görülmesi,
 49/2 ve 59/2'de miri deve mühimmâtına dair konunun kaydedilmesi,
 57/1'de yük cemine memûr olunması (eksik belge),
 59/1 yeşil düğmeli müvellesesi alınan bir kişinin eşyasını geri alınması,
 62/3'te ulaklara dair bir konunun kaydedilmesi,
 70/1'de akrabalık ilişkisi ile ilgili,
 74/3'te camii tamirâtı,
 112/1 ve 112/2'de değnek verilmesi,
 121/4, 122/12 ve 125/2'de sefere gitmek için kayıt olunması,
 125/4'te nevrûzdan önce Diyarbakır'a çuka tembih edilmesi,
 126/5'te zâd-ı zevât ve timâr tedârîki için verilen emr-i şerîfin sicill-i mahfûza kaydolunması,
 127/4 de sürsâtın Tuzla'ya irsâli ile ilgili konuları içermektedir.¹⁵⁸

2. 4. Amasya'nın İdari Birimleri

Osmanlı İmparatorluğu, merkez yönetiminde olduğu gibi taşra yönetiminde de Türk devletleriyle İslam geleneğinin başarılı bir sentezi olarak ortaya çıkmıştır (Saydam, 2015: 122). Osmanlı Devleti'nde taşra idaresi aşağıdan yukarıya karye (köy), nahiye, kaza, sancak ve eyalet şeklinde teşkilatlanmıştır. Köylerin birleşmesi ile nahiyeler, nahiyelerin birleşmesi ile kazalar meydana gelmiştir. Kazaların birleşmesi ile sancaklar, sancakların birleşmesi ile eyaletler ortaya çıkmıştır (Halaçoğlu, 2002: 1479).

Amasya, 3 No'lu Şer'iyeye Sicili'nden anlaşılacağı üzere Sivas eyaletine bağlı bir sancaktır.¹⁵⁹ H. 1044 (M. 1634 – 1635) tarihli 3 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicili'ne yansıdığı kadarıyla Amasya'nın bu tarihteki mahalleleri, köyleri, nahiye ve kazaları tespit edilmeye çalışılmıştır.

¹⁵⁸ A. Ş. S., 3, 29/2, 36/4, 45/4, 46/3, 46/5, 48/3, 49/2, 59/1, 59/2, 57/1, 62/3, 70/1, 71/4, 74/3, 112/1, 112/2, 121/4, 122/12, 125/2, 125/4, 126/5, 127/4.

¹⁵⁹ Bkz: (Gürbüz, 2007: 165).

Amasya'nın Merkeze Bağlı Mahalleleri

1. Acem Ali Mahallesi
2. Ahi Saadettin Mahallesi
3. Bayezıd Paşa Mahallesi
4. Bozahane Mahallesi
5. Cami'-i Enderun Mahallesi
6. Cami'-i Kebir Mahallesi
7. Çeribaşı Mahallesi
8. Dere Mahallesi
9. Devahane Mahallesi
10. El- hacc Hamza Mahallesi
11. El- hacc İlyas Mahallesi
12. Eski Kethüda Mahallesi
13. Eslem (İslam) Mahallesi
14. Gümüşlüoğlu Mahallesi
15. Gümüşlüzade Mahallesi
16. Helkıs Mahallesi
17. Hoca Kasım Mahallesi
18. Hoca Sipahi Mahallesi
19. Karatay Mahallesi
20. Kazgancı Mahallesi
21. Kırhami Mahallesi
22. Kocacık Mahallesi
23. Köyceğiz Mahallesi
24. Kurşunlu Mahallesi
25. Meydan Mahallesi
26. Pervane Bey Mahallesi
27. Receb Mahallesi
28. Sevaniye Mahallesi
29. Sufiler Mahallesi
30. şamiler Mahallesi
31. Temenna Mahallesi
32. Uzun Mahallesi

33. Uzun Mustafa Mahallesi
34. Üçler Mahallesi

Amasya'nın Merkeze Bağlı Karyeleri (Köyleri)

1. Ahırcık Karyesi
2. Akçapınar Karyesi
3. Akviran Karyesi
4. Altıkız(?) Karyesi
5. Bağlıca Karyesi
6. Balıköz Karyesi
7. Bedros Karyesi
8. Boğa Karyesi
9. Bulduklı Karyesi
10. Çukurviran Karyesi
11. Dedeköy Karyesi
12. Derzi Karyesi
13. Gasi(?) Karyesi
14. Gököyük Karyesi
15. Güney Karyesi
16. Hadadi(?) Karyesi
17. Hakala Karyesi
18. Hanke Karyesi
19. İlaslan Karyesi
20. Kal'a Karyesi
21. Karasu Karyesi
22. Kışlacık Karyesi
23. Kızık Kal'ası Karyesi
24. Kızılca Karyesi
25. Kutlu Karyesi
26. Kürtler Karyesi
27. Moramil Karyesi
28. Musa Karyesi

29. Orta Karyesi
30. Pirinçci Karyesi
31. Salurca Karyesi
32. Saraycık Karyesi
33. Şeyh Sadi Karyesi
34. Tarağbud Karyesi
35. Taş Ermeni Karyesi
36. Tekye Karyesi
37. Uğurlu Karyesi
38. Ulus Karyesi
39. Ulvi Karyesi
40. Virmiş Karyesi
41. Yavri Karyesi
42. Yenice Karyesi
43. Yurankebir Karyesi
44. Zane Karyesi
45. Zara Karyesi
46. Zigala Karyesi

Amasya'nın Nahiyeleri

1. Akdağ Nahiyesi
2. Arguma Nahiyesi
3. Berguma Nahiyesi
4. Geldiklan Nahiyesi
5. Yavaş Nahiyesi

Amasya'nın Kazaları

1. Bazı Geldiklan Kazası
2. Gelikiras Kazası
3. Görmüş Kazası
4. Havza Kazası
5. Kavak Kazası
6. Merzifon Kazası

7. Taşabad Kazası
8. Veray Kazası
9. Zevaltun Kazası
10. Zünnun Kazası

Akdağ Nahiyesine Bağlı Karyeler

1. Zane Karyesi

Berguma Nahiyesine Bağlı Karyeler

1. Curlu Karyesi
2. İlyas Karyesi
3. Kal'a Karyesi
4. Ulkur Karyesi

Geldiklan Nahiyesine Bağlı Karyeler

1. Bağözü Karyesi
2. Dado Karyesi
3. Doğan Karyesi
4. İlyas Karyesi
5. Köyceğiz Karyesi
6. Monas(?) Karyesi
7. Tatar Karyesi
8. Yavri Karyesi

Yavaş Nahiyesine Bağlı Karyeler

1. Beyviran Karyesi
2. Ezine Pazarı(?)
3. Kızılcaköy Karyesi
4. Saru Gösuz Karyesi

Bazı Geldiklan Kazasına Bağlı Karyeler

1. Karacaşehir Karyesi
2. Varay Karyesi

Gelkiras Kazasına Bağlı Karyeler

1. Yenice Karyesi

Havza Kazasına Bağlı Karyeler

1. Kamlü Karyesi
2. Tonsa Karyesi

Kavak Kazasına Bağlı Karyeler

1. Karacalı karyesi

Merzifon Kazasına Bağlı Karyeler

1. Gür Karyesi

Taşabad Kazasına Bağlı Karyeler

1. Tosya Karyesi

Veray Kazasına Bağlı Karyeler

1. Efkeri Karyesi

Zevaltun Kazasına Bağlı Karyeler

1. Güzlerviran Karyesi

Zünnun Kazasına Bağlı Karyeler

1. Bekiş Karyesi

Amasya'ya ait Mevzii İsimleri

1. Alis
2. Ayavasil
3. Çakallar
4. Çavuş Ormanı
5. Çulvan(?)
6. Ferhad Kayası

III. BÖLÜM

3. 3 NOLU AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

1/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm südde-i sa'âdetimden diyarınıza vezir-i a'zâm varub gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki halâ mühîm ve müsta'cel husûsiçün dergâh-ı mu'allâm Arslan Bey kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) zîde kadrehû ulağıyla irsâl olunmuşdur buyurdum ki her kangınızın taht-ı kazâsına varub dâhil olur ise kendüye ve dört nefer ademine bulunan yerlerde yarar ulağı bargirleri ve bulunmayan yerlerde yerlûden yarar ulağı bargirleri tedârik ve ihzâr ve ehil ve sâlih mahâll-i me'mûra irsâl ve i'sâl iyleyesiz ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır tevakkûf ve te'hir ve ihmâl ve müsâhale ve münâzele ve müdâhale olundurmaktan be-gayet ihtirâz iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd iyleyesiz. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Recebü'l-mücerreb li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be- Makâm-ı Kostantiniyye

1/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükm-i Oldur ki

Merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Ahmed Han tâbe serâhunın mahrûse-i İstanbul'da vâki' câmi'-i şerîf evkâfından Zile hâsları voyvodalığı bundan akdem senesini bin kırk iki martı ibtidâsından ... değın senesi ber-vech-i maktû' on üç yük akçeye olmak üzere beşinci bölükden yevm-î on yedi akçeye mutasarrıf olan Kasım Mehmed ahur-ı bağçe-i hâssa 'uhdesinde iken senesi âher olmağla dergâh-ı âlî müteferrikâlarından Hasan zîde mecdehû dîvan-ı adalet unvânıma gelüb arz-ı hâl sunub hâss-ı mezbûr-ı bin kırk üç senesi martı ibtidâsından ... değın üslûb-ı sâbık üzere senesi on üç yük akçe olmak üzere altı yüz elli bin akçeyi beşer ve üç yük gulâmiyye ile kendüye tevcîh olunmak ricâ itmegin iş bu raff'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân dergâh-ı mu'allâm müteferrikâlarından yevmî altmış akçe ulûfeye mutasarrıf olan Hasan enderûn-ı oday-ı has ve sipâhiyândan on beşinci bölükte yevmî yirmi iki akçe ulûfeye mutasarrıf Mahmud ve

Yanuk(?) Helvacıyân-ı hâssa zîde mecdehûma haklarında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb vech-i meşrûh üzere havâss-ı mezbûreye bin kırk üç martı ibtidâsından müşârü'n-ileyh Hasan'ı voyvoda ve zâbit bilib havâss-ı mezbûreye müte'allik umûrda cümlesini mürâcaat-ı kendüne idüb şer' ve kanûna muvâfık olan sözünden vechen mine'l-vücûh tecâvüz iylemeyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hamîs ve'l-ışrin sene selâse ve erba'în ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

1/3

İzzetlü ve faziletlü efendiler hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine tahıyyât-ı safıyât ithâfiyla inhâ' olunur ki hâliyâ bin kırk üç senesinde berât-ı pâdişâh-i ile voyvodası olduğumuz havâss-ı Zile'ye tabi' Ortapare ve Yerdepare reâyâları mukaddemâ müstevli olan celâlıler ihtilâlinde vilâyet-i Rûm ve vilâyet-i Anadolu'ya perâkende ve pür-nişân olmağla halâ sene-i mezbûrede ... lâzım gelen hukûk ve rüsûmlarına ve ... zimmetlerinde olmagın berâtımız ... ihrâç idüb mektûbumuz ile ağalarımızdan kıdvetü'l-akrân Zülfikâr Ağa'ya irsâl olunmuşdur vusûlünde budur ki taht-ı kazâlarınızda sâkin olan Ortapare ve Yerdepare reâyâsından Üstikar(?) Veli ... ta'allül ve muhâlefet iderlerse men' idüb hasebü's-şer' ... alıvirmesine ... olunub kimesne zimmetinde kalmaması ... nefer âlileri ve buyrulmaya ... Hüseyin Ağa Havâss-ı Divân-i Mahmiyye-i Zile

2/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû a'lemü'l ulemâi'l muhakkikîn efdâlü'l fazlü'l-müdakkikîn Amasya müftüs-i olan Mevlâna da'met fezâilehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârendegân-ı fermân-ı Humâyûn kazâ-i mezbûre ahâlisi dergâh-ı mu'allâma adem ve arz-ı hâl gönderüb şöyle arz iylediki mirlivâ kethüdâsı ve voyvodaları ve alaybegi ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve iş erleri ve ehl-i örf tâifesi ve sâir eşkiyânın fukarâya zulm ve teaddîleri olmağla men' ve def' olunmak için bundan akdem defaâtle evâmir-i şerîfe ihrâç olunmuşken hâliyâ memnû' olmayub ve devr memnû' iken reâyâ fukarâ üzerine dâimâ ziyâde iylemeyle üzerine çıkıp ehl-i iyâlleriyle sâkin oldukları evlerine konub müft ve meccânen yem ve yemekleri ve arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve oğlak ve yağ ve bal ve sâyir bunların emsâli me'külâtları aldıklarından gayr-ı hilâf-ı şer'-i şerîf küllî akçelerin alub ve yemlerin alub virmeyenleri habs idüb cebren alub ziyâde teaddî ve tecâvüz

iylediklerinden mâ'dâ mirlivâ olanların hâsları kâryeler reâyâsından kanûn ve suret-i defter mücebince olmayub ziyâde akçe aldıkların bildirdiler mezbûrların vâki' olan zulm ve teaddîleri üzerine def' ve ref' olunmasın cümlemiz terk-i diyar iylememiz mukarrer diyü emr-i şerîfim taleb iyledikleri ecilden buyurdum ki hükmi şerîfimle vardıklarında hakk-ı adl üzere göresiz arz olunduğu gibi olub mirlivâ ve kethüdâ ve voyvodaların ve alaybegi ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve sâyir ehl-i örf tâifesinin fukarâya teaddîleri var ise eyyâm-ı adalet encâmında fukarâya zulm ve teaddî olduğuna kat'a rızâ-yı Humâyûnum yoktur mezkûrlara mûhkem serd-i te'kid iyleyesiz min-bâd da'vâ olunmadan kalkıb kârîye be kârîye gitmeyüb ve ehl-i iyâllerile sâkin oldukları evlerine varmayub ve konmayub ve ziyâde ... ile devr çıkmayub ve lâzım olub ... oldukda dahi iki üç ademleriyle varub müft ve meccânen yem ve yemeklerin olmayub ve sâyir seniyyeler itmeyüb ve her ne lâzım olursa akçeleriyle alub kimesneye bir vechle zulm ve teaddî itdirmeyesiz men' ve def' iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürûd fî 6 şehr-i Recebü'l-müreccib li sene-i mezbûre

2/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Sivas Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Sivas eyâletinde vâki' kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmî'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devlet-i ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi-sünûfi'l-avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zamım serdâr-ı ekremim Mehmed Paşa edâmâllahü te'âlâ iclâlehû mahrûse-i Diyarbekir'de kışlamağla sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri cebecileri ve cebehâne-i âmire tahmîl olunmak mirî develerin kışlaması husûs-ı umûr-ı mühîmmeden olmağla umûmen eyâlet-i Sivas'da kışlamak için beş yüz katar deve irsâl olunmagn olıgeldiği üzere katar başına bir keyl arpa ve kantar saman ve sarbanların radd ve zâhirelerin tedârik olunub münâsib olan mahallerden reâyâyâ dâhi teaddî olunmamak şartıyla ahsen-i vech üzere ahurlara koyub inşallâhü te'âlâ evvel bâharda orduy-ı Humâyûnum'a cümlesi fermânım olduğu zamana değin besleyüb müzâyaka

çekdirilmemek emr olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan evâmîr üzere ‘amel idüb dâhi sen ki mirîmirân-ı müşârü’n-ileyhsin ve eyâlet-i mezbûrede olan kâdılarsız vech-i meşrûh üzere irsâl olunan beş yüz katar develerin orduy-ı Humâyûnum’a gitmesi fermânım olduğu zamana değin eyâlet-i Sivas’da münâsib ve ma’kûl gördüklerini mahallelerde ahsen-i vech üzere reâyâyâ teaddî ve tecâvüz olunmamak şartıyla yarar ahurlarına koyub olıgeldiği üzere her katar başına birer keyl arpa ve birer kantar saman ve sarbanların radd ve zâhireleri kifâyet mikdârı tedârik itdirüb gereği gibi besletdirmeye ikdâm ve ihtimâm idüb itmâm-ı hizmet itdüresiz develerin kışlaması husûsiçün ehemmi mühimmât ve elzemi levâzimedendir avk ve te’hîrden ve ihmâlden ... ile zebûn olmadan ve saman ve arpa ve radd ve zâhireleri olıgeldiğinden ziyâde taleb olunmağla reâyâyâ teaddî ve tecâvüzden ve bu bahâne ile reâyâdan almada ve aldırmada be-gayet ihtirâz ve ictinâb iyleyesiz şöyleki develerin kışlaması husûsunda ... ihmâl iylemeyüb müzâyâka çekdirilmeye ve kifâyet mikdârından ziyâde ve saman ve arpa taleb olunmak ile teaddî ve tecâvüz olunmağa ber- vechle özr ve cevâbın meftûl humâyûnum olmayub sen ki mirîmirân mûmâ-ileyhsin inâyet ve ... mutahhâr olub siz ki kâdılarsız azl idüb öyle ma’zûl ve eşeddî i’tâb ile me’sûl ve mukayyed olmanız mukarrerdir ana göre mukayyed olasız şöyle [bilesiz] alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye’l-âhir li sene erba’a ve erba’în ve elf.

Tıbk-ı aslihi’l-mutâ‘ harrerehû el-fakîr ileyhi subhânehû Es-Seyyid Abdülelîm ibn-i es-Seyyid Abdurrahman el-kâdı Sivas ufiye anhûma

Buyruldu Sahrây-ı ...

Vürûd fî 6 şehri Recebü’l-mücerreb sene-i mezbûre

3/1

Sebeb-i Tahrîr Kitâb-ı Rakîm ve Mucîb-i Tastîr-i Hitâb-ı Rakîm Oldur ki

Amasya Sancağı’nda ve Nâhiyesi’nde işbu Zane nâm kâryede iki bin akçe timâr ile Amasya’nın ka’la-i zîr müstahfızlarından olan Hüseyin’e berâtın virüb hüsn-i ihtiyâri ile timâr ile geldiği ka’la-i mezbûrenin Üsküdar mülâzımlarından olub Kuloğullarından dârende-i hurûf Hızır’a olmak üzere ferâgat iyledüğünden Hızır için yarar ve hidmet-i mezbûrenin ‘uhdesinden gelür mahall-i sezavârdur diyü ka’la-i mezbûrenin dizdârı kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ebubekir zîde kadrehû ilâm itmegin timâr-ı mezbûr fâriği mezkûr Hüseyin tahvîlinden merkûm Hızır’a tevcîh olub sene erba’a ve erba’în ve elf Cemâziye’l-âhir’in on sekizinci gününden tahvîlnâme virilmekle vech-i meşrûh üzere

tevcih olunub Sultanü'l-kuzat ve'l-mücâhidîn hildât hilâfete hû ilâ yevmîddîn hazretlerinin fermânı kûdretvân sa'âdet unvânlarıyla virildiği zikrolunur gerektir ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılıb şol ki ve zâyifi hidemât-ı ka'la-i mezbûre müstahfizlığında mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub ve dahl ve ta'aruz kılmayalar şöyle bileler tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-âhir li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Karye-i Zane tabi' Amasya Hisse 2000 akçe

3/2

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Bozok kâdıları zîde fazlehûma tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki züemâdan dârende-i fermân vacibi'l-izân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin zîde kadrehû ordu-yı Humâyûnum'a gelüb Amasya ve Bozok sancâklarında Geldiklan ve Zaltun Nâhiye'lerinde taht-ı kazânuзда nâm kâryeler ve gayriden berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu icmâllü ze'âmetimin rüsûm-ı serbestiyesine hariçden dahl olunduğunu bildirüb imdi icmâllü ze'âmet serbest olmak kanûn-ı mukarrerdir buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda berâtına nazar idüb göresiz ze'âmeti mezbûre ... tahrîrden sonradan birikdirilmiş olmayub icmâllü ze'âmet ve resm-i cürm-i cinâyet ve resm-i arûsane ve kul ve câriye zindegânesine beglerbegi ve sancâkbegi ademlerin ve subaşılar ve alaybegi reâyâ ve erbâb-ı timârdan çeribâşısı ve çeri sürücülerinden ve emena ve ümmâlden ve evkâf ve emlâk cibâyetlerinde ve sâyir iş erlerinden mahsûl yerden dahl ve ta'aruz itdirmeyüb mûmâ-ileyhe ahz ve kabz itdiresin anın gibi yazulub ... birinde cürm-i gâlis sâdır olub salb-ı siyâsete ve kat-ı uzva müstehâk ola hükm-i kâdı lâyıık olub hüccet-i Şer'îyye virildikden sonra ... sâdır olduğu mahâlde ... me'mûr olanlara bunun ... ma'rifeti şer'le lâzım geleni icrâ itdirüb ... alub gitmek komayub ve bedel-i siyasetdür diyü bir akçe ve bir habbe aldırmaıyasız nesnesi almış ise ba'de's-sübûd hüküm idüb bi-kusûr alıviresüz hilâf-ı şer' ve kanûn-ı münif emr-i Humâyûn kimesne iş itdirmeyesiz yazub bildiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız ... bu hükm-i Humâyûn mûmâ-ileyh ... ibka' idüb işlemeyeni yazub alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i şehri Cemâziye'l-âhir li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı ...

3/3

Oldur ki perâkende Zile voyvodası kâimmakâmı olan Zülfikâr Ağa meclis-i şer' de işbu dârende-i hurûf el-hurûf perâkende tahsîline Mehmed Bey'i vekîl idüb ol dâhi vekâlet-i kabul idüb der'ûhde itmegin mâ vaka' kayd şüdd. Hurire fî 22 Receb sene bin kırk dört .

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi Sermuhzırân, Musli Ağa, Nebi Nasûh

4/1

Sûret-i Berât Emr-i Şeriftir

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Amasya kâdisı zîde fazlehû ba'de't-tahîyye ve's-selâm inhâ' olunur ki işbu dârende-i hurûf Mehmed halâ bu cânibe gelüb Amasya Sancağı'nda taht-ı kazânuzda Berguma Nâhiyesi'nde Ulkur nâm kârîye ve gayriden işbu üç bin akçe timâr mirîmirân-ı sâbık tarafından Ali ferağından tezkere virile kendüye virilmekle timâr mezbûr ile bu sene-i mübârekede fermân olunan Erzurum muhâfazasında mevcûd bulub âherden kimesne timârına dahl ve tezkeresin berât itdirüb gelinceye değîn zabt ve tasarrufiçün mektûba rağbet olmagın tahrîr olunub virildi vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezbûrî vech-i meşrûh üzere mezbûr Mehmed'in tezkeresi berât olub gelinceye değîn timârı zabt ve tasarruf itdirüb ve âherden bir ferdi vechen mine'l-vücûh timârına dahl ve ta'arruz itdürmeyüb mücebiyle âmel oluna. Tahrîren fî'l-yevmî's-samî ve'l-ışrin şehr-i Rebi'ü'l-âhir li sene erba'a ve erba'în ve elf. Buyruldu

Nâhiye-i Berguma Derlivâ-i Amasya Mehmed 3 ... tahvîl Ali el-mütevaffâ

Karye-i ... tabi' Arguma hâssa divân-i 4700

Karye-i ... tabi' Geldiklan hâssa divân-i 1500

Karye-i ... tabi' ... hâssa divân-i 45000

Yekün 10200 hâssa 3200/3000

4/2

Umûmen eyâlet-i Rûm'da vâki' züemâ ve erbâb-ı timârın muhtel ve müşevveş olan ahvâlleri komayub kılıçları tashîh ve teslîm olunub müstehâk olanlar sancâk-u vilâyetlerinde sâkin olub alaybegleri bayrakları altında eşmek üzere kayd idüb tezkeresin viresün diyü fermân-ı âlîşân sâdır olmagın ber-mücebi fermân-ı âlîşân mezkûr Mehmed

kulları gelüb semân(?) akçe timârdan ma'zûl olub Amasya Sancağı'nda Berguma Nâhiyesi'nde Ulkur nâm kârye ve gayriden semân akçe timâra mutasarrıf olan Ali berâtın virüb hüsn-i ihtiyariyle kendüye ferâğat iylemegin zikrolunan timâr vech-i meşrûh üzere fariğ-i merkûm Ali tahvîlinden mezkûr kullarına istihkâk bedel-i tevcîh olunub berât-ı âlîşân sadaka buyrulmak ricâsına tezkere arzolundu fermân Tahrîren fî 6 şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Dilâver Mirîmirân-ı Rûm Halâ

4/3

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm ilâm olunur ki erbâb-ı timârdan dârende-i hurûf Ahmed Divân-ı Rûm'a gelüb berât ibrâz idüb mefhûm-ı 'izzetinde Amasya Sancağı'nda Yavaş Nâhiyesi'nde Kızılcaköy nâm kârye ve gayriden iki bin akçe timâr bundan akdem Erzurum muhâfazasına ve Van ka'lası imdâdına ve ve Rüstemhan muhârebesinde mevcût bulunmağın Mehmed tahvîlinden bana virilüb berât itdirüb üzerinde ve taht-ı tasarrufunda olmağla timârı mezbûr ile halâ Erzurum muhâfazasına dâhi mezkûr Ahmed da'vâ itmegin mezkûr Mehmed gerü dahl ve nizâ'dan hâlî olmayub gadr üzere olduğun bildirüb mezkûr Mehmed'in isim ve cismi ma'lûm olduğundan mâ'dâ halâ Erzurum muhâfazasına gelüb timâr-ı mezbûr her vech ile merkûm Ahmed'in hakkı olmağla elinde olan berât mücebince ibka' ve mukarrer olunub zabt için mektûb virilmiştir vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezkûr merkûm Ahmed'e kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb bî-vech nizâ' iden mezkûr Mehmed'i ve âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz eğer dahl olunub aşâr ve mahsûlünden ve hukûk-ı mersûmundan alınmış nesnesi var ise bî hasebü's-şer'-i gerü aliviresiz. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Erzurum

5/1

Nişân-ı Şerîf-i Alîşân-ı Hakân-î Hükûm-i Oldur ki

Ebnâ-i sipâhiyândan otuz birinci bölükte yevmî yirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkan-ı kıdvetü's-sikât ve'l-müstahfızın Bekir Hüseyin Şakir zîde kadrehû orduy-ı Humâyûna gelüb Amasya Sancağı'nda Berguma Nâhiyesinde Curlu(?) nâm kârye ve gayride işbu dokuz bin iki yüz akçe timâr Amasya'nın aşağı ka'la

dizdârı olan Memi fevt olub dizdârlığı ma'lûldür ve ulûfesi hazineye kalmak üzere kendüye virilmek ricâ itmegin tevcîh olunmak için sene erba'a ve erba'ın ve elf Rebi'ü'l-evvelinin on ikinci gününde hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım olmagın zikrolunan dokuz bin iki yüz akçe timâr ile Amasya'nın aşağı ka'lası dizdârı müteveffâ Memi tahvîlinde hazineye kalan ulûfesi bedel-i mezbûr Bekir Hüseyin zîde kadrehûya tevcîh olunub lâyük görüb virdüm ki zikrolunur ve şer' ve beyân ve a'yân kılınır.

Karye-i tabi' mezbûr hâssa malikâne ve divân-i 4200/1200

Karye-i ... tabi' mezbûr hâssa 1700/1000 Yekün 4200/3200

Karye-i ... tabi' mezbûr ... 3600 akçe

Karye-i Curlu(?) Nâhiye-i Arguma 4500/2000

Karye-i ... tabi' ikta-i hâssa 1000 akçe

... .. tabi' mezbûr 800 akçe

Karye-i ... Kozlu Viran tabi' mezbûr 800 akçe

... .. mezbûr 300 akçe

... tabi' mezbûr divân-i 500 akçe

... tabi' mezbûr hâssa divân-i 120 akçe

... merkeze tabi' Simere(?) Ladik hâssa divân-i 6200/3100

Karye-i mezbûr tabi' Döğer ... tabi' timâr divân-ı 10000

... tabi' mezbûr hâssa divân-i 500 .../5100/1100

..... 9200

Buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şol ki ve zâyifi hidemât-ı ka'la-i mezbûre dizdârlığından bî-kusûr mer'î ve müeddî kıla ve ka'la-i mezbûre neferât-ı mûmâ-ileyh dizdâr bilüb dizdârlığa müte'allik umûrda mürâcaat ideler bu bâbda âher mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Buyruldu tahrîren fi 12 Rebi'ü'l-evvel li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

Vürüd fi 4 şehr-i Rebi'ü'l-âhir li sene erba' ve erba'ın ve elf.

5/2

İzzetlü faziletlü efendi hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine ve müsteveibü's-sürûrlarına der-i da'vât-ı sâfiyât ve garâr-ı teslîmât be-gayet ithâfindan sonra muhibbâne inhâ' olunan

budur ki nefsi-i Amasya'da mirlivâyâ 'aid ve raci' avaidin cem' ve tahsîliçün tarafımızdan subaşı lâzım ve mühîm olmagın işbu mâh-ı Rebi'ü'l-âhir'in gurrende kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Musli Ağa zîde kadrehû tarafımızdan subaşı nasb ve ta'yin olunmuşdur. Hurrîfe fî't-tarîhil mezbûr.

Mehmed Kâimmakâm-ı Mirlivâ-i Amasya

5/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hüküm-i Oldur ki

Mahrûse-i Amasya'da vâki' Atâbey buk'âsına berât-ı şerîf ile mutasarrıf olan rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî Mevlâna Hasan zîde ilmihû zabt ve tasarrufunda iken hidmetinde bir vechle kusûru olmayub azli icâb ider hâli yoğ iken Pîr Mehmed ve gayriler müdâhale idüb hilâf-ı vâki' inhâ' ile alub buna gadr ve hayf iylemegin girü mezbûr Mevlâna Hasan'a ibka' ve mukarrer olmak bâbında kâdi nâibi olan Mevlâna Mehmed zîde ilmihû arz itmegin mücebince ref' olunan Pîr Mehmed ve gayrileri yerine bin kırk dört Rebi'ü'l-evvel'inin on beşinci gününde mezbûr Mevlâna Hasan'a mukarrer ve müceddeten tevcîh idüb bu berât-ı Humâyûn ve 'izzet makrûnu virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr kemâkân evkâf-ı mezbûre buk'âsına mutasarrıf olub şol ki ve zâyifi hidemât-ı cihet-i mezbûrede bî-kusûr mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden bu ana değin olanlar ne vechle mutasarrıf olıgelmişler ise bu dâhi ol vechle mutasarrıf olub ref' olunan mezbûr Pîr Mehmed ve gayriler vechen mine'l-vücûh mâni' ve dâfi' ve müzahîm olmayıb dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî yevmî's-sâdis aşere şehr-i Rebi'ü'l-evvel li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Vürûd fî 22 şehr-i Rebi'ü'l-evvel li sene erba'a ve erba'în ve elf.

6/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hüküm-i Oldur ki

Amasya'da vâki' perâkende kefere tâifesinin bin kırk dördünde vâki' bin kırk altı senesine mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım olan iki yüz hane cizyelerin ve Amasya'da olan merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bayezid tâbe serahûnun Amasya'da vâki' evkâf keferesinin bin kırk dördünde vâki' bin kırk yedi senesine mahsûb olmak üzere edâsı lâzım gelen beş yüz cizye hanelerin ki cem'an yedi yüz hane olur cem' ve tahsîl

olunmak lâzım ve mühîm olmagın ebnâ-i sipâhiyândan yirmi ikinci bölükte yevmî on üç akçe ulûfeye mutasarrıf olan Ahmed Hasan yeniçeri nâm kulum zîde kadrehû emîn ve yine sipâhiyândan yüz on birinci bölükte yevmî yirmi akçe ulûfeye mutasarrıf olan Mahmud Abdullah yeniçeri nâm kulum zîde kadrehû kâtib ta'yin olunub irsâl olunmuşlardır buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezbûran kullarım zîde kadrehûma vardıklarında bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrîm üzere âmel idüb dâhi siz ki kâdılsız zikrolunan kefare tâifesinin tevârih-i mezbûrede üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin mezbûran kullarımın eline tuğralı defter mücebince her bir hanelerinden ikişer yüz yirmişer akçe cizyeleri ve sâyir reâyâdan alındığı minvâl üzere kırk akçe gulâmiyyelerin mezbûran kullarıma cem' ve tahsîl ve ahz ve kabz itdirüb bir ferde ta'allül ve nizâ' ve i'nâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ve bu sene nevyâfte senesi olmağla memâlik-î mahrûsemde vâki' umûmen zîmmi reâyânın dâhi her on hanelerinden hesab-ı mezbûr üzerine bir nevyâfte akçeleri alınub ve sabit olan mürdleri defterden ihrâç olunmak üzere fermân-ı âlişânım sâdır olmagın defteri mezbûre tabi' zîmmi reâyânın her on hanelerinden nevyâfte akçelerin mezbûran kullarıma talep ve tahsîl itdirüb ve sabit olan mürdleri defterden ihrâç itdirüb yerlerine emred zîmmi oğullarından ve emred emed ve meraklı oğulları'ndan ve on yıldan berü içlerinde sâkin olub bulunan peymane ve hariç ez-defter olan zîmmi reâyâyı dâhi defter-i cedîde kayd itdirüb ber vech-i adalet edây-ı hizmet itdiresiz emmâ nevyâfte husûsunda tamâm ihtimâm iyleyüb tama'-ı hâmın sebebiyle kavî olan karyelerin haneleri defterden ihrâç idüb zaîf ve tahammûlü olmayanlara hane tahmîl itdirmek ile defteri muhtel ve müşevveş iylemekden be-gayet ihtirâz iyleyesiz ve mîriçün alınan altın ve kâmil guruşu ve esedî guruşu ve ... guruşunu veya bekây-ı hazineyi amiremçün alındığı minvâl üzere ziyâde ve noksân almayalar ve aldirmayasız ve bir zarûri akçe alınmak lâzım gelirse onu bir dirhem gelür hâlîs ve sahihü'l-a'yâr ve tamâmü'l-vezn akçe aldırub zinhâr ve züyûf ve kırık müskâl akçe aldirmayasız ve altın ve guruş alınur diyü reâyâyı ta'cîz itdirmeyesiz şöyle ki askerîden bazı kimesneler cizye husûsuna karışub filan kâryenin cizyesin ben yetirirüm diyü me'mûr olan kullarıma defterden noksân üzere teklif idüb ve bazı zîmmiler kadîmi sâkin oldukları kâryelerinden kalkub varub askerî ve bazı zî-kûdret kimesnelerin çiftliklerinde bağ ve bağçelerinde ve koyunları yanlarında olmağla cizyeleri talep olundukda virdirmeyüb mâni' olurlar ise ol makûlelerine muhkem tenbîh ve te'kid iyleyesiz ki cizye husûsuna min-bâd müdahâle iylemeyeler tenbîh olmayanları isimleri ve iştihârları ve dernekleri ve sâkin oldukları kasabaları ve kâryeleri ile yazub orduy-ı Humâyûnum'a arz ve i'lam iyleyesiz ki hilâf-ı emr ve defter va'âz

yledikleriçün sonradan haklarında fermân-ı şerîfim ne vechle sâdır olur ise ol vechle âmel oluna defterden ve noksân haneden ve hilâf-ı emr ve defter reâyâdan ziyâde akçe aldırmağla zulm ve teaddîden be-gayet hâzer iyleyesiz ve cizye-i mezbûre tahsîli âsitâney-i sa'âdetde bize dâhi virilmişdür cem' iderüz diyü müdâhale itmek isteyenleri asla müdâhale itdirmeyesiz ki umûmen vilâyet-i Anadolu'nun mâl-ı düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımı'l-ümem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmi'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi-sunûf-i avâtıfı'l meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zâmım ve serdâr-ı şeceât şîârım Mehmed Paşa edâmâllahü iclâlehû ile ve sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olan kapum kullarının mevâcibleri ve mühimmâtı sefer için ta'yin olunmuşdur ana göre mukayyed olub tarafı âherden müdâhale iylemek isteyenleri dahl itdirmeyib orduy-ı Humâyûnumdan i'sâl olunan emr ve defter mücebince mezkûran kullarıma cem' ve tahsîl ve ahz ve kabz itdiresiz ve hâsıl olan mâl-ı mezbûran kullarım ve yarar ademleriniz ile irsâl ve i'sâl ve dâhil-i hazine itdirüb itmâm-ı hizmet itdiresiz ve hazine-i mezbûre için bin kırk dört Muharrem'inin yirmi sekizinci gününde tefavütü ile kırk iki bin akçe ve yine bir def'a dahi sene-i mezbûre Safer'inin gurreşi gününde tefavüdü ile sekiz bin akçe ki cem'an elli bin akçe alur ber-vech-i peşin orduy-ı Humâyûnum hazinesine teslîm iylemişlerdir şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi yevmî't-tâsi' şehri Saferü'l-hayr min şuhûr sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

7/1

Kıdvetü'l erbâbi'l-ikbâl 'umdetü'l eshâbi'l-iclâl câmi'-ü vücûhi'l-emvâl âmirü'l-hazâyin bi-hasânî'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Hızâne-i Âmiremin Tokat cânibi defterdârı dâme ulüvvuhû kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-ikelâm Tokat ve Amasya kâdıları zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Amasya sâkinlerinden olub sipâhiyândan dördüncü bölükte yevmî kırk akçe ulûfeye mutasarrıf Çerkes Mustafa dimekle mağrûf kulum zîde kadrehû orduy-ı Humâyûnum'a gelüb arz-ı hâl sunub Amasya Sancağı'nın beytü'l-mâlî âmme ve hâssa emâneti bin kırk dört senesinin Tokat hazinesinde iltizâmı her niçede ise kendüye der'ûhte olunub zabtiçün emr-i şerîfim ricâ itmegin Tokat hazinesinde mahfûz olan defterlerde her niçeye zabt olınagelmışse mezbûr kulum dahi ol minvâl üzere zabt ve tasarruf itdirilmek emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezbûr Mustafa

kulum zîde kadrehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi livâ-i mezbûrun beytü’l-mâlı âmme ve hâssa mukata‘ası Tokat hazinesinde her niçeye zabt olinagelmış ise yine ol minvâl üzere mezbûr Mustafa zîde kadrehûya zabt ve tasarruf itdirüb emânet-i mezbûreden hâsıl olan akçeyi Tokat hazinesine iltizâm ve hâssa zarar ve noksân getirmemek üzere edâ ve teslîm itdirüb emânet-i mezbûreye taraf-ı âherden bir ferdi dahl ve ta‘arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fi’l-veymî’l-hamîs ve’l-ışrin şehr-i Saferü’l-hayr li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Dülek(?)

7/2

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba‘de’t-tahîyye ve’s-selâm inhâ‘ ve ilâm olununan budur ki dârende-i mektûb Mustafa divân-ı Rûm’da berât-ı Humâyûn ibrâz idüb mefhûm-ı ‘izzet makrûnumda Amasya Sancağı’nda Geldiklan Nâhiyesi’nde Monas(?) nâm kâryede iki bin beş yüz akçe timâra bundan akdem yoklamada sahibinin ismi ve cismi nâ-mevcût olmağla mirîmirân sâbık tarafından kendüye tevcîh olunub ve tezkeresin berât itdirüb üzerinde taht-ı tasarrufunda iken zikrolunan kârye iki kılıç olub ikişer bin beş yüz akçe icmâllü timâr olub müştereki olan vâli bunun timârın zabt ve kadr üzere olduğun bildirüb berâtlarına göre ‘amel olunub bî-vech-i dahl ve ta‘arruz olunmamak bâbında berât mücebince mektûba tâlib ve ragîb olduğü ecilden ... olunub mektûb verilmişdir vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezbûrı merkûm Mustafa’nın elinde olan berât ve temessukât mücebince kemâkân zabt ve tasarruf idüb müştereki olan mezkûr vâli ve âherden bir ferdi dahl ve ta‘arruz itdirmeyesiz eğer dahl idüb bunun tahvîli içine düşen hukûk ve rüsûmundan ve aşâr mahsûlünden alınmış nesnesi var ise ba‘de’s-sübûd hükm idüb tevcîh olanlardan aliviresiz ta‘allül ve nizâ‘ itdirmeyesiz. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Saferü’l-hayr li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Erzurum

8/1

Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadr ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izzî ve’l-ihitişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-melikî’l-a’lâ Sivas Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm Sivas eyâletinde vâki‘ Çakırcıbaşılık mürdesine müte’allik olan yerlerin kâdılar zîde fazlehû tevkî‘-i refî‘-i Humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Çakırcıbaşı zîde mecdehû halâ dersa‘âdetime tezkere

gönderib bin kırk dört senesi için âsitâne-i sa'âdetime Çakır getirmeyüb ellerinde ma'mûlün-bîh edâ-yı hizmet tezkeresi olmayub zikrolunan kâdıllıklarda vâki' defter-i cedîd-i hâkanîde mukayyed Çakırcı olanların her birinde yüz ellişer akçe mürde bahâların ve ağdet-i ağnâm ve resm-i kevâre ve resm-i arûsenelerin defter-i cedîd-i hâkanî mücebince ve emr-i şerîfimde ta'yin üzere cem' ve tahsîl ve kabz ve defter itdirib hâsıl olan akçeyi defteriyle getirüb hazine-i âmireye teslim iylemek için kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud nâm Doğancıbaşı zîde kadrehû ta'yin ve irsâl olunduğu i'lâm iylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfde mezbûr kulum zîde kadrehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb hilâfına cevâz göstermeyüb şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmî's-sâlis li sene selâse ve erba'în ve elf. Sefer-i Humâyûn için vârid olan.

Be-Makâm-ı Sahrâ-yı Davud Paşa

8/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm orduy-ı Humâyûnumda Malatya ve Sivas'dan Bolu'ya varınca olan şehirlerde ve kasabalarda olan kâdıllar zîde fazlehû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan mahallerde vâki' umûmen altı bölük kethüdâyerleri zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bu def'a vâki' olan sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olan altı bölük halkının muaccelen gelüb serdâr-ı âli ... yanına erişmeleri mühimmât-ı din-i devletten olmağla taht-ı hükümetinizde olan sancâklarda ve kasabât ve kurâda sâkin olan altı bölük halkı bir an tevakkûf ve te'hir itdirmeyüb muaccelen her biri orduy-ı Humâyûna tuğ ve bayrakları ile erişüb hidemât-ı Humâyûnda mevcût bulunmaları için bundan akdem müekket ve müşeddet emr-i şerîf ile altı bölük ağalar tarafından mektûblar ve bölük çavuşlarından ta'yin olunub irsâl olunmuş idi imdi ol emr-i âli kemâkân mukarrer olmağla halâ tekrâr ağaları câniblerinde müekket ve müşeddet mektûblar tahrîr ve altı bölük çavuşlarından mefahirü'l-emâsil ve'l-akrân bölük çavuşlarından Mehmed (boşluk) zîde kadrehû ta'yin ve irsâl olunmağın vech-i meşrûh üzere altı bölük halkından bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf itdirmeyüb a'le't-taci'l cümlesin ... (silik) sefer-i Humâyûnum'a irsâl iylemeğe her biriniz dikkat ve ihtimâm iyleyesiz şöyleki altı bölük halkından bir nefer bu husûsda ihmâl ve hidemât-ı Humâyûnumdan ... idüb muaccelen gelüb erişmeye sonra nedâmet ve dirliği kat' olunmağla konulmayub vezîr-i a'zâmım ve serdâr-ı ekremim edâmâllahû te'âlâ iclâlehû işbu mâh-ı Saferü'l-hayr'ın sekizinci günü yanında olan askerî İslâm-ı nusret encâmımla

düşman vilâyete kalkub tevcîh iylemişdir şöyle bile alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâil-i şehri-Saferü'l-hayr li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrâ-yı Dülek(?)

8/3

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm âsitâne-i sa'âdetimden Gürcistan'a varub gelinceğe değin yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki halâ bir mühîm ve musta'cel husûsiçün dergâh-ı mu'allâm müteferrikâlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid Ali zîde kadrehû irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazâsına varub dahl olursa kendüye ve altı nefer ademlerine bulunan yerlerden yarar mirî bargirleri tedârik ve ihzâr idüb mahall-i me'mûra ber-vech-i isti'cal irsâl iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Hurrîre fî evâil-i şehri (boşluk) li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

8/4

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükm-i Oldur ki

Mahrûse-i Amasya'da vâki' merhûm Bayezıt Paşa Camî-i şerîf-inde devirhân olan Mehmed Hasan ihbârıyla sulbî oğlu işbu dârende-i fermân-ı vacibü'l-izân Pîr Mehmed'e olmak üzere fariğ idüb berât-ı şerîf ricâsına kâdisi Mevlâna Mustafa arz itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub devirhân olub hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra senevî ... ulûfeye mutasarıf olub vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmasun dahl ve ta'aruz kılmasın şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâhir-i şehri-Ramazânü'l-mübârek sene semân ve selâsin ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

9/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sâmi-i Mekân-ı Sultanî ve Tuğrâ-yı Garrâ-yı Hükm-i Oldur ki

Tokat'da vâki' Kâmeriye buk'âsı mahlûl ve mu'attal olmagın işbu rafî'-i tevkî'-i refî'-i hâkanî kıdvetü'l-ulemai'l-muhakkikîn Mevlâna Seyyid Ebubekir her vechle mahâl ve müstehâk olmagın tevcîh olunub berât-ı Humâyûn virilmek ricâsına kâdisi Abdülhamit

arz itmegin sadakâ idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub anda mezbûr Ebubekir hizmet-i lazîmesin müeddî kıldıktan sonra sâbıkan tasarruf olmak üzere bu dahi ol vechle bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' olmaya ve dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmî'l-hamîs şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Tıbk-u aslihi'l-şerîf harrerehû el-fakîr ileyhi sübhânehû el-Hacc İslâm el-Kâdı-yı Zile

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürud fi 8 şehr-i Zi'l-kade

9/2

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Receb Sufi ve Ramazan Sufi bin Gevendik(?) ve İsmail bin Mahmud ve Murad bin Muhyiddin ve Kara Mustafa bin Hacı Allahverdi ve diğêr Mustafa bin Ali nâm kimesneler südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunub bunlar Sonusa Kazâsı'ndan Hoçanlı nâm kâryeden olub lâkin celâl-i istilâsında kârye-i mezbûreden celây-ı vatan idüb on beş seneden mütecâviz mahrûse-i Amasya'da sâkin olub vâki' avârız-ı divâniyye ve nüzûl ve tekâlif-i örfiyyeyi sâkin olduğumuz mahalle ahâlisi ile meân edâ ideriz ve kârye-i mezbûrede mülk evlerimiz olmayub evlerimiz yeri dahi olmayub ber vechle halâ ve kârye-i mezbûrede alâkamız olmayınca bizden avârız ve nüzûl ve sâyir tekâlif taleb olmaduğuna Şeyhü'l-islâmıdan elimizde fetevâmız dahi olub lâkin avârız ve nüzûl ve sâyir tekâlif-i örfiyye kulları rencîde ... mesfur(?) men' ve def' olunub elimizde olan fetevây-ı şerîfe ve hüccet-i Şer'iyye mücebince taleb olunub hilâf-ı şer' ve kanûn kimesneyi ol vechle rencîde ve remîde itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ iyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrîm üzere 'amel idüb dahi husûs-ı mezbûra mütekayyid olub göresiz arz olunduğu üzere bunlar celâl-i istilâsından kâdim-i sâkin oldukları kâryelerinden kalkub mahrûse-i mezbûrede on beş seneden mütecâviz sâkinler olub kâryelerinde alâkaları kalmayub eşkiyâ harab olub ve halâ sâkin oldukları mahalle ahâlisi ile lâzım gelen avârız-ı divâniyye ve sâyir tekâliflerin virüb edâ idegeldiklerinden sonra mukaddemâ sâkin oldukları kâryenizde sizin alâkanız vardır diyü bunlardan avârız ve nüzûl ve sâyir tekâlif-i örfiyye taleb ile rencîde iyledikleri vâki' ise câiz değüldür men' ve def' idüb min-bâd ol vechle bunları kimesneye rencîde itdirmeyüb

bu bâbda ellerinde olan fetevây-ı şerîfde ve hüccet-i Şer'îyye mücebince 'amel idüb min-bâd hilâf-ı şer' ve kanûn kimesneye iş itdirmeyüb vech-i meşrûh üzere olan emr-i yerine getiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmî's-sâni şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene sitte ve selâsin ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

9/3

Bir kâryenin ahâlisi cümle celây-ı vatan idüb âher şehirde on beş sene sâkin olub şehrin ahâlisiyle avârizların edâ idüb kâryelerinde alâkaları olmaduğundan gayri kâryelerinin hanesi ref' olunmuşken ol kâryenin kasaba-i ahâlisi mukaddemâ kasabamızda işbu kâryede bizden evvel kâryenin ahâlisinden yine hane-i avâriz almaya kadir olur mu – el cevâb- olmazlar.

10/1

Arkası nişânludur

Suret-i Berât-ı Şerîf

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Budur ki

Amasya kurbünde Hakala nâm kâryede merhûm Seyyid Yahya kuddise sırrihü'l-azizîn tevliyet ve meşihât işbu raff'-i tevkî'-i refi'-i âlîşân Mustafa üzerinde ve tasarrufunda olub vâkfın imâretini işledüb ve mürtezikâsına vâzifelerin virüb hizmetinde kusûru yoğ iken ecnebiden Mehmed nâm kimesne meşrûtümdur diyü hilâf-ı inhâ' ile olub kadr itmegin Amasya'da nâib olan Mevlâna Mehmed arz itmegin Mehmed ref' olunub üslûb-ı sâbık üzere tevliyet ve meşihât-ı mezbûr Mustafa'ya ibka' ve mukarrer kılınmak bâbında berât-ı şerîfim ricâ itmegin bin kırk bir Rebi'ü'l-evvel'inin on beşinci gününde bu berât-ı sa'âdet-â'yât-ı ve hüccet-â'yât-ı virdüm ve buyurdum ki varub şart-ı vâkîf üzere şolki ve zâyifi tevliyet ve meşihât ve hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel mütevellî ve şeyh olanlar ne vechle mutasarrıf olgeldiler ise bu dahi ol vechle mutasarrıf ola ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmaya dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalalar. Tahrîren fi'l-yevmî's-sâni şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene isneyn ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

10/2

Ba'de's-selâm bi'l-izzî ve'l-kirâm inhâ' ve i'lâm olunan budur ki işbu sene-i mübâreke de vâki' olan beytü'l-mâlî âmme ve hâssa kibel'i-saltanatdan bu tarafa ta'yin buyrulub hâliyâ biz âher yere gitmek iktiza itmegin Amasya Kazâsı'na vâki' olan beytü'l-mâlî âmme ve hâssa bize tarafımızdan vekîl olub marifeti şer' i şerîf ile ahz ve kabz ve biz gelince hıfz iyemesi ve el-hâsılı vâki' olan beytü'l-mâl ... ve küllî ... ise şer'-i şerîf mücebince her bir kamerde siz ahz ve kabz ve defter ile irsâl idesiz. Ve's-selâm [muhibbi muhlis âlî emri beytü'l-mâl]

10/3

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevki'-i refi'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Osman nâm kimesne dersi'âdetime gelüb arz-ı hâl sunub kazâ-yı mezbûrede vâki' merhûm Sultan Bayezid Velî tâbe serahûnun camî-i şerîfnde yevmî dört akçe ulûfe ile enâmhan ve yevmî elli akçe vazîfe ile matbâh-ı âmire nâzırı olduğuma elime mâliye tarafından berât-ı Humâyûn virilmek mücebince zabt ve tasarrufumuzda iken âherden (boşluk) nâm kimesne eline bir tarikle berât alub zikrolunan vazîfelerime dahl ve ta'arruz iylemekden hâlî değıldür ... men'i bâbında defterlerine nazar olundukda mezbûr Osman yevmî elli akçe ile matbâh nâzırı ve dört akçe ile enâmhan olunduğu mestûr ve mukayyed olmagın üzerinde olmagın kemâkân ibka' olunmak emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan fermân-ı sa'âdetim üzere 'amel idüb dahi mezbûr Osman bu bâbda mâliye tarafından eline virilen berât-ı âlîşânım mücebince kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb min-bâd mezbûru ve tarafı âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmî's-sâlis aşere şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

10/4

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm inhâ' ve i'lâm olunan oldur ki dârende-i hurûf İbrahim divân-ı Rûm'a gelüb mirîmirân berâtın ibrâz idüb mefhûm-ı 'izzetinde Amasya Sancağı'nda ve Nâhiyesi'nde Bedros nâm kârye ve gayride elli bin beş yüz akçe timâra mutasarrıf olub

umûm yoklamasında derdest olduğundan mâ'dâ geçen sene ve bu sene vâki' olan Erzurum muhâfazasına ve sâyir hizmetlerde ve yoklama defterlerinde mevcûd olub timârı alınacak hâlî yoğ iken âherden Mustafa nâm kimesne bunun için hilâf-ı inhâ' idüb isim ve cismi ma'lûmdur diyü timârı olub berât itdirüb dahl üzere olduğun bildirdi yoklama defterlerine ve umûm defterlerine mürâcaat olundukda hak her vechle mezbûr İbrahim'in olduğu zahir olmagın elinde olan berât mücebince ibka' ve mukarrer kılub zabt ve ahz için ... mektûbu virilmiştir vusûlünde gerekdir ki timârı mezbûru merkûm İbrahim'e kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb hilâf-ı inhâ' alırım diyü dahl iden mezkûr Mustafa ve âherden bir ferd dahl itdirmeyesiz ve dahl idüb hukûk ve rüsûmdan alınmış nesnesi var ise ba'de's-sübûd hüküm idüb tevcîh olanlardan alıviresiz. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-âhir li sene erba' ve erba'în ve elf.

Medine-i Sivas El-Mahrûse

11/1

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr-i ve'l-ihirâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-melikî'l-allâm Amasya Sancağı begisi dâme izzihû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Merzifon kâdıları zîde fazlehûmâ ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ol cânibe altı bölük halkına kethüdâyeri olan (boşluk) zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Gelikirâs Kazâsı'na tabi' Yenice nâm kârye sâkinlerinden dârende-i fermân-ı Humâyûn Hüdaverdi nâm kimesne südde-i sa'âdetime gelüb arz-ı hâl iyledikleri Merzifon Kazâsı'na tabi' Gür nâm kâryede sâkin sipâhiyândan Mustafa nâm kimesne bunu ücret ile tutub üç yıl koyunun güdtürüb hakkın taleb iyledikde virmediğinden mâ'dâ otuz kile arpa ve yirmi aded guruşun ve on beş aded koyunun cebren alub nâmzedim olan Mirna(?) nâm Hatûn'u dahi bana aldırmaıub mâni' olub ve Gelikirâs mütevellîsi olan Ahmed nâm sipâhi dahi zikrolunan Yenice nâm kâryede sâkin olan Ermeni tâifesinden Davîd nâm zimmînin igva' ve tahrik ile bunun yüzden ziyâde sürü koyununu fuzûlü sürüb zulm ve teaddî iylediklerini bildirüb şer'le görülüb mezbûrlardan hakkın alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda mezbûrları şer'-i şerîfe ihzâr ve husemâsıyla beraber idüb husûs-ı mezbûrlar def'a şer'le fasl olunmayub on beş yıl geçmiş ise teftiş ve tafahhûs idüb göresiz kazıyye arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâyı şer'-i kâvim ile 'amel idüb ba'de's-sübûd şer'le müteveccih olan koyunların ve sâyir hakkını tevcîh iden mezbûrlardan bî-kusûr alıviresiz min-bâd şer'-i şerîfe ve emr-i Humâyûnum'a muhâlif

kimesneye iş itdirmeyesiz tamâm hak üzere alub telbîs ve tezvîrden ve şuhûd-ı zûrdan hâzer idüb ve kazıyye medhâli olmayanları dahl itdirmeyüb isimleri ve resmi ile yazub bildirüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunub bir daha emr-i şerîfim varmağa muhtaç iylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Cemâziye'l-evvel li sene selâse ve erba'în ve elf.

Min hicreti'n-nebevîyye aleyhi ekmelü't-tahîyye.

Be-Makâm-ı Kostantineyye El-Mahrûse

11/2

İzzetlü faziletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-i vacibi't-teşriflerine tahiyyât-ı safiyât muhâbbet-a'yâd garer-i teslîmât ve afiyât-ı ithâfindan sonra muhibbâne inhâ' olunan budur ki mutasarrıf olduğumuz Amasya Sancağı'na dergâh-ı mu'allâm sipâhilerinden kıdvetü'l-akrân akrabamızdan Mehmed zîde kadrehûyu mütesellim nasb ve ta'yin idüb mektûb virilmiştir şeref-i vusûlünde me'mûldür ki livâ-yı mezbûr mûmâ-ileyh Mehmed Ağa'ya olıgeldiği üzere kemâkân zabt ve rabt itdirüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve kanûn-ı münîf kimesneye rencide ve remide itdirmeyesiz ve düşen mesâlihlerinde muâvenet idüb her vechle müşârûn-ileyh Mehmed Ağa'nın üzerinde nazâr-ı şerîfiniz diriğ buyurmayasız bakî ... müstâhkem ... iyleyesiz. Tahrîren fî 5 şehri-i Şabanü'l-muazzâm li sene selâse ve erba'în ve elf.

Hüseyin Mirlivâ-yı Amasya

11/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükm-i Oldur ki

Nefs-i Amasya'da vâki' merhûm Gümüşlüoğlu kudbû'l-arifin Şeyh Abdurrahman Efendi kuddîse sırrıhû'l-azîzin Çilehânesinde tevliyet ve meşihâti eslâh evlâda meşrût olub Çilehâne-i mezbûreye Yakub Paşa'nın vâkf iylediği Hadadi(?) nâm kârıye mahsûlünden senevî kırk iki sehinden beş sehime vazîfe ile tahmînen yevmî iki akçe ile eslâh evlâddan mutasarrıf işbu rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî Mevlâna Hasan südde-i sa'âdetimde müceddeten berât-ı şerîf ricâ itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub anda mezbûr Seyyid Hasan kemâkân şeyh ve mütevellî olub hidmet-i lâzimesin ve mer'î ve müeddî kıldıktan sonra vech-i meşrûh üzere tahmînen yevmî iki akçeye evlâdın üzere mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere bu bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i

şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebi'ü'l-evvel li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

12/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzıl ve'l-keîâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehûm tevki'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki nefsi Amasya'da vâki' ve sâkin olan Yahudi tâifesi südde-i sa'âdetime adem ve arz-ı hâl gönderib bizim ispençe ve sâyir rüsûmumuz başka mukata'a olub ve bin kırk dört senesine mahsûb olmak üzere 'uhdemize lâzım gelen ispençe ve rav akçesin edâ ve teslîm-i hazine iylediğimizde elimizde sûret-i rûznâmçe ve Tokat defterdarı tarafından mühürlü ve nişanlı divân tezkeresi var iken halâ Tokat ispençesi cem'ine me'mûr olan Hacızâde nâm sipâhi Amasya Yahudileri dahi Tokat ispençesine dâhildir diyü bizden tekrâr ispençe taleb iyeler rencîde iylemekden hâlî değillerdir ... yedimizde olan temessükâta muhâlif zaman-ı hulûl iylediğin mezbûre ve âherden kimesneye dahl ve rencîde itdirilmek bâbında emri şerîf ricâ iderüz diyü bildirmeğin hilâf-ı şer' ve kanûn rencîde olunmaya diyü emri idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim üzere 'amel idüb dahi husûs-ı mezbûre mukayyed olub göresiz fi'l-vâki' zikrolunan Yahudi tâifesinin ispençesi ve rav akçesi başka mukata'a olmağla cem'ine me'mûr olanlar emri ve defter mûcebince edâ idüb bî-kusûr yoğ iken halâ Tokat keferesinin ispençeleri cem'ine me'mûr olan mezbûr Hacızâde zikrolunan Yunan tâifesinin ispençesi ve rav akçeleri Tokat ispençesine dâhildir hilâf-ı emri ve defter rencîde ve remîde iylediği vâki' ise men' ve def' idüb zaman-ı hulûl iylediğin mezkûrların hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugayyir temessükâtı dahi ve emri Humâyûn kimesneye rencîde ve remîde itdirmeyüb husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmağa iylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâmî ve'l-ışrin şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene selâse ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

12/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Sivas eyâletinde ve Şebinkarahisar Sancağı'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevki'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bundan akdem eşkiyâ istilâsında etrâf ve eknâfda eğer havâss-ı şerîfim ve evkâf ve emlâk ve züemâ ve erbâb-ı timâr reâyâsı perâkende ve perişân olub hâliyâ

ekserî taht-ı kazânuza tahâssûn ve temekkûn ve tavaddûn itmekle karyelerin hâlî ve harâbe durdukları mesâ'î-i âlîyye ve ibka' olunmağla mutavattın ve mütemekkîn olan reâyâ kanûn-i kadîm üzere kaldırılıb eski yerlü yerine gönderilüb kâryeleri ma'mûr ve abâdan olmak lâzım ve mühîm olmağın imdi ol makûle reâyâ tâifesi kaldırılıb eski yerlü yerine varmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle dergâh-ı mu'allâm silahdârlarından dârende-i fermân-ı vacibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Musa Saray-ı Galata zîde kadrehû vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrîm üzere 'amel idüb dahi ol makûle reâyâ tâifesi eğer havâss-ı şerîfim eğer evkâf ve emlâk-ı erzâk ve züemâ ve erbâb-ı timâr reâyâsıdır bi'l-küliye kaldırılıb mezbûr mübâşire ta'mim ile yerlü yerlerine gönderesiz ve reâyâ tâifesi dahi ta'allül ve bahâne ve i'nâd itdirmeyesiz ki memâlik-i mahrûsem ma'mûr [ve] abâdan olub her birinüz vilâyetlerinde sâkin olmağla eski harâbe-müşrif olmağa emr-i şerîfe muhâlefet idenleri şer'le haklarından lâzım geleni mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle icrâ iyleyesin ve siz ki kâdılırsız bu husûsa her birinüz gereği gibi muâvenet ve muzâheret üzere olub emr-i şerîfimin icrâsıyla 'amel iyleyesiz vel-hâsıl mezbûran reâyâ tâifesi i'nâd ve muhâlefet idenleri isim ve resimlerini yazub arz iyleyesiz ki haklarında emr-i şerîfim ne vechle sâdır olursa mûcebiyle 'amel iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr li sene selâse ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüsrev ve Habib zîde kadrehûma ulağıyla irsâl olunmuşdur. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene selâse ve erba'în ve elf. Tahrîren fî evâhir-i Ramazân ve bu dahi sabah geldi iki adem idi.

13/1

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-kelâm Mevlâna Yavaş kâdısı zîde fazlehû ba'de't-tahîyye es-sâfiye inhâ' olunur ki Amasya Sancağı'nda Yavaş Nâhiyesi'nde Ezine (boşluk) Pazarı nâm kârye ve gayriden on üç bin akçe timâra mutasarrıf olan Mehmed Erzurum muhâfazasına ve Van imdâdına ve Rüstemhan muhârebesine gelmeyüb timârı mahlûl oldukda Ezine Pazarı ve Beyvirân nâm kâryelerden dört bin akçe hissesi dârende Hasan'ın berât-ı ... için tevcîh olunmak bâbında alaybegisi i'lâm itmegın sene

selâse ve erba'în ve elf Rebi'ü'l-âhîr'in yirminci gününde tevcîh olunub zabtıçün tahvîlnâme virildi vusûlünde vech-i meşrûh üzere zabt itdiresiz.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Van

Nâhiye-i Yavaş Derlivâ-yı Amasya

2 Mahmud nevbet tahvîl-i Ali el-müteveffâ

Sarı Gûsuz ve ayne'l-mezbûr hâssa 2000 akçe

13/2

Umûmen Eyâlet-i Rûm'da vâkî' züemâ ve erbâb-ı timârın muhtel ve müşevveş olan ahvâlleri yoklanub kılıçlar tashîh olunub müstehâk olanlar sancâk ve vilâyetlerinde sâkin olub alaybeglerin bayrakları altında eşmek üzere mukayyed olub tezkeresin viresün diyü fermân-ı âlîşân sâdir olmagın ber-mûcebi fermân-ı âlîşân Amasya Sancağı'nda Yavaş Nâhiyesi'nde Saru Gûsuz nâm kârîye ve gayride elli akçe nevbet timârda hisseye mutasarrıf Ali fevt olub timârı mahlûl olmagın timârda ma'zûl Mehmed'e sene selâse ve erba'în ve elf Rebi'ü'l-âhîr'in yirminci gününde tahvîl mektûbu ile kendüye tevcîh olmagın zikrolunan müteveffâ Ali tahvîlinde mezkûr Mehmed'e tevcîh ve sâyir temessükleri ile nevbet üzere kayd olunub berât için tezkere virildi. Tahrîren fi 22 şehr-i Rebi'ü'l-âhîr sene selâse ve erba'în ve elf.

Dilâver Mirîmirân-ı Rûm Halâ

13/3

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzıl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehûm tezkere varıcâk ma'lûm olaki Amasya sâkinlerinden olub Kahizâde dimekle ma'rûf sipâhiyândan Mustafa Bey bundan akdem Aynalu Debbağlı mukata'asının sekiz bin kırk senesinin mülâmetden berât-ı Humâyûn ile alub zabt idüb kıst-ı mukata'a-i mezbûrun tamamen hazine-i Rûm'a edâ ve teslîm itmeyüb zimmetinde on beş bin dokuz yüz akçe bakî kalub ale'lân muhâsesin dahi görmemekle yedinde olan temessükât ile hazine-i Rûm divânına gelüb halâ vâli vilâyet-i Rûm ve nâzirü'l-emvâl olan sahibü's-sa'âdet ve'l-iclâl Ali Paşa dâme ikbâlehû huzûrunda muhâsesi görölüb hazineye edâsı lâzım gelen mâl-ı edâ ve dâhili hazine iylemek lâzım ve mühîm olmagın tezkere tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Cafer Ağa zîde kadrehû ta'yin ve irsâl olundu vardıkda gerekdir ki bir an ve bir sâat tevakkûf ve terahî itdirmeyüb mezbûr temessükâtı ile mübâşir-i mezbûre koşub hazine-i Rûm divânına irsâl idesiz ki zimmetine lâzım gelen mâl

alındı müşârün-ileyh hazretleri huzûrunda hesabı görüle şöyle bilesiz. Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazân li sene selâse ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Sivas

13/4

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tezkere varıcâk ma'lûm olaki ebnâ-i sipâhiyândan kırk ikinci bölükde yevmî on yedi akçe ulûfeye mutasarrıf olan Ali Ahmed cebelü ve yine silahdârlardan kırk birinci bölükde yevmî sekiz akçe ulûfeye mutasarrıf olan Mustafa Hüseyin nâm aklamına tabi' beytü'l-mâlı hâssa mukata'ası berât-ı Humâyûn ile işbu bin kırk üç senesinde olmağla bu ana değin beytü'l-mâlde dâhili hazine itmekle mezbûrların hazine-i Rûm divânına gelen makbûzları olan beytü'l-mâlî halâ Sivas Beglerbegisi ve nâzırü'l-embâl olan sahibü's-sa'âdet ve'l-iclâl Ali Paşa hazretleri huzûrunda teslîm-i hazine işlemek lâzım gelmegin tezkere tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Cafer Ağa zîde kadrehû ta'yin ve irsâl olunub vardıkda gerekdir ki minvâl-i meşrûh üzere mezbûrların zabt iyledikleri mâl-i beytü'l-mâl ile hazineyi Rûm divânına irsâl iyleyesiz ki müşârün-ileyh hazretleri huzûrunda makbûzları teslîm-i hazine idüb temessük alalar. Hurire-i fî evâsıt-ı şehr-i Ramazân li sene selâse ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Sivas

14/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki Ali nâm kimesne dersi'âdetime adem ve arz-ı hâl gönderüb nefsi-i Amasya'da sâkin olub bundan akdem havâss-ı Humâyûn yaycılarından(?) olub elimde ... olub ve biz havâss-ı Humâyûn yaycılarından(?) iken halâ mirî için senede iki pay virüb bundan gayr-ı mahalle cemâatinden sana tekâlif-i örfiyye ile rencîde ve remîde işlemekden hâlî değillerdir bî-kusûr men' ve def' eylemek bâbında emr-i şerîfim ricâ iylemeğın imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrîm üzere 'amel iyledüb derâmed(?) husûs-ı mezbûre kads olub göresiz fi'l-vakî' kazıyye ilâm olunduğu gibi olub sen ki Amasya kadısının mezkûr Ali mirîmirân mahalle cemâatine tenbîh ve te'kîd iyleyüb min-bâd tekâlif-i örfiyye taleb ve teklif ile rencîde ve remîde iyledikleri mukarrer ise men' ve def' idüb mîri için iki kıta pay edâ eylediklerinden sonra bundan gayr-ı tekâlif taleb ve

teklîf ile rencîde ve remîde olunduğuna asla rızâ-yı Humâyûnum yoktur vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine iletüb husûs-ı mezkûr için evâmir irsaline muhtaç iylemeyesiz ve bir daha tekrâr kapuya şikâyet olunmalı iyleyemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i alâmetler kılub ve ba'de'l-nazar bu hükm-i Humâyûnu mezkûrun yedinden ibka' idüb alâmet-i şerîfe itimât kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü'l-aşer şehri Ramazânü'l-mübârek sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

14/2

Bin Kırk Dört Senesine Mahsûb Olmak Üzere Olan Avârız Emridir

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya Sancağı'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki zikrolunan kâdırlıklarda vâki' beş yüz altmış dokuz avârız hanesinin bin kırk dört senesine mahsûb olmak üzere her bir hanelerinden bedel-i avârız üç yüz akçeye sipâhiyândan yetmiş sekizinci bölükde yevmî on sekiz akçesi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud Şaban yeniçeri emini nâm kulum zîde kadrehûya zaman-ı hulûl iyledikde âsitâne-i sa'âdetimde eline virilen nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter-i mûcebince hane hesabı üzere cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazine ettirmek emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle mezbûr kulum zîde kadrehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emr üzere 'amel idüb dâhi zikrolunan kâdırlıklarda ol miktar avârız hanesinin tarafı mezbûre mahsûb olmak üzere her bir hanesinden bedel-i avârız üç yüz akçeyi dersa'âdetimde verilen nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter-i mûcebince hane hesabı üzere mezbûr kuluma cem' ve tahsîl ve kabz ve defter itdirüb her bir ferde ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz ve mîri için alınan altı yüz on sekiz ve kamil guruşu yetmiş sekiz akçe ve esedi guruşu altmış sekiz ve leh guruşunu da kırk sekiz ve bakiyesi altışar akçeye aldırub ziyâde ve noksân üzere aldirmayasız ve akçe aldirmek lâzım geldikde onun her bir dirhem kalur hâlis akçe aldırub zinhâr züyûf ve kırk akçe aldirmayasız ve elbette altın ve guruş alınır diyü reâyâyı ta'ciz itdirmeyesiz ve mezbûr kulumun bin kırk iki Şevvâl'inin selh gününde kırk dokuz bin beş yüz akçeye ve yine bir defa' dahi seneyi mezbûre Zi'l-kade'sinin yedinci gününde kırk üç bin yüz eli akçe ve yine mâh-ı mezbûrun on beşinci gününde yedi bin üç yüz yirmi akçe ki cem'an doksan dokuz bin dokuz yüz yetmiş altı akçe eder ber-vechi peşin âsitâne-i sa'âdet hazinesine teslîm iylemiştir ... tamâm ihtimâm idüb hilâfi şer' ve kanûn ve mugâyir-i defter ve emr-i Humâyûnu reâyâyâ teaddî ve tecâvüzden ve noksân haneden ziyâde akçe aldirmaktan ve

gayet ihtirâz idüb vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l yevmü't-tâsi' ve'l-ısrin şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

Vürûd fi 17 şehr-i Şevvâlü'l-mükerrerem li sene selâsin ve erba'în ve elf.

15/1

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ve kıdvetü'l ulemâi'l-muhakkikîn Amasya müftisi Mevlâna zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olaki züemâdan dârende-i fermân vacib-ü'l iz'an Ali zîde kadrehû orduy-ı Humâyûnum'a arz-ı hâl sunub bölük halkından diğeri Ali nâm kimesne cânibinden nâm kimesne mülk evimi âher fûruht idesiz diyü vekîl nasb idüb mezbûr dahi vekâlet hasebiyle zikrolunan evinde (boşluk) bin akçeye buna bey' idüb akçesini alıp Müslümanlar huzûrunda sicil ve hüccet itdirüb bu dahi zikrolunan on bir seneden ziyâde mütemekkîn olub ve yine mezbûr Ali şart-ı süluk idüb mezbûru vekîl eyledim diyü mezbûr sefer-i Humâyûnda iken bunun ehli iyâlini taşra çıkarub kendüye ziyâde kadr ve hayf iylediğüm bu bâbda elinde fetevâsı olduğun bildirüb ağalar tarafından mektûb virmele şer'le görülüp icrâ-yı hak olunmak bâbında emri şerîfim taleb itmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardık da hüsemâ muvâcehesinde hak üzere teftiş ve tevahhûs idüb göresiz husûs-ı mezbûr bundan akdem bir defa' şer'le görülüb kâdılar olmayub bunun üzerinden on beş yıl mürûr itmiş değil ise o bâbda bir muktezâ-yı şer'-i kavim ile 'amel idüb ba'de's-sübud şer'le müteveffâ olan emin ağaları tarafından verilen mektub mücebince mezbûr Ali'ye hüküm idüb alıvirüb bu bâbda olan hücceti mazmûn-ı muvâfık-ı şer'-i şerîf olub alâ ... sabît olursa tevzi' ile 'amel idüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz hak üzere olub tezvîrden ve telbîsden şuhûd-ı zûrdan be-gâyet hâzer idüb kazıyyeden müdhâl olmagın dahl itdirmeyesiz eslemine yazub bildirüb tekrâr şikâyet olunmalı iylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Sahrây-ı ...

15/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî ve Tuğrâ-yı Garâ-yı ... Arzânî ve Hâkanî Hükmi Oldurki

Amasya'da vâki' tevliyeti Hoca Sultan kuddise sırrihü'l-azîz zâviyesi vâkfinda Virmiş nâm vâkîf kâryenin berât-ı Humâyûn ile mütevellîsi olan iş bu dârende-i fermân-ı Humâyûn Pîr Mehmed'in müceb-i azli yoğ iken bir tarikle Mehmed'den alub küllî garâr itmekle yedinde olan berât mücebinde mezbûr Pîr Mehmed'den mukarrer kılınub müceddeten berât-ı Humâyûn verilmeğin ricâ itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu verdim ve buyurdum ki varub anda vech-i meşrûh üzere mezbûr Pîr Mehmed vâkîf kâryede mütevellî olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra üslûb-ı sâbık üzere bi't-tamâm mutasarrîf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî aşere şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

16/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm südde-i sa'âdetimden vezîr-i a'zâm varub gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan kâdıklarda vâki' mirîmirân ve mirlivâ mütesellimleri altı bölük kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve ka'la dizdârları ve neferât ağaları ve sâyir iş erleri zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ bir mühîm ve müsta'cel husûsiçün dergâh-ı mu'allâm müteferrikâlarından olub ve düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem vezîr-i a'zâm kapıcılar kethüdâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali zîde kadrehûm ulağ ile irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükmi şerîfim her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olursa orduya ve beş nefer ademine bargirler bulunan yerlerden yarar menzil bargirleri bulunmayan yerlerden bildirüb yolcu yükü tedârik idüb yerliden yarar ve bargirleri tedârik idüb ve mahfûz yerlerinden yarar kılavuzlar koşub emîn ve salîm birbirinüze ulaşıdırub mahal-i me'mûra irsâl ve i'sâl iyleyesiz husûs-ı mezbûr mühîmî umûrdandır avk ve tehirden ve ihmâl-i mesâilden ve ... müsâhaleden iğlendirmekden ve esbâbı ... ve kendi dahi zarar getirmekden her biriniz ihzâr iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

16/2

Tahvîlnâme sûretidir

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehûm bade's-selâm inhâ' ve i'lâm olunan oldur ki dârende-i hurûf Siyagoş divân-ı Rûm'a gelüb berât ibrâz idüb mefhûm-ı 'izzet makrûnumda Amasya Sancağı'nda Akdağ Nâhiyesi'nde Zana nâm kâryede timâra mutasarrıf olan Mehmed Çavuş bin otuz beş tarihinde fevt olub timârı mahlûl olduk da on iki bin akçesi iki oğluna virilüb kârye-i mezbûrun bin beş yüz akçe hissesi mezbûr Siyagoş'a virilüb berât itdirüb üzerinde ve taht-ı tasarrufunda olmagın ve timâr-ı mezbûr ile vâki' olan seferleri edâ itmegin Hüseyin nâm kimesne timâr-ı mezbûr babam timârdır diyüb bî-vech-i dahl ve nizâ' üzere olduğun bildirüb karar olmagın mezkûr Hüseyin'in üzerinde babası timârı var iken bilâ ve't-tezkîyye da'vâ nizâında ıslâh olmayub merkûm Siyagoş'un hakkı olmağla anda olan berât mücebince ibka' ve mukarrer kılınub zabt ve tasarrufu için mektûb virilmiştir vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezbûr mezkûr Siyagoş'a kemâkân zabt itdirüb bî-vech-i nizâ' üzere olan Hüseyin'e ve âherden bir ferde dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz eğer dahl idüb aşâr ve mahsûl ve hukûk-ı rüsûmundan alınmış nesnesi var ise bade's-sübûd hüküm olunub bî-kusûr alıviresiz ta'allül itdirmeyesiz. Tahrîren fî evâil-i şehri Rebiü'l-âhir sene erba'a ve seb'in ve elf.

Tıbk-u aslihi'l-mahtûm harrerehû el-fakîr ileyhi subhânehû te'âlâ Ahmed bin el-hacc el-kâdı Medine-i Erzurum

17/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Sivas eyâletinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve kıdvetü'l- emâsil ve'l-a'yân Sivas Eyâleti'nin mütevellîsi zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki bundan akdem sefer-i Humâyûnum'a gidecek bedoloşka topları için eyâlet-i Adana'da iştirâ olunan yüz çift câmûsların ve yüz nefer serahûrun halâ gelmesi iktizâ iylemekle câmûslar alınan kimesnelere ber-vechi emânet va'az olunması için mukaddemâ emr-i şerîfim gönderilmiştir imdi zikrolunan yüz çift câmûslar her kimlerden alındı ise gerü kendilerine emânet va'az olunub ve kimler idiğün isim ve resimleri ve lâzım gelürse küfelâsı ve sâkin olduğü kasaba ve kâryeleri ile yazub ve kezâlik yüz nefer serahûrun akçe alub kimler idiğün kasaba ve kâryelerin ve lâzım gelen yerde küfelâ alınub ve yazub sicil-i mahfûza

kaydolundukdan sonra bir suret-i orduy-ı Humâyûnum'a gönderilmek bâbında fermân-ı âlişanım sâdır olunub mukaddemâ emr-i Humâyûnum'a gönderilmişken ale'lân ol emr-i Humâyûnum'a vechle icrâ olunduğuna müte'allik arzlar ve iştirâsı fermânım olan câmûslar kaydı için alınub ve gerü emânet va'az olunduğuna ve serahûrlar kimler idüğüne mutazarrı' suret-i sicil vârid olmamağla husûs-ı mezbûr ihmâlîne haml olunub mes'ûl olmuşsunuzdur imdi ol fermân-ı şerîfim alâ-mekân mukarrer olunmağla bu minvâli meşrûh eyâlet-i Sivas'da iştirâ olunan câmûsları ashâbına emânet va'az olunub inşallâhü te'âlâ evvel baharda taleb olunub câmûsların ve serahûrların a'yân-ı vilâyetden bir zî-kûdret ehl-i sefer kimesnenin mübâşeret ve der'ûhdesiyle orduy-ı Humâyûnum'a irsâl ve i'sâl ve ihtimâm-ı hizmet itdirilmek bâbında fermân-ı âlişanım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardık da sen ki mirîmirân müşârün-ileyh ve siz ki kâdılırsız vech-i meşrûh üzere eyâlet-i mezbûrede iştirâ olunan yüz çift câmûslar alub ve akçe virdiğiniz kimesnelere emânet va'az idüb câmûsları kullanmayub ve za'yi ve telef itmeyib bir hoşça görüb ve gözetmeniz üzere muhkem tenbîh ve tehdid olundukdan sonra câmûslar verilen kimesnelere isimleri ve eşhâsları ve câmûslar için aldıkları akçe miktarını ve sâkin oldukları kasaba ve kâryeleri ve lâzım gelürse küfelası ile yazub ve kezâlık yüz nefer serahûrun akçe alub kimler idiğünüz isimleri ve kasaba ve kâryeleri ile lâzım gelenlerden kefilleri alınub ve kefillerinin isimleri ve kârye ve kasabaları ile yazub defter ve sicil-i mahfûza kayd idüb bir sureti orduy-ı Humâyûnum'a irsâl iyleyesiz diyü mukaddemâ fermân-ı âlişanım sâdır olub emr-i şerîfim gönderilmişken ale'lân ol emr-i Humâyûnum bu cihetle icrâ olduğuna müte'allik arzlar ve iştirâsı fermânım olan câmûslar mirî için sâdır olub gönderilmekde ale'lân ol emr-i Humâyûnum bu cihetle icrâ olunduğuna müte'allik arzlar ve iştirâsı fermânım olan câmûsları mirî için alınub ve geri kimlere emânet va'az olunduğuna suret-i sicil ve hüccet vârid olmağla husûs-ı mezbûr için muhkem me'sûl ve muannid olmuşlardır şöyle ki bu def'a fermânım üzere vuku' ve sıhhât ile sicil ve defterin ber-vech-i ta'dil orduy-ı Humâyûnum'a irsâl iyleyesiz ber-vechle öZR ve cevâbınız makbûl şerîfim ve meftûl Humâyûnum olmayub i'nâd ve ikâba müstehâk olmak mukarrerdir ve bi'l-cümle câmûslar husûs-ı ehemmi mühimmâtındandır sefer-i Humâyûnumdur ziyâde mukayyed olasız ki inşallâhü te'âlâ evvel baharda hüccet asârda taleb olundukda bir zî-kûdret ehl-i sefer kimesnenin mübâşeret ve 'uhdesiyle orduy-ı Humâyûnum'a irsâl ve i'sâl olunub itmâm-ı hizmet iyleyesin ki husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmenin be-gayet ... avk ve te'hîrden ve ihmâl ve imhâlden ve bu bâbda kimesneye ta'allül itdirmeden ve bu bahâne ile hizmet nâmıyla akçe almada ve aldirmakdan be-gayet ihtîrâz iyleyesiz ve mukaddemâ

câmûslar iştirâsı ... oldukda top çekmekle ... yarar ve güçlü olub içün ... olmuş idüb anâ göre mukayyed olub tebdîl ve tagyir olunmak ihtimâlden sakınasızki sizlerden ... etdirilmek lâzım ve mukarrerdir ve serahûrların ... ve kararında ve yüz neferden ... göndermede ihtirâz iyleyesiz şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmü'l-seb'a ve'l-ısrın şehri Saferü'l-muzâffer li sene erba'a ve erba'în ve elf. Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

17/2

Mecalis-i sâmilelerine der-i da'vât-ı sâfiye ithâfından sonra inhâ' olunur ki bundan akdem eyâlet-i Rûm'dan cem' olunub Sason'dan Erzurum'a mühimmât-ı boyahane'ye nakl iden câmûsların mukaddemâ her kangı kazâdan alınır ise yine ol kazada ol-bahar hüccet asâra değin emânet ve va'az olunub kışlaması ve tamâm-ı timâr ve ... fermân olunmağın inşallâhü'l- olan defter mücebince yine her kazâdan cem' olunduğu üzere câmûs ve serahûrları mirîmirân hazretleri ademlerinden mûsil ve rukye-i hulûs ile irsâl olunmuştur emr-i şerîf ol vusûl her yerde ... yerlerde kışladub ve vardığınız yerlere bağlayub yol ... vaki' ... ile timâr ve ... idüb ve bade'l-... saman ve semeni gördürmek ve yine serahûrları üzerlerine ta'yin idesiz timârından olmakdan kusûr olunmaya ki bir mikdâr konulub sefere iktidâr hâsıl ola hâliyâ vardıkda hangi karyeye kondu ve bu cihetle olduğun erm-i şerîfe mücebince 'amel idesiz mahkeme-i el-kâdı es-Seyyid Mehmed'e ve benim karındaşlarım serahûrlar câmûsların naklî kalmayub yanlarından ... olunmuşdurlar.

El-kâdı müteveffâ ufiye anh

18/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Diyarbakır ve Sivas ve Malatya ve Tokat ve Turhal ve Amasya ve Merzifon ve Boyabad ve Taşköprü ve Kastamonu ve Gerede ve Bolu'ya varup gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm mefâhirü'l emâsil ve'l-akrân zikrolunan kâdılıklardan vâki' olan mirîmirân ve ümerâ mütesellimleri ve altı bölük halkının kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları (boşluk) zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki imdî semtine muhkem dernek ve cemiyetleri olub Erzurum ve Kars ve Pasin sahrâlarında olan mezrûat ve mahsûlâta iyâzen billâhi te'âlâ isâl-i mazarrata kast ve azimetleri muhakkak idiği serhâdlerden defa'atle mu'temedül kavîl câmûslar gelüb düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-alem nazım-ı menâzîmü'l-ümem müdebbîr-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikris sâkıb

mütemmîm-i mehâmi'l-enâm bir re'yis sayîb ilâ ahîr vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekremim Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehû hizmetleriyle ol semtlerin şer'-i idâddan muhâfazası umûr-ı dîn-i devletimden olmağla bundan akdem Erzurum muhâfazasına ta'yin olan mirîmirân ve ümerâ ve tevâif-i askerden mâ'dâ hâliyâ orduy-ı Humâyûnumda olan Anadolu eyâletlerine mutasarrıf olan düstûrân-ı mükerremân Mehmed Paşa ve Diyarbakır eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehümâ ve Karaman eyâletine mutasarrıf olan Davud dâme ikbâlehû umûmen eyâletleri ümerâsı ve züemâ ve erbâb-ı timârları kaldırıp üç konağı bir itmek üzere kemâl-i sür'at ve isti'cal ile Erzurum tarafına gönderildikten sonra ve müşârûn-ileyh sadrazâm yanında dahi hâzır ve mevcûd olan yeniçeri ağası ve altı bölük ağaları ve umûmen yeniçeri ve sipâhi kulların ve sâyir birden bine ve binden yüz bine varınca dirliğe mutasarrıf olan asâkir-i nusret me'serim ile iş bu mâh-ı Saferü'l-hayr'ın yirmi altıncı gününde Diyarbakır sahrâsından kalkub kemâl-i sür'at kararla Erzurum tarafına revâne olmağla karar virilmiştir şark seferine müşârûn-ileyh sadrazâm ile me'mûr olan tevâif-î askerîn ekseri taht-ı hükümetinizde vâki' yollarda ve kasabâtda ve kurâda ve sâyir mecmû-ı nâs olan mahallerde mesken ve alâm idüb orduy-ı Humâyûnum'a gelmedikleri mecmû-ı Humâyûnum'a ibkâ' olundu imdi eğer sancâk beyleri ve eğer dergâh-ı mu'allâm ve müteferrikâları ve südde-i sa'âdetim çavuşları ve sâyir zeâmet ve timâra mutasarrıf olanlardan ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve çeribâşı ve çeri sürücüler ve bi'l-cümle dergâh-ı mu'allâmın altı bölük halkından ve yeniçerilerden ve topçu ve cebeci muhâssıllar her ne makûle asker tâifesinden olursa olsun cümlesi müşârûn-ileyh vezîr-i a'zâmın Erzurum'a dâhil olduğunda bulunmak ve mevcûd nâ-mevcûd defter olmak bâbında fermân-ı Humâyûnum sâdır olduğun her biriniz mecmû-ı nâs olan yerlerde ve mahaller nidâ itdirüb ve bir ferde ta'allül ve bahâne itdirmeyesiz cümlesin zâbitler ma'rifetiyle muaccelen kaldırıp orduy-ı Humâyûnum'a gönderilmek bâbında fermân-ı âlişanım sâdır olmuştur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadrehûm vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb ihmâl olunmaya ilâ ahir. Tahrîren fî evâil-i şehri Saferü'l-hayr li sene erba'a ve erba'în ve elf.

18/2

Bu ... Vezir-i a'zam hazretlerinin dahi mektûbu şerifleri vârid olmuştur.

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sami-i Mekân-ı Sultan-i Hük-m-i Oldur ki

Mahrûse-i Amasya'da vâki' merhûm Yakup Paşa ve Şeyh Abdurrahman Efendi zîde evkâfına yevmî beş akçe vazîfe ile mütevellî olan rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî Mevlâna Hasan zîde ilmihû tevliyet üzerinde ve berât-ı şerîfimle zabt ve tasarrufunda olub bir vechle umûr-ı tevliyyette kusûru yoğ iken Mustafa ve Abdi nâm kimesneler hilâf-ı vâki' inhâ' ile alub kadr ve hayf itmegin yine geri kendüye mukarrer ve müceddeten tevcîh olunmak bâbında kâdısı Mevlâna Mehmed zîde fazlehû arz itmegin mücebince bin kırk dört Rebi'ü'l-evvel'inin on beşinci gününde tevliyeti Mevlâna Hasan'a tevcîh olunub ve mukarrer olub bu berât-ı Humâyûnu ve 'izzet makrûnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr varub yine kemâkân evkâf-ı mezbûrede mütevellî olub şol ki ve zaifi hidemât-ı tevliyyetten bî-kusûr mer'i ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan yevmî beş akçe vazîfesin evkâf-ı mahsûrundan alub mutasarrıf olan ol bâbda hiç ferd mâni' olmaya şöyle bileler alamet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi yevmü'l-sadis aşer şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene erba' ve erba'în ve elf.

Vürud fi 22 şehr-i mezbûr.

19/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî Oldur ki

İş bu râfi'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hızır zîde kadrehû halâ orduy-ı Humâyûnum'a gelüb arz-ı hâl sunub Amasya'da vâki' Mehmed Paşa ve Hızır Paşa tevliyyetleri şart-ı vâkıfta evlâda meşrût olub kendüsü evlâddan olmağla hamse mahsûl ile bundan akdem mütevellî olub ihtiyariyle fariğ olan babası Mustafa yerine mütevellî olmak bâbında inâyet ricâsına ilân iylemeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem huzûra getirüb sene selâsen ve erba'în ve elf Zi'l-hiccetü's-şerîf'inin yirminci gününden evkâf-ı mezbûre mütevellî nasb idüb berât-ı sa'âdet a'yâtı virdüm ve buyurdum ki mezbûr varub fariğ olan babası Mustafa yerine hamse mahsûl ile mütevellî olub şol ki ve zâyif-i hidemâtı tevliyyetten kemâ yen bagi mer'i ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel mütevellî olanlar ne minvâl üzere olub yine mutasarrıf olgelmişler ise bu dahi ana mutasarrıf olub evkâf-ı mezbûrenin küttâb ve cabi' ve sâyir hüddâm-ı mütevellî bilüb şer' ve kanûna muvâfik olan ... tecâvüz iylemeyüb ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' ve mezâhim olmaya ve dahl ve ta'arruz kılmayub şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmî's-sâni ve'l-ışrin şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe sene selâse ve erba'în ve elf.

Sahrây-ı Edirne

19/2

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki dârende-i fermân vacibü'l iz'an kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân Hızır zîde kadrehû südde-i sa'âdetime gelüb Amasya'da vâki' müteveffâ Hızır Paşa evkâfının tevliyetleri vâkfiyete ma'mûlü'n-bahâlarında evlâda meşrût olmağla ber müceb-i şart-ı vâkıf evlâddan olub hamse mahsûl ile mütevellî olan babası Mustafa tevliyet-i mezbûre-i sene selâse ve erba'în ve elf Zi'l-hiccetü'ş-şerîfesinin yirminci gününde kendüye fariğ olub orduy-ı Humâyûnumda malîye tarafından berât iyledük de bildirüb elinde olan berât mücebince zabt itdirilüb hariçten dahl olmamak bâbında inâyet ricâ iylemeğın buyurdum ki tevliyet-i mezbûre-i mezkûr Hızır elinde olan berât mücebince zabt ve tasarruf itdirüb min-bâd hariçten bir ferde dahl ve ta'arruz itdirmeyüb dahl olunub kendüye ait olan avâidinden kimesne nesnesi almış ise ba'de's-sübûd hükm idüb bî-kusûr gerü alıviresüz şöyle ki tevliyet-i mezbûre husûsunda kimesne zuhûr idüb nizâ' ve müeddî olurlar ise asla dahl itdirmeyüb tevliyet-i mezbûre-i mezkûr hâzera zabt ve avâidin ahz ve kabz itdiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Muharremü'l-harâm li sene erba' ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniye El-Mahrûse

19/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükm-i Oldur ki

Nefs-i Amasya'da vâki' merhûm Yörgüç Paşa'nın binâ iyledüğü medreseye yevmî iki akçe ve senevî iki müdd buğday ile mukayyed olan râfî'-i tevkî'-i refî'-i Humâyûn Mevlâna Hafız Mustafa Bey hizmetinde kusûru ve azl icap ider husûsu yoğ iken İsmail alub kabz edüp ibka' ve mukarrer kılınmak bâbında mütevellîsi olan Abdullah arz eylemeğın sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub kemâkân mukayyed olub hizmet-i lâzimesi mer'i ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe ve senevî iki müdd buğdayı ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı ömrü devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfî olmayub min-bâd dahl ve

ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Hurre fî evâil-i şehri Rebi'ü'l-evvel li sene erba'a ve erba'în ve elf mine'l-hicreti nebeviye.

Be-Makâm-ı Kostantiniye

Vürud fî 19 şehri Rebi'ü'l-âhir

20/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolu eyâletine tabi' olan Kastamonu ve Bolu sancâklarına varınca zikrolunan sancâklarda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân zikrolunan kazâlarda vâki' olan umûmen altı bölük halkı üzerlerine zabt ve ta'yin olunan kethüdâyerileri zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûnda vâsıl olıcak ma'lum olaki cümle altı bölük halkı sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olmağla ale-l-acele gelmeleri ehemmi mühimmâtdan olmakla zikrolunan sancâklara varınca evliyeyi mezbûrede vâki' kasabât ve kurâda sâkin olan altı bölük halkının cümlesi bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf itmeyüb muaccelen kalkub düstûr-i ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-alem mezid-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmîm-i mehâmi'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-iclâl müeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el mahfûf-ı bi-sunûf-i avâtıf-ı meliki'l-a'lâ asâkir-i nusret me'serime serdâr olub vezîr-i a'zâm olan Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehûnun yanında ağaları ile tuğ ve bayrakları dibinde mevcûd bulunmaları için müekket ve müşeddet emri şerîfimle ağaları tarafından mektûblar virilüb bölük çavuşları ta'yin ve irsâl olunmuş idi tevâif-i mezbûre ale'lân yerlerinden hareket itmeyüb kendü hevâ ve heveslerinde olduğu sizin 'adem-i takayyüdünüzden olub me'sûl ve muhâtab olmuşsunuzdur imdi ol emri âlâ mekân mukarrer olan bu bâbda sâdır olan fermân-ı şerîfim mücebince bölük ağaları tarafından tekrâr mektûbları ile bölük çavuşlarından mefahirü'l-emâsil ve'l-akrân sipâhiyândan Murad ve silahdâr zümresinden Kalender ve gureba-i yeminden Ali ve gureba-i yesârdan Hüseyin zîde kadrehûm irsâl olmanın her biriniz husûs-ı mezbûrda gereği gibi mukayyed ve ihtimâm idüb zikrolunan altı bölük halkından ol câniblerde taht-ı kazânuzda sâkin olan tevâif-i mezbûre-i fermân-ı şerîfim üzere bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf itdirmeyüb a'le't-ta'cil kaldırub sefer-i Humâyûnum'a irsâl itmeye dikkat ve ihtimâm iyleyesiz müşârün-ileyh serdâr-ı âlem yektâr edâmallahü te'âlâ iclâlehû Diyarbakır'a varub dâhil oldukda cümle altı bölük halkı yoklanub mevcûduna başka defter alub rikâb-ı Humâyûnum'a gönderilüb arz olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur imdi yoklamada mevcûd bulunmayanların

dirlikleri kat‘ olunub ana göre her biri vech-i meşrûh üzere yoklamada agâh idüb ta‘cil ve a‘le‘t-ta‘cil kaldırub me‘mûr oldukları üzere Diyarbakır‘da cümlesi ağaları yanında tuğ ve bayrakları dibinde ve fermânım olan yoklamada mevcûd bulunmaları için tenbîh ve ikdâm ve ihtimâm halâ kelâm iyleyesiz husûs-ı mezbûr-ı ... iylemeyüb her birimiz tevâif-i mezbûre-i cümlesin yanınızda olub ve iki konağı bir ferde cemâat ve hıyânet itmekden be-gayet hâzer iyleyesiz diyü mefahirü‘l-emâcid ve‘l-ekarîm altı bölük ağaları dâme mecdehû taraflarından müekket ve mufassal mühürlü mektûb verilmekle mücebince ‘amel olunmasın emr idüb buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda mûmâ-ileyhûm ağaları tarafından verilen mufassal ve müekket mektubları mücebince ‘amel idüb dahi fermânım olduğu üzere taht-ı kazânuzda olan tevâif-i mezbûre-i muaccelen kaldırub mahalli me‘mûra gönderesiz şöyle ki gelüb Diyarbakır yoklamasında mevcûd bulunmayanlar sizin ihmâl ve müsâhelenizden ve ihrâç ve irsâlinde ‘adem-i takayyüdünüzden bilinüb mevcûd bulunmayanların dirlikleri kat‘ ve siz ki kâdılsız azli ibdâ ile azl olub siz ki kethüdâyerlerisiz emr-i şerîfim icrâsında ihmâl ve tekâsülünüz olduğuna binâen hakkınızdan gelinmenüzü mukarrer bilesiz ... ve cevâb fâide vermez ana göre ma‘lûmunuz olub emr-i Humâyûnu icrâ iyleyüb min-bâd hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi‘l-hiccetü‘ş-şerîfe sene selâse ve erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Sahrây-ı Birecik

20/2

Mefâhirü‘l-kuzzât ve‘l-hükkâm ma‘denü‘l-fezâil ve‘l-keâm orduy-ı Humâyûndan âsitâne-i sa‘adetime varub gelince yol üzerinde vâki‘ olan kadılar zîde fazlehûma vezîr-i a‘zâm ve serdâr-ı ekremim kapucu başlarından Mustafa ulağla irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda kendüye ve dört nefer ademlerine nüzûl bargirleri tedârik ve ihzâr idüb yarar ademler koşub emîn ve sâlim birbirinize ulaşırsınız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimâd kılasız.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

21/1

Bin kırk beş senesine mahsûb olmak üzere avârız ve bedel-i nuzûl emridir

Mefâhirü‘l-kuzzât ve‘l-hükkâm ma‘denü‘l-fezâil ve‘l-keâm Amasya Sancağı‘nda vâki‘ olan kadılar zîde fazlehûm tevkî‘-i refî‘-i Humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki şark

seferine me'mûr olan asâkir-i nusret me'serime küllî zâhire lâzım ve mühîm olmanın umûmen vilâyet-i Anadolu'da vâki' avâriz hanelerinden nüzûl hazinesi ihrâç ve reâyâyâ kendü davarları ile mahall-i me'mûra nakl iylemeleri fermânım olmuş iken nüzûl hazinesinin nakl-i reâyâyâ aid olmanın hallerine terahhûmen nüzûl zâhireleri bahâsı ve kirâsı ve avârizları mukabelesinde livâ-yı mezbûrda beş yüz altmış altı avâriz hanelerinin her bir hanesinden bin kırk dört senesinde vâki' bin kırk beş senesine mahsûb olmak üzere yirmişer kâmil guruş bedel-i nüzûlleri cem' ve tahsîl ve orduy-ı humâyûn hazinesine teslim itdirilmek için sipâhiyândan Mehmed Mustafa Abdullah zîde kadrehû ve ebnâ-yı sipâhiyândan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Abaza zîde kadrehû ta'yin olunub ellerine nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter sureti virülüb irsâl olunmuşlardır mücebince cem' ve tahsîl itdirilmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mezbûran kullarım zîde kadrehûma vardıklarında bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrîm üzere 'amel idüb dahi siz ki kâdılarsız taht-ı kazânuzda vâki' ol miktâr avâriz hanelerinin tarih-i mezbûra mahsûb olmak üzere zemân-ı hulûl iyledikde mezkûran kullarımın ellerine virülen nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter sureti mücebince avârizları ve nüzûl zâhireleri ve kirâları mukabelesinde her bir hanesinden yirmişer kâmil guruş bedel-i nüzûl mâlını hane hesabı üzere mezbûran kullarıma talep ve tahsîl ve ahz ve kabz itdirüb bir ferde ta'allül inâd' ve muhâlefet itdirmeyesiz kâdimen avâriz hanesine bağlı evler ve yerler tasarruf idenler askerîden ve a'yân-ı vilâyetten zî-kûdret kimesneler ve derbentçi ve köprücü ve menzilci ve bazı hizmet mukabelesinden muâf olanlar tasarruf ve zirâ'at iylemeleri ile mevkûfat defter-i mücebince hanelerinin bedel-i nüzûlleri talep olunduk da biz askerî tâifesindenüz ve bazı hizmet mukabelesinde muâfiz diyü virmeyüb mevkûfat defterine kesr ve noksân getürmek isterler ise men' ve def' idüb ol makûle avâriz hanelerin her kimin tasarrufunda bulunur ise bedel-i nüzûlleri kendülerinden mezkûran kullarım talep ve tahsîl itdirüb deftere kesr ve noksân getirmeyüb hilâf-ı emr-i şerîf inâd' idüb ve men' itdirenler isimleri ve eşhâsları ve dirlikleri ile yazıb orduy-ı humâyûna arz ve i'lâm iyleyesiz ki sonradan haklarında emr-i şerîfim ne vechle sâdır olursa mücebiyle 'amel oluna ve zikrolunan bedel-i nüzûl mâl-ı sefer-i humâyûna me'mûr olan kapum kulları zâhirelerine olunmuşdur ana göre cem' ve tahsîl ve mezbûr kullarım ve yarar ve mutemedü'n-aleyh ademler ile orduy-ı Humâyûna irsâl ve teslim-i hazineye etdirüb bu bâbda avk ve ihmâlden ve sûret-i defterde kayd olunan haneye kesr ve noksân müretteb olmakdan ve hilâf-ı emr-i defter reâyâyâ zulm ve teaddî tecâvüzden bî-kayd ihtirâz iyleyesiz ve bi'l-cümle bedel-i nüzûl mâlının emr ve defter mücebince ahz ve vech üzere

cem‘ ve tahsîl itdirilmesine gereği gibi mukayyed olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fî gurre-i Muharrem min sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

21/2

Mefâhirü’l-kuzzât ve’l hükkâm ma‘denü’l-fezâil ve’l-keâm Amasya Sacağında vâki‘ olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî‘-i refî‘-i hümâyûm vâsıl olıcak ma‘lûm olaki Ali Abaza nâm kulum zîde kadrehû halâ orduy-ı humâyûna arz-ı hâl idüb livâ-yı mezbûrda vâki‘ avârizhânelerinin bin kırk dördte vâki‘ kırk beş senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûl mâlının tahsîli için eline emr-i şerîf ve nişânlu ve mühürlü mevkûfât defter sûreti verilüb lâkin zamân-ı değıldir diyü nizâ‘ itmeleri ile tahsîl te’hîre kalur diyü mu’acelen cem‘ tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîfim ibka‘ iylemegin zamân-ı değıldir diyü tahsîle mâni‘ olmayalar diyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l- kadrîm üzere ‘amel idüb dahi siz ki kâdılarsız livâ-yı mezbûrda vâki‘ avâriz hânelerinde fâriğ mezbûre mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûl mâlında mezbûr kullarına verilen nişânlu ve mühürlü mevkûfât defteri ve emr-i şerîfim mücebinde cem‘ ve tahsîl itdirüb bir ferde ta’allü l nizâ‘ ve inâd‘ ve muhâlefet itdirmeyesiz ve livâ-yı mezbûrun bedel-i nüzûl mâlına min-bâd mutahâssıl ve Tokad defterdâr-ı tarafından ve âherden bir ferdi dahl ve ta’arruz itdirmeyesiz ve zikrolunan bedel-i nüzûl mâlı kapum kullarının bin kırk üç ... mevâciblerine ve zâhireleri iştirâsı için ta’yîn olunmuşdur ana göre mukayyed olub ber-mûceb emr ve defter-i ta‘cîl ve defter-i ta‘cîl ve ale’t-ta‘cîl cem‘ ve tahsîl etdirüb avk ve te’hirden ihmâl ve müsahâleden ve haneye kesr ve noksân getirmekden ve hilâf-ı emr-i defter reâyâyâ zulm ve teaddîden be-gayet hâzer iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fî’l yevmü’t-tâsi‘ şehr-i Muharrem sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

22/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî Oldur ki

Mahrûse-i Amasya’da vakî‘ Cöncübaba zâviyesine rafî‘-i tevkî‘-i refî‘-i âlîşân-ı hâkanî Mevlâna Abdi zîde ilmihû şeyh ve mütevellî olub üzerinde ve tasarrufunda iken ve azli icâb ider hâli yoğ iken hilâf-ı inhâ‘ ile âherden Mustafa nâm kimesne alub kadr ve hayf iylediğün bildirüb gerü kendüye mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ itmegin arz-ı hâl

mûcebince sadaka ve müceddeten tevcîh idüb bu berât-ı Humâyûn ‘izzet makrûnu virdim ve buyurdum ki ba‘de’l-yevm Mevlâna mezbûr Abdi varub zâviyeyi mezbûreye yine kemâkân şeyh ve mütevellî olub şöyle ki ve zâyif-i hidemât şeyhü’l-kadr(?) ve tevliyet umûrunda hidmet-i lâzimesin ber-vechi istikâmet mer‘î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel şeyh ve mütevellî olanlar ne vechle mütevellî olıgelmişler ise bu dahi ol vechle mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı devlet ve rûz-ı efzûnum için du‘âya müdâvemet ve istigâl göstere ol bâbda hiç âher mâni‘ olmayub def‘ olunan Mustafa ve âherden bir ferd dahl ve ta‘arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar. Tahrîren fî yevmü’l-hamîs şehr-i Saferü’l-muzaffer sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniye

22/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî Oldur ki

Kıdvetü’l-kuzzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı Mehmed zîde fazlehû dergâh-ı mu‘allâma mektûb gönderib kazâ-yı mezbûrda vâki‘ müteveffıye Selamet Hatûn vâkf iyledüğü zâviyeye yirmi otuz seneden ber-mûceb şart-ı vâkıf batn evvelden olan rafî‘-i tevkî‘-i refî‘-i hâkanî Mustafa mütevellî olub azli icâb ider hâli yoğ iken batn-ı sâniiden olan Abdullah ve bazı kimesneler hilâf-ı şart-ı vâkıf bir tarikle berât itdirmek ile dahl ve nizâ‘ idüb tevliyet-i mezbûr şart-ı vâkıf mûcebince üslûb-ı sâbık üzere yevmî iki akçe vazîfe ile mukarrer ve müceddeten berât-ı şerîfim verilmek ricâsına arz itmegin bu berât-ı Humâyûnu virdim ve buyurdum ki ba‘de’l-yevm varub zâviyeyi mezbûre vâkfına yevmî iki akçe ile mütevellî olub şol ki ve zâyif-i hidemât-ı tevliyet-i mezbûredir bî-kusûr mer‘î ve müeddî kıla ol bâbda hiç âher mâni‘ ve dâfi‘ olmayaşöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Saferü’l-muzaffer sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

22/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî Oldur ki

Nefs-i Amasya’da vâki‘ merhûm Bayezid Paşa imâretinin matbâh nâzır-ı olmayub nâzır labüdd olmagın yevmî iki akçe ve senevî iki müdd hinta ile işbu rafî‘-i tevkî‘-i refî‘-i hâkanî Hüseyin nâm kimesne her vechle mahâl ve lâyıq olmagın tevcîh olunub berât-ı Humâyûn verilmek ricâsına kâdı nâibi Hafız Mehmed arz iylemeğin sadaka idüb bu berât-ı

Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub anda nâzır olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe ve senevî elli müdd hintaya mutasarrıf olub vâkıfın ruhu benim devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda kimesne mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

23/1

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtassu bi- mezîd-i inâyeti'l- meliki'l-allâm Amasya Sancağı begi dâme izzehû ve kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya'da altı bölük kethüdâyeri zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lum olaki serdâr-ı sâbık müteveffâ Hüsrev Paşa'nın kethüdâsı ve sâbıkan Kanlıca Beglerbegisi olub hâliyâ katl olan Süleyman'ın cümle muhallefâtı taraf-ı mirîden zabt ve kabz olunmagın Amasya Sancağı'nda Mehmed Çavuş maktûl-i merkûmdan ber-vech-i karz on bin guruşu almağla dört bin guruşun hâzır idüb irsâl iylemek üzere iken fevt olub ve mezbûrun cümle nükûd ve emvâl üzere erzâkın ve zikrolunan dört bin guuruşun zayi' olmasın diyü Mehmed ve Allahverdi ve timâr sipâhisi Ali nâm kimesneler ahz ve kabz iyleyüb şer'le kendülerden zikrolunan on bin guruşu emr için taleb ve tahsîl itdirmegin emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle istihdâm kullarımdan Mustafa nâm kulum zîde kadrehû vardık da bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrîm üzere 'amel idüb dahi mezbûrları her kanda ise buldurub getirdüb şer'le göresiz fî'l-vâki' mezbûrlar müteveffâ Mehmed Çavuş'un emvâl ve erzâkın ve nükûdun almış ise maktûl merkûm Süleyman'ın müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Çavuş'da olan on bin guruşunu bî-kusûr ve lâ-kusûr taleb ve tahsîl itdirdüb hâsıl olan mâlı mezbûr kulum ve kifâyet mikdârı yarar ve mu'temedün-aleyh ademlerin ile orduy-ı Humâyûnum'a irsâl ve i'sâl ve teslîm-i hazine itdirmekde ikdâm ve ihtimâm iyleyüb ve avk ve terahîden ve ihmâl-i müsâheleden ihtirâz iyleyesiz el-hâsıl zikrolunan on bin guruşu mezbûrlardan ve sâyir şer'le Mehmed Çavuş'un mâlını kabz iyleyüb ölenlerden ber-vech-i ta'cil mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle taleb ve tahsîl itdirdüb asla ve kat'a mezbûrlara ta'allül ve nizâ' ve inâd ve muhâlefet itdirmeyüb ve kimesneye himâyet ve siyânet iylemeyesiz siz ki merkûmsunuz zikrolunan mâl-ı mirî tahsîl iylemeyüb bazı arz ve temessükât ile gelüb özr

ve cevâba sâlik olasız dirliğin kat' olunub hakdan gelinür ona göre mukayyed olasız. Tahrîren fî yevmü's-sânî şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene selâse ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Haleb

23/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlişân-ı Sultanî Oldur ki

Nevâl-i âtifet-i hüsrevânem ile ... murad olmağla lâyük ve sezevâr olanlardan işbu rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlişân-ı hâkanî Mustafa bin Mehmed hakkında mezîd-i inâyet-i âliye-i pâdişâhânem zuhûra getirüb Amasya'da vâki' merhûm Hüseyin Ağa evkâfına iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn bâb-ı sa'âdetim ağası olub evkâf-ı mezbûre nâzır-ı olan Mehmed Ağa dâme ulüvvuhû arz mucebince hizmet-i vâkfa şekd iylediğü seneden ref' olunan Musa yerine bin kırk üç Ramazânının on üçüncü gününden yevmî yirmi akçe ile mütevellî nasb idüb bu berât-ı Humâyûn sa'âdet makrûn-ı virdüm ve buyurdum ki evkâf-ı mezbûreye ber-vech-i istikâmet ve sadâkat mütevellî olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan yevmî yirmi akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden olub mâh-be-mâh mutasarrıf olub ol bâbda bir ferd mâni' ve dâfi' ve merâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî'l yevmî'l-râbi' âşere şehr-i Ramazânü'l-mübârek min-şuhûr li sene selâse ve erba'în ve elf.

Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Vürud fî 26 Şehr-i Şevvâlü'l- mükerrerem sene 1043

24/ 1

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass Amasya Sancağı begi dâme ilmihû kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelem Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya'da altı bölük kethüdâyeri zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki serdâr-ı sâbıkan müteveffâ Hüsrev Paşa'nın kethüdâsı ve sâbıkan Kanlıca beglerbegisi olub katl olan Süleyman'ın cümle muhalledâtı taraf-ı mirîden zabt ve kabz olunmak fermânım olmagın Amasya sükkânından Mehmed Çavuş maktûl-i merkûmdan ber-vech-i karz on bin guruş almağla dört bin guruş hâzırlayıb göndermek üzere iken fevt olmak ile Hatûnu yanında zikrolunan dört bin guruş kaldığı i'lâm olunmagın imdi zikrolunan dört bin guruş Hatûndan mâ'dâ muhalledâtı zabt eden vârislerinden şer'le mirî için tahsîl ve orduy-ı Humâyûnum hazinesine teslîm olunmak emr olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle

istihdâm kullarından Mustafa nâm kulum zîde kadrehû irsâl olunmuşdur vardıkda bir an ve bir sâat tevakkûf itmeyüb müteveffâ merkûmun muhallefâtı ve zabt ve kabzı vârislerine ve Hatûnun vekîlini meclis-i şer‘-i şerîfe getirdüb zikrolunan dört bin guruşu Hatûndan ve mâ’dâ altı bin guruşu muhallefâtın zabt ve kabz eden vârislerinden mezbûr kulum mübâşeretle taleb ve tahsîl itdirüb kiseleyüb ve mühürleyüb mezkûr kulum ve yarar mu‘temedün-aleyh ademlerimizle muaccelen orduy-ı Humâyûnum’a irsâl ve teslîmi hazine itdiresiz el-hâsıl zikrolunan bin guruş müteveffâ merkûm Mehmed Çavuş’un Hatûnundan ve metrûkatın zabt iden vârislerinden tahsîl ve orduy-ı Humâyûnum’a irsâl bâbında ziyâde ihtimâm idüb şöyle ki virmekde ta‘allül idüb bazı kadr ve cevâba sâlik olurlar ise vârislerine ve Hatûnu tarafından vekîlini orduy-ı Humâyûnum’a mezbûr kulum ile ma‘an irsâl iyleyesiz ki gelüb cevâb virüb zimmetlerin berî iyleyesiz ve sen ki mezkûr mübâşir kulumsun zikrolunan on bin guruş ve yahûd müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtın kabz iden vârislerini orduy-ı Humâyûnum’a getirmeyüb bazı kadr ve cevâba sâlik olasız ki ber-vechle makbûl şerîfim olmayub dirliğı ka‘t olunmasıyla konulmayub hakkından gelinerek mukarrerdir bilmiş olasin ana göre avk-ı ihmâlden hâzer iyleyesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar. Tahrîren fî yevmü’s-sânî şehri Ramazânü’l-mübârek li sene selâse ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Haleb

24/2

İzze’t-karîn (boşluk) Bey hazretlerinin huzûrlarına ve fezâil-meâb Amasya efendisi ve Amasya’da altı bölük kethüdâsı zîde kadrehû da‘vâ-yı sâfîyât ithâfından sonra inhâ‘ olunur ki serdâr-ı sâbık müteveffâ-yı merkûm Hüsrev Paşa kethüdâsı ve sâbık Kanlıca Berlerbegisi olub hâliyâ maktûl Süleyman Paşa’nın cümle muhallefâtı mirîye ait olub cânib-i mirîden kabz olunmağla Amasya sükkânından Mehmed Çavuş maktûlü merkûmun ber-vechi karz on bin guruş olub dört bin guruşun tedarîk idüb göndermek üzere iken fevt olmağla zikrolunan dört bin guruşu Hatûnu yanında kaldığı i’lâm olunmağla ol miktarı Hatûnundan mâ’dâsı ve vârislerinden şer‘le mirî için taleb ve tahsîl itdirilmek bâbında mâliye tarafından müekket emr-i şerîf kendi (kayıt buradan itibaren son bulmaktadır.)

25/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî Oldur ki

Mahrûse-i Amasya'da vâki' merhûm Bayezîd Paşa binâ iyledüğü camî-i şerîf imâreti evkâfindan vekîl-i harc olan işbu dâfi'-i tevkî'-i refî'-i sa'âdet nişân-ı hâkanî el-Hacc Musli nâm kimesne dersa'âdetimden tecdîd-i berât taleb iylemegin yedinde ise sadaka idüb bu berât-ı sa'âdet makrûn-ı virdüm ve buyurdum ki varub anda mezbûr Hacı Musli evkâf-ı mezbûrda kemâkân vekîl-i harc olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan yevmî iki akçe vazîfe ve senevî iki müdd galleye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâmı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmaya ve min-bâd dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Recebü'l-ferd li sene isneyn ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

25/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sultanî Oldur ki

Kazâ-i Amasya'da İçeri Şehir'de vâki' merhûm Melek İsmail binâ iylediği camî-i şerîfde yevmî bir akçe ile cüzhân olan Hafız Mehmed kendü hüsn-i rızâsıyla işbu dâfi'-i tevkî'-i refî'-i Humâyûn diğer Mehmed nâm kimesneye ferağ idüb mezbûr dahi ma'rifetimle mahâldir diyü kâdısı Mevlâna Mustafa arz iylemegin vech-i meşrûh üzere sadaka idüb bu berât-ı sa'âdet a'yâtı virdüm ve buyurdum ki bâde'l-yevm varub mezbûre Mehmed camî-i mezbûrda cüzhân olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan yevmî bir akçe vazîfesine mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç bir ferd mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene semân ve selâsin ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

25/3

Sahib-i devlet kethüdâsı Halil Efendinindir gâflet olunmaya ve ağdet-i ağnâm ve bad-ı hevâ ve resm-i arûsane ve tapuy-ı zemîn ... ve karye-i mezbûre der-tasarruf Mehmed Sipâhi

İzden Mustafa nâm kulum mübâşir ta'yin ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki müteveffâ-yı merkûmun vârisleri ve Hatûnun vekîl-i meclisi şer'-i şerîfe ihzâr idüb bermûceb emr-i şerif zikrolunan dört bin guruş Hatûnundan ve mâ'dâsın bin guruş muhalledfâtını zabt iden vârislerin mübâşir-i mezbûre taleb ve tahsîl itdirüb der-kise ve mühürleyüb mübâşir kulum ve mu'temedü'n-aleyh ademlerinizde muaccelen orduy-ı Humâyûna irsâl ve teslîm-i hazine itdirmek de bezl-i mürûr iylemeyesiz ve bi'l-cümle meblağ-ı mezbûrun tahsîl ve irsâli mühimmâtandır şöyle ki virmede ta'allül ve bazısın cevâb-ı sülûk iderse vârislerini ve Hatûnun vekîlini ve izn-i mübâşir ile orduy-ı Humâyûna gönderesiz ki gelüb cevâb vireler el-hâsıl zikrolunan on bin guruşun tahsîli husûsunda siz dahi ihmâl ve 'adem-i takayyüd ve müsehâmadan be-gayet ihtizâr idüb meblağ-ı mezbûre bî-kusûr taleb ve tahsîl ve yahûd kendüleri mübâşir ile me'an bu cânibe gönderesiz ihtirâm ve ihtimâm iylesesiz.

26/1

Mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Çorum Sancâkları'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lum olaki Yusuf nâm kulum zîde kadrehû halâ orduy-ı Humâyûnum'a arz sunub Amasya ve Çorum kâdılıklarında bedel-i nüzûl tahsîli için eline emr-i şerîf ve nişânlu ve mühürlü suret-i defteri mevkûfat virilüb lâkin zikrolunan kâdılıklar ahâlisi zemân-ı degildir diyü ta'allül ve bahâne iderler ol takdîrce bedel-i nüzûl mâlının tahsîli te'hir olmak lâzım gelür ol-vechle ta'allül ve nizâ' itdirilmemek bâbında emr-i şerîf ricâ iderim diyü i'lâm iylemegin nüzûl mâlına ta'allül itmeyeler inşallâhu te'âlâ ol-behar hüccet asâr kuvve-i asâkir-i İslâm mühimmâtîçün ta'yin olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardık da bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l- kadrîm üzere 'amel idüb dahi bir an ve bir saat te'hir ve terahî olmayub zikrolunan kâdılıklardan tahsîli fermânım olan bedel-i nüzûl mâlını mezkûr kulumun orduy-ı Humâyûnum tarafından eline verilen nişânlu ve mühürlü defter-i mevkûfat mücebince bi't-tamâm cem' ve tahsîl idüb bir ferde ta'allül ve nizâ' etdirmeyesin şöyle ki bazı reâyâ tâifesi bedel-i nüzûl mâlının tahsîl zemân-ı degildir diyü bazı kadr ve cevâba sâlik olurlar ise kat'a sözlerine 'amel iylemeyüb mukaddemâ ve halâ virilen emr-i şerîfim ve nişânlu defter mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl itdirüb hilâf-ı emr ve defter kimesneye teaddî ve tecâvüz ve ta'allül ve inâd itdirmeyesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l- yevmü't-tâsi' min-şuhûr şehr-i Cemâziye'l-âhir li sene selâse ve erba'în ve elf. Be-Medine-i Haleb El-Mahrûse

26/2

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki sipâhi oğulluklarım zümresinden dârende-i fermân vacibü'l-iz'an kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadrehû südde-i sa'âdetime gelüb Amasya sâkinlerinden Ömer bey Zahir nâm kimesne fevt olub bi-hasebü'ş şer'-i şerîf muhallefâtı zabt ve kabz itmegin anda olan zâbitler ma'rifetiyle şer'le alınmak için emr-i şer'if taleb itmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardık da elinde olan nâkil tezkeresi ile alıvirüb ber-vech mücebince teâlî ve vazü'l-yedd olanlardan müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına hüküm iderler zâbitler ma'rifetiyle oldurub bir ferde ta'allül ve nizâ' ve inâd ve muhalefât itdirmeyesiz inâd ve muhalefât itdirirse terahî ve te'hîr iylemeyesiz ki sonra arz iyleyesiz ki sonra hakkında ne vechle emrim sâdır olursa müceb ile 'amel iyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâil-i şehri Rebi'ü'l-evvel min-şuhûr sene selâse ve erba'în ve elf.

Min hicreti'n-nebevîyye aleyhi ekmelü't-tahîyye

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

26/3

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sahibü'l-izz ve'l- ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-alâ Sivas Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve kıdvetü'l-erbabü'l-ikbâl 'umdetü'l-ashabü'l-iclâl camî-i-vücuhi emvâl amirü'l-hazâin be hüsn-i a'mâl el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-bari hazine-i âmiremin Rûm cânib-i defterdârı dâme ulüvvuhû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lum olaki inşallâhü'l meliki'l-gaffâr ol-behâr hüccet asârdan celâled meâbım şark cânibine sefer iylemek murad-ı Humâyûnum olmağla ıstâbl-ı âmirem mühimmâtiçün ziyâde katır lâzım ve mühîm olmanın imdi Sivas eyâletinde her bir katır cümle mükemmel ve müretteb rahtlarıyla beşer bin akçeye olmak üzere on katır yüke yarar ve her biri iştirâ ve tedârik ve nevrûz-ı Humâyûndan mukaddem ta'cil ve a'let-ta'cil asitene-i sa'âdetime irsâl ve i'sâl ve ıstâbl-ı âmireye teslîm itdirmek emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduk da bu bâbda sâdır olan emr üzere 'amel idüb dahi bir an ve bir sâat te'hîr ve terahî iylemeyüb eyâlet-i mezbûreden her bir katır cümle mükemmel ve müretteb rahtlarıyla beşer bin akçeye olmak üzere yüke yarar ve katar katırları iştirâ ve tedârik ve nevrûz-ı Humâyûndan mukaddem mezbûr kulumla ta'cil ve a'let-ta'cil dersa'âdetime irsâl ve i'sâl ve ıstâbl-ı âmireye teslîm itdirilmek de ziyâde ikdâm-ı tâm ve ihtimâmı bi'l-ekrâm ile iyleyesin ve

sen ki defterdârsın şöyle ki ol miktâr katırları nevrûzdan mukaddem mükemmel ve müretteb dersa'âdetime göndermeyesin ecdâd-ı izâmım Allahu te'âlâ yerahûm hazretlerinin ervâh-ı şerîfleri için hilâf-ı emr-i şerîf va'az iylemedigün ecilden sairilere mûcebi gayret ve sahib-i nasîhat olmak için başın kat' ve cümle emvâlün taraf-ı mirîden ahz ve kabz olunur bilmiş olasın zikrolunan katırların bahâsından lâzım gelen akçeleri hazine-i âmireden bi't-tamâm ashâb-ı hukûka virüb kimesnenin bir akçesin ve bir habbesin alıkomayasın amma iştirâ olunub yaşlı ve sakat ve 'amel mande olmakdan be-gayet ihtirâz idüb vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getiresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l yevmü't-tâsi' min şehri Cemâziye'l-evvel sene selâse ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

27/1

Bin kırk dört senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûl emridir [Hane 90]

Defterhane-i bedel-i nüzûl kazâ-i mezbûrdur Der-livâ-i Amasya

Mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Çorum sancâklarında vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Amasya Sancağı'nda vâki' beş yüz altmış altı hane ve Çorum Sancağı'nda üç yüz yirmi sekiz hane ki cem'an sekiz yüz doksan dört avâriz hanelerinin bin kırk üç senesinde vâki' bin kırk dört senesine mahsûb olmak üzere her bir hanelerinden üç yüz akçe avârizlerinin tahsîli için bundan akdem emr-i şerîf ve nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter-i suretiyle mübâşir kulum ta'yin ve irsâl olunmuş idi ba'dehû sefer-i Humâyûnum fermânım olub inşallâhü'l melikü'l fettâh ol-behâr hüccet asârda sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve altı bölük halkı ve sâyir kapum kulları için zikrolunan sancâklardan her birinizin taht-ı kazâsından nüzûl zâhiresi ihrâç ve mekkâri davarlarına tahmîl ve mahalli me'mûra getirüb bi-z-zât teslîm iylemek lâzım iken ol cânibler mesafe ve baid olub zâhire nakl-i reâyâya usr olmagın hallerine terahhûm olunub nüzûl zâhiresinin bahâsı ve mekkârilerin ücret mukabelesinde seferler vâki' oldukda seneyn-i sâbıkada cem' olunduğu üzere her bir haneden yirmişer kamil guruş bedel-i nüzûl tahsîl olunmak fermânım olub zikrolunan yirmişer kamil guruşun üçer kamil guruşu ve üçer rub' u mukaddemâ tahsîli fermânım olan üçer yüz akçe avârizleri için mahsûb olunub tarihi merkûme mahsûb olmak üzere her bir hanelerinde on altışar kamil guruş ve bir rub hesabı üzere bedel-i nüzûlları tahsîl olmak fermânım olmagın ta'yin olunub eline nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter sureti virilüb irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle

vardık da bu bâbda sâdır olan emr üzere ‘amel idüb dahi bir an ve bir sâat tevakkûf iylemeyüb zikrolunan Amasya ve Çorum sancâklarının cem’an sekiz yüz doksan dört avâriz hanelerinin irsâl olunan nişânlu ve mühürlü mevkûfat defteri suretinden her birinizin kazâsına kayd ve ta’yin olunan hanelerin tarihi merkûme kusûr olmak üzere her bir hanelerinden on altısar kamil gurus ve bir rub’ hesabı üzere bedel-i nüzûllarını mübâşiri mûmâ-ileyh bi’t-tamâm taleb ve tahsîl ve kabz itdirüb hâsıl olan mâlı mübâşiri mûmâ-ileyhe yarar ve mu’temedün-aleyh ademler ile evvel gelen âdet-i kadîm üzere orduy-ı Humâyûna irsâl ve teslîm-i hazine itdiresiz ki meblağ-ı merkûm ile bulunan yerlerden zâhire iştirâ olunub kapum kullarıma virülüb def’i müzâyaka oluna bu bâbda sâdır olan bir ferde inâd itdirmeyüb ve bedel-i nüzûl mâlının tahsîline mübâşir-i mûmâ-ileyhden gayri medhâli ve alâkası olmayalar karışdırmayub ber-vechle dahl ve ta’arruz itdirmeyesiz ve bazı müteferrikâ ve çavuş ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve altı bölük halkı ve askerî tâifesi ve a’yân-ı vilâyetden zî-kûdret bir kimesneler ve derbentci ve köprücü ve çeltikçi ve bazı hidmet mukabilinde avâriz ve tekâlîfi saireden muâf olanlar avâriz hanesine bağı olmağıla kadîm-i avâriz alına gelen râiyyet olub yerleri mutasarrıf ve zirâ’at itmeleri ile hanelerinin bedel-i nüzûlları taleb olunduk da virmeyüb ve bazı mahallât ve kurâ ahâlisi dahi bizim hanelerimiz defterden ihrâc ve fûrûğ nihâde olmuşdur diyü ta’allül itmegin defterde kayd olunan haneye kesir ve noksân getirüb ve yahûd hanelerin sair reâyâyâ tahsîl itdirmek isterler ise men’ ve def’ idüb ol-makûle kadîm-i avâriz alını gelen râiyyet evleri ve yerleri her birinin tasarrufunda olanlar riâyet iderler ise hanelerinden bedel-i nüzûllarını mübâşir-i merkûma bi’t-tamâm kabz itdirüb deftere kesir ve noksân getirmeyüb inâd ve hilâf-ı emr-i şerîf vaz’ idenleri isim ve resimleri ve dirlikleri ile yazub orduy-ı Humâyûnum’a i’lâm iyleyesiz ki sonradan haklarında emrim ne vech ile sâdır olub mücebiyle ‘amel oluna ve hîn-i tahsilde ilmihâk üzere olub ahsen-i tedbir cem’ ve tahsîl ve itmâm-ı hidmed itdirüb her birinizin kazâsında kayd ve ta’yin olunan haneleri bir hanesine kesir ve noksân getirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmü’s-sâdis ve’l-ışrin min-şuhûr li sene selâse ve erba’în ve elf.

Be-Medine-i Haleb El- Mahrûse

Vürudu 28 şehri Recebü’l-mücerreb li sene selâse ve erba’în ve elf .

28/1

Budur ki es'âr beyân ider narh-ı gurre-i Zi'l-ka'detü's-şerife 1042

Narh-ı nân	250 Dirhem	1 Akçe
Narh-ı Piriñ	1 Kıyye	10 Akçe
Narh-ı Revgân-ı Sâde	1 Kıyye	22 Akçe
Narh-ı Asel	1 Kıyye	24 Akçe
Narh-ı ...	1 Kıyye	64 Akçe
Narh-ı Sabun-ı Hışk	1 Kıyye	36 Akçe
Narh-ı Bademiçi	1 Kıyye	...
Narh-ı ...	1 Kıyye	7 Akçe
Narh-ı ...	1 Kıyye	80 Akçe
Narh-ı Zeytin	1 Kıyye	...
Narh-ı ...	1 Kıyye	8 Akçe
Narh-ı ...	1 Kıyye	3 Akçe
Narh-ı Nohut	1 Kıyye	4 Akçe
Narh-ı ...	1 Kıyye	6 Akçe
Narh-ı Pekmez-i Ak	1 Kıyye	5 Akçe
Narh-ı Kara Pekmez	1 Kıyye	8 akçe
Narh-ı Sucuk-ı Badem	1 Kıyye	...
Narh-ı ...	1 Kıyye	8 Akçe
Narh-ı Erik	1 Kıyye	...
Narh-ı Tuz	1
Narh-ı Sucuk
Narh-ı
...
Narh-ı Sirke	...	33 Akçe

Narh-1 ...	1 Kıyye	12 Akçe
Narh-1 ...	1 Kıyye	...
...	...	28 Akçe
Narh-1 ...	1 Kıyye	3 Akçe
Narh-1 ...	300 Dirhem	1 Akçe
...
Narh-1 Erik Hoşabı	...	8 Akçe
...	1 Kıyye	6 Akçe
Narh-1 Zeytin	1 kıyye	6 Akçe
...	1 Kıyye	6 Akçe
İçyağı	1 Vukıyye	42 Akçe

28/2

Narh-1 Fî 16 şehri Zi'l-kade sene 1043

Narh-1 nân	250 Dirhem	1 Akçe
...	...	27 Akçe

28/3

Gurre-i Şabâbül muazzam sene selâse ve erba'înve elf

Narh-1 Şâir	...	32 Akçe
Narh-1 Sabun-1 Hışk	1 kıyye	36 Akçe
Narh-1 Mahluç	...	26 Akçe
Penbe-i ham
Narh-1 Lahm-1 Ganem	1 Vukıyye	8 Akçe
Narh-1 Ma'az	1 Vukıyye	7 Akçe

28/4

Fî 23 Sâferü'l-hayr sene 1044

Sabun-1 Hışk	1 Kıyye	32 Akçe
--------------	---------	---------

Narh-ı nân	300 Dirhem	1 Akçe
Lahm-ı Ganem	...	8 Akçe
Lahm-ı Ma'az	1 Vukıyye	5 Akçe
... Akçe
Narh-ı Mahluç	...	34 Akçe
Narh-ı Ham	1 Keyl	30 Akçe
Narh-ı Sabun-ı Hışk	1 Kıyye	16 Akçe
... Akçe
Narh-ı	14 Akçe

28/5

Fî 10 şehr-i Cemâziyel-evvel sene 1044

Narh-ı	5 Akçe
------------	-----	--------

28/6

Narh-ı 1044

...
...
...
...
...
...

Lahm-ı Ganem	1 Kıyye	8 Akçe
Lahm-ı Ma'az	1 Kıyye	7 Akçe
Narh-ı	22 Akçe

28/7

Fî 12 şehr-i Receb sene 1044

Narh-ı
------------	-----	-----

Narh-1
Narh-1
Narh-1

29/1

Şeriât Nisâb Mevlâna Efendi Kamiyâb

Tahiyyât-ı sâfiye ithâfiyla inhâ' olunur ki Amasya kâdısı Mevlâna Mehmed Efendi üzerinden mutasarrıf Cemâziye'l-âhire'de zabt itmek üzere tevcîh olunmuşdur lâkin mezbûr Mehmed her sene kani' olmayub zabtında mâni' olmagın gurre-i Şaban'dan mezbûr Mehmed ref' olunmuşdur gerekdir ki kaza-i mezbûr-ı gurre-i mezbûreden mutasarrıf olub ahâlisi size icrâ-yı ahkâm-ı Şer'iyeye idesiz. Fî'l-yevmü'l-aşere şehr-i Recebü'l-mücerreb li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Tıbk-u aslihi'l-mahtûm ufiye el-fakîr ... el-kâdı Medine-i Tosya ufiye anh El-Fakir Nuh El-Kadî Bî Asâkir-i Anadolu
Vürûd fi 11 şehr-i Şaban li sene-i mezbûre.

29/2

Oldur ki dergâh-ı âlî kapucubaşlarından kıdvetü'l-akrân Ali Ağa zîde kadrehû sefer-i humâyûna tenbîh için emr-i şerîf ve Rûm Beglerbegisi 'izzetlü Ali Paşa hazretlerinin mektûbu şerifiyle işbu mâh-ı Şaban'ın on ikinci günü gelüb muhkem tenbîh ve te'kîd ve nida' olundu kayd-ı sicil olundu.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Mehmed Ağa, Mustafa Çelebi ibn-i Derviş, Diğer Mustafa Çelebi ibn-i, İbrahim Ağa Emin-i Mahkeme.

29/3

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Amasya sancagı begi dâme izzihu ve Mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-kelâm livâ-i mezbûrd vâki' olan kadılar zîde fazlehûm ve mefahirül-emâsil ve'l-akrân zikrolunan kazalarda altı bölük kethüdâyeri ve yeniçeri serdârları zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki inşallahü'l-melikü'l a'llâm kelimullâhü'l-muîn cihâr-ı yâr-ı güzînde rıdvânullahi te'âlâ aleyhim ecmâin ve rıfâtihi bünyân-i inâyet ve

intihâbı budur ki mehâkim-i kazâ müteferrikâ ... ve handân-ı celâlet bünyân-i arz-ı ... ve istikbâl olunmak emmiyeti ile şaki-i ... ihtiyâz idüb mütevekkilen alellâh ve ... billâh bi-z-zât cenâb-ı sa'âdet me'abım şark tarafına hareket ve atf-ı gayât-ı azîmet olunmak tazâmmûn ve hatir-i hakk-ı makrûnum olduğu ecilden cümle mühimmât ve levâzım-ı seferiyeyi tedârik ve tekmîl için düstûr-ı ekremim müşîr-i efhâm nizâmü'l-alem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfi bi-sünûfi'l-avâtıfı'l-meliki'l-â'lâ vezîr-i a'zâmım ve serdâr-ı zâfer şî'ârım Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü ve beşîrü bi'l-hayri a'mâle mukaddemâ irsâl olunmagın haliyâ müşârü'n-ileyh sadrazâmım dikkati ihtimâmına havâle olunan levâzım-ı seferiyeyi ihzâr idüb intizâr üzere olmagın inşallâhü'l-meliki'l-gaffâr evvel bahar sefer ... bi-z-zât sefer-i humâyûnum mukarreb olmagın kışlada olan tavâif-i asâkir girü nevrûz-ı firûzdan çayırlar ile Diyarbekir sahrâsına zabitleri düşman memleketi içinde çayırlanmaları bâbında fermân-ı şerîfim oldu ... Anadolu'da olan vezîrleri i'zânım ve umûmen begler beglerim vesâyir sancak ve defterdârlardan ve defter kethüdâlıklarında ve gayri ... dirlikden ma'zul olan kullarım ve umûmen zeâmet ve timâra mutasarrıf olan dergâh-ı mu'allâm müteferrikâları ve çavuşları ve divân-ı humâyûnum ve defter-i hakanî kâtibleri olan begleri ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve çeri başı ve çeri sürücülerini ve ma'zul ve eli emürlü umûmen altı bölük halkı ve yeniçeri kullarım ve topçu ve cebeci ve top arabacıları tâifesi ve bi'l-cümle bir akçeden bin akçeye varıncaya dirlik tasarruf iden tavâif-i askerîn celbi ve hakları şimdiden cidalleri ve hususan bölük halkı kullarım mu'tad-ı kadîm üzere sıırıkları(?) ile bayrakları vesâyir silâh ve bayrakları tedârik ve hâzır idüb inşallâhü'l-teâlâ nevrûz-ı firûzdan evvel züemâ ve erbâb-ı timâr sancağı begi ve bölük halkı ve kethüdâ yeri ile bu yerlerinden kalkub rûz-ı seferde müşârü'n-ileyh serdâr-ı zâfer şî'ârım yanına gelüb orduyu humâyûnumda hâzır ve 'âmâde bulunmalarında muhkem nidâ itdirmeniz babında hatt-ı humâyûnu sa'âdet makrûnum fermân-ı âlişânım sadır olunmuştur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrîm üzere her biriniz mukayyed olub dahi işbu emr-i şerîfim mübâşir-i mezbûr ile her biriniz varub dâhil olduğunuz sâati ... humâyûnda her biriniz taht-ı kazânızda kasabat ve kurâ ve mecmuün' nâs olan Pazar yerde ve mahallâtda kuşe be kuşe nidâ itdiresiz ki tavâifi mezbûrenin cümlesi inşallâhü te'âlâ nevrûz-ı firûzda bi-z-zât hâreket-i humâyûnumda vâki' olacak sefere olan tekâyyüd-i şerîfimden vâkıf ve agâh olub dahi her biri tekayyüde elan cidallerin ve kanûn üzere zeamât ve timârların ... hususan altı bölük halkı kullarım sağ ve

solda ... olmağla aded-i kadîm üzere sıyrıkları(?) ile bayrakları vesâyir silâh ve ... yeniçeri kullarım ma tekaddümden gaza ve cihatlarda sa'y ider ... lazım olmağla anlar dahi tüfenk ve nacakları ve kürde ve kılıçların ve cebe ve topcu ve top arabacıları dahi kadimden ... geldikleri takaatleri ve silâh vesâyir top tedârik idüb müretteb ve mükemmel ve hazır-ı mühimmat olub cümlesi inşallâhü teâlâ evvel baharda olan nevrûz-ı firûza ... zâbitleri ile vilâyetlerinden kalkub anları serdâr-ı ekremin vesâyir kışlakda olan kullarımın atları ile düşman memleketi içinde ... orduy-ı humâyûnumda hizmetde bulunanlar bu husûsda tekâyyüdü hümâyûnum ziyâde olamağla devlet ve ikbâl ile Anadolu canibine hâreket-i humâyûnum müyesser ve nasib oldukda taraf taraf ... cihan şiarım neşide olub asker halkı evlerinde vesâyir oldukları yerlerinde yoklama gerekdir her kim olursa olsun şöyleki nevrûz-ı firûzdan sonra ... kasabat ve kurâda ve çiftlik olanlarda buluna katiyen özr ve cevâbları mesmû' ve makbûl olmayub heman buldukları mahâlde çayıruları önünde ... ve ... olunub haklarından gelindiginden gayr-i züemâdan ve timârlarınız ulûfeleriniz ... mahsûllerinde ... ve emvâl ve erzâk ve emlâk ve esbâbları mirîye tahsil olunub ve ... virilmeye ... mukarrer bileler bu def'a vâki' olan sefer-i humâyûnumda kullarımın mevzî'leri ... içeri ve ... olub karyeleriyle ... bulunmazsa ... olunmak üzere ulufeleri ... olunub ... el-hakk olunmak fermânım olmuştur sizki kethüdâ yerlerisiz bu bâbda altı bölük ... tarafından virilen mektûb mücebince yeniçeri kullarımı bu fermân-ı şerîfimden agâh iyleyesiz ki bu kasım(?) ulûfesin bilür ... gaflet ve ihmâl itmeyüb emirleri rûz-ı hazret ağaları ve zâbitleri bâbında derbek ve cemiyetde hâzır ve mevcut bulunub ... olmak ihtimâl olmaya ve züemâ ve erbâb-ı timâr dahi berât ve temessükâtım ile bi-z-zât ... humâyûnumda ... mevcut bulunmaları bu bâbda hatt-ı humâyûnda sa'âdet makrûnum ile fermân-ı celülü'l ... sâdır olmuştur ana göre bu fermân-ı şerîfim dahi muhkem-i nidâ itdiresiz ki işidüb ve bilüb hazır oldukları sefere suret-i berât ve tezkere ve temessükât ile gelmeyüb cümlesi berât ile gelüb ... ibrâz idüb mevcut ... İhtimâli olmayub ... olduğu emr-i şerîfime muhâlefet idüb berât getirmediği ol makûlelerin zeâmet timârdan ... mukarrer olmak üzere olub uğur humâyûnumda hizmetde bulunan ... ve reâyâ oğulları sancaklarda ve ... ve bi'l-cümle müşârûn-ileyh serdâr-ı ekremim ... kışladub ... levâzım-ı asâkirî ... tedârik ve tahsîl ve tahmîl ve tekâmîl itdirilmekte ve bi-z-zât kendüm harb-i şark seferine ihtiyâz idüb ... humâyûnum sene-i sâbıkadan olan seferlerine varulub gelinmek ile iktifâ olunub ... ile bundan sonra ... ve irsâl asâkir ihtiyâç olmak üzere ... kat'a ve ... ile oldukları ... mahrûsemde vâki' olan reâyâ ve fukâra ve ...

... olmağla istirahatât şöyleki sancak sancak begler begi ve züemâ kanûn-i kadîm üzere ... kusurları ve cebelülerden ... götürmeyüb zâbitler veyahûd altı bölük halkı kullarım bayraklarıyla gelüb mahallinde bayrakları çıkub üzerine koyub ... ol makûleleri yükledib ve ve getirdikleri bayrakları muhâlif çıkub üzerine ... dirlikleri kat'a ... olunmağla iktifâ olunmayub haklarından gelinmekle ... olunmak mukarrerdir emr-i ve ilâm (silik) ve züemâdan ve timârdan ve gayr-i dirliklerden ... olub ... ve ... kadir olan üzere cihâtda ... ve ... idüb bu def'a vâki' olan sefer-i humâyûnda mahlûl düşen züemâ ve timâr ve gayr-i dirlik ol makûlelere virilüb olmaları mukarrer olduğundan (silik) haberdâr iyleyesiz şöyleki bu bâbda daha ziyâde vardıkda tavâif-i mezbûre nevrûz-ı firûzda mukaddemâ zâbitleri ... ile ... çıkarmakda ihmâl itmek ile vakt-i ve zamanıyla (silik) oldukları sefere gönderilmeye ... zamanında cümlesi serdâr-ı ekremim yanında hâzır ve mevcût bulunmaları makbûl humâyûnum eşeddî i'tâb mukayyed ve me'sûl ve azl ... ve mazûl olmanız mukarrerdir ve sizki kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları (silik) ... cem' idüb ve kaldırub öne düşüb zaman-ı mezbûre üzere timâr (silik) hâzır ve mevcût bulun... .. ve zaman virilmeyüb sâyir için hakkında gelinür ana göre emr-i şerîfiniz bu bâbda şimdiden bâsiret ve agâh üzere olub bu seferlerde ... bu zamana ... itmeyüb taht-ı hükümetlerinizde olan ... vesâyir tavâif-i mezbûrede celil ve haklarında rûz-ı nevrûzda evlerinden kaldırub gayr-i zamanda müşârûn-ileyh serdâr-ı âlî medârim yanına irsâl itdirmekde say' ve ... mukayyed ve işbu emr-i şerîfim kangî güne varub dâhil olduğu ve sâdır olan ... hümâyûnumda tevcîh üzere nidâ itdirüb tavâif-i askeri bir târik ile vâkf ve agâh iylediklerinde sicil iyleyüb ... sefer-i Humâyûnum'a bu vechle mübâşeret ve ikdâm iyledikleri vuku' üzere yazub muaccelen serdâr-ı zâfer şîârıma arz ve ilâm ve bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fî evâil-i Recebü'l-mürecceb sene erba'a ve erbaînve elf.

Be-Makâm-ı El-Mahrûse

31/1

İzzetlü ve faziletlü efendi hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine dürer-i da'vât-ı sâfiyât merdât-ı gayât ithâfından sonra inhâ' olunan budur ki bi'l-fiil mutasarrıf olduğum livâ-i mezbûrenin târih-i ebniyede şer'en ve'l-kânûnen vâki' olan avâidi ve birkaç emânetin görülmesi için zümre-i sipâhiyândan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa zîde kadrehû beni vekîl iylemenüz için şer'en ve kânûnen vâki' olan mevâd-ı müşârûn-ileyh zabt ve rabt

itdirüb taraf-ı âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirüb bu bâbda kimesne-i rencîde ve remîde itdirmeyüb vâki' olan husûslarından muâvenet şerîfiniz ricâ olunur ve's-selâm Tahrîren fî'l-yevmü's-sânî aşere min-şuhûr şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erbaîn' ve elf.

Mirlivâ-yı Amasya Hâliyâ

Vürûd fî 15 şehr-i mezbûr

31/2

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtâss bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Amasya Sancağı Begi Avs dâme ulüvvuhû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bu hadd-i zâtında yarar ve ... şîâr ve uğur Humâyûnda bâsiret makrûnumda ... sarfinda bulunmuş emekdâr ve sene-i mübârekede fermân olan Erzurum muhâfazasından hizmetde bulunub ve liva-i mezbûr üzerinde olmağla kemâkân size mutasarrıf olmak emrim olmuştur buyurdum ki emrim üzere livâ-i mezbûr kemâkân mutasarrıf olub âheri dahl itdirmeyüb şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Recebü'l-mücerreb li sene erba'a ve erbaîn' ve elf. Min hicreti'n-nebevîyye aleyhi ekmelü't-tahîyye

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Âmid El-Mahrûse

32/1

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya'da altı bölük halkına kethüdâyeri olan (boşluk) zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bin kırk dördünde vâki' bin kırk yedi senesine mahsûb olmak üzere Amasya'da vâki' camî-i şerîf evkâf-ı keferesinin cizyeleri cemine me'mûr olan kıdvetü'l-akrân Ahmed zîde kadrehû halâ orduy-ı Humâyûnum'a gelüb arz-ı hâl sunub evkâf-ı mezbûrenin keferesinin cizyeleri mâl-ı âsitâne-i sa'âdete kendimize mirî bahâsına ta'yin olunmanın cizye-i mezbûre cem' ve tahsîl üzere iken cizye-i merkûm mâlından müteakidîn ve duâ-gûban ve gayriden bazı kimesnelerin vazîfe taleb iderler ise virmeysesiz yine hulûl iyledikde alınub muhalefet iderler ise cümlesi ref' olunur diyü emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardık dabu bâbda sâdır olan olan emrim üzere 'amel idüb dahio ol makûle duâ-gûban ve müteakidîn tâifesinin vazîfeye müstehâk oldukları zemâne gelmeden mezbûr Ahmed'den vazîfe taleb iderlerse men' ve def' idüb cizye-i mezbûre mâlından ol makûlelere bir akçe

bir habbe virdirmeyesiz ve mezkûr Ahmed anda hâzır değil iken vekîllerinden akçe almışlar ise ol makûleden bî-kusûr gelüb alıvirüb ta'allül iyleyenleri isim ve resimleri ve vazîfeleriyle yazub orduy-ı Humâyûnum'a arz ve i'lâm iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü'l-aşer şehr-i Cemâziye'l-âhir li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

32/2

... .. cevâb-ı muaccedir ki

Bir belde keferesinin cizyesine me'mûr olan Zeyd saltanât-ı 'aliyye tarafına cizyeden vazîfeye ta'yin olunan kimesnelerden bir senede iki kere vazîfe talep iderler diyü arz idüb arz mücebince iki kere talep iderlerse virmeyesin diyü emr-i şerîf getirse vazîfeye müstehâk olanlar hemân bir seneden yine bir sene vazîfesi talep iderlerken virilmeye dimiş diyü mezbûr bir senede müstehâk oldukları vazîfeleri virmeye kadîr olurlar mı.

El-cevâb Allahu-a'lem olmaz.

32/3

Oldur ki mahrûse-i Amasya mahallâtından İçeri Şehir'den Kırhami Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan merhûm Mehmed Ağa'nın sagîr oğulları Mehmed bin ve Derviş Mehmed'in ve sagîre kızları Hadice ve Fatıma ve Rabia'nın kibel-i şer' den vasîsi ve mensûbeleri olub fahrü'l-muhâdderât vâlideleri Emine Hatûn tarafından Derziusta Ali bin Ramazân ve Musli Halife ibn-i Hâtib şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olub mezbûrenin karındaşı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kökli(?) Ali es-Seyyid meclis-i şer'-i hâtir-i lâzimü't-tevkîrde hâzır olub işbu ba'isü'l-kitâb Fahrü'l-kazzâz Efendi tarafından husûs-ı atıyyü'l-beyân nehci'ş-şer'-i mâkber üzere vekîl olub kethüdâ olan Ali bin Şaban mahzârında takrîr-i kelâm ve ta'yin-i bâst-ı merâm idüb Kavak nâm karyede bir kıt'a bağ dimekle ma'rûf olub bir tarafı ... Halil mülküne ve bir tarafı Hamza mülküne ve iki tarafı tarîk-i amâ müntehî ve muttasıl olan bağı eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle müteveffâ-yı mezbûrun mürûre deyn-i içün elli aded esedi guruşa vekâletim hasebiyle bey-i bât-ı sahih ile bey' idüb semeni mezbûr merkûm kethüdâ yedinden alub ahz ve kabz idüb teslîm-i mebi' mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan bağ salifü'z-zikr Ahmed Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde mıkırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın mıkırr-ı el-nerkûm Ali kethüdâ vicâhen ve

şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegın sıhât-i bey‘ ve şirâ‘ya hak ve ikbâza hüküm kabul mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olunub yed-i talibe vaz‘ olundu lede’l-hâce ihticâc edine. Tahrîren evâsıt-ı şehr-i Şabanü’l-muazzâm li sene erba‘a ve erba‘ın ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-emâcidü’l-kirâm Şeyh es-Seyyid Ahmed Efendi, Kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Sufi Ali Bey ibn-i Abdullah, Derviş Çelebi ibn-i Musli Çelebi, Hüseyin Çelebi ibn-i Mustafa Bey, Hüseyin Halife ibn-i Maden, Ali Halife ibn-i Hatib, İbrahim Ağa Emin-i Mahkeme, Muhzırbaşı Mustafa, Abdülnebi el-Muhzır ve gayrihüm mine’l-hâzerât.

33/1

Oldur ki mahrûse-i Amasya mahallâtından Kocacık Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Ebu’lkâsım nâm kimesnenin sagîr oğlu Mustafa’nın kıbel-i şer’i mergûbdan mansûb vasîsi ve vâlidesi olan Kate(?) Hatûn tarafından vekîl olub nehc-i makber-i şer‘ üzere vekâlet-i sâbite olan Hüseyin bin meclis-i şer‘de takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Kate(?)’nin sagîr merkûm Mustafa Bey nafakası husûsunda ziyâde akçesi vardır sagîr merkûm babasından intikâl iden mâlından yevmî üçer akçe ta‘yin olunub vakt-i zarûrette istidâneye ve gıbbe’z-zafer zevci âherden virilüb mâ vaka’a bi’t-taleb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî 5 şehr-i Şaban li sene erba‘a ve erba‘ın ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Muhammed Dede bin Keşkekezâde, Derviş Mehmed bin Abdullah el-Mevlevi, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi ser-Muhzırân, Muhzır Nebî, Muhzır Maden

33/2

Umûmen eyâlet-i Rum’da vâki‘ züemâ ve erbâb-ı timârın muhtel ve müşevveş olan ahvâlleri yoklanub kılıçları tashîh ve teslîm olunub müstehâk olanları sancâk-u vilâyetlerinde sâkin olub alaybeglerin bayrakları altında eşmek üzere mukayyed olub tezkeresin viresün diye fermân-ı âlîşân sâdır olmagın ber-mûceb-i fermân-ı âlîşân bundan akdem emr-i hümâyûnda dâhil ve dergâh-ı âlî müteferrikâlarından müşârü’n-ileyh kullarım gelüb berât mûcebince mutasarrıf olduğu zeâmetin bir mikdâr-ı Sivas’dan ihrâç iylemegin zeâmet-i mezbûre ... lâzım gelmeğın Amasya Sancağı’nda olan elli(?) semân akçe habbesin iylemeğın zikrolunan timâr vech-i meşrûh üzere ... merkûm müteferrikâ Ahmed tahvîlinde müşârü’n-ileyh kullarıma tevcîh ve elde olanıyla mezkûr bilüb cümle zeâmeti elli(?) semân akçelik olub ... tevcîh ve kayd olunub ... berât-ı âlîşân-ı

ricâsına tezkere medâre arz olunub mâh-ı fermândır ... Tahrîren mâh-ı 15 şehr-i Saferü'l-hayr li sene erba'a ve erbaîn' ve elf.

... Dilaver Mirîmirân ...

33/3

Oldur ki mahmiyye-i İslâmbol mahallâtından Hoca Kasım Mahallesi sâkinlerinden Fahrü'l-râcil Ali beşe ibn-i Hacı nâm kimesne meclis-i şer'-i hâtir-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya'da sâkin ve mütemekkîn olan Abdülfethi mahzârında takrî-i kelâm ve ikrâr-ı tam' idüb bundan akdem mezbûr Abdülfethi'den orta boylu açuk kaşlu elâ gözlü şabb-ı emred Rusiyyü'l-asl Ramazân ibn-i Abdullah nâm Abdi mezbûr-ı Abdülfethi'den yüz otuz guruşa iştirâ itmiş idüm zikrolunan abde Korkis veled-i nâm-ı nâm neferât-ı müstehâk çıkub şer'le hüküm itdirüb mezbûr Ramazan nâm Abdi merkûm neferât-ı Korkis ahz idüb semeni olan yüz otuz guruşu merkûm Abdülfethi'den taleb iylediğümde merkûm Abdülfethi bana zikrolunan Ramazan nâm Abdi'nin kısmeti için yetmiş guruş kısmetlü bir doru at ve altmış esedi guruşu cümle yüz otuz guruş merkûm Abdülfethi yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabul ve kabz itdüm ba'de'l-yevm mezbûr Abdülfethi zimmetinde zikrolunan Ramazan nâm Abdi bahâsından istirdâdı bana lâzım olan yüz otuz guruştan bir akçe ve bir habbe kalmadı diyücek mâ hüve'l-vâki' kaydı şüdd. Tahrîren fî evâhiri şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erbaîn' ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Çerkes Mustafa Bey el-Muhzır, Mustafa Çelebi ibn-i Mustafa, Hacı Ahmed Kethüdây-ı Şehr, Hüseyin Beşe Esvador, Beşe Bayezıd Halife, İbrahim Çelebi ibn-i İsa.

33/4

Oldur ki mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Orta nâm karyede vâki' Hacı İbrahim mescid-i şerîfine İmam olan Ahmed nâm kimesne cemâatine şütüm-i galîze ile şetm idüb 'adem-i zindegânesi olmagın mezbûr Ahmed'in İmâmet-i merkûmeden men' olunması lâzım olmagın men' olunub yedine işbu ba'isü'l-kitâb Mustafa Fakih bin İslâm nâm kimesne ehl-i kıraât olub her vechle İmâmet-i merkûmeye mahâl ve müstehâktır diyü sikât haber virmeğın mescid-i merkûme mezbûr Mustafa men' olunan Ahmed yerine İmam nasb ve ta'yin olunub idüb zikrolunan mescidde evkât-ı cem'i cemâatle edâ idüb padişahımız iktidâre hazretlerinin devâm-ı ömrü devletleri idâmesine istiâb göstere ve men'

olunan mezkûr Ahmed ne vechle mutasarrıf ise merkûm Mustafa dahi ol-vechle mutasarrıf olub kimesne mâni' olmayub ... hüccet ile 'amel olasız. Tahrîren evâhir-i şehr-i Şaban li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Çerkes Mustafa Bey, Mustafa Çelebi, Kıdvetü'l-akrân Ramazân Ağa Kethüdây-ı Şehr, Mehmed Çelebi ibn-i Hüsâm Efendi, Fahrü'l-müderresin Mevlâna Abdullah Efendi.

33/5

Tâhiyyât-ı sâfiyât ithâfiyla inhâ' olunur ki işbu sene erba'a ve erba'în ve elf Ramazân-ı Şerîf-in guresinden dört aya tevkit ve yevmî otuz akçe ile Amasya'da Hızır Paşa medresesi bana tevcih olunmuşdur gerekidir ki ba'de'l-hulûl el-vakt-i medrese mezbûreden ifâde ve istifâde üzere olasız ve's-selâm.

Vürûd 12 şehr-i Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf.

El-fakir Nuh el-Kadı Asâkir-i Anadolu

34/1

Mahrûse-i Amasya sükkânından Dellâl Mehmed bin Receb nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Şatır Ali Ağa mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi' Çukurviran nâm kâryede vâki' olan menzil yerimi ve Akçapınar'da ve Çulvan(?) nâm mevziide olan bağçemi ve çay içinde olan ceviz ağaçlı ve Sülüklü Göl'de olan tarlalar ve Çulvan(?)'da olan tarlaların ve bu cümle taht-ı tasarrufunda olan tarlalarım ki cümle bir öküzlük olub zikrolunan menzil arsası ve ceviz ağaçların merkûm Ali Ağa'ya ma'rifet-i ağa ile hakk-ı tasarrufumu yirmi sekiz esedi guraşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb teslim mebî' mezbûr kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan menzil arsası ve bir öküzlük tarlalarım ve bağçem ve ceviz ağaçları merkûm Ali Ağa'nın mülk-i müştêrâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâli meşrûh üzere cârî olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Ali Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmeğîn sıhhât-i bey-[ü] şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî gurre-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Ebubekir Bey ibn-i Mehmed Çelebi, Kıdvetü'l-akrân Tatar Mehmed Bey el-Cündî, Ahmet bin Piyale, Hüseyin bin Kara Hasan Ağa, Erbâb-ı timârdan Ömer Dede, Ebubekir bin Ömer, Maden bin Mansur, Nebi bin Nasuh, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi ser-Muhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

34/2

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden fahrü'l-muhâdderât Aişe Hâtun tarafından husûs-ı âtiyyü'z-zikre vekîl olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbite olan mezbûrenin zevci kıdvetü'l-akrân Veli Bey el-Cündî meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Atike bint-i (boşluk) nâm hâtun tarafından husûs-ı mezbûra vekîl olub fahrü'l-müderrisin Mustafa Çelebi ibn-i el-Hacc Hüseyin ve Nebi bin Nasuh nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâlet-i sâbite olan mezbûrenin zevci Mahmud mahzârında bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb müvekkilem zevcem mezbûre Aişe Hâtun Pervane Bey Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Ali Bey mülküne ve bir tarafı diğere Etmekçi Ali Bey mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a ve bir tarafı tarîk-i gayri nâfize muttasıl ve müntehî olan menzili Mehmed bin Hasan Halife nâm kimesneden otuz beş aded guruşa târih-i kitâbdan sekiz ay mukaddem iştirâ idüb teslîmi mebî' ve kabz-ı semen itmişken mezbûre Atike daha benden iştirâ itmişdür diyü mâni' olur suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Mahmud bi'l-vekâle cevâb virüb mezbûre Aişe Hâtun zikrolunan menzili merkûm Mehmed'den otuz beş guruşa iştirâ eylediği ma'lûmu değildir diyü münkir oldukda mezkûr Veli Bekir Bey'den sıdk-ı makâline beyine taleb olundukda udûl-i ricâlden fahrü'l-akrân Halil Ağa bin Mehmed ve Mustafa bin Sinan nâm kimesneler meclis-i şer'-i li-ecli'ş-şehâdeh hâzırân olub zikrolunan menzili bizim huzûrumuzda merkûm Mehmed mezbûre Aişe Hâtun'a târih-i kitâbdan sekiz ay mukaddem otuz beş guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebî' ve kabz-ı semen iyledi bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyye iylediklerinden sonra ba'de't-ta'dil ve't-tezkiye şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' oldukdan sonra merkûm Mehmed mu'ârazâdan men' olunub mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min-lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi gurre-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Ağa bin Musa, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Ali bin Murad, Helvacı Ahmed bin Eyyüb

34/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eslâm Mahallesi sâkinlerinden Köse Ali tarafından tasdîk-i âtiyy'üz-zikre vekîl olub Üstâd Hasan bin Hacı Ali ve Üstâd Mehmed bin Himmet şehâdetleriyle vekâlet-i sâbite olan Helvacı Üstâd Ahmed bin Eyyüb meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde merkûm Köse Ali nâm kimesnenin zevcesi olan Rabia bint-i Mehmed mahzârında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'-i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Üstâd Ali mülküne ve bir tarafı bayi'i mezbûr Köse Ali mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve muntehî olan çardağın ve odasının mezbûre Rabia hâtuna on iki guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebî' mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledi ba'de'l-yevm zikrolunan çardak ve oda mezbûre Rabia Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrife olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el mukırr-ı lehül mezbûre Rabia Hâtun vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhat-i bey-[ü] şirâ'ya hüküm bi'ri mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't- taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi'l-yevmü's-sânî şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Ebubekir Çelebi, Mehmed bin Mehmed, Sadık bin Mehmed, Abdurrahman Leblebici, Bakkal Hüseyin Dede, Âlî bin Murad ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

34/4

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eslâm Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Eyyüb nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûrede vâki' Yukarı Bazâr'da inde'l-ahâli ve'l-cirân ma'lumetü'l- hudud olan mülk berber dükkânı merkûm Üstâd Mehmed'e otuz aded kâmil guraşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebî' mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan dükkân merkûm Üstâd Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrif olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Mehmed

vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegın sıhhât-i bey-[ü] şirâ‘ya hüküm bi’rle mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb ve tahrîr ve yed’i talibe vaz‘ ve def‘ ve teslîm olundu ki lede’l-hâce ihticâc edine.

Tahrîren fi’l-yevmü’s-sânî şehr-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Hüseyin bin Derviş, Şükrullah ibn-i Mahmud, Yusuf bin Mustafa, Mehmed bin Ali, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi Ser-muhzırân ve gayrihûm mine’l-hâzirûn

35/1

Mahrûse-i Amasya’da halâ mütesellim olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Şatır Ali Ağa tarafından kıdvetü’l-akrân Mehmed Bey meclis-i şer‘-i şerîfe hâzır olub takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi‘ kârye-i Ulvî sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibn-i Mehmed Çelebi atından düşüb fevt olmuş kibel-i şer‘den üzerine varulub keşf olunmasın taleb ideriz diyücek savb-ı şer‘den fahrü’l-müderrisin Mevlâna Mustafa Çelebi ta‘yîn olunub varub kârye-i mezbûreden merkûm Mustafa’nın bedenini keşf idüb zahrında sağ küreği üzerinde kara bere müşâhede olunub bî-garâz müslümanlarıyla kendü tarlası içinde atdan düşüb öldüğün mahallinde tahrîr idüb. (devâmı yazılmamış)

35/2

Mahrûse-i İslambol sâkinlerinden olub vezîr-i a‘zâm ve serdâr-ı ekrem iken vefât iden merhûm Hafız Ahmet Paşa sultanı olan fahrü’l-muhâdderât ta‘cü’l-mestûrât Aişe Sultan dâmet İsmet Hüma hazretleri tarafından vekîl olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân baltacılar bölükbaşı ola[n] Ali bin Mehmed zîde kadrehû meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de mahrûse-i Amasya Kazâsı’na tabi‘ Ulvî nâm kâryede sâkin ve mütemekkîn olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Yusuf Ağa bin Abdullah mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem müteveffâ-yı mezbûr Hafız Paşa’nın Veli Sancağında vâki‘ olan boyalı mukata‘asın altmış bin akçeye der’ûhte idüb yirmi bin akçesin ber vech-i peşin edâ ve teslîm-i bakî zimmetinde kırk bin akçe kalmış idi el-hâletü hâzihi meblağ-ı mezbûr kırk bin akçeyi mezbûr Yusuf Ağa yedinden bi’t-tamâm ve’l-kemâl alub kabz iyledüm min-bâd mezbûr Yusuf Ağa zimmetinde zikrolunan mukata‘a mâlından bir akçe ve bir habbe bakî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Yusuf Ağa vicâhen kabul ve şifâhen

tasdik ve tahkik itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hacc Mehmed Bey Kaimakâmı Kethüdâyeri, Kıdvetü'l-kuzat Abdülvâsi Efendi bin el-Hacc Bayram, Fahrü'l-müsteaddîn bin Mehmed Çelebi ibn-i Hüsâm Efendi, Ahmed Bey el-Cündî, Mehmed bin Abdullah, Mahmud Ağa bin Ahmed, Mehmed Çelebi bin İbrahim, Keyvan Ağa bin Abdullah, Mehmed bin Receb ve gayrühüm mine'l-hâzirûn.

35/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Devehane Mahallesi zimmîlerinden Sevgük veled-i Cumerd nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Vartilis veled-i Karagöz ve Evanis veled-i Vahvecek Bekrihur(?) ve Pila(?) Keşiş ve Hallac David ve Esbeb ve Yiğitbaşı ve Alistepi(?) ve Murnik ve Meyser ve Sanak nâm zimmîler ve sâyirleri muvâcehelerinde bundan akdem ben düğün itdim idi benim düğünümde gece ile Sevadiye Mahallesi'nden Ramazan nâm kimesne mecrûhen maktûl bulunub ol sebep ile mirîmirân tarafından kıdvetü'l-akrân Ahmed Ağa gelüb cebren ve zulmen bizden iki yüz kırk beş guruşu istikrâz itdirüb zikrolunan guruşu ahz [ve] kabz itdikden sonra her birimiz halâs olduk halâ istikrâz itdiğümüz guruşu edâ itmek üzere der'ûhde iyledim bâkî kalan yüz yirmi beş guruşu mahalle-i mezbûre ahâlisi edâ itmek üzere der'ûhde iylediler mezbûrûndan suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde fî'l-vâki' husûs-ı mezkûr bâlâda esâmîsi mestûr olan zimmîlerden suâl olundukda ale'l-infirâd ta'yîan takrîr ve i'tirâf idüb didiler ki meblağ-ı mezkûr iki yüz kırk beş guruşun edâsı lâzım geldikde yüz yirmi beş guruşu mezbûr Sevgük'e virmek üzere der'ûhde iyledik didiklerinde mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't-taleb yedlerine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc ideler. Tahrîren fî evâil-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân İbrahim Ağa ibn-i, Fahrü'l-akrân Hüseyin bin er-Râcil, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi Ser-muhzırân, Maden bin Mansur ve gayrihüm mine'l-hâzirûn.

35/4

Mahrûse-i Amasya sâkinelerinden Emine bint-i Hasan tarafından mezbûrenin zevci olub husûs-ı âtiyyü'l da'vâya fahrü'l-müderresin Mustafa Çelebi ibn-i (boşluk) ve Nebi bin Nasuh nâm kimesneler şehâdetiyle sâbitü'l-vekâle olan İsmail nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Kışlacık nâm kârye sâkinlerinden Hasan Halife bin nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb bundan akdem müvekkilem mezbûre Emine'ye babasından ve vâlidesinden intikâl iden hisse-i şâyiasını zabt ideriz alıvirilmesin matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Hasan Halife mezbûre Emine'ye babasından ve vâlidesinden intikâl iden hisse-i şâyiasını ben zabt itmedüm diyü inkâr ile cevâb virüb merkûm İsmail'den sıdk-ı makâlîne beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden a'ciz ve kasr olmagın mezbûr Hasan Hâlife'ye mezbûre Emine'ye babasından ve vâlidesinden intikâl iden hisse-i şâyiasın ben zabt itmedim diyü yemin billâhi âlîyyül azim mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min-lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi bin er-Râcil, Ahmed Çelebi ibn-i, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi, Nebi ibn-i Nasuh el-Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

Vech-i tezkere budur ki iş bu sene erba'a ve erba'în ve elf'de vâki' Dadi(?) nâm kâryenin mirlivâ tarafına aid olan rüsûmları alınub yedlerine iş bu temessük virildi ki vakt-i hâcetde ibrâz ideler.

Kaimakâm-ı Mirliva-i Amasya

36/1

Eyâlet-i Sivas'da kışlaması fermân olunan elli kıt'a mirî develerin rahtları ve her deveye birer çift garâr ve sâyir levâzımları için me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-ekârim Mustafa Ağa zîde mecdehû meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya'da olan muytâflardan Üstâd Ömer ve Üstâd Ebubekir ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine mahrûse-i mezbûre keçecilerinden Üstâd Mehmed ve Üstâd Ali ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine Üstâd demürcilerden Abdürrezzak ve Dede Üstâd Mehmed ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine Üstâd serrâclardan Üstâd Bayezid ve Üstâd Ahmed ve Üstâd Ebubekir ve sâyirleri mahzârında ve yine Üstâd debbağlardan Ebubekir ve Üstâd Mehmed

ve Üstâd Mustafa ve sâyirleri mahzârlarında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem me'mûr olduğum üzere mezbûran üstâdlara her kıt'a ribâsına yirmişer kâmil guruş raht bahâsın edâ ve teslîm iyledüm ve mezbûre üstâdlar dahi zikrolunan rahtları işleyüb iş bu mâh-ı Ramazânü'l-mübârek'in yirminci günü hâliyâ Amasya'da kışlayan fahrü'l-akrân ... Ağa'ya teslîm itmek üzere der'ûhde iylediler husûs-ı mezbûr merkûmun üstâdlardan suâl olunub cevâbları tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûmun üstâdlar ta'yiân ikrâr ve i'tiraf idüb zikrolunan yirmişer kâmil guruşu mesfur Mustafa Ağa yedinden bi't-tamâm alub kabz idüb iyledi ki zikrolunan develerin rahtın iş bu mâh-ı Ramazânü'l-mübârek'in yirminci günü iş bu hâzirûn-ı bi'l-meclis (boşluk) nâm Ağa'ya teslîm iyledim didiklerinde mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâbi' şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderresin Mustafa Çelebi ibn-i Eşrefü'l-kuzat Hasan Efendi, Fahrü'l-mülâzımîn Ahmed Çelebi, Kıdvetü'l-akrân Ali Bey, İbrahim Ağa Emîni Mahkeme ve gayrühûm mine'l-hâzirûn.

36/2

Mahrûse-i Amasya zimmîlerinden Ogob veled-i Kaplan nâm zimmî mahfil-i şer' de yine mahrûse-i mezbûre sâkinelerinden fahrü'l-muhâdderât Aişe Hâtun tarafından tescile vekîl olub mezbûrenin zevci olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbite olan kıdvetü'l-akrân Veli Bey mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer'-i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub Devehane Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Hacı Mehmed mülküne ve bir tarafı Üstâd Ali mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a ve bir tarafı Makdisi zimmî mülküne muttasıl ve müntehî olan bir bâb odayı ve çardağı havluyu cümle tevâbi'-i ve levâhıkı ile mülk menzilimi mezbûre Aişe Hâtun'a elli esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebi' mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan menziller mezbûre Aişe Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrife olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el mukırr-ı lehül mezbûr Veli Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min-lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-hutebâ' Mustafa Hâlife ibn-i Abdullah, el-Hacc Mehmed bin Allahverdi, Fahrü'l-müderresin Mehmed Efendi bin Bünyad, Arslan Beşe ibn-i Abdullah, Üstâd en-Neccâr, el-Müezzîn.

36/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Uzun Mahallesi sâkinlerinden olup bundan akdem olan fevt olan İbrahim nâm kimesnenin sagîre kızları Aişe'ye ve Hayriye'ye babalarından intikâl eden mâllarını zabt ve ahvâllerini hıfz ve enfa' olanı ammileri ber vech-i lâzım ve mühîm olmanın sagîre nâm mezbûreteynin ammileri olan işbu bâ'isü'l-kitâb Mehmed Çelebi ve Siyabet merkûmeye lâıyk ve müstehâktır diyü sikât haber virmegin sagîreteyn mezbûratanlar babalarından intikâl eden mâllarını zabt ve ahvâllerini hıfz ve enfa' olanı ammileri vasî nasb ve ta'yin olunub mezbûre Mehmed Çelebi dahi ve Siyabet merkûme kabul ve hizmet-i lâzimesinden edâ-yı müte'ahhid olmanın mâ hüve'l-vâki'a ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hacc Mehmed Çelebi ibn-i Tahsin Efendi, Mahmud bin Zülfikâr, Ali Beşe ibn-i Mehmed, Ebubekir Dede, el-Hacc Ahmed bin Mustafa Çelebi ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

36/4

Hâliyâ Sivas eyâletinde sefer-i Humâyûna me'mûr olan asâkir-i zafer şicâre bin beş yüz çift çizme diktirmek için vârid olan emr-i şerîf vacibü'l-teşrîfde mübâşir ta'yin olunan kıdvetü'l-akrân Mustafa Ağa, Zeyd Mehmed'e meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den Mahrûse-i Amasya'da olan üstâd çizmecilerden el-Hacc Halil ve el-Hacc Ali ve sâyirleri mahzârlarından takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem ber-mûceb emr-i âli mezbûrun üstâd çizmecilere tahmîllerine göre iki yüz çift çizme dikmeleri için bey'-i kırk esedi guruşa teslîm iyledim mezbûrun üstâdlardan suâl olunub cevâbları tahrîr olunmasın taleb iderim didikte gıbbe's-suâl mezbûrun üstâdlar ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Mustafa Ağa yedinde iki yüz çift çizme bahâsı için bey'-i kırk esedi guruş olup kabz iyledik zikrolunan iki yüz çift çizmeyi iyledik didiklerinde mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâmin şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi Ser-muhzırân, Hüseyin el-Hacc Ahmed, Nebi bin Nasuh, Kıdvetü'l-akrân Ali Bey el-Cüнди, Maden bin Nasuh ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

37/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Çeribâş Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Üstâd Ali nâm kimesnenin sulbî oğlu Üstâd İbrahim meclis-i şer'-i hafîr-i lâzîmü't-tevkîrde hemşiresi Fatma Hatûn tarafından vekîl olub nehc-i şer'-i üzere vekâlet-i sâbite olan mezbûre Fatîma'nın zevci Ebubekir mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem müteveffâ-yı mezbûr babam Üstâd Ali'den mahalle-i mezbûrede vâki' indel ahâli ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd olan menzili bana ve hemşirem Fatîma mezbûreye intikâl idüb zikrolunan menzili beynimizde taksîm ve tevzî' idüb her biriniz hisse-i şâyi'amızı Müslümanlar huzûrunda kabz ve tasrîf itdîk idi lâkin bana kapu yeri ve bir mirî kapu yeri alıvirmesin taleb iderüz didik de gibbe's-suâl vekîl merkûm el-Hacc Ebubekir cevâb virüb menzil-i merkûm beynlerinde taksîm ve tevzî' olundukdan sonra mezbûr İbrahim ... ve iki pencerenin arasında nerd-ban tarafından kapu yolu ta'yin olunub Süleyman huzûrunda kabul ve târih-i kitâbdan altı aydan mütecâviz mutasarrıftır didik de merkûm İbrahim kazîyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub mezkûr Ebubekir'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olunduk da udûl'i-ricâlden Mehmed Çelebi bin Mahmud ve Üstâd Osman bin Mehmed nâm kimesneler meclis-i şer'-i lazîmü'l-şehâdet hâzırân olub bizim huzûrunuzda merkûm İbrahim zikrolunan menzilde hisse-i şâyi'asın alub kabul idüb didikden ve iki pencerenin arasında nerd-ban tarafından kapu yolu ta'yin olunub kabul ve kabz ve ahz idüb altı aydan mütecâviz ve mutasarrıftır diyü edâ-yı şehâdet iylediklerinde şehâdetleri hîn-i kabulden vakî' olub merkûm İbrahim mu'ârazâdan men birle mâ hüve'l-vakî' ketb olunub tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân İbrahim Ağa, Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi bin Ramazan, Ömer bin Mehmed, Hüseyin Beşe er-Râcil ve gayrihûm.

37/2

Mahrûse-i Amasya sükkânından Alâf Mustafa nâm ibn-i kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de hâzır olub takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem Pervane Bey Mahallesi sâkinlerinden olub fevt olan İbrahim’in zevce-i metrûkesi olan Aîşe Hatûn kayınlarıyla olan da‘vâya bey‘ ve şirâ‘ya beni vekîl eyledi işbu hâzırûn-ı bi’l-meclis olan Müslümanların suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde fi’l-vâki‘ meclisde hâzırân olan Ali beşe ibn-i Mehmed ve Mahmud ibn-i Hacı Aşık nâm kimesneler meclis-i şer‘-i li ecli’ş-şehâdet hâzırân olub bizim huzûrumuzda mezbûre Aîşe Hatûn kayınlarıyla olan da‘vâya ve bey‘ ve şirâ‘ya merkûm Mustafa beni vekîl iyledi ve merkûm Mustafa dahi vekâlet-i merkûme kabul ve hidmet-i lâzimesini edâya müte‘ahhid oldu diyü şehâdet-i Şer‘iyye iylediklerinden mâ hüve’l-vâki‘ gibbe’t-taleb tarîren fî evâil-i Ramazân sene.

Şuhûdü’l-hâl: el-Hacc Mehmed ibn-i Taceddin Efendi, Veli bin, Maden bin Mansur, ... Abdullah ve gayrihûm.

37/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eski Kethüdâ Mahallesi sâkinlerinden kıdvetü’l-akrân Pîr Mehmed Bey ibn-i el-merhûm Hacı Efendi nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde hâzır olub takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden olub vefât iden Çavuşzâde Mehmed Efendi’nin kebîre kızı Amine nâm Hatûn müteveffâ babasından intikâl eden Çakallar nâm mevzi‘de olan bağını harâbe-müşrif olmak ahkâli ile târih-i kitâbdan bir sene mukaddem beni vekîl iyledi husûs-ı mezbûr mesfûre Amine arifân olub akrabasından olan fahrü’l-ceyş İbrahim Çavuş ve kıdvetü’l-akrân Halil Çelebi ibn-i Bali nâm kimesneler şehâdet iyledi suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe’s-suâl mezbûran İbrahim Çavuş ve Halil Çelebi meclis-i şer‘-i li ecli’ş-şehâdet hâzırân olub bizim huzûrumuzda mezbûre kebîre Amine merkûm Pîr Mehmed Bey zikrolunan bağına beni vekîl eyledi bu husûsa şahitleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer‘iyye iyledik de mâ hüve’l-vâki‘ inde’l-taleb tahrîren fî evâil-i Ramazânü’l mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-emâsil vel-akrân Hüseyin Bey bin Mustafa, Fahrü'l-akrân Muharrem Bey ibn-i Şaban Hâlife, Mehmed Bey ibn-i Musa, Mahmud Çelebi Kalâ'dan ve gayrihüm mine'l-hâzirûn.

37/4

Mahrûse-i Amasya sükkânından olub bundan akdem vefât iden merhûm Çavuşzâde Mehmed Efendi'nin sagîre kızı Amine tarafından bey'-i atıyyü'z-zikre vekîl olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbite olan kıdvetü'l-akrân Pîr Mehmed Bey ibn-i Hacı Efendi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb Fahrü'l-akrân Kadir Ağa mahzârında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'-i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müvekkilem mezbûre Amine'ye mütevaflâ babasından intikâl idüb Çakallar nâm mevzi'de vâki' inde'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd ve mülk-i mürtebâ olan bağı eşcâr-ı müsmireyle ve gayr-i müsmireyle merkûm Kadir Ağa'ya târih-i kitâbdan bir sene mukaddem iki yüz altmış esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebi' müştêrâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mikırr-ı mezbûr minvâlî meşrûh üzere bi'l-vekâle olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Kadir Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey-[ü] şirâ'ya hüküm bi'le mâ hüve'l-vâki' ketb olunub tahrîren fi evâil-i şehri Ramazânü'l mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Halil Çelebi bin Bali, Kıdvetü'l-akrân Muharrem Bey Sinan Hâlife, Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey bin Musa, Mahmud Çelebi ibn-i Ka'ladan, İsmail el-Hacc ve gayrihüm.

38/1

Taşabâd Kazâsı'ndan Ali bin Ramazan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu bâ'isü'l-kitâb Hızır nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem mezbûr Hızır'ın sülbîye kızı Fatıma'ya nâmzed olmuş idim nikâh itdirmedim idi şimdi kızını bana virmeyib âhere virmişdir ve benim babam mezbûre kıza şerbet içirüb ve biraz akçe harc itmiştir suâl olunub alivirilmesin taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Hızır cevâb virüb zikrolunan harc akçesin bi't-tamâm babasından aldım ve yine babasına edâ ve teslîm iyledim didikde merkûm Ali mu'ârazâdan men' olunub mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't-taleb

yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abbas bin Osman, Avs bin Hikmet, Yakub Beşe ibn-i Abdullah, Mehmed bin İbrahim Bey, Abdülhadi Beşe er-Râcil ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

38/2

Mahrûse-i Amasyadan hâliyâ mütesellim olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şatır Ali Ağa tarafından kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey meclis-i şer' de mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Gasi(?) nâm kârîye ahâlisinden Mustafa bin Ali ve Mehmed bin ve Sadık bin Ali ve Hüseyin ve Kemal ve sâyirleri muvâcehesinde ve yine kârîye-i mezbûre sâkinlerinden fahrü'l muhâdderât Fatıma Hatûn müteveffâ Mustafa kendi atından düşüb arkasında at darbi olub darbdan fevt oldu didiklerinde merkûm Mehmed Bey vâsi vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub ahâlisi karyede sıdk-ı makâllerine beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed bin Erkuli(?) ve Mustafa bin Ali nâm kimesneler mesclis-i şer'-i li ecli's-şehâdeh hâzirân olub mezbûr Mustafa bizim huzûrumuzda kendi atından düşüb ve kendi tarlası içinde at darb idüb eve varunca öldü bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyeye iyledikten sonra şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub mezbûr Mehmed Bey mu'ârazâdan men' olub mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri-î Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l müderrisin Mustafa Çelebi ibn-i Mahmud, Hacı Bey ibn-i Mustafa Bey, Seyfullah Bey ibn-i Ahmed Çavuş, Abdullah bin Mustafa, diğer Mustafa ibn-i Ali, Ali ibn-i Abdülkerim, Mehmed bin

38/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Uzun Mustafa Mahallesi'nde olub bundan akdem fevt olan İbrahim nâm kimesnenin sagîre kızları Aîşe'nin ve Hayriye'nin kıbel-i şer'den mansûb vâsileri ve ammileri Mehmed Çelebi isbata ve sâyir ve yine mütevaffa-yı mezbûrun zevce-i metrûkesi olan Aîşe Hatûn tarafından vekîl olub hîn-i şer' üzere sa'bitü'l-ve kale olan Mustafa ve yine müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı Mustafa Çelebi meclis-i şer'i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb Murad veled-i Azad nâm zimmî mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tam idüb dediler ki mezbûreden vâki' bir tarafı hâna

ve bir tarafı Ali beşe mülküne ve bir tarafı ... mülküne muttasıl ve müntehî olan mülkü mevrûsemiz olan menzili merkûm Murad zimmîye yüz aded kamil guruşa bey-ü bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîm-i mebi' mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledikten sonra semeni merkûm yüz kamil guruşdan her birimiz hisse-i şâyi'asını alıb kabz iyledik ba'del'yevm zikrolunan menzil merkûm Murad zimmînin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didiklerinde mukırr-ı mezbûru vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Murad zimmî vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey-[ü] şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müteâhhid bin el-Hafız Mehmed Efendi ibn-i Muslihiddin(?) Efendi, Hacı Mehmed Çelebi ibn-i Taceddin Efendi, Fahrü'l-müteâhhid bin Abdi Efendi ibn-i Ali, el-Hacc Ahmed bin Musli Çelebi, Mahmud bin Mehmed, Mustafa Çelebi Ser-muhzirân, Nebi ibn-i Nasuh, Maden Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzirûnat.

39/1

Mahrûse-i Amasya sükkânından olub vefât iden merhûm Çavuşzâde Mehmed Efendi'nin kebîre kızı fahrü'l-muhâdderât Amine Hatûn tarafından tasdîke vekîl olub nechi's şer' üzere vekâlet-i sâbite olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Pîr Mehmed Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Hüseyin Bey mahzârında bi'l-vekâle sahîh-i şer'-i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahrûse-i mezbûrede Çakallar nâm mevzîinde vâki' inde'l-ahâli ve'l-ciran ma'lûmetü'l-hudûd olan bağçeyi müvekkilem mezbûre Amine Hatûn târih-i kitâbdan bir sene mukaddem merkûm Hüseyin'e zikrolunan bağı yüz kırk esedi guruşa bey'i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebi' mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledi ba'del'yevm zikrolunan bağı merkûm Hüseyin Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûr Pîr Mehmed Bey'in bi'l-vekâle olan ikrârın el mukırr-ı lehül merkûm Hüseyin Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey-[ü] şirâ'ya hüküm bi'rle mâ hüve'l-vâki' ketb imlâ ve yedi tâlibe vaz' ve ita' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Halil Çelebi ibn-i Balî, Fahrü'l-ceyş İbrahim Çavuş ibn-i Memî, Kıdvetü'l-akrân Muharrem bin ibn-i Sinan Hâlife, Kıdvetü'l-akrân Mehmed ibn-i Musa, Mahmud Çelebi İsmail Ka'lâ'dan el-Celâl ve gayrihûm mine'l-hâzirûnat.

39/2

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabî' Yurankebir nâm kârye sâkinlerinden Hüseyin ibn-i Arslan nâm kimesne meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine kârye-i mezbûre sâkinlerinden Bünyad ibn-i Mehmed mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem mezbûr Bünyad'ın kârye-i mezbûrede bir öküzlük yeri olub kendü âher yere gitdikde müteveffâ babam yerleri tapulayub tapu tezkeresi mücebince birinci sene babamız mutasarrıf olub ve babamız vefât itdikde ben mutasarrıf iken mâ-beynimizde müslîhûn ve müslimûn tavassûd idüb bir kıta arpalık dimekle ma'rûf ve bir kıta taşra(?) yer dimekle ma'rûf olan iki kıta tarlaları mezbûr Bünyad'a virüb es-sulhû seyyidü'l-ahkâm fehvâsınca sulh olub birbirimizin zimmetin edâ ve iskât iyledik didiklerinde ... âherin vech-i meşrûh üzere olan ikrârın vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât ve edâ-ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' ketb olunub yedine vaz' olundu. Tahrîren fî eş-şehr-i Ramazân sene 1045.

Şuhûdü'l-hâl: Ömer Çelebi ibn-i Mustafa Efendi, Ömer Ağa Bazârbaşı, Mehmed Çelebi bin Hüsâm Efendi, Nebî ibn-i Nasuh el-muhzır, Maden ibn-i Mansur el-mihzır ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

39/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eslâm Mahallesi sâkinlerinden Hacı Mehmed nâm kimesne mesclis-i şer'î-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Üstâd Veli ve Üstâd Mehmed Çelebi ve Havâce Ahmed Hüseyin Çelebi ve Oduncu Ahmed ve Boyacı Mehmed Çelebi ve Hüseyin ... Ali ve Hüseyin Habercioğlu(?) ve Mehmed Arabacioğlu(?) ve Mehmed ve Debbağ Hüseyin ve ... Oğlu Mehmed ve Ramazân ve İskender ve zimmî Bilâd ve sâyirleri mahzârlarında takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb mahalle-i mezbûreye bin akçe vâkf iyledim ve balâda mesturü'l-esâmî olan mahallem himmetine teslim iyledim şöyle şart iyleki her yaz avârız divânına nüzûl ve sürsât ve ulak haberci ve beglerbegi ve sancâk begleri ve sâyir tekâlîf-i örfiyye ve tekâlîf-i şakka vâki' oldukça benden bir akçe bir habbe taleb itmek üzere meblağ-ı mezbûr bin

akçeyi merkûmun himmetine teslîm iyledim suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm mahalle cemâati ikrâr ve i'tirâf idüb zikrolunan bin akçe mezbûr Hacı Mehmed yedinde alıb kabz iyledik ba'de'l-yevm mezbûr Hacı Mehmed'e tekâlif-i örfiyye ve tekâlif-i şakka vâki' oldukça bir akçe taleb itmişiz didiklerinden mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min lehü't-taleb yedlerine vaz' ve def' olunur ki tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l sa'âdetü'l-kirâm Es-Seyyid Şeyh Ahmed Efendi, Kıdvetü'l-akrân Musli Bey ..., Ahmed Çelebi Muhibbî, Mehmed Bey el-Cüнди, Kazaz Mustafa bin ... Mehmed Ağa ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

40/1

Mahrûse-i Amasya sükkânından olub bundan akdem vefât eden merhûm Çavuşzâde Mehmed Efendi'nin sulbîye kızı Fahrü'l-muhâdderât Fatma Hatûn tarafından tasdîkü'l atıyyü'l-beyân tescile vekîl olub Hamdullah Sufî ibn-i el-Hacc Hüseyin ve Şaban ibn-i Dursun nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbitü'l-vekâle olan mezbûrenin zevci kıdvetü'l-akrân Mustafa Bey ibn-i Ali Bey meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den mahrûse-i mezbûre sükkânından olub müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Efendi'nin bundan akdem fevt olan diğzer zevcesi Emine Hatûn'un kıbel'i şer'-i şerîfden mansûb ve vâsi ve kayınbabası olan kıdvetü'l-akrân Pîr Mehmed Bey ibn-i Mehmed Efendi mahzârında bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem müvekkilem mezbûre Fatma'ya müteveffâ babasından ve müteveffîye karındaşı Emine Hatûn'dan intikâl eden hisse-i şâyi'asın merkûm Pîr Mehmed Bey zabt ve kabz itmiş idi el-hâletü hâzihi müvekkilem mezbûre Fatma'ya müteveffâ babasından ve hemşiresi Emine'den intikâl idüb adetimizde ma'lûm olan hisse-i şâyi'asına müte'allik merkûm Pîr Mehmed Bey zimmetinde bir akçe ve bir habbesi kalmadı ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr içün müvekkilem mezbûre zevcem Fatma'dan asâleten veya vekâleten da'vâ ve nizâ' sudûr etdirirse lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmasın diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l merkûm Pîr Mehmed Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk itmegin mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olunur ki tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Abdülsadi Beşe ibn-i Mustafa Efendi, İbrahim Çelebi ibn-i Ali Çavuş, Fahrü'l-a'yân Kürt Mehmed Ağa bin Abdullah, Yusuf Ağa bin Yusuf, Ömer bin Hafız, Mustafa Çelebi bin Nebi Muhzırân, Nebi ibn-i Nasuh Muhzır, Maden ibn-i Nasuh Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzirûnat.

40/2

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Mustafa bin Arslan Beşe meclis-i şer'î-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîfî Mustafavî'den mehrûse-i mezbûre mahallâtından ... Mahallesi sâkinlerinden sagîr Hüseyin bin Musa mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb mezbûr sagîr Hüseyin ile ba'de'l-işâ mescidden evimize gider iken sûk-ı sultanîden Seyyid nâm kimesne ile mel'abe ider iken arkamdan kürklü çuham düşüb mezbûr Hüseyine kaldırdım mezbûr dahi kaldırdı lâkin bana teslim itmedi hasebü'ş-şer'î şerîf suâl olunub aliverilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr cevâb virüb merkûm Mustafa'nın çuhasın kaldır dedi kaldırdım yine kendü huzûrunda bırakıb kendim diyü münkir olmanın merkûm Mustafa'dan zikrolunan çuhayı mezbûr Hüseyin'e getirib gittiğine beyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden acz ve kasr olmanın mezbûr Hüseyin'e zikrolunan çuhayı getirüb evlerine gittiğine ve kendü zimmetinde kalub ve yahûd bir âhere virmediğine mâ-beyn tevcîh idüb yemin-i billahi âlfyyü'l-azim itmegin merkûm Mustafa mu'ârazâdan men' olunub mezbûr Hüseyin'in berâtına hüküm birle mâ hüve'l-vâki' ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân İbrahim Çelebi ibn-i Hâlîl Bey, Ali Çelebi Kethüdâyı-şehr, Köse Hüseyin el-Tüccâr, Muytâf Ömer, Maden bin Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

40/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Dere Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Topal Mehmed Bey'in sagîr oğlu Osman'a babasından intikâl eden mâlını zabt ve ahvâlini hıfz ve enfa' olanı 'amele ber vech-i lâzım ve mühîm olmanın sagîr-i mezbûrun babasından intikâl iden mâlını zabt ve ahvâlini hıfz ve enfa' olanı 'amele mezbûr Osman'ın ahuzâdesi işbu bâ'isü'l-kitâb Süleyman Hâlîfe ve sâyir merkûmeye lâyük ve müstehâkdır diyü sikât haber virmeğin sagîr-i mezbûrun babasından intikâl iden mâlını

zabt ve ahvâlini hıfz ve enfa‘ olanı ‘amele merkûm Süleyman Hâlife vâsi nasb ve ta‘yin olunub merkûm Süleyman Hâlife dahi ve sâyir merkûmeye kabul ve hidmet-i lâzimesin edâ-ya müte‘ahhid olmanın mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb olunur. Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Kıdvetü’l-akrân Çelebi Mehmed Bey bin Hüseyin Bey, Kıdvetü’l-akrân Mustafa Bey ibn-i Hüseyin, es-Seyyid Hüseyin Çelebi bin Rıdvan, Kıdvetü’l-akrân Hüseyin bin Hüseyin, Abdullah Çelebi Hoca Mehmed Hâlife, Mustafa Çelebi ibn-i Nebî.

41/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından İçeri Şehir’den Helkıs Mahallesi sâkinlerinden Ahmed Bey ibn-i el-merhûm Mehmed Bey meclis-i şer‘-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’den mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden eşrefü’l-kuzât Seyyid Osman Efendi tarafından tasdîke vekîl olub nechi’s şer‘ üzere vekâlet-i sâbıka olan İbrahim Dede mahzârında ikrâr-ı sahih-i şer‘-i ve i’tirafı sarb-i mer‘î kılub Alis nâm mevzîinde vâki‘ bir tarafı Bıdak bağına ve bir tarafı Hüseyin bağına ve bir tarafı tarîk-i âmm’a ve bir tarafı sahil nehri sagîre muttasıl ve muntehî olan bağı merkûm Osman Efendi’ye yüz yirmi beş guruşa eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmire bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb teslîmi mebî‘ mezbûre ve kabz-ı semeni mezkûre iyledim ba’d-e’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ yehtâr tasarruf olsun diyücek mukırr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm İbrahim Dede vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey‘ ve şirâ‘ya hüküm birle mâ hüve’l-vâki‘ ketb olunub min lehü’t-taleb yedine vaz‘ ve def‘ olunur ki. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Kıdvetü’l-akrân Ebubekir Bey ibn-i Mehmed Çelebi, Kıdvetü’l-akrân İbrahim Bey ibn-i Hüseyin Ağa, Fahrü’l-müderrisin Ali Efendi ibn-i Fahrüddin, Mustafa Çelebi bin Mustafa, Es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Gülabi, Mustafa Çelebi bin Hasan Hâlife, Es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Hacı Mehmed, Osman Beşe bin ve gayrihûm mine’l-hâzirûnat.

41/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Sufiler Mahallesi sâkinlerinden Abdülğani ibn-i Pîrbende(?) nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde Mayure(?) mukata‘сында sâkin olan Musli Beşe ibn-i nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da‘vâ idüb bundan akdem mezbûr Musli Beşe’den kırk bir kâmil guruş ile on beş be-her ... birer kâmil guruşa cem’an elli altı guruşa iştirâ ve kabz itdiğüm orta boylu, açık kaşlı, elâ gözlü şabb-ı emred Gürciyyü’l-asl Ramazân ibn-i Abdullah nâm Gulâm mahmiyye-i Haleb’de Ali Beşe nâm Râcile yüz otuz guruşa bey‘ itmiştim gulâm mezbûre mahmiye Korkis veled-i nâm-u nâm neferâtı müstehâk çıkub mahmiyye-i Haleb kâdısı olan ‘izzetlü Mehmed Efendi hazretleri huzûrunda isbat itdüm nakl-i şer‘le gelüb semeni olan yüz otuz guruşu merkûm Musli Beşe’den taleb iderim şer‘le suâl olunub alıvirilmesi matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl merkûm Musli Beşe ayni ile zikrolunan gulâmı mezbûr Abdülğani’ye ben bey‘ iyledüm diyü ta‘yian ikrâr ve i’tirâf itmegün gulâm mezkûrun semeni olan elli altı guruşu merkûm Musli Beşe’ye mezbûr Abdülğani’ye edâ-yı teslîm iyledim diyü hükm olunub mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb [olunur.] Tahîren fî evâhir-i şehr-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Mehmed Beşe el-Râcil, Solak Ahmed el-Haffâf, Erdoğdu bin İbrahim, Yusuf bin Abdullah, Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr ve gayrihûm.

41/3

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden olun bundan akdem fevt olan İbrahim nâm kimesnenin sulbîye kızı Emine tarafından da‘vâyı âtiyyü’z-zikre vekîl olub İbrahim Çelebi ibn-i Hüseyin ve Köse Bekir ibn-i Oruç şehâdetleri ile sâbitü’l-vekâle olan Mustafa Çelebi ibn-i Hüsâm nâm kimesne meslis-i şer‘-i hâtir-i lâzîmü’t-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûr İbrahim Bey’in sulbî oğlu Mehmed mahzârında bi’l-vekâle takrîr-i kelâm üzerine da‘vâ idüb merkûm Mehmed müvekkilem mezbûre Emine’ye babası müteveffâ-yı mezbûr İbrahim’den intikâl idüb İlyas nâm kâryede vâki‘ Üyük bağı dimek ile ma‘rûf olan bağı mezbûr Mehmed müstakil zabt idüb müvekkilem mezbûre Emine’ye hisse-i şâyi’asın virmede ta‘allül ider şer‘le suâl olunub alıvirmesün taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm Mehmed cevâb virüb zikrolunan bağı mütaveffâ babam sened itdiğünden Müslümanlar huzûrunda bana hibe ve temlik idüb lâkin sagîr olmağla yine kendüsü vekâleti zabt idüb badehû bâliğa yetişdiği gibi babam hâlî hayatında iken bir çok seneden

mütecâvizdir ben asâleten hibe kabul ve kabz idüb el-ân zabt ve mutasarrufumdadır didikde merkûm Mustafa Çelebi ibn-i Abdülbaki ve İlyas bin Şaban nâm kimesneler meclis-i şer‘ li-ecli’ş-şehâdete hâzırân olub müteveffâ İbrahim hâlî hayatında merkûm Mehmed’e sened itdiğünden bizim huzûrumuzda zikrolunan bağı hibe ve temlik idüb ve yine merkûm Mehmed sagîr olmağla babası vekâleti zabt idüb badehû merkûm Mehmed bâliğ olduktan sonra birkaç seneden temlik ve hibeyi kabul ve kabz idüb tasarrufumuzdadır diyü edâ-yı müsmire-i Şer‘iyye iylediklerinden sonra merkûm Mehmed haiz senedden bâliğ değıdiğüne yemin tevcîh idüb yemini billâhi alüyyü’l-azîm etmek m â vaka‘a kaydı şüdd. Hurrîre fî 23 şehr-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Kıdvetü’l-akrân Pîr Mehmed Bey ibn-i Hacı Efendi, İbrahim Çelebi ibn-i Halil Çelebi, Şaban bin Ahmed, Hüseyin bin Ahmed, Nebi Nasuh el-Muhzır

42/1

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm Abdülkadîr Efendi ibn-i Hacı Bayram nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’den mâhruse-i mezbûre sâkinlerinden işbu bâ‘isü’l-kitâb İçeri Şehir kapucusu olan Mehmed bin Abdullah nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer‘ ve i’tirâf-ı sarb-i mer‘î kılub İçeri Şehir’de vâki‘ Helkıs Mahallesi’nde bir tarafı Abdülkadîr Çelebi mülküne bir tarafı Ömer Balizâde mülküne bir tarafı Hisar duvarına bir tarafı tarîk-i âmm’a muttasıl ve müntehâ olan menzil arsasın iki yüz yetmiş kâmil guruşa merkûm kapucu Mehmed’e bey‘-i bat-ı sahîh ile bey’ idüb teslîmi mebî‘ mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba‘de’l-yevm zikrolunan menzîl arsası merkûm kapucu Mehmed’in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûr ki minvâl-i meşrûh üzere ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm kapucu Mehmed vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sahîh-i bey‘-i şirâ‘ya hüküm birle mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-tâleb ketb ve imlâ. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-mestûr bin Mehmed Efendi ibn-i ... Ali, Fahrü’l-a‘yân el-Hacc Mustafa bin Hacı Mansur, Kıdvetü’l-akrân Yusuf Ağa ibn-i Abdullah el-Cündî, Mehmed Çelebi bin Mustafa, Kıdvetü’l-akrân İbrahim Bey ibn-i Hüseyin Ağa, Mustafa Çelebi bin Nebi el-Muhzırân, Maden bin Mansur ve gayrihûm mine’l-hâzırûnat.

42/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Sevadiye Mahallesi zimmîlerinden Molek veled-i Esbendibar(?) nâm zimmî meclis-i şer‘-i hâtir-i lâzîmü’t-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Hüseyin ibn-i Âlî mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-imerâm idüb mahalle-i mezbûrda vâki‘ bir tarafı Hüseyin Beşe mülküne ve bir tarafı Evanis zimmî mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmm’a muttasıl ve müntehîm olan menzilin ve yine mahrûse-i mezbûre mahallâtından Mehmed Paşa mahallesinde vâki‘ bir tarafı Mustafa mülküne ve bir tarafı Murad zimmî mülküne ve bir tarafı Mehmed Çelebi mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm’a muttasıl ve müntehî olan mezbûr Hüseyin’in menzili benim menzili mübâdele ve mübayaa idüb zikrolunan menzilde gulâm merkûm Hüseyin’e yirmi üç esedi guruş ve bir senevât virdüm mezbûr Hüseyin’den suâl olunub cevâbı tahrîr olunmasın talebi derim didikde gıbbe’s-suâl Hüseyin ikrâr ve i’tirâf idüb merkûm zimmetinin Sevadiye’de olan menzil ile benim menzili mübâdele idüb ve yirmi üç esedi guruşve bir senevâtın dahi alub kabul ve kabz iyledüm ba‘de’l-yevm zikrolunan menzil merkûm zimmînin mâlını mübâdele ve mülkü mübayaasıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm zimmî Molek vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve’l-vâki‘ ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Üstâd İbrahim bin Halil el-Hütebâ, Üstâd Mehmed bin el-Hütebâ, Üstâd Mehmed bin Ahmed, Hasan bin Hüseyin, Üstâd İsa bin el-Hütebâ

42/3

Mahrûse-i Amasya’dan hâliyâ mütesellim olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ali Ağa tarafından fahrü’l-akrân Abdi Bey meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’den mahrûse-i mezbûre mahallâtından Şamiler Mahallesi sükkânından Üstâd İbrahim ve Şeyh Mehmed ve Muhyiddin bin Hâlife ve Hacı Mahmud ve sâyirleri mahzârlarında takrîr-i kelâm ve üzerlerine da‘vâ idüb mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Zahide nâm Hatûn ateşe düşüb ihrak bi-n-nar olmuş şer‘le suâl olunub sebep olann bulunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl mezbûr mahalle ahâlisi cevâb virüb mezbûre hatûn himâye-i mübtela idi kendü evi içinde ocağı kenarına varub ... zaafıyla ... ateş mel’anı olub ayağı dizine değin yanub dört güne mütecâviz sağ olub eğer bu zahmedden

fevt olur isem dem ve dinim için kimesne rencîde olunmasın diyü Müslümanları eşhâd idmüşdür diyü cevâb virdiklerinden kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğu merkûm Abdi Bey münkir olub ahâli mahalleden sıdk-ı makâline beyyine taleb olunduk da âher mahalleden fahrü'l-müderresin Mevlâna Mehmed Çelebi bin el-hacc Mustafa fahrü'l-muhâdderât Abde Hatûn ve Fahrü'l-mestûrat Emine bint-i el-hacc Hüseyin nâm kimesneler meclis-i şer'le li-ecli's-şehâde hâzırân olub bizim huzûrumuzda mezbûre müteveffâ Zahide Hatûn ile ikrâr ve i'tirâf idüb ... zaafıyla kendü ocağım kenarına varub ... ateş mel'ân oldu ayağım dizime değin ihrak oldu eğer bu zahmadden fevt olur isem dem-i dîn-im kimesneden taleb olunmasın didi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyye iylediklerinden şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub merkûm Abdi Bey'e mu'ârazâdan men' birle mâ vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu.Tahrîren fî evâhir-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Es-Seyyid Hüseyin bin Mustafa, Fahrü'l-râcilin Hüseyin Beşe bin Mehmed, İbrahim Ağa bin Ramazân, Osman bin Ali, Nebi bin Nasuh ve gayrihûm mine'l-hâzirûnat.

43/1

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Bernos(?) nâm kârıye sâkinlerinden Hüseyin Dede nâm kimesne meclis-i şer'-i hâtir-i lâzımü't-tevkîrde kârıye-i mezbûre sâkinlerinden Ahmed bin Abdullah mahzârında takrîri-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem kârıye-i mezbûre toprağında vâki' tahmînen yedi keyl ... istiab ider bir kıt'a tarlayı merkûm Ahmed bana ferağ idüb kârıye-i mezbûre sipâhisi ferağında birine tezkere virüb taht-ı tasarrufunda iken merkûm Ahmed zikrolunan tarlalar tasarrufa mâni' olur şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Ahmed zikrolunan tarlayı mezbûr Hüseyin'e ferâğ oldum idi diyü tayiân ikrâr ve i'tirâf itmegin mu'ârazâdan men' olunub zikrolunan tarla mezbûr Hüseyin'in yedinde ibka' olunub mâ hüve'l-vâki' ketb olundu.Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-hacc Mahmud bin, Fahrü'l-tevvâb Mehmed Çelebi ibn-i Hüsâm Efendi, Yusuf bin Abdullah el-Muhzır, Nebi bin Nasuh Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

43/2

Ba'zı Geldiklan Kazâsı'na tabi' Varay nâm kârîye sâkinlerinden Hatûn Beşe bint-i Köle Halil nâm Hatûn tarafından da'vâ-yı atıyyü'l-beyâna vekîl olub Ali bin Ahmed ve Şahin Şaban nâm kimesneler şehâdetleriyle mezbûrenin zevci olub sâbitü'l-vekâle olan Mansur bin Murad nâm kimesne meclis-i şer'-i hâtir-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya'da sâkin olan Helvacı Hacı Mehmed bin Nebi nâm kimesne mahzârında bi'l-vekâle takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb merkûm Hacı Mehmed müvekkilem mezbûre Hatûn Beşe'nin müteveffâ babasından intikâl iden Ferhad kayası nâm mevzi'de vâki' bir tarafı tarîk-i âmm'a ve bir tarafı nehr-i kebîre ve bir tarafı mezbûr Hacı Mehmed bağına ve bir tarafı Ali Bey bağına muttasıl ve müntehî olan bir kıt'a bağını bi-gayr-i vech-i şer' zabt ve tasarruf ider şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Hacı Mehmed cevâb virüb zikrolunan bağı târih-i kitâbdan on sekiz sene mukaddem izn-i kaz ile mezbûre Hatûn Beşe'nin kıbel-i şer'i şerîfe mansûb vâsisi olan diğêr Halil mezbûre deyn için bey'î men-yezîd idüb kırk beş gün mikdâr-ı sûk-ı sultânîden nida' idüb rabden-nâs oldukdan sonra kırk guruşa bana bey'-i bât-ı sahîh ile bey' iyledi mülk-i müşterâmdır diyü cevâb virücek ve bir vekîl merkûm zarûren beni münkir olub merkûm Hacı Mehmed'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Üstâd Mehmed bin Abdullah ve Ramazân bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'-i liecli'ş-şehade hâzırân olub mezbûre Hatûn Beşe'nin müteveffâ babası Halil'in hizmetkârına kırk beş guruş deyn zuhûr idüb sabît oldukdan sonra menkûlatdan birisi bulunmayub zarûren deyn için bağı mezkûrun bey' olunması lâzım geldikde mezbûrenin vâsisi olan diğêr Halil bizim huzûrumuzda kırk guruşa mezbûr Hacı Mehmed'e bey'-i bât-ı sahîh ile bey' iyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyeye iyledikden sonra şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub vekîli mezbûr maksûd mu'ârazâdan men' olub mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Müezzîn Mustafa Çelebi ibn-i Hatib Hüseyin Efendi, İbrahim Çelebi bin Hâlîl Çelebi, Mustafa Çelebi bin Nebi Sermuhzırân, Nebi bin Mansur el-Muhzır, Mehmed Çelebi bin Kasabzâde ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

43/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Çeribâşı Mahallesi zimmîlerinden İsa veled-i nâm zimmî meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî’den işbu ba‘isü’l-kitâb Asudader nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer‘ ve i’tirâf-ı sarih-i mer‘î kılub mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi‘ Tarağbud nâm kâryede vâki‘ bir tarafı sahil nehr-i kebîre ve bir tarafı Bali bağına ve bir tarafı Ulvi bağına ve bir tarafı yine mezkûr Bali bağına muttasıl ve müntehî olan bağı eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyle ve yine mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir tarafı Mehmed Beşe mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm’a ve bir tarafı Sefa Beşe Hatûn mülküne ve bir tarafı Mehmed mülküne muttasıl ve müntehî olan menzili cümle tevâbi‘-i ve levâhıkı ile mukaddem adedi beynimizde olan deynimden gayr-i altmış esedi gurusun dahi zikrolunan bağı ve menzilimi merkûm Asudader zimmîye bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb teslîmi mebî‘ mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba‘del’-yevm zikrolunan bağı ve menzil merkûm Asudader zimmînin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşave yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Asudader zimmî vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey‘-i şirâ‘ya hüküm birle mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Ramazânü’l-mübârek li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Hacı Mehmed bin Hacı Şaban, Hacı Minar Mehmed Dede, Yusuf bin Abdullah el-Muhzır, Hüseyin el-Muhzır ve gayrihûm mine’l-hâzerât.

44/1

Ba‘zı Geldiklan Kazâsı’na tabi‘ Karacaşehir nâm kârye sâkinlerinden kıdvetü’l-akrân Hacı Mehmed Bey ibn-i nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî’de işbu ba‘isü’l-kitâb fahrü’l-emâsil ve’l-akrân Mehmed Ağa ibn-i Abdülmennân mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer‘ ve i’tirâf-ı sarihi-i mer‘î kılub Amasya’da vâki‘ merhûm Sultan Beyazıt Han Tâbe Serâhu camî-i şerîfden değirmenine muttasıl olub bundan akdem fevt olan Kara Mehmed Ağa’nın eytam-ı sigarından alacağım olub ol mukabelede virdikleri iki bab değirmeni camî-i mezbûre çehresine iki yüz akçe icâresiyle yüz seksen kâmil guruşa bey‘-i bât-ı sahîh ile bey‘ idüb teslîmi mebî‘ mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba‘de’l-yevm zikrolunan değirmenler mezbûr Mehmed Ağa’nın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Mehmed Ağa vicâhen

kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegın sıhât-i bey‘-i şirâ‘ya hüküm birle mâ hüve‘l-vâki‘ gıbbe‘t-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şevvâlü‘l-mükerrem li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: Emirü‘l-ümerâil-kirâm Ahmed Paşa el-Mütekaid, Kıdvetü‘l-kuzât Abdülkerîm Efendi bin Mehmed Çelebi, Fahrü‘l-müderrisin İbrahim Efendi ..., Kıdvetü‘l-akrân Mehmed Bey ibn-i Seydi Ali Bey, Fahrü‘l-akrân Ahmed Bey ibn-i Hacı Yusuf, Fahrü‘l-küttâb Hüseyin Çelebi ibn-i Ahmed Efendi, Fahrü‘l-akrân Hâlis Çelebi ibn-i Mehmed Çelebi, Fahrü‘l-akrân Köse Ali Bey ... Mehmed Ağa, Fahrü‘l-ümerâ Hüseyin Beşe ibn-i ve gayrihûm mine‘l-hâzerât.

44/2

Budur ki kasaba-i Osmancık mahallâtından sâkinelerinden Sâdiriye(?) nâm Hatûn tarafından husûs-ı atıyyü‘l-beyâna vekîl olub Es-Seyyid Abdülbaki Çelebi ve Fazullah nâm kimesneler şehâdetleri ile mezbûrun oğlu olub sâbitü‘l-vekâle olan Şeyh Mehmed Sami nâm emr-i meclis-i şer‘-i hâtir-i lazimü‘t-tevkîrde mahrûse-i Amasya‘da vâki‘ merhûm Sultan Bayezıd Han Tâbe Serâhu camî-i şerîf evkâf-ı menzil olan ümerâi‘l-kirâm Ahmed Paşa hazretleri tarafından tasdîk-i nehc-i şer‘ üzere vekâlet-i sâbıka olan Mustafa Çelebi ibn-i Muslihiddin mahzârında bi‘l-vekâle ikrâr ve i‘tirâf idüb bundan akdem mezbûr fevt müvekkilem vâlidem mezbûr Sâdiriye(?) karındaş olub hasbe‘l-..... şer‘ muhallefâtı müvekkilem vâlidem Sâdiriye‘ye(?) mensûb olub muhallefâtın mûmâ-ileyh Ahmed Paşa hazretleri kabz itmiş idi el-hâletü hâzihi müvekkilem merkûm vâlidem Sâdiriye‘ye(?) intikâl idüb mûmâ-ileyh Ahmed Paşa hazretlerinin kabz iyledüğü muhallefâtı vekâlet-i muhkemem hasebiyle bi‘t-tamâm alub kabz iyledüm zikrolunan muhallefâtı müte‘allik mûmâ-ileyh Paşa hazretleri zimmetinden bir akçe ve bir habbesi kalmadı diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârın vekîli merkûm Mustafa Çelebi vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk itmegın mâ va‘ka ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Şevvâlü‘l-mükerrem li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: Sarı Osman ibn-i Mustafa, Fahrü‘l-müstâhfizîn Ebubekir Ağa Dizdâr Kala-i Sikal(?), Abdüsalih Beşe ibn-i Bayram Ağa, Mustafa Sermuhzırân, Nebi bin Nasuh ve gayrihûm mine‘l-hâzerât.

44/3

Mahrûse-i Tokat sükkânından kıdvetü'l-akrân Ahmed Bey meclis-i şer'î-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb fahrü'l-akrân el-Hacc Mehmed Bey ibn-i mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem Amasya'da vâki' zimmî perâkende keferesinin bin kırk dört senesinde vâki' bin kırk bir senesine mahsûb olmak üzere 'uhdelerine edâsı lâzım gelen cizyelerin cem' ve tahsiline emr-i şerîf ile me'mûr olmuş idi zikrolunan cizyeleri mûmâ-ileyh el-Hacc Mehmed Bey beş yüz doksan esedi guruşa fûruhd olmuş idim el-hâletü hâzihi zikrolunan beş yüz doksan esedi guruş mûmâ-ileyh Mehmed Bey yedinde olub kabz iyledüm didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Hacı Mehmed Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ va'ka bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i Şevvâlü'l-mûkerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey ibn-i Seydi Ali Bey, Kıdvetü'l-akrân ... Ahmed Bey ibn-i Hacı Yusuf, el-Hacc Mehmed Çelebi ibn-i Sarraç, el-Hacc Ahmed bin Baykuş, Mustafa Çelebi bin Nebi Sermuhzırân, Nebi bin Mansur mine'l-hâzerât.

45/1

Zünnun Kazâsı'na tabi' Bekiş nâm kârye sâkinlerinden Ahmet Bey meclis-i şer'î-i hâtir-i lazimü't-tevkîrde hâzır olub mahrûse-i Amasya sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Mahmud Ağa mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb bundan akdem mezbûr Mahmud Ağa'ya bir feres bey' iyledüm idi zimmetinde altı yüz akçe bâki kaldı nehc-i şer'î-i şerîf bî-hasebü's-şer' şerîf suâl olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Mahmud Ağa zikrolunan altı yüz akçeyi Kürd nâm kimesneye vir diyü havale itdü dahi mezbûr Kürd'e teslîm itdüm didikde kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğun merkûm Mahmud Bey münkir olub mezbûr Mahmud Ağa dahi sıdk-ı makâline beyine taleb olundu kara udûl-i ricâlden esir Hüseyin Çelebi ve Mustafa Bey nâm kimesneler meclis-i şer'î-i liecli's-şehadeh hâzırân olub bizim huzûrumuzda mezbûr Mahmud Ağa altı yüz akçeye feres kusûrunu(?) mesfur Kürd nâm kimesneye teslîm eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'ıyye iylediklerinden şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olmagın merkûm Ahmed Ağa muzarazadan men' olunub mâ hüve'l-vâki' ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâlü'l-mûkerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-muhakkikîn Ebubekir Bey Dizdâr Ka'la Sikâl, Mustafa Çelebi ibn-i Muslihiddin, Mustafa ibn-i Nebi Sermuhzırân, Hüseyin el-Hafız ve gayrihûm.

45/2

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Aişe Hatûn bint-i Hamza tarafından vekîl olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbika olan mezbûrenin zevci kıdvetü'l-akrân Veli Bey nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb Hafız Ali ibn-i Çeri nâm kimesne mahzârında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müvekkilem mezbûre Aişe Hatûn'un mülk-i müşterâsı olub Pervâne Bey Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Ali Bey mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a ve bir tarafı diğêr Ali Bey mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve muntehî olan menzili müvekkilem zevcem Aişe Hatûn otuz beş esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi mebî' mezbûru kabz-ı semeni mezkûr iyledi ba'de'l-yevm zikrolunan menzil merkûm Hafız Ali'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrîf olsun diyücek mkırrı mezbûr minvâl-i meşrûh üzere bi'l-vekâle olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Hafız Ali vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Şevvâlû'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrû'l-sa'âdetü'l-şeyh Seyyid Ahmed Efendi, Kıdvetü'l-akrân Ekmekçi Ali Bey el-Cüнди, Fahrû'l-müteaddîn Mehmed Efendi ibn-i Muslihiddin Efendi, Abdi Efendi ibn-i Mustafa, Hacı Mehmed bin Taceddin Efendi, Mehmed Çelebi bin Mustafa, Üstâd Şaban ibn-i Mustafa, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi Sermuhzırân, Nebi bin Nasuh el-Muhzır.

45/3

Balıköz nâm kârîye sâkinlerinden Ahmed bin Hızır nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den yine kârîye-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Rıdvan Bey bin Abdullah nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb bundan akdem merkûm Rıdvan Bey kârîye-i mezbûrede vâki' olan menzirim içinden bir at çıkub ahz itdü zevcem olan Gülbeşe dört beş gün önden alıkoydu içinden bir atım çıkub ahz itdü ve benim sol kolumu nacak ile mecruh iyledi husûs-ı mezbûr merkûm Rıdvan Bey'den suâl olundu ihkak-ı hak olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl

merkûm Rıdvan Bey zikrolunan atı mezbûr Ahmed'in menzilinden aldım ve sol kolunu nacak ile mecruh iyledim zevcem Gülbeşe'yi dört beş gün mikdârı evimde alıkoydum diyü bi't-tav' ve'l-rızâ bilâ-ikrâh ve'l-cezâ ikrâr ve i'tirâf itdikden sonra mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunub kethüdâyeri olan kıdvetü'l-akrân Havace Mehmed Ağa tarafından mübâşir ta'yin olunan Abdülbaki Bey yedine vaz' ve def' olundu. Tahrîren fi [evâ]il-i şehri Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân İbrahim Bey, Kıdvetü'l-akrân Hüseyin Bey ibn-i Hüseyin Dede, Fahrü'l-râcil Hüseyin Beşe ibn-i Abdullah, Mustafa Çelebi bin Nebi Sermuhzırân, Maden bin Mansur el-Muhzır, Hüseyin Bey bin Hacı Ahmed ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

45/4

Oldur ki hâliyâ Amasya mahkemesinde nâhiyelerinde niyâbet eden Mevlâna Mehmed Efendi mahkeme-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm idüb Veray Kazâsı'nda Efkeri nâm kâryede mütemekkîn olan Fatıma nâm Hatûn bizim bağımızda hidmetimizde olur demişdi kendü başlu başına olduğunu binâen bağımızdan âher yere koyub kendüsü sicil-i mahfûza kady olundu ki ba'de'l-yevm mezbûrun taleb [ve] da'vâ ider kimesne var ise bizden taleb da'vâ oluna diyü kayd olundu. Tahrîren fi evâhir-i şehri Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Musa, Hüseyin Beşe el-Râcil, Mehmed bin Ali, Aziz Beşe ve Kâl'a neferâtı.

46/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Acem Ali Mahallesi sâkinelerinden Aişe Hatûn bint-i Halil tarafından tasdîke ve tenkîbe vekîl olub Hüseyin Beşe ibn-i Abdullah ve Mustafa bin Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâlet-i sâbite olan Mustafa Çelebi ibn-i Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hâtir-i lâzümü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Mustafa bin Osman ve mezbûrenin vâlidesi Emine Hatûn mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-imerâm idüb bundan akdem müvekkilem mezbûre Aişe'yi mesfûre Emine Murtaza'ya nâmzed itmişdi el-hâletü hâzihi müvekkilem mezbûr Murtaza'ya varmam işbu hâzirûn-ı bi'l-meclis olan Ömer nâm kimesneye varam diyü beni bu husûsa vekîl iyledi

mezbûr Murtaza'dan suâl olunub cevâbı tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Murtaza cevâb virüb fi'l-vâki' mezbûre Aişe'ye nâmzed oldum menkûham değildir diyü ta'yiân ikrâr-ı hıfzü'l-mekâl ketb ve tahrîr olunub min lehü't-taleb yedine vaz' olundu. Tahrîren fi'l-yevmü's-sânî ve'l-ışrin şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi bin Ramazân, Osman bin Hacı, Azr Beşe ibn-i Abdullah, Mehmed bin Receb, Ahmed bin Satılmış, Nebi bin Nasuh el-Muhzır, Yusuf bin Abdullah el-Muhzır, Maden bin Mansur el-Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

46/2

Oldur ki mâh-ı Şevvâlin on beşinci günü ki yevmü'l-selâsedir bundan akdem ulağla Silahdâr Ağa ol-makûllerinden olub sa'âdetlü Ali Paşa hazretleri giderken yolda kalub İlaslan nâm kâryede alıkoyub gitdiğünde yevmî mezbûreden zikrolunan bargirleri teslim iylediği kayd olundu.

46/3

Oldur ki mezbûr bargirleri hâliyâ şehir kethüdâsı Ali Çelebi'ye şerh gününe harc lâzimesi için altmış akçe ta'yin olundu.

46/4

Mahrûse-i Amasya'da hâliyâ mütesellim olan kıdvetü'l-akrân Ali Ağa meclis-i şer'î şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Dedeköy ve Çukurvıran ve Akvıran nâm kârye ahâlisi meclis-i şer'e ihzâr ve mahzârlarında bâst-ı merâm ve üzerlerine da'vâ idüb kârye-i Akvıran sâkinlerinden işbu hâzirûn-ı bi'l-meclis olan Mustafa nâm kimesnenin oğlu Hamza zikrolunan kârye beyninde kayb olub hayatı ve memât-ı ma'lûm olmagın kârye-i mezbûre ahâlisinden suâl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl kârye-i mezbûre ahâlisi cevâb virüb merkûm Mustafa'nın oğlu Hamza, Ömer nâm kimesnenin hizmedkârı olub cârîyeme yapışdı diyü darb-ı ledd idüb ol ecilden firâr idüb mahmiyye-i İstanbul'da sâkin olub üç defa babası Mustafa'ya mektûb gelmişdir merkûm Mustafa'dan vâki' el-hâsılı teftiş olunsun didiklerinde husûs-ı mezbûr merkûm Mustafa'dan teftiş olundukda merkûm

Mustafa cevâb virüb fi'l-hakika oğlum Hamza mesfûr Ömer Çelebi'nin hizmetkârı idi câriyeme yapışdın diyü darb-ı ledd idüb ol ecilden firâr idüb hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da sâkindir sağ ve salımdır oğlum Hamza'nın sıhhâtte olduğu ma'lûmdur husûs-ı mezbûr müte'allik zikrolunan kârıye ahâlisi ve sâyir kimesneler ile da'vâm ve nizâ'ım yoktur didikde mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîreb fi evâsıt-ı Şevvâl li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-şahü'l-kirâm Şeyh Mustafa Çelebi ibn-i Derviş Çelebi, Kıdvetü'l-akrân Mustafa Bey ibn-i Abdullah, Fahrü'l-akrân Hüseyin Bey, Kıdvetü'l-akrân Yusuf Bey bin Abdullah, Es-Seyyid İbrahim bin Hüdaverdi, Niyazoğlu Ali Çelebi bin Kethüdâ-yı şehir ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

46/5

Mahrûse-i Amasya sükkânından İbrahim Çelebi ibn-i Çavuş ve Hacı Mustafa bin Hacı Mansur ve Musli Çelebi ibn-i Veli ve Ebubekir ibn-i Abdullah ve Sinan Çelebi bin Hacı Mehmed ve sâyirleri meclis-i şer'-i hâtir-i lâzımü't-tevkîrde işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Arslan Bey mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem eyâleti Sivas'a ta'yin olunan kanlı ve kara sığır çifti fermân olunduğu üzere Amasya'ya ta'yin olunan sekiz çift kara ve dört kanlı ki bahâsı olan on ikişer guruşu mezbûr Ağa yedinde alub kabz idüb zikrolunan sekiz çift kara sığırı ve dört kanlı iştirâ idüb hîn-i mutalibeden teslîm idelim didiklerinde mıkırr-ı mezbûrun İbrahim Çelebi'nin ve Hacı Mustafa'nın ve Musli Çelebi'nin Ebubekir'in ve Sinan Çelebi'nin ve sâyirlerin ikrârların el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Arslan Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi evâsıt-ı şehir-i Şevvâlü'l-mükerrerem li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey bin Seydi Ali Bey, Fahrü'l-akrân Hüseyin Bey ibn-i Rıdvan Bey, Kıdvetü'l-akrân Osman Ağa Erbâb-ı Timâr, Ali Bali Kethüdâ-yı Şehir, İbrahim Ağa ibn-i Mahkeme, Mustafa Çelebi bin Nebi Sermuhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

47/1

Mahrûse-i Amasya'da mütesellim olan kıdvetü'l-akrân Ali Ağa tarafından Ahmed bin Ali nâm kimesneler meclis-i şer'î-i hâtir-i lâzımü't-tevkîrde hâzır olub takrîr-i kelâm idüb mahrûse-i mezbûre mahallâtından Eslâm Mahallesi sâkinlerinden İskender bin Veli nâm kimesnenin boğazinâ bel sapı batub mecrûh olmuş kibel-i şer'î-i şerîfde üzerine varılıb keşf olunmasın taleb iderim didikde sav-ı şer'de Fahrü'l-müderrisin Mevlâna Mustafa Efendi ta'yin olunub bî-garâz Müslümanlarıyla üzerlerine varub mecrûh mezbûre suâl idüb cevâb virüb mahrûse-i mezbûrede vâki' Çakallar nâm mevzi'de Hoca Ahmed'in bağımlı bellerdüm akşam olunca günlüğüm alub divar üzerinde belimi bırakub ben dahi seyrettiğim gibi belin sapı boğazıma battı eğer bu cerâhetden fevt olur isem kimesneden dem ve dîn-im kimesneden taleb olunmasın didikde mukırr-ı mezbûr İskender'in minvâl-i meşrûh üzere olan akrabası Mevlâna mezbûr Mustafa Efendi mahallinde takrîr idüb kalub şer'î şerîfde haber virmeğin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-..... Ebubekir Hâlife el-İmam, Üstâd Şaban ibn-i Mustafa, Mehmed Hâlife ibn-i el-İmam, Abdurrahman Hâlife, el-Hacc Mehmed Kara Beşe, Mehmed bin el-Cündî, Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Hoca Süleyman bin İbrahim, İbrahim Ağa bin Musa bin Mahkeme, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi Ser-muhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

47/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Üçler Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibn-i Hacı Pîr nâm kimesne meclis-i şer'î-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb uzun boylu açık kaşlı elâ gözlü saru saçlı sol bâzusu dirseğinde iki yerde kılıç yarası alâmetli Rusiyyü'l-asl Yusuf nâm abd-i memlûkı mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer'î-i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub merkûm Yusuf hasbete'n-lillâhi'l-azîm ve taleben lil-merzâtil- rabbi'r-rahim cemi' mâlımdan azâd iyledim ba'de'l-yevm sâir ahrâr-ı Müslümîn gibi olub didikde mukırr-ı mezbûr Mustafa Çelebi'nin vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Yusuf'a vicâhen kabul şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin sıhhât-i 'ıtka hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ-yı muhakkîkin Hüsâm Efendi, Abdurrahman el-Hatib Efendi, el-Hacc Mehmed ibn-i, el-Hacc Mehmed ibn-i Daş el-İmam, Mehmed Beşe er-Râcil, Ali Beşe er-Râcil, Mustafa Çelebi ibn-i Ser-muhzırân, Nebi bin Mansur, Maden bin Nasuh ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

47/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Devehâne Mahalle ahâlisi cem'-i gaffir ve cem'-i kesir meclis-i şer' huzûra gelüb mahrûse-i mezbûre zimmîlerinden Begos nâm zimmî ve mezbûrenin sâdriyye oğlu Mekdayiç(?) nâm zimmî meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bâst-ımerâm idüb bundan akdem mezbûre zimmî kendü menzili içinde akşam ve sabah eşkiyâ ile şârib-i hamr idüb dâimâ mahallemizden fesâd üzere olduklarından men' olunub mahalle-i mezbûreden kalkmaları için şer'-i şerîfde Müslüman olmak üzere şart virilüb sicil ve hüccet ... hâliyâ şârib-i hamr ve fesada ... iylediler şer'le suâl olunub men' olunub mahallemizden kalkmak için şartlanmaların murad ider didiklerinde mezbûr Begos zimmîye ve oğlu Mekdayiç târih-i kitâbdan akşama değin âher mahalleye gitmek üzere şart olundukları ketb ve tahrîr olunub min-taleb yed-i tâlibe vaz'. Tahrîren fi'l-yevmî... Şevvâlü'l-mükerrerem li sene erba'a ve erba'în elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Osman Çelebi ibn-i Hüseyin Bey, Kıdvetü'l-akrân Abdurrahman Bey el-Cümdi, Ömer Bey ibn-i Hızır Bey, Yusuf ibn-i Ömer Nebi Muhzır, İbrahim Çelebi bin Hâlîl Bey.

48/1

Mahrûse-i Amasya sükkânından fahrü'l-müderresin Mehmed Çelebi ibn-i Mustafa Efendi fahrü'l-küttâb Hüseyin Çelebi ibn-i Ahmed Efendi ve Ebulkasım ve Abdi Bey bin Ahmed ve Hamza Beşe er-Râcil nâm kimesneler meclis-i şer'-i hâtir-i lazimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûrede vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh es-Sultan Bayezid Han -aleyh-i rahmeti ve'l-gûfran- binâ iylediği camî-i şerîf evkâfına mütevellî olan emirü'l ümerâi'l-kirâm kebirü'l küberâi'l-fiham Ahmed Paşa -yesserallahû teâla mâ yedid ve mâ yeşahazretleri mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb didiler ki mezbûr Mehmed Çelebi bundan akdem evkâf-ı mezbûreye bin kırk iki senesinde mütevellî olan Fahrü'l-ceyş Derviş Çavuş evkâf-ı mezbûre mukata'asından Boğa nâm kâryenin mahsûlatın bin kırk üç senesinde vâki' mürtezikanın vazîfeye müzâyakası ve imâretin zâhireye ihtiyacı vardır

diyü mukata‘a-yı mezbûreyi bana on sekiz bin nâkid-i râyic-i fi’l-vakt akçeye fûruht idüb ber vech-i peşin on sekiz bin akçe alub mürtezika vazîfe ve ümerâ-yı amirenin mesarifine sarfetdü diyüb mezbûr Hüseyin Çelebi bana dahi minvâl-i muharrer üzere ... mukata‘asın on bin akçeye fûruht idüb bahâsîçün her kilesi ellişer akçeden iki yüz kile buğdayı ümerâ amireye teslîm iyledim diyüb ve mezbûr Ebulkasım bana dahi şab-hâne mukata‘asın dört bin beş yüz akçeye fûruht idüb meblağı mezbûru mürtezikaya vazîfe virildi diyüb merkûm Abdi Bey bana dahi musaddık mukata‘asın on bir bin akçeye fûruht idüb akçesine mürtezikaya vazîfe virdi diyü ve merkûm Hamza Beşe bana dahi Samsun mukata‘asın on bir bin akçeye fûruht idüb meblağı mezbûru camî-i şerîf-in mürtezikasına vazîfe ümerâ mürtezikanın zâhiresine harc ve sarf idüb hasus-ı mezbûr merkûm Ahmed Paşa hazretlerinden suâl olunub alıvirilmesin taleb ideriz didiklerinde gıbbe’s-suâl mûma-ileyh Ahmed Paşa hazretleri kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub merkûmun Mehmed Çelebi’den ve Hüseyin Çelebi’den ve Ebulkasım’dan ve Abdi Bey’den ve Hamza Beşe’den sıdk-ı makûlelerine mutâbıkına udûl-i ricâlden fahrü’l-ulemâi’l ve’l-muhakkikîn Mustafa Efendi hazretleri ve fahrü’l-müderrisin Ahmed Efendi bin Yakub Efendi ve Hüseyin Efendi bin Ahmed Efendi ve Abdulcelâl Çelebi bin Mehmed Efendi nâm kimesneler meclis-i şer‘-i li ecli’ş-şehâdeh hâzırân olub bizim huzûrumuzda merkûmun Mehmed Çelebi ve Hüseyin Çelebi ve Ebulkasım ve Abdi Bey ve Hamza Beşe zikrolunan mukata‘a bahâ’sı ... cem’an seksen dört bin beş yüz akçeye camî-i mezbûr şerîfesine vazîfe ve ümerâ amirenin zâhiresine harc ve tasarruf itdi bu husûsa şahitleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdeti Şer‘iyye iylediklerinden şehâdetleri hîn-i kabulden vâki‘ olub zikrolunan seksen dört bin beş yüz akçeyi evkâfı mezbûre mâlından ashabinâ edâ iyle diyü mûmâ-ileyh Ahmed Paşa hazretlerinden hüküm birle mâ va‘ka kaydı sicil olundu. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Şevvâlü’l-mükerrerem li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Seydi Mehmed Efendi bin Mansur, Abdulkerîm Efendi, İsmail Efendi, Mehmed Efendi, Diğer Mehmed Efendi, Abdi Efendi, Ramazân Ağa, Mustafa Çelebi, Abdullah Çelebi.

48/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Helkıs Mahallesi sükkânından hâliyâ Sivas’ın defter Kethüdâsı olan kıdvetü’l-emâsil Rıdvan Ağa meclis-i şer‘-i hâtir-i lâzımü’t-tevkîrde işbu ba‘isü’l-kitâb orta boylu, gök elâ gözlü, sarışın, sağ ayağı topuğunda at tekmesi yarası

olan Rûsiyyü'l-asl Yusuf bin Abdi memlükü mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr memlükü hasbete'n-lillâhi'l-azîm ve taleben li-merzâtihi rabbi'l-rahim cemi' mâlımdan azat itdüm bu günden sonra sâyir ahrâr müslimün gibi olsun didikde Abdi mezbûr necât bulub bu vesika ber-sebîl-i temessük ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmü'l-râbi ve'l-ışrin şehri-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân İbrahim Bey bin Hüseyin Ağa, Fahrü'l-akrân Pîr Mehmed Bey ibn-i el-Ruhum Mehmed, Mehmed Çelebi bin Ahmed, Ali Bey bin Veli, Veli bin Ali, Receb bin Keyvan, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

48/3

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Yahudi tâifesinden Yagob nâm yahudinin oğlu Yasef'in husûs-ı görülüb yedine temessük virildiği kimesneyi rencîde ve remîde iylediler hurrire fi evâsıt-ı Şabanü'l-muazzâm sene bin kırk dört.

48/4

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Hakala nâm kârıye sâkinlerinden Mehmed bin Muharrem mahfil-i şer' de Kara Mehmed nâm kimesne mahzârında iddia idüb mezbûr Kara Mehmed sol kolumun dirseğini mecruh iyledi didikde mezbûr Kara Mehmed'in ikrâr-ı mütesellîm Ali Ağa taleb ile kaydı şüdd. Tahrîren fi Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin Bey el-Muhbir, İsmail ... ibn-i ..., Mustafa Bey ..., Ebubekir ibn-i Ahi Habbâr ,Ömer bin Ahi Habbâr

49/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Gümüslüzâde Mahallesi sükkânından Mustafa Çelebi ibn-i Eyüb Beşe meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağa mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı yine kendü mülküne bir tarafı Mehmed Çelebi mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve müntehî olam mülk mevrûsem olan bağçe yerine târih-i kitândan üç sene mukaddem otuz kâmil guruşa

merkûm Ali Ağa'ya bey'-i bât-ı sahîh ile bey' iyledim zikrolunan bağçe yeri merkûm Ali Ağanın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşa ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere cârî olan el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Ali Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhât-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ va'ka gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hacc Abdurrahman bin el-Müezzîn, Mehmed Çelebi bin Ramazân, Osman bin Ömer ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

49/2

Mahrûse-i Tokat sükkânından kıdvetü'l-akrân Mustafa Ağa tarafından karındaşı olan Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey ibn-i Hacı Murad mahfil-i şer'-i hâtir-i lâzımü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya'da hâliyâ Kethüdâyeri olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hoca Mehmed Ağa tarafından vekîl olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbika olan Fahrü'l-akrân Rıdvan Ağa Abdü'lmenân mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem müvekkilim mezbûr karındaşım Mustafa Ağa me'mûr olduğum mirî develerin mühimmâtîçün bin kâmil guruş ... olub zikrolunan bin kâmil guruşu vekâletim hasebiyle merkûm Hoca Mehmed Ağa bundan bi't-tâmam alub kabz iyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Rıdvan Ağa bi'l-vekâle vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk itmegin mâ hüve'l-vâki' ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Şevvâl li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ömer Efendi el-Kâdı, Fahrü'l-nüvvâb Mehmed Efendi bin Ramazân, Kıdvetü'l-akrân Ali Ağa el-Mübâşir Avârız, Kıdvetü'l-akrân Ali Ağa el-Cündî.

49/3

Mahrûse-i Amasya'da vâki' merhûm ve mağfûr Sultan Bayezıd Han -aleyh-i rahmet-i ve'l-gufrân- hazretlerinin camî-i şerîf-i evkâfi mütevellîsi olan emirü'l ümerâi'l-kirâm kebirü'l küberâi'l-fiham Ahmed Paşa -yesserallahû teâla- hazretleri tarafından husûs-ı ati. (kayıt buradan itibaren son bulmaktadır)

49/4

Nişân-ı Şerîf-i Sultanî

Amasya Kazâsı'na tabi' Pirinçci ve Yavri nâm kâryelerde vâki' Fahrüddin Cevheri vâkfının tevliyeti evlâdının batnen evlâda meşrû olub evlâd-ı vâkfindan batnen evlâdı olan işbu dârende-i fermân-ı Humâyûn Aişe nâm Hatûn ber-mûceb şart-ı vâkfa yevmî bir akçe ile mutasarrıf olub azli icâb ider hâli yoğ iken batnen Şatid(?) bin Ümmühan nâm Hatûn hilâf-ı şart-ı vâkif üzerinde olub kendüye berât itdirüb garâr itmegin mezbûr Ümmühan ref' olunub geri mezkûr Aişe'ye üslûb-ı sâbık üzere ibka' ve mukarrer kılınmak bâbında berât-ı şerîf ricâsına kâdı nâibi Mevlâna Hafız Mehmed arz itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub mezbûr Aişe kemâkân mütevellî olub hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçe vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vâkfın ruhu ve benim devâm-ı devletümçün du'âya müdâvemet göstere bu bâbda hiç kimesne mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Muharrem sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürud fi 15 şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene erba'a ve erba'în ve elf.

50/1

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden olub Bağdat seferinde vefât iden merhûm Katib Kasım Efendi'nin sagîr oğlu İbrahim Çelebi'nin kıbel-i şer'-i şerîfe mansûb vâsisi ve cedesi olan Fahrü'l-muhâdderât Şahin Hatûn tarafından ikrâr ve tescilî vekîl olub Hüseyin bin Hasan ve Hüsrev bin Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan kıdvetü'l-akrân Hüseyin Bey ibn-i Mustafa nâm kimesne meslis-i şer'-i şerîfde işbu ba'isü'l-kitâb Kürd Mehmed Ağa ibn-i Abdullah mahzârında bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb sagîr-i mezbûr İbrahim Çelebi'nin merkûm Kürd Mehmed Ağa zimmetinde karz-ı Şer'iyye bin guruş alacağı olub beş yüz guruşun müvekkilem mezbûre Şahin Hatûn mukaddemâ ve maiyeti hasebiyle alıb kabz idüb ve halâ beş yüz guruşun dahi alıb kabz idüb zikrolunan bin guruşun merkûm Kürd Mehmed Ağa zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun bi'l-vekâle vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Kürd Mehmed Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hâmis şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Pîr Mehmed Bey bin Hacı Efendi, Fahrü'l-akrân Mustafa Bey bin Duhân el-Cündî, Kıdvetü'l-akrân Muharrem Bey bin ... Hâlife, Fahrü'l-akrân Ali Bey ... Sipâhi, Kıdvetü'l-akrân Ebubekir Bey ibn-i Çavuşzâde, El-hacc Mehmed bin Veli Ağa, İbrahim Çelebi bin Çavuş, Ebubekir ibn-i Ahi Habbâr, El-hacc Mehmed Ali el-Habbâr ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

50/2

Mahrûse-i Amasya sükkânından Mustafa Çelebi ibn-i Gürcü Ali Bey mahfil-i şer' de ba'isü'l-kitâb Pîr Mehmed Bey ibn-i el-Hacc Efendi mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Zara nâm kâryede vâki' bir tarafı Halil Çelebi mülküne ve bir tarafı vadiye ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl olan bağçe yerine mezbûr Pîr Mehmed Bey'e dört esedî guruşa bey' iyledim didikde mâ va'ka bi't-taleb kayd-ı sicil olundu. Tahrîren fî evâil-i sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Rıdvan Ağa Yüncü, Hatib Abdülnebi Halife ibn-i Kethüdâyı Şehr, Hüseyin Çelebi ibn-i Mustafa el-Cündî, Ebubekir Bey ibn-i Kasimzâde, Boşnak Mustafa Bey

50/3

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Yenice nâm kâryede Ali bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb sulbî Ağa'sı Mehmed Beşe nâm İmrad mahzârında ikrâr-ı sarîh-i Şer'iyye ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Mehmed mülküne ve bir tarafı Hüseyin ve bir tarafı tarîk-i âmm'a ve bir tarafı müderris bağçesine muttasıl ve müntehî olan menzili havalîsi ve tevabî' ile ve yine mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Zana nâm kârye toprağında vâki' bir tarafı İsmail Sufi ve bir tarafı nehr-i kebîre ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl olan kıt'a bağçe ve yine kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Ahmed bağına ve bir tarafı cebele ve bir tarafı [tarîk-i] âmm'a muttasıl ve müntehî olan bir kıt'a bağımı mezkûr oğlum Mehmed'in mülkü mevhubûdur keyfe mâ yeşa ve yehtâr mutasarrif olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere oğlum Mehmed'e târih-i kitâbdan bir sene mukaddem hibe-i sahîha-i Şer'iyye ile hibe ve temlîk iyledim zikrolunan menzil ve iki kıt'a bağçe ve bağ mezkûr cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Mehmed'e vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin Mehmed'e hibe ve temlîk-i hüküm birle mâ

hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin bin Serdâr, İbrahim Beşe bin Sefer Bey, Fettâh Çelebi er-Râcil, Ali Beşe bin er-Râcil, Diğer Mehmed bin er-Râcil, İbrahim bin Ahmed ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

51/1

Kasaba-i Ladik sâkinelerinden Rukiye Hatûn tarafından husûs-ı atıyyü'l-beyân-ı hul'a vekîl olub Veli bin Ali ve Ahmed bin Mustafa şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan mezbûrelerin babası Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden es-Seyyid Ebubekir'in mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem kızım mezbûre Rukiye Hatûn merkûm es-Seyyid Ebubekir'in zevcesi olub 'adem-i zindegânesi olmagın tefrîk murad idüb hul' olub ve bedel-i hul' müvekkilem mezbûre Rukiye merkûm es-Seyyid Ebubekir'e altı bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçe virüb ve 'iddet nafakasından ve mihrinden ve bi'l-cümle zevciyete müte'allik husûsdan fâriğa olub mezbûr Ebubekir'den suâl olunub cevâbı tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm es-Seyyid Ebubekir'den ta'yiân ikrâr ve i'tirâf idüb fi'l-vâki' mezbûre zevcem Rukiye Hatûn'dan bedel-i hul' olan altı bin akçe alub kabz iyledim ba'de'l-yevm zevciyyete müte'allik husûsiçün da'vâ ve nizâ'im yokdur didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Hüseyin bi'l-vekâle vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i hula' ve ibrâya hükm olunub min lehü't-taleb yedine vaz' olundu. Tahrîren fî selh-i şehri Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân el-İmam ve'l-muhakkikîn Mustafa Efendi bin el-Şeyh Yakub Efendi el-Müftî Amasya, Fahrü'l-müderresin Ahmed Efendi ibn-i Yakub Efendi, Kıdvetü'l-akrân Ahmed bin ..., Fahrü'l-ayân İbrahim Ağa Emin-i Mahkeme, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

51/2

Eyâleti Sivas'da kışlaması fermân olunan mirî develerin rahtları mühimmâtına mübâşir ta'yin olunan kıdvetü'l-emâcid Mustafa Ağa tarafından husûs-ı mezbûre ta'yin

olunan Ali Bey meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de mahrûse-i Amasya muytâflarından Üstâd Ebubekir ve Üstâd Ömer ve Üstâd Mehmed ve sâyirleri mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem mezbûr Üstâdlardan mirî develerin otuz katarına raht işlemeleri için merkûm Mustafa Ağa bahâsın virmişdi el-hâletü hâzihi mezbûr Üstâd yerlerinden sipariş olunan otuz katar develerin rahtların bi’t-tamâm olub kabz iyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Üstâdlar vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fî sâni şehri Şevvâlü’l-mükerrem li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-müderresin Abdullah Çelebi ibn-i İbrahim Efendi, Kıdvetü’l-akrân Mehmed Ağa bin Kölezâde el-Cündî, Kıdvetü’l-akrân Pîr Mehmed Bey ibn-i Mehmed Efendi, Kıdvetü’l-akrân Ebubekir Bey el-Cündî ve gayrihûm mine’l-hâzerât.

51/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Ahi Sâdettin Mahallesi sâkinelerinden Fatıma Hatûn bint-i Mustafa tarafından husus-ı atıyyü’z-zıkr da‘vâya vekîl olub Mehmed bin Mustafa ve diğeri Mehmed bin İbrahim nâm kimesne şehâdetleriyle sâbitü’l-vekâle olan mezbûrenin zevci Mustafa Bey ibn-i Ahmed nâm kimesneler meslis-i şer‘-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî’de mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü’l-akrân Veli Bey ibn-i Abdullah mahzârında bi’l-vekâle takrîr-i kelâm ve üzerine da‘vâ idüb müvekkilem mezbûre Fatma Hatûn merkûm Veli Bey’in kızı olub mezbûreye babasından ve vâlidesinden intikâl iden mâlından yirmi bin akçesi vardır şer‘le suâl olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm Veli Bey münkir olub mezbûr Mustafa Bey’den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Hüseyin Bey bin ve Mustafa Çelebi bin Hüseyin nâm kimesneler meslis-i şer‘-i li ecli’ş-şehâdeh hâzırân olub merkûm Veli Bey bizim huzûrumuzda mezbûr Fatma’ya babasından ve vâlidesinden intikâl iden mâlından yirmi bin akçe deynim vardır diyü bizi eşhâd iyledi bu husûsa şahitleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer‘iyye iylediklerinden şehâdetleri ba‘de’t-ta’dil ve’t-tezkîr hîn-i kabulden vâki‘ olub zikrolunan yirmi bin akçe edâsıyla hükm olunub min lehü’t-taleb yedine vaz‘ ve def‘ olundu.

Tahrîren fî sâni şehri Şevvâl sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nüvvab Mehmed Efendi ibn-i Ramazân, Ali Bali Kethüdâyı Şehr, Hüseyin Beşe er-Râcil, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Nebi ibn-i Nasuh, Hüseyin ibn-i Hacı Ahmed, Maden bin Mansur, İbrahim Ağa Emin-i Mahkeme ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

52/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Bayezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibn-i nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Bey mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Yolcu Hacı mülküne ve bir tarafı Keşişkızı mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve muntehî olan fevkânî ve tahtânî iki bab menzili cümle tevabî' ve levâhıkı ile iki yüz kırk yedi kâmil gurus-ı kebîre bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîm-i meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan menzil merkûm Mustafa Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Mustafa Bey vicâhen kabul ve şifahen tasdik ve tahkîk itmegin sıhhat-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu ve yed-i talibe vaz' ve ita' olundu. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Ali Ağa bin Hamza, Fahrü'l-akrân Ali Bey ibn-i Mustafa, Kıdvetü'l-akrân Sipâhi Hasan Bey bin Hüseyin, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Osman, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Nebi ibn-i Nasuh, Maden ibn-i ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

52/2

Muhrûse-i Amasya mahallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden Ömer bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Karlı nâm kârye sâkinlerinden Muhiddin nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr Mahmud daime Osman nâm kimesnenin bana tefviz iylediği kârye-i mezbûrede vâki' bir kıt'a bağ ve bir kıt'a tarlayı ve bir kıt'a bağ içinde olan çukur bî-gayr-i vech-i şer' zabt ider şer'le suâl olunub men' olunmasın talebi derim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mahmud cevâb virüb zikrolunan bağ

ve çukur ve tarlayı merkûm Osman Bey'in olduğunu isbât itsün diyücek mukırr-ı merkûm Ömer'den sadk-ı makâline mutâbık beyyine olundukda udûl-i ricâlden Musa bin İsa ve Kasım Beşe ibn-i İbrahim nâm kimesneler meclis-i şer'-i li ecli's-şehâdeh hâzırân olub zikrolunan bağ ve çukur ve tarla merkûm Ömer'in dayısı Osman nâm kimesnenin mülkü mezbûr Mahmud'un kat'a alâkası yoktur bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâyı şehâdeti Şer'iyeye iylediklerinden şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub mezbûr Mahmud mu'ârazâdan men' olub zikrolunan bağın ve çukurun ve tarlanın mutasarrıfına hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûsü'l-hâl: Kıdvetü'l-kuzât Mustafa Efendi bin Hüsâm, Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Mehmed Çelebi bin Mustafa Efendi, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân.

52/3

Mahrîse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Ahırcık nâm kârye sâkinlerinden Ali bin Musli nâm meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde Ba'zı Geldiklan Kazâsı'na tabi' Karacaşehir-i nâm kârye sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân el-Hacc Mehmed Bey tarafından tasdîke vekîl olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbite olan el-Hacc Mehmed bin Taceddin Efendi mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb kârye-i mezbûrede vâki' inde'l-ahâli ve'l-ciran ma'lumetü'l-hudûd olan çiftliğim havlusu ve adresi ve ahuru ve cümle tevabî' ve levâhıkı ile birer pulluk tarlalarımı merkûm el-Hacc Mehmed Bey'e elli kâmil guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi meb'î mezkûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan çiftlik merkûm Mehmed Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm el-Hacc Mehmed bi'l-vekâle vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ve imlâ' ve yed-i tâlibe vaz' olundu. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-kasab Mustafa Efendi ibn-i Hatibzâde, Ali Çelebi bin Kethüdâ-yı Şehr, Ebubekir bin Gani, Hamza bin Kürd, Abdülkerim Hallal, Hüseyin bin el-Hacc Ahmed el-Muhzır, Nebi bin Nasuh el-Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

53/1

Taşabad Kazâsı'na tabi' Tosya nâm kârye sâkinlerinden fahrü'l-ceyş Mehmed Çavuş ibn-i Ali Çavuş meclis-i şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Hanke(?) nâm kârye ahâli muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb kârye-i mezbûre benim timârım olub kârye-i mezbûre ahâlisinden üç senenin bana aid olan ... ve çehre husûsunda da'vâ ve nizâ'm üzere idim el-hâletü hâzihi mezbûrlar husûs-ı mezbûr içün bana yirmi esedi guruş virüb ben dahi yirmi esedi guruşu alub kabz itdüm zikrolunan ve çehre husûsiçün ahâli-yi kârye ile da'vâ ve nizâ'm yoktur diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm ahâli-yi kârye vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Hüseyin Bey el-Cündî, Hüseyin Hâlife el-Hâtib, Mehmed bin Nebi, İbrahim Çelebi bin Halil Çelebi, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Maden bin Mansur el-Muhzır, Nebi bin Nasuh el-Muhzır ve gayrihüm mine'l-hâzerât.

53/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eski Kethüdâ Mahallesi sâkinlerinden olub mahalle-i mezbûrede mescid-i kebîr mütevellîsi olan İbrahim Çelebi bin Ali Çavuş meclis-i şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Numan Çavuş ibn-i Kâtib Mehmed Efendi mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem mescid-i mezbûrun kûrbünde vâki' Amasya'ya meşrût menzili tevliyet-i mahkemem hasebiyle merkûm Numan Çavuş'a kırk kâmil guruş-ı kebîre bey' iylemiş idim vâkfın bey'i câiz olmadığı ecilden zikrolunan kırk guruşu merkûm Numan Çavuş'a teslim iyledim merkûm Numan Çavuş'dan suâl olunub cevâbı tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Numan Çavuş fî'l-hakîka menzili mezkûru mezbûr İbrahim Çelebi'den kırk guruşa iştirâ iyledim idi kırk guruşu yine mezbûr İbrahim Çelebi'den alub kabz iyledim menzili mezkûru mezbûr İbrahim Çelebi'ye teslîm iyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm İbrahim Çelebi vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Halil Bey bin Hafız Bali, Fahrü'l-a'yân Kürd Mehmed Ağa ibn-i Abdullah, Muharrem Bey ibn-i Sinan Hâlife, el-Hacc Ali bin el-Müezzin, İbrahim Çelebi bin Hüseyin, Mehmed bin Abdülkadir, Kara Hüseyin Ağa Merhûm Cafer Bey ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

53/3

Mahrûse-i Amasya zimmîlerinden Sinan ve Altunoğlu ve Peyami ve sâyirleri Ermeni tâifesi meclis-i şer'î şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de mahrûse sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Hüseyin Bey tarafından husûs-ı atıyyü'l-zikre vekîl olub nehc-i şer'î üzere vekâlet-i sâbite olan Şakir Beşe ibn-i Abdullah nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb didiler ki merhûm Hüseyin Bey kimesne Kara Sefer nâm haste zimmî elli günden mütecâvizdir bırakub ikâmet bulmayub kibel-i şer'îden üzerine varulub cevâbı tahrîr olunmasın taleb ideriz dideklerinde savb-ı şer'îden Yusuf Hâlife ta'yin olub vekîl-i merkûm Şakir Beşe ile haste mezkûr zimmî Sefer'in üzerine varub suâl iyledikde mesfûr zimmî Sefer cevâb virüb benim sülâlem Harputdur sülâlemden yohsül(?) oldum merkûm Hüseyin Bey'e hizmetkâr olub oduncu oldum idi haste olmak ile elli günden mütecâvizdir kimesneye bıraktı bu hastelikden ikâmet bulmaz isem merkûm Hüseyin Bey ile ve sâyirleri kimesne ile da'vâ ve nizâ'ım ve alacağım yoktur diyü i'tirâfın merkûm Sefer Hâlife gelüb meclis-i şer'îden haber virmeğin mâ vaka'a ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' olundu. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hacı Mustafa bin Hacı Mansur, Deli Mustafa bin Menzilci, İbrahim Çelebi bin Halil Çelebi, Maden bin Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

54/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Pervane Bey Mahallesi sâkinlerinden Şakire Hatûn bint-i Abdullah tarafından vekîl olub mezbûrenin zevci olan kıdvetü'l-akrân Ali Bey nâm Cündî meclis-i şer'î hatîr-i lâmizü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Emine Hatûn bint-i Kabasakal Ali Ağa tarafından husûsa vekîl olub nehc-i şer'î üzere vekâlet-i sâbite olan mezbûre Emine Hatûn'un zevci Kürd Bey mahzârında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüb müvekkilem mezbûre Şakire Hatûn müteveffâ Kabasakal Ali Ağa'dan intikâl iden hisse-i şâyi'ası ve mihir husûsiçün da'vâ ve nizâ' üzere iken beynimize müslihûn ve

müslimûn tevsitü'l-sâlih seyyidü'l-ahkâm fehvâsınca müvekkilem mezbûre Şakire'ye mukaddemâ zevci olub fevt olub Kabasakal Ali Ağa'dan intikâl iden hisse-i şâyi'ası ve mihir için bir merba'da ve bir câmûs ineği alıvirüb müvekkilem mezbûre Şakire dahi bedel-i sulh alub kabul idüb zikrolunan hisse-i şâyi'ası ve mihri husûsiçün merkûm Kürd Bey ile zevcesi Emine Hatûn ile da'vâ nizâ'ım yoktur husûs-ı mezbûr için eğer benden ve eğer müvekkilem mezbûre Şakire'den da'vâ ve nizâ'ı sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l mesmû'a ve mukbûle olmasın diyücek sıhhât-i sulh ve ibrâya hüküm birle mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey ibn-i Sarı Ali Bey, Kıdvetü'l-akrân Halil Bey ibn-i Hüseyin Bey, Eşref Mehmed Bey, Mehmed Çelebi bin Kasab, Ömer Ağa bin Bezzâz, Bakkâl Hüseyin bin Nebi, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Maden bin Mansur, Nebi bin Nasuh ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

54/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eski Kethüdâ Mahallesi mescid-i şerîfe İmam olan fahrü'l... Hafız Mustafa Çelebi bin Hasan Efendi ve mescid-i mezbûrun mütevellîsi olan İbrahim Çelebi ibn-i Ali Çavuş nâm kimesneler meclis-i şer'î şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-akrân Pîr Mehmed Bey bin Hacı Mehmed Efendi mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub didilerki mahalle-i mezbûreden vâki' bir tarafı Numan Çavuş mülküne ve bir tarafı Ali Dede mülküne ve bir tarafı merkûm Pîr Mehmed Bey mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve müntehî olan menzil bir ortası ve bir mikdâr havâlisi ile mescid-i mezbûre İmam-ı olanlara sekînesi için vâkıf olub lâkin harâbe-müşrîf olub kabil sekînesi olmagın icâreten tahvil-i bey' vâkf infa' olub merkûm Pîr Mehmed Bey zikrolunan vâkf menzili icâreten muaccel ve kırk kâmil guruş ve icâreten müeccelen mihrisine otuz altısar akçeye icâreten tahvil ile bey' iyledik zikrolunan kırk guruşu vâkf için alub kabz iyledik ba'de'l-yevm menzil merkûma mutasarrıf olsun didiklerinde Meran mezbûrannın minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Pîr Mehmed Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-sa'âdet es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i es-Seyyid Mansur Efendi, Kıdvetü'l-akrân Çelebi Mehmed Bey bin Hüseyin Ağa, el-Hacc Mehmed Mustafa bin Hasan el-İmam, Kıdvetü'l-akrân Mahmud Bey bin Sinan Hâlife, es-Seyyid Mehmed bin Ali, İbrahim Çelebi bin Halil Çelebi, İsmail Bey ... ve gayrihûm.

54/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından İçeri Şehir'de Karatay Mahallesi sâkinlerinden olun bundan akdem fevt olan merhûm Kara Mehmed Ağa'nın sagîr oğlu Derviş Mehmed'in üvey babası olan kıdvetü'l-akrân Ali Bey ibn-i Aydın Ağa meclis-i şer'-i hatfî-i lâzîmü't-tevkîrde hâzır olub takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb sagîr-i mezbûr Derviş Mehmed benim olub babasından intikâl iden mâlından nafaka karz ve takdir olmasın taleb iderim didikde kıbel-i şer'-i şerîfde sagîr-i mezbûr Derviş Mehmed'e babasından intikâl iden mâlından bî-garâz Müslümanlar tahminle yevmî yedişer akçe karz ve takdir olunub Hüseyin huzûrunda istidâne ve inde'z-zâfer rücu' merkûm Ali Bey'e izin virilüb mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey bin Saru Ali Bey, İbrahim Çelebi bin Halil Çelebi, İsmail Çelebi bin Halil Çelebi, Maden bin Nasuh el-Muhzır, Nebi bin Nasuh el-Muhzır, Hüseyin bin el-Hacc Ahmed, Hüseyin bin ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

55/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Bozahane Mahallesi sâkinlerinden Bila veled-i Vâsil nâm zimmî meclis-i şer'-i hatfî-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-akrân Pîr Mehmed Bey bin el-Hacc Mehmed Efendi mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb mahalle-i mezbûre vâki' bir tarafı Akbıyık mülküne ve bir tarafı Akçe zimmî mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve müntehî olan menzil odası ve çardağı ve tevâbi'-i [ve] levâhıkı ile ve yine menzil-i merkûm muttasıl olan Etmekçi dükkânı ve bir Berber dükkânı ve Demirci dükkânı mezbûr Pîr Mehmed Bey'e yüz elli esedi guraşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb teslîmi meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan menzil ve dükkânlar merkûm Pîr Mehmed Bey'in mülk-i müşterâsısır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr yedine mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-

mukırr-ı lehü'l-merkûm Pîr Mehmed Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhat-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-a'yân Kürt Mehmed Ağa bin Abdullah, Ömer Çelebi bin Hüseyin Bey, Osman Çelebi Bezzâzdar, es-Seyyid Mehmed bin Himmet, İsmail bin, es-Seyyid Hüseyin bin Arab, Mustafa Çelebi Nebi Ser-muhzırân, Nebi bin Nasuh ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

55/2

Oldur ki mahrûse-i Amasya Sancağı'na mutasarrıf olan emirü'l ümerâi'l-kirâm Avs Bey hazretleri tarafından Solak Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde hâzır olub takrîr-i kelâm üzere mahrûse-i mezbûrede vâki' Yörük Paşa mescidinde Mustafa Beşe nâm kimesneyi kılıç ile mecrûh itmişler üzerine varulub keşf olunmasın taleb iderim didikde savb-ı şer'de bu hakir üzerine varulub keşf olundukda kol dirseğinde ve sol kol dirseğinde ve sağ kulağı kurbünde kılıç yarası müşâhede olunub mübâşir merkûm Solak Ali Bey kaydı şüdd. Tahrîren fi 14 şehri Zi'l-kade sene 1044.

Şuhûdü'l-hâl: İmam Ahmed bin Mehmed, Hüseyin bin Mustafa, Hüsâm bin Abdullah, Mustafa bin Hâlîl, Mansur bin Hızır.

55/3

Oldur ki mahrûse-i Amasya Kazâsı'nda beş neccâr ve beş beldâr ve sekiz çift kara sığır arabasıyla ve yedi câmûs ve bir nâib ve timâr hizmetine gelen vezîr-i a'zâm hazretlerinin kapucu başlarından Ahmed Ağa'ya hidmed cem'an iki bin yüz altışar guruş içün vilâyet ma'rifetiyle hane ve emr-i şerîf mücebince ... salyâne olunub cem'ine hisarların ta'yin olunduğu kaydı şüdd. Hurrîre fi 14 şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemai'l-muhakkikîn Mustafa Efendi el-Müfti, es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i es-Seyyid Mansur Efendi en-Nakib, Ali Efendi ibn-i Fahrüddin el-Müderresin, Abdülkerim Efendi ibn-i Mehmed Çelebi.

55/4

Oldur ki mahrûse-i Amasya sâkinlerinden es-Seyyid Mehmed Çavuş ibn-i Ali Çavuş meclis-i şer‘de Çorum Sancağı’nda Abidin Bey tarafından tasarrufa vekîl olup nehc-i şer‘ üzere vekâlet-i sâbite olan Mehmed bin İbrahim mahzârında ikrâr idüb sahîh-i şer‘ ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î kılub kasaba-i mezbûrede Tahıl Bazârı Mahallesi’nde vâki‘ bir tarafı Hacı Cafer mülküne ve bir tarafı Hacı Receb mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm’a ve bir tarafı tarîk-i hâssa muttasıl ve müntehî olan menzil arsasın merkûm Abidin Bey’e yirmi beş guruş kıymetlü bir siyah feresin aldım ba‘de’l-yevm zikrolunan menzil merkûm Abidin Bey’in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Mehmed bi’l-vekâle vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey‘ ve şirâ‘ya hüküm birle mâ vaka’a bi’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: el-Hacc Ahmed Çelebi bin Kanûni, Kürd Beşe el-Râcil, Kıdvetü’l-akrân Mustafa Bey bin Küçük Sipâhi, Abdülbâki Çelebi ibn-i Ebulkasım, Ömer bin Hacı Musa, Mustafa bin Mahmud, Mustafa Çelebi bin Ser-muhzırân, Mehmed Efendi bin Ramazân ve gayrihûm mine’l-hâzerât.

56/1

Mahrûse-i Sivas zimmîlerinden Gülcü Serkiz nâm zimmî tarafından da‘vâya ve kazıyye vekîl olup Alay Çavuş’u kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ali Ağa ve Musli Bey ve Ahmed şehâdetleriyle mezbûr Serkiz’in oğlu olup vekâlet-i sâbite olan Esvador nâm zimmî meslis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü’t-tevkîrde işbu ba‘isü’l-kitâb Tayyib Bünyad nâm zimmî mahzârında bi’l-vekâle ikrâr ve i’tirâf idüb zikrolunan müvekkilem babam mezbûr Serkiz’in merkûm Tayyib Bünyad’ın zimmetin karz-ı şer‘de altı yüz guruş alacağı olup zikrolunan altı yüz guruşu merkûm Tayyib beynlerimizde vekâletim hasebiyle bi’t-tamâm ve’l-kemâl alıb kabz iyledim zikrolunan altı yüz guruşdan merkûm Bünyad zimmî zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı diyücek mıkırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-merkûm Bünyad zimmî vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk etmeğin mâ hüve’l-vâki‘ gibbe’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fi’lyevmü’l-hâmis aşer şehri Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Havace Mehmed Ağa Kethüdâ-yı Şehr, Kıdvetü'l-akrân Ramazân Ağa bin Abdülmennân el-Cündî, İbrahim Çelebi bin Hüseyin, Mehmed Beşe bin Bakırcı Hüseyin, Kıdvetü'l-akrân Siyavuş Bey el-Cündî, Fahrü'l-akrân Mustafa Çelebi bin Hacı Muhzır, Fahrü'l-akrân Hüseyin Beşe Serdâr, Hüseyin bin Hacı Ahmed, Boyacı Sefer Zimmî, Zimmî Çavuş, Kuyumcu Zimmî ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

56/2

Mahmiyye-i Kefe sâkinlerinden Mustafa Beşe ibn-i el-hacc Himmed nâm râcil meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Sefer Beşe bin Mustafa ve Hüseyin Beşe ibn-i Hacı Mustafa mahzârlarında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem mezbûrlar beni yaralamış idi husûs-ı mezbûr için da'vâ ve nizâ' üzere idim el-hâletü hâzihi beynimize müslîhûn ve müslîmûn tavassut idüb es-sulh-ı seyyidü'l-hükkam fehvâsınca mezbûrlardan bana sekiz yüz akçe alıvirüb ben dahi bedel-i sulh olan sekiz yüz akçeyi alıb kabul idüb husûs-ı mezbûr için mezbûr Sefer Beşe ve Hüseyin Beşe ile da'vâ ve nizâ' yoktur diyücek mikırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Sefer Beşe ve Hüseyin Beşe vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk etmeğın sıhhât-i sulh ve ibrâya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve imla' olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi, Kıdvetü'l-akrân Hüseyin Beşe bin Fermân el-Serdâr, Mehmed Beşe er-Râcil, Abdülhadi Beşe bin Mustafa Efendi, Sefer Beşe bin er-Râcil, Ali Bali kethüdâ-yı Şehr, Mehmed Çelebi bin Hüseyin ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

56/3

Mirîmirân Rum hazretleri emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm hazretleri tarafından mektûb ile kıdvetü'l-akrân Mahmud Bey kulları mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Kutlu nâm kârîye sâkinlerinden el-Hacc Müslim nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr Hacı Müslim kârîye-i mezbûrede Gürcü nâm kimesnenin kasığın demür ile darb idüb üç gün sağ olub badehû fevt oldu diyü vârisleri divân-ı Rûm'a gelüb ihkâk-ı hâk olması için beni mübâşir ta'yin itdüler şer'le suâl olunub cevâbı tahrîr olunsun didikde gibbe's-suâl

merkûm Müslim bi't-tav' ve'r-rızâ bilâ-ihrâk ve'l-cezâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Gürcü'den salyâne taleb iyledik muhâlefet itdükde demür ile darb iyledüm bir nice eyyâm sağ olub fevt oldu diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan kelimât ve ikrâr el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Mahmud Bey talebiyle ketb ve imlâ ve yed-i tâlibe vaz' ve ita' olundu ki vakt-i câhetden kaşif mâ câri ola. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hâmîs aşer şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi ibn-i Ramazân, İbrahim Ağa Emin Hâlîfe, Kıdvetü'l-akrân Hüseyin Bey bin Hüseyin Dede, Mustafa Çelebi bin Hacı Mansur, Nebi bin Mansur, Yusuf bin Abdullah, Maden bin Mansur el-Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

57/1

Budur ki emr paşalarıyla yük cem'ine me'mûr olan Helvâcî Mehmed Ağa Amasya Kazâsı'na tabi' kâryeleri (kayıt burada sona ermektedir.)

57/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından İçeri Şehir'de Helkıs Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem kıdvetü'l-akrân Taşcızâde Mehmed Çelebi'nin sulbî kebîr oğulları tasdîke vekîl olub Bünyad Çelebi ve Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan Hasan bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu ba'isü'l-kitâb uzun boylu, çatuk kaşlu, gök elâ gözlü, sarışun Rusiyyü'l-asl Yasemin nâm câriye-i müvekîlem Ebubekir Bey ve İsmail Bey ve Halil Bey babası mütaveffâ mezbûr Mehmed Çelebi hal-i hayatında ve kemâl-i zaman sahtında hasbete'n-lillâhi'l-azîm ve taleben li'l-merzâti'l-rabbi'r-rahim cemi' mâlından âzad idüb sâir ahrâr-ı Müslümîn gibi ... olub bi'l-vekâle i'tak nâmesin taleb iderim didikde câriye-i mezbûre necât bulub bu vesikâ sebil-i ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi bin Ramazan ..., Ömer Ağa bin Hızır, İbrahim Ağa Kethüdâ-yı Mahkeme, Nebi bin Nasuh, Maden bin Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

57/3

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Ka'la nâm kârye sâkinlerinden Hüseyin bin Hacı Mahmud nâm kimesne meclis-i şer' -i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu mahrûse-i mezbûre sükkânından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ramazân Ağa bin mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb kârye-i mezbûre sâkinlerinden olub bundan akdem Revan seferinde fevt olan babam mezbûr Hacı Mahmud'un kârye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Çoban mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a ve bir tarafı kendü mülküne ve bir tarafı cebele muttasıl ve müntehî olan bağ bana intikâl ider iken ben âheri diyardan sâkin olmağla merkûm Rıdvan Ağa bî-gayri vech-i şer' zabt ve tasarruf ider şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl merkûm Rıdvan Ağa bî-gayri vech-i şer' zabt ve tasarruf ider şer'le suâl olunub cevâb virüb zikrolunan bağ on sene mikdâr-ı hâlî ve muattal kalub mahrûse-i mezbûrede beytü'l-mâl emini olan Mehmed Ağa mirî tarafından sük-ı sultânîden bey'-i men-yezîd idüb mirî için akçem alub yedine temessük ibrâz idüb temessük virdü ve on seneden mütecâvizdir taht-ı tasarrufumdadır diyü bir kıt'a beytü'l-mâl emini olan Mehmed Ağa'nın hâtemi ile mahtûm temessük ibrâz idüb ve bir kıt'a defterdâr olan 'izzetlü Ebubekir Efendi imzâsıyla marzî ve hâtemi ile mahtûm temessük ibrâz idüb mefhûmunda Kal'a nâm kârye sâkinlerinden Hacı Mahmud Revan seferinde fevt olub mezbûre vâki' olan harâbe-müşrif bağ yeri mirîye aid olub marzî ve hâtemi lâzım gelmeğın merkûm Rıdvan Ağa'ya fûruht iyleyüb tasarrufınçün yedine temessük virildi denildikde ve merkûm Rıdvan Ağa bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe dahi ibrâz idüb mefhûm-ı münîfde on ve on beş sene mürûr iden da'vânın istima'-ı câiz değildür diyü buyrulmağın müceb fetvâ-yı şerîfe mezkûr bağ merkûm Rıdvan Ağa'ya hüküm olunub mezbûr Hüseyin mu'ârazâdan men' birle mâ hüve'l-vaka'a gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey bin el-Merhûm Mehmed Bey, Bünyad Çelebi bin Muhtezad Efendi, el-Hacc Mahmud bin Abdullah, Mehmed Çelebi bin Ahmed, Mehmed bin İbrahim, Mehmed bin Ali, Maden bin Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

57/4

Zevaltun Kazâsı'na tabi' Güzlervirân nâm kârye sâkinlerinden Ali bin nâm kimesne mahrûse-i Amasya'da kethüdâyeri olan Kıdvetü'l-akrân Hoca Mehmed Ağa tarafından sipâhiyân zümresine Çavuş olan Mehmed Bey nâm kimesneye mahrûse-i mezbûre

sükkânından kıdvetü'l-akrân Ahmed Bey ibn-i Menâd Efendi nâm kimesne meclis-i şer'e ihzâr itdirüb ve mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb kârye-i mezbûrede vâki' mezbûr Ahmed Bey'in iki kıt'a tarlasıyla benim bir kıt'a tarlamı mübâdele iyledik ve huhus-ı mezbûr için bir kıt'a bağçem dahi vardır diyü Zevaltun Kazâsı'na nâib olan Hızır Efendi imzâsıyla marzî ve hâtemi ile mahtûm-ı hüccet ibrâz idüb merkûm Ahmed Bey'in yüzüne kirâen okundıkda merkûm Ahmed Bey münkir olub mezbûr mahtun hüccet yine talep olundukda üç güne değin beyyine ihzâr idiyüm diyü üç gün mehâl şer' virilüb otuz gün ta'cîz olunub mezbûr Ali meclis-i şer'e gelmeyüb kaziyye vech-i meşrûh üzere olduğun tahrîr olunub semeni talep iderim didikde mâ vaka'a gıbbe't-taleb keşf olundu. Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Zi'l-kade sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb ibn-i Ramazân, Mustafa Çelebi bin Ser-muhzırân, Maden bin Mansur, Yusuf bin Abdullah, Mehmed Efendi bin Musa, Yusuf Beşe er-Râcil.

58/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Helkıs Mahallesi sâkinlerinden Ahmed Bey bin Gürcü Ali Bey meclis-i şer'-i hafîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Üstâd Hisar Mehmed bin Abdullah mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahrûse-i Amasya'da vâki' Yukarı Bazâr'da bir tarafı Saru Mehmed Bey kahvesine ve bir tarafı ... Ağası dükkânına ve iki tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve muntehî olan mülkü mevrûsem olan habbâr dükkânımı merkûm Üstâd Mehmed'e yüz esedi guruşa bey'-i bi'l-vefâ ile bey' idüb teslîmi meb'î iyledim ve zikrolunan yüz esedi guruşu merkûm Mehmed'e her ne zaman teslîm iyledim ise benim dükkânımı bana teslîm itmek üzere kavî ve şer' iyledik diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Üstâd Mehmed vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi evâhir-i şehri Zi'l-kade li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Mustafa Bey bin Gürcü Ali, Kıdvetü'l-akrân diğer Mustafa Bey bin Sipâhi, Musa bin Himmet, Ahmed bin İmam el-Mevâli, Peros bin Abdullah, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân, Köse Hüseyin, Üstâd Hüseyin Pîri-gayb Oruç ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

58/2

Bu sene-i mübâreke vâki' sefer-i Humâyûn mühimmâtıçün fermân olunan nüzûl ihrâç husûsuna mübâşir ta'yin olunan bölük subaşlarından fahrü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Subaşı Zeyd Mehmed'e mübâşeretle kazâ-i Amasya reâyâsı muvâcehesinde akd-i meclis olub emr-i şerîfe kirâ olundukda ber-mûceb emr-i âli her haneye dört kile şaîr ve bir kile dakik-i kand ve tuz beher tahmîl ve mahalli me'mûre alub gitmekle hakr ve mutasarrıf olduklarından sonra hâliyâ kazâ-i mezbûre kazâsı olan bi-z-zat menzil zâhiresiyle ma'an gidüb mahalli me'mûrede menzil eminine teslim ve temessük alub ve merkûmen tarafından dahi suret almak üzere mübâşir müşârü'n-ileyh Mehmed Subaşı talebi ile kibel-i şer' den bu dakika tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Rıdvan Ağa Kethüdâyeri Sâbıka, İbrahim Ağa bin Musa, el-Hacc Mustafa bin el-Hacc Mansur, Mustafa Çelebi bin Veli, Mehmed Beşe be-Kadı, el-Hacc Mehmed bin Ayatullah, Mehmed Çelebi bin Hüsâm, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

58/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından İçeri Şehir'de Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Mustafa Bey ibn-i Mehmed nâm Cündî meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Siyami Çelebi bin Hüseyin nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kadızâde Mustafa Bey mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm'a ve iki tarafı kendü mülküne muttasıl ve muntehî olan menzilin üç odası ve havâlisi ve cümle tevâbi'-i [ve] levâhıkı ile iki yüz esedi guruşu bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan menzil merkûm Siyam'i Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Siyam'i Çelebi vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hacc Yusuf el-Cündî, İmam Hüseyin Hâlife, Hamza Ağa bin Mehmed, Mehmed bin Hüseyin, Kıdvetü'l-akrân Ali Ağa el-Cündî, Ali Çelebi bin Ahmed Hâlife, Mehmed Çelebi bin Hacı Ali, Mustafa Çelebi Nebi Ser-muhzırân, Maden bin Mansur, Yusuf bin Abdullah el-Muhzır.

58/4

Oldur ki Bayezıd Paşa Mahallesi'nden Mehmed Çavuş ibn-i İlyas Bey mahfil-i şer' de işbu ba'isü'l-kitâb Ebubekir Efendi ibn-i Mehmed Çavuş mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Zeynî Hatûn mülküne ve bir tarafı tarîk-i hâssa ve bir tarafı kendü mülküne ve bir tarafı Kalender mülküne muttasıl olan ahurun binâsı kendü mülküm olub zimmeti hemşirem Zahide Hatûna vâkf-ı tevliyeti bana meşrût olmağla zikrolunan ahuru camî-i mezbûr İmamına beher sene otuz akçe icâreteynle altmış esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi meb'î ve kabz-ı semen iyledüm. Hurre-i fî Recebü'l-ferd li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Çelebi ibn-i Perviz Ağa, Kürd Ağa, Mahmud Ağa ibn-i Bayram, İbrahim Çelebi bin Halil Çelebi, Mansur Subaşı Hamza bin Keyvan, Avs bin Mustafa, Âlî bin İsa.

59/1

Nahiye-i Havza Kazâsı'na tabi' Tosna nâm kârîye sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Halil el-Cündî meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb mirîmirân Hisar Ali Paşa oğullarından fahrü'l-akrân Mehmed Zeman Ağa tarafından tescile vekîl olan Ali Ağa mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem bana katl-i isnâd idüb mezbûr Mehmed Ağa mûmâ-ileyh Paşa hazretlerinin mektûbu şerîfleriyle gelüb teftiş ve tefahhûs iyledikde husûs bana isnâd olunduğun mukarrer bilüb bir yeşil gümüş düğmeli müvellesemi almış idi yine gerü bana virdi ben dahi alub kabz iyledüm mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Ali Ağa bi'l-vekâle vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-kade li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi bin Hüsâm Efendi, Kıdvetü'l-akrân Abdi Bey el-Cündî, Mustafa Çelebi bin Hüseyin el-Cündî, Nasuh Çelebi bin Mehmed ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

59/2

Mahrûse-i Amasya Hâcelerinden el-Hacc Mustafa bin el-Hacc Mansur ve Sinan Çelebi bin Hacı Mehmed ve Ketancı Köse Ali ve Bakkallarından İmam Hüseyin Hâlife ve Ömer ve Hüseyin ve Veli ve sâyirleri (boşluk) Üsdat Ömer ve Abdülrezzâk ve Dede ve sâyirleri ve attârlardan el-Hacc Hamdullah ve el-Hacc Sefer Dede ve Hamza Çelebi ve sâyirleri meclis-i şer'î-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i musrafavîde hâzırân olub işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-akrân Ahmed Ağa muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb didilerki bu sene-i mübâreke kışlaması fermân olunan mirî develerin mühimmâtıçün yağ ve katran ve kükürt ve keçe ve na'l lâzım ve mühîm olub mirîmirân Rum hazretlerine hitâben emr-i celilü'l-kadrîm vârid olub mazmûn-ı münîfî eyâletinde olan ve bulunan yerlerde yağ ve katran ve keçe ve kükürt iştirâ idüb akçesin Rum hazinesinden viresin diyü buyrulmağın mezbûr Ahmed Ağa Rum hazinesinden on dokuz bin sekiz yüz akçe gitirüb ve Rum defterdârı 'izzetlü Ebubekir efendi imzâsıyla ve mühürüyle Amasya'ya iki yüz batman yağ ve yüz batman katran ve elli vukiyye kükürt ve beş yüz keçe ve yedi yüz kesim (boşluk) at na'lı yedi bin akçeki cem'an yirmi altı bin sekiz yüz akçe olub (boşluk) alub kabul ve kabz iylediklerinden sonra mezbûr Ahmed Ağa'ya tezallim idüb (boşluk) bu diyardan yoktur eşya bulunmaz bir akçesin virelim bulunan yerlerde iştirâ iyledik altmış altı bin beş yüz akçe dahi azdır hallerine ... merkûm Ahmed Ağa zikrolunan meblağı alub kabul idüb bulunan yerlerde mühimmâtı görmekte der'ûhde iyledi didiklerinde merkûm Ahmed Ağa dahi tayiân ikrâr ve i'tirâf idüb zikrolunan nühimmat akçesin merkûm yerlerinden ahz iyledim ve mühimmâtı bulunan yerlerde iştirâ ve tedârik itmeği der'ûhde iyledim didiği hıfzü'l-makâl ketb olunub min lehü'l-taleb vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-kade li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi bin Hüsâm Efendi, Kıdvetü'l-akrân Abdi Bey, Mustafa Çelebi ibn-i Hüseyin el-Cündî, Mehmed Dede bin ..., el-Hacc Mehmed bin ..., Abdülgani et-Ta'cir ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

60/1

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Kara Mehmed Ağa'nın sagîr ve sagîrelerine kibel-i şer'î-i şerîfde mensûb vâsileri ve vâlideleri olan Emine Hatûn ve Asiye Hatûn tarafından bey'e vekîl olub Hacı Musli ve Abdi Bey nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan mezbûre Emine Hatûn'nun karındaşı ve mezbûre Asiye Hatûn'un zevci olan kıdvetü'l-akrân Üyüklü Ali Bey meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre Ka'la sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Süleyman Beşe huzûrunda bi'l-vekâle ikrâr-ı sarîh-i mer'î kılub kaleyi bâlâda vâki' bir tarafı Hacı Musli mülküne ve bir tarafı Kethüdâ mülküne ve bir tarafı Hisar divarına ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve muntehî olan menzil ve ahur müteveffâ-yı mezbûr Kara Mehmed Ağa'nın mülkü olub irs-i şer'le i'tasına ve müvekkilelerim Emine'ye ve Asiye'ye intikâl itmişdi el-hâletü hâzihi müteveffâ-yı mezbûrun işbu hâzirûn-ı bi'l-meclis olan Yahudilere deyni olub zarûret deyn için fûrûht-ı lâzım kemâkân zikrolunan merkûm Süleyman Beşe'ye altmış esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim diyücek mukırr-ı mezbûrun bi'l-vekâle vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Süleyman Beşe vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhât-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Efendi bin Mehmed Çavuş, el-İmam Bey, Kıdvetü'l-akrân Abdi Bey, Mustafa Çelebi bin Muslihiddin, Musa Beşe Kal'adan, İbrahim Çelebi ibn-i Halil Çelebi, Üstâd Mustafa Berber, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Nebi bin Nasuh, Yusuf bin Abdullah, Maden bin Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

60/2

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Hasan Bey bin Bakırcı Hüseyin Beşe nâm kimesne meclis-i şer'î-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'den karındaşları Mehmed Beşe ve Mustafa Çelebi mahzârlarında takrîr-i kelâm üzerlerine da'vâ idüb bundan akdem mezbûr babamız Hüseyin Beşe fevt olub muhallefâtın mezbûran karındaşlarım Mehmed Beşe ve Mustafa Çelebi zabt idüb hisse-i Şer'iyemi virmede ta'allül ider ise şer'le suâl olunub alvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed Beşe ve Mustafa Çelebi cevâb virüb müteveffâ babamız muhallefâtından nükûd kısmından buğday akçesin üç bin sekiz yüz kırk guruş alub bir mikdârı karındaşımız

mezbûr Hasan Bey zimmetindedir suâl olunsun didiklerinde mezbûr Hasan Bey cevâb virüb benim zimmetimde olan tahmînen beş yüz guruş virdük zikrolunan üç (boşluk) bin sekiz yüz kırk guruşun karındaşa bin ikişer yüz seksen (boşluk) guruş hisse intikâl idüb mezbûr Hüseyin Bey zimmetinde olan beş yüz gayr-ı yedi yüz seksen guruşu karındaşları Mehmed Beşe'den ve Mustafa Çelebi'den hüküm olunub min lehü'l-taleb yedine vaz' ve def' olundu. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ Mehmed Efendi bin Musli Alâadin Efendi, Fahrü'l-râcilin Hüseyin Beşe er-Râcil, Hızır Beşe er-Râcil, Ahmed Çelebi ..., Ebubekir bin Mehmed el-Fakir ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

60/3

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Altıkız(?) nâm kâryenin hâliyâ kalem Canik(?) Ağası Mehmed Çavuş ile mülkü dahi Mihribân nâm Hatûn tarafından nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbite olan zevci Halil bin Abdullah Bey nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde hâzırân olub kârye-i mezbûr ahâlisi muvâcehelerinde asâleten Mehmed Çavuş ve vekâleten Halil Bey takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb kârye-i mezbûrede vâki' ... dahi mu'tadların mezbûrlardan almada mâ-beynimizde münâza'at-ı kesîre olmuş idi el-hâletü hâzihi mâ-beynimizde müslîhûn tavassud idüb es-sulh es-seyyidü'l-hükkâm fehvâsıyla mel'an olub kadim-i eyyâmından berü viregeldikleri perâkendeleri rüsûma razı olduk didiklerinden sonra ahâli-i karye asâleten Mehmed Çavuş'un ve vekâleten Halil Bey'in ... bi'l-muvâcehe takdîr-i bi'l-kabul iylediklerinden kaydı sicil olundukdan sonra hüccet-i siciliye bu vesikâ-yı enikâ alâ mâ hüve'l-hakika ketb ve imlâ olunur. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zilkadeti's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Bey el-müteveffâ Ramazan, Mustafa, Mehmed Efendi bin Ali Şeyh, Mehmed Efendi bin Hüsâm Efendi.

61/1

Mahrûse-i İslambol sükkânından fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim 'izzetlü Behram Ağa tarafından bey'e ve tescil (silik) olub kasaba-i Zile mahallâtından Bey Mahallesi sâkinlerinden olub nehc-i şer' üzere vekâlet-i sâbite olan Hacı Çelebi bin Hacı Mehmed meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîfi Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb Ba'zı

Geldiklan Kazâsı'na tabi' Karacaşehir-i nâm kârye sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân el-Hacc Mehmed Bey bin Abdullah nâm kimesne mahzârında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub kârye-i mezbûrede vâki' merkûm Hacı Mehmed Bey değirmeni kurbûnde vâki' olan müvekkilem mezbûr Behram Ağa'nın hark üstünde olan mülk-i harâbe-müşrif olan bir bâb değirmen ocağın vekâleti mahkemem hasebiyle merkûm Hacı Bey'e altmış kâmil gurusu-ı kebîre bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile bey' idüb teslîmi meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan değirmen ocağı merkûm Mehmed Bey'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere bi'l-vekâle olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Hacı Mehmed'in vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin sıhhat-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ve imlâ olundu.

Tahrîren fi evâhir-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-sa'âdetü'l-kirâm es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i es-Seyyid Mansur Efendi, el-Hacc Mehmed Çelebi ibn-i Taceddin Efendi, Kıdvetü'l-akrân Pîri Bey Ali Suzan, Abdurrahman Çelebi Kârye-i Ulusdan, Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Ahmed Çelebi Kârye-i Orta, Kıdvetü'l-akrân Receb Bey bin İshak, Hamza Kârye-i Hacı İlyas, İbrahim Çavuş ibn-i Gözcü ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

61/2

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Zane nâm kârye sükkânından zimmî Andon ve Saruoğlu ve Karaca ve Gönan ve Kirâki ve İskeloy ve Durmuş veled-i Murad ve sâyir ve Urfail nâm zimmîler ve sâyirleri meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Mustafavî'de mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Rıdvan Ağa tarafından sulh-i atıyyü'z-zikri tescile vekîl olub İsmail Bey ve Abdülkerim Bey ve Hacı Mahmud nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbitü'l-vekâle olan es-Seyyid Enâm Bey mahzârında takrir-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb dediler ki bundan akdem merkûm Rıdvan Ağa'dan yüz gurusu nakd ve bir çadır ve bir beyt(?) postu ve beş re's deve ve beş endaze kırmızı çuka almış idik zikrolunan eşyanın akçesin ve nakd olan yüz gurusu edâ itdiğimizden sonra mezbûr Rıdvan Ağa bize tekrâr tazmin ettirib da'vâ ve nizâ' üzere iken beynimizde müslihûn ve müslimûn tavassut idüb mezbûr Rıdvan Ağa'dan bize üç yüz gurusu kâmil ve yüz kile buğdayı alıb ve kabz idüb merkûm Rıdvan Ağa'nın zimmetin ibrâ' ve iskât iyledik ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr için bizden asâleten veya vekâleten da'vâ ve nizâ' sâdır eder

ise lede'l hükkâmi'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olunmasın didiklerinde mukırr-ı mezbûrun zimmîlerin vechi meşrûh üzere olan ikrârın mikırr-ı mezbûrun minvâl-î meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Enâm Bey vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk etmeğın sıhhât-i sulh ve ibrâya hüküm birle mâ vaka'a gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî 26 şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ceş Mehmed Çavuş bin Ahmed Çavuş, Kıdvetü'l-akrân Sunullah Bey Biraderi O, Kıdvetü'l-akrân Ahmed Bey, Mustafa Çelebi bin İsmail, Yusuf Çelebi bin İsmail Hoca, Mustafa Halife bin Kasım, İsmail ibn-i Receb Karaşehirden, Mustafa bin Kışlacıkda, Himmed bin Emir Karaşehir'den, Hüseyin bin Kalender.

62/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Gümüşlüoğlu Mahallesi sâkinlerinden tüccâr tâifesinden Uzun Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Mehmed Bey ibn-i Mustafa Çelebi mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr Mehmed'in zimmetinde karz-ı şer'den yirmi bin bin akçe alacağım vardır virmede ta'allül ider şer'le suâl olunub aliverilmesi matlubûmdur didikde gibbe's-suâl merkûm Mehmed Bey cevâb virüb mezbûr Uzun Ali'den yirmi bin bin akçe aldım Osmanî zamanı idi esedi guruş beş yüz akçeye râic iken kırk esedi guruş virüb yirmi bin akçeyi edâ iyledim zimmetin ibrâ' iyledi diyücek kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğum merkûm Ali münkir olub merkûm Mehmed Çelebi'den sıdk-ı makâlîne beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Kara Hasan bin Yusuf ve Alaf Hüseyin nâm kimesneler meclis-i şer'-i li ecli's-şehâde hâzırân olub bizim huzûrumuzda merkûm Mehmed Bey mezbûr Ali'ye kırk esedi guruş virdi yirmi bin akçe deyni mukabelesinde ve merkûm Ali dahi kırk esedi guruşu alıb kabz idüb merkûm Mehmed Bey'in zimmetin ibrâ ve iskât iyledi bu husûsa şahitleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdeti Şer'iyeye iylediklerinde şehâdetleri bade't-tadîl ve't-tezkiye hîn-i kabulden vâki' olub merkûm Ali mu'ârazâdan men' birle mâ vaka'a gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-kuzât Mustafa Efendi ibn-i Himmedzâde, Derviş Salih el-Mevâli, Mustafa Çelebi el-Mevâli, Mustafa Çelebi bin Ahmed ...

62/2

Defter oldur ki Amasya Kazâsı'na tabi' Geldiklan nâhiyesi'nde vâki' Köyceğiz nâm kâryede fevt [olan] Mustafa nâm kimesne beyin zevcesi Rabia ve sulbî sagîr oğlu Veli ve sulbîye kızları Sultane ve Selver nâm hatûnlara intikâl iden emvâl erzâkların beyân ider.

Der-Beyân-ı Hisse-i Veli Sagîr

Câmûs öküzü- 1, 15 guruş

Karasığır ineği- 1, 500 akçe

Hisse-i Rabia Hatûn

Karasığır ineği- 1, 500 guruş

Hınta 3 kile, 1 guruş

Hâliyâ zirâ'at olunan mahsûlden nıfs-ı ta'yin olunmuşdur.

Hisse-i Mezbûreler Sultan ve Selver

Araba- 1, 6 akçe

Merkeb ma'a Sıpa- 1, 5 akçe

Kilim-i köhne- 1, 4 buçuk akçe

Kazgan-ı sagîr- 1, 1 akçe

Karasığır tosunu- 1 akçe

Karye-i mezbûreden hane- 5, 1500 akçe

62/3

Oldur ki orduy-ı Humâyûnum tarafından ulağıyla gelen Ali ve Hasan nâm kimesneler gelüb ellerinde olan emr-i şerîf sicile kayd olunur ki ba'de'l-yevm ma'lûm oluna.

63/1

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Güney nâm kârye sâkinlerinden Balibin Hamza nâm meclis-i şer'î hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine kârye-i mezbûre sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Mehmed bin Himmed mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem Bulduklı nâm kârye tarafından vâki' inde'l-cirân malûmetü'l-hudûd olan bir kıt'a bağını salyâne husûsiçün mu'ârazâ idüb mübâdele itmişdik husûs-ı mezbûr için merkûm Mehmed Bey ile da'vâ ve nizâ' üzere idik el-hâletü hâzihi merkûm Mehmed'den iki kâmil guruşa alub kabz iyledük mübâdeleden rücu' iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan üç kıt'a bağını merkûm Mehmed Bey ol mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i

meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Mehmed vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmü't-tâsî ve'l-ışrin Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hacc Mehmed bin Ahmed Ağa el-Hacı, Hamza Bey el-Hacı, Receb bin Mustafa, Ahmed Çelebi el-Kazzâz, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

63/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Trabzon Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve Mefâhirü'l-kuzât ümerâi'l-kirâm 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Canik sancağı Beği Hacı Mehmed Canik'den Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' olan sancâk begleri dâme izzihûm ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Canik kâdısı Canik'den Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' ve etrafda olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan mahallerde vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârların ve kal'a dizdârların ve neferât ağaların ve mirlivâ mütesellimleri ve sâyir iş erleri zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Rum tarafından ve âsitâne-i sa'âdetim cânibinden Erzurum'a nakil olunmak için Sason ve Canik ve Trabzon sevâhiline irsâl olunan top mühimmâtına ve sâyir cebehâneye müte'allik olan mühimmât cizye külli her ne ise Erzurum'a nakil ve i'sal için cümleünüz taht-ı kazâ ve hükümetiniz kifâyet mikdârı davarlar ve arabalar ve ... makûlesin tedârik idüb mühimmâtı mezbûrdan mikdâr ... iskelelerden bir şukka(?) kalmamak üzere kaldırıub Erzurum tarafına yollayub ve siz ki kâdılarsız ne mikdâr mühimmât kaldırdığınız ve ne gün kaldırdığınız tescil ve sabîd idüb inşallâhü teâlâ Erzurum'a vâsıl olduğunuz ol tescil mücebince teslim itdiğünüz bâbında âlişân sâdır olmuşdur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbında sâdır olan celilü'l-kadrîm mücebince tahâmmül idüb bir an ve bir sâat te'hir ve tevâkkuf itmeyüb bu husûsa her biriniz gereği gibi mukayyed olub vech-i meşrûh üzere Rumeli tarafından ve âsitâne-i sa'âdet âlişân'ım mucebince Erzurum'a nakil ve i'sal olunmak için Sason ve Canik ve Trabzon câniblerinde irsâl olunan top mühimmâtı ve sâyir cebehâneye müte'allik olan mühimmât nakil ve ... her ne ise ... kalkub üzerine varub kifâyet mikdârı davarları ve arabaları ... makûlesin tedârik ve ihzâr iyleyüb mühimmâtı mezbûrun vâsıl olan ne makûle

şukka(?) idigü aded-i ve mikdârın ile tahrîr ve defter ve tescil ve sabît iyleyüb bir başka iskelede kalmamak üzere cümle mühimmâtı kaldırub Erzurum'a yollayub ol defter ve tescil ve sabît mücebince destûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem Erzurum muhâfazasında olan vezîrim Halil Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehûya bi't-tamâm teslîm iylediğünden tekrâr tescil ve sabît idüb serdâr-ı ekrem'e arz ve i'lâm iylemeyesiz bu bâbda her birinüz gereği gibi mukayyed olub mühimmâtı mezbûrdan bir habbe zayi' olmakdan ihmâl ve müsahâle ... ile bir tane şukka(?) iskelelerde kalmakda ve vakt-i zamana kaldırmayub şukka(?) ... bir habbesine erişdirdikten sonra her birinüz ihtirâz iylemeyesiz şöyleki mühimmâtı mezbûrdan bir ... iskelelerde ve yahûd yollarda zayi' ve telef olmağla noksân kile zayi' idenlerden tezyin olunduğunda garer üzerinde mübâşir olanların haklarından gelinür ana göre her birinüz mukayyed olub ihtimâmda kusûr itmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâil-i şehri Recebü'l-mürecceb sene erba'a ve erba'în ve elf.

Kavak kâdısının imzâsıyla gelmiştir.

Be-Medine-i Âmid El-Mahrûse

Vürud fî gurre-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe

64/1

Mahrûse-i Amasya'da bu sene-i mübâreke'de Kızılbaş Bedmeaş üzerine vâki' olan sefer mühimmâtı mezbûrede cem' ve tahsîl olan yedi yüz çuvalın nısf-ı akçe nısf-ı yük olub üç yüz elli çuval yükü mekkâri davarlarına yükleyüb Erzurum'a i'sâl idesiz diyü mahrûse-i mezbûrede kethüdâyeri olub yük mübâşiri olan kıdvetü'l-akrân Havace Mehmed Ağa tarafından vekîl olan Rıdvan Ağa meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Gököyük nâm kâryede Ozan Mustafa vaiz İmamı Zeynel Fakih ve Receb ve Cebeci Ramazân ve Hasan ve sâyir mekkâri tâifesi muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûrun mekkâri tâifesine yirmi ikişer guruş kirâ virdüm zikrolunan üç yüz eli çuval mîri yükü Erzurum'a götürüb teslîm iylemek üzere mezbûrun mekkârilere suâl olunub cevâbları tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûrun mekkârieler bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb zikrolunan üç yüz elli çuval yükü arabamıza(?) tahmil için Erzurum'a i'sâl itmek kavî ve kirâsı olan yirmi ikişer guruşu alub kabul ve kabz iyledik didiklerinde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârların el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Rıdvan Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk

itmegin mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi evâhir-i şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderresin Ahmed Çelebi ibn-i Eşrefü'l-kuzât Hüseyin Efendi, Kıdvetü'l-akrân Hasan Ağa bin Ahmed, Yusuf Beşe bin Abdullah, Nebi bin Nasuh el-Muhzır.

64/2

Oldur ki Havza Kazâsı'na tabi' Kamlü(?) nâm kârye sâkinlerinden kıdvetü'l-akrân Mehmed ve Sinan Çelebi mahfil-i şer'de işbu ba'isü'l-kitâb orta boylu elâ gözlü sarışın ... Rûsiyyü'asl Kasım nâm Abdi memlûkemizi hasbete'n-lillâhi'l-âzim ve taleben li'l-merzâti'l-rabbi'r-rahim azâd iyledik ba'de'l-yevm ahrâr-ı Müslümîn gibi olsun didiklerinde Abdi mezbûr necât bulub mâ hüve'l-vaka'a ketb olundu. Hurrîre fi't-tarihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Halil Efendi ..., Mehmed Çelebi ibn-i Hüsâm Efendi, Mustafa bin Osman, Mustafa bin Ali, Mehmed, Mehmed Çelebi ibni Hüsâm Efendi

65/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Câmi'-i Enderun Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe gelüb şöyle takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb bundan akdem kızım Ümmühan'ı kasaba-i mezbûre mahallâtından Hatuniye Mahallesi sükkânından Hızır bin Yusuf'a Allah'ın buyruğu üzere virüb zevciyet üzere bir nice eyyâm kızım mezbûre Ümmühan ile geçinirler iken el-hâletü hâzihi mâ-beynlerinde imtizâc mümkün olmamak ile tefrikâ olub mezbûr Hızır'dan vücûda gelen Mustafa'nın ziyâde nafakaya ihtiyacı olmagın kıbel-i şer'den mezbûr sabîye nafaka taleb iderim didikde meclis-i şer'de hâzır olan bî-garâz Müslümanlar haberleri ile sabî-i mezbûr Mustafa'ya yevmî dörder akçe nafaka farz ve takdîr ve ta'yin olunub vakt-i zarûretde istidâneye izin virilüb mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve imlâ olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu. Tahrîren fi evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Saru Mehmed Ağa Abdülmennân, Mustafa Ağa Ahi Abaza Mehmed Ağa, Rıdvan Bey Abdullah, Abdurrahman bin Mahmud, Zeynel bin Haydar, Mehmed bin

Hüsâm Efendi, el-Hacc Osman bin Veli, Mustafa Çelebi bin Ser-muhzırân, Yusuf bin Abdullah ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

65/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Üçler Mahallesi sükkânından el-Hacc Bekir nâm kimesne meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde hâzır olub mahallâtı mezbûreden el-Hacc Hamza Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Hacı nâm Şaki muvâcehesinde takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb sâkin olduğum menzilimizde mezbûr Şaki Mehmed'in şerr'inden aciz ve kasr olub leyl-ü nehâr bâst-ı merâm olub elinden çıkub alub mahalle-i mezbûrenin Müslümanları darb iylediğü üç kıt'a ... darb-ı kürek ... biri ... bıçak biri dahi hançer ve biri dahi satır olub sabahdan akşama bu zikrolunan ... darbesiyle kendü akranı ile bir nice kimesneler ile mahalle-i mezbûre ahâlisi ber-vechi sekte-i kabil olandan değildir ... iyledikde dahi ... mezbûr Mehmed mahkeme-i şerîfden firâr idüb tekrâr üzerine ademler ta'yin olunub ahz olub görüldükde mezbûru ağzı şetm olıcak hamr-ı rayihâsı müşâhede olub vuku' üzere tahrîr olundukdan sonra mezbûrun sâkin olduğu mahalle ahâlisinden teftiş ve tefahhûs olundukda Şeyh Mustafa Efendi ve diğêr Mustafa ve Ahmed ve Fethullah ve sâyirleri merkûm Mehmed'in muvâcehesinde tekrâr şehâdet idüb didilerki fahrü'l-muhakkik merkûm Mehmed kendü akran bir nice kimesneler ile sabah akşam bâst-ı merâm mahallemizde ve gayri mahallerde ... Mehmed bunların elinde emân çıkardıklarına şahitleriz şehâdet ideriz didikleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîye mezbûranın şehâdetleri hîn-i kabul ve ibka' olundukdan sonra mâ hüve'l-vâki' ketb ve imlâ olundu. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed bin Abdullah, Peyami Yitük, Abdülcelâl Bali ibn-i Mehmed Efendi, Bekrullah bin Ali, Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Abdülhâdi bin Mustafa Efendi, Mustafa Bali bin Hüseyin Efendi.

66/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Hoca Sipâhi Mahallesinde Salih Dede bin Mehmed nâm kimesne meclis-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîr'de gelüb takrîr-i kelâm idüb hâliyâ tasarrufunda olan zevcem Rabia bint-i Mehmed nâm kimesne ecdâdımın vâkf iylediğü bir iki kıt'a kâryelerden ve zâviyesinden mezbûre Rabia'ya aid olan hisse-i muayyenesini ammisi İbrahim'den ve ammizâdesi olan Mehmed'den taleb ve da'vâya beni vekîl

iylemişdir didikde ... tevkilde hâzır olan Müslümanlardan Hasan bin Hüseyin ve Hüseyin bin Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer'e gelüb tekrâr şehâdet idüb derler ki fahrü'l-muhakkik ba'isü'l-kitâb Salih Dede'nin zevcesi Rabia Hatûn bizi sâkin olduğu menzilin bahçesine getirüb şöyle takrîr-i kelâm idüb dimişler ki bundan akdem ecdâdım evkâf kirâlarından ve zâviyesinden bana intikâl iden hisse-i muayyenemi mezbûrlardan taleb ve da'vâya zevcem Salih'den beni vekîl iyleyüb siz dahi mahkemeye bir def'a varın minvâl üzere edâ-yı şehâdet iyle diyü bizi eşhâd iyledü biz dahi mezbûre'nin tarafından vekîl bi'l-da'vâya şâhidlerüz şehadet dahi iderüz diyü ... kabulden vâki' olduktan sonra ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîye hîn-i kabul olduktan sonra Mehmed vekâletine bu vesikâ-i enikâ alâ mâ hüve'l-muhakkik ketb ve imlâ olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu vakt-i hâcetde ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Osman bin Mehmed, İbrahim Ağa Kethüdâ-yı Mahkeme, Abdünnebi el-Muhzır, Yusuf bin Abdullah.

66/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından el-Hacc Hamza Mahallesi sâkinlerinden Mustafa Çelebi asâleten ve hemşireleri Fatıma ve Rukiye nâm Hatûnlar tarafından tasdîke vekîl olub Ebubekir Halife ve İlyas Halife nâm kimesne şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan kıdvetü'l-akrân Süleyman Çelebi ibn-i Mehmed nâmlar meclis-i şer'-i hafîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Bayezıd Halife ibn-i Selim mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûrdan vâki' bir tarafı Osman mülküne ve bir tarafı Menkahir(?) zimmî mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve müntehî olan mülkü mevrûsemiz olan menzil odası sipâhi(?) ve havlusu ve cümle tevabî' ve levâhıkı ile yüz yirmi beş esedi guruşa bey'-i bāt-ı sahîh ile bey' idüb zikrolunan menzil husûsunda her birimiz hisse-i şâyi'amız olan guruşdan bana intikâl iden altmış iki buçuk guruşu merkûm Mustafa Bali alub kabz iyledüm diyücek ve mezbûratan Fatıma ve Rukiye nâm Hatûnların müvekkilem mezbûre Rukiye Hatûn meblağ-ı mezbûrdan otuz bir guruş[a] bir rub' alub kabz idüb ve yine müvekkilem mezbûre Fatma Hatûn otuz bir guruşa bir rub' hisse-i şâyi'ası mukabelesinde müşteri merkûm Bayezıd Halife'nin mahalle-i mezbûrdan vâki' bir tarafı Terzi Süleyman mülküne ve bir tarafı bey' iyledikleri menzile ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl olan menzilin alub kabz idüb ba'de'l-yevm zikr [olunan] menzil merkûm Bayezıd Halife'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe

mâ yeşâ ve yehtâr mutasarıf olsun didiklerinde mukırran mezbûranın asâleten ve vekâleten ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Bayezıd Halife vicâhen kabul ve şifâhen tasdık ve tahkık itmegın sıhhât-i bey' ve şırâ'ya hüküm birle mâ vaka'a ketb olunub lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi 12 şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Ağa ibn-i Hüseyin Dizdâr Ka'la-i Sikal(?), Mehmed Çelebi bin Ali, el-Hacc Mehmed bin Halil, Ali Bali ..., Musli bin Osman, Osman, İbrahim bin Veli, İbrahim bin Abdullah, Mehmed Efendi bin Ali, Ahmed Çelebi ibn-i Abdülbaki, İlyas Halife bin Eyüb.

67/1

Bu sene-i mübârekede vâki' Kızılbaş Bedmeaş üzerine olan sefer-i Humâyûn mühimmâtîçün top câmûslarına lâzım olan serahûrları ve câmûsları Erzurum'a yollayasız diyü mirîmirân Rum hazretleri tarafından ta'yin olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân Ebubekir Bey zîde mecdehû ta'yin olunub mahrûse-i Amasya'da kışlakda olan dört çift câmûsun serahûrların meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûrlar dört çift câmûsu mahall-i me'mure ulaştırmak üzere der'ûhde idüb mezbûrlara Ebubekir Bey kefil ve Ebubekir Bey Mimar Sinan havâcelerinden el-Hacc Sefer ve el-Hacc Mehmed Çelebi ve İbrahim Çelebi ve sâyirleri kefil oldu ki kaydı sicil olundu. Hurre 18 fi Zi'l-hicce li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderresin Mehmed Çelebi ibn-i Hüsâm Efendi, el-Hacc Ali ..., Mustafa ibn-i Ser-muhzırân, Nebi bin Nasuh.

67/2

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Kızık Ka'lası nâm karye sâkinlerinden Lütfullah ibn-i Ramazân nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde işbu ba'isü'l-kitâb sulbî oğlu Mehmed Beşe mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer'-i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub kârye-i mezbûreden vâki' inde'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd menzili ve yine kârye-i mezbûreden vâki' bağı ve taht-ı tasarrufumda olan tarlalarımı merkûm oğlum Mehmed Beşe on bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt osmanîye bey'i bâst-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi meb'î mezbûr ve kabzı-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan menzil ve bağ ve

tarlaları merkûm oğlum Mehmed Beşe'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun diyücek mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Mehmed Beşe vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkik itmegin sıhhat-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ vaka'a ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' olundu. Tahrîren fi'l-yevmü's-samin aşer şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-mestûrun Mehmed Çelebi bin Hüsâm Efendi, Osman bin Nefer-i Kal'a, Ali Bey ibn-i Veli, Mehmed bin Mustafa, Mustafa Çelebi

67/3

Mahrûse-i Amasya muzafâtından Şeyh Sadi nâm kâryeden Ahmed bin Veli nâm kimesne meclis-i şer' den Mustafa bin Ali nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb bundan akdem mezbûr Mustafa benim evim basub benden cebren ve kahren beş aded guruşum ahz iyledi şer'le suâl olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Mustafa münkir olub mezbûr Ahmed'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden el-Hacc Mehmed ve şâhid-i asli olan Ahmed bin Mustafa ağzından Hüseyin Beşe ve Şaban nâm kimesne meclis-i şer'e li ecli's-şehâde hâzırân olub didilerki şâhid-i asli el-Hacc Ahmed benim huzûrumda merkûm Mustafa mezbûr Ahmed'in evin basub beş guruşu ahz iyledi diyü bizi şâhid iyledi biz dahi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı Şer' iyye iylediklerinden mezbûrların şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub zikrolunan beş aded guruşu merkûm Mustafa'dan mezbûr Ahmed'e edâsıyla hüküm olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Veli bin Mehmed, Hüseyin Beşe bin Hasan, Şaban bin Abdullah, İbrahim Ağa kethüdâ-yı Şehr ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

68/1

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Üstâd Mehmed bin Kara Firak nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Baba Halil ibn-i İsmail nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr Halil'e bir doru bargir iştirâ iyledim iki ay nisebi târih-i kitâbda üç günden mütecâvizdir karındaşım kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Bey Kalcak(?) nâm

kâryeye alub gidüb lâkin sağ ayağımı sakat itmüş şer‘le suâl olunub edâ olunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm Halil zikrolunan bargiri Haleb’den iştirâ iyledim ve Haleb’den bundan gelince on altı batman yük yüklendim min-bâd aksamadı ve merkûm Üstâd Mehmed’e yirmi bir esedi guruşa bey‘ iyledim sağ ve sâlimdir didikde zikrolunan bargir ihzâr-ı şer‘ olunub Üstâd nalbandlardan el-Hacc Yusuf bargirin fehline nâzar idüb aybden hadetdir ve halâ taze yarası vardır didikde haber virmeğin ve mezbûr Baba Halil zikrolunan bargirin ayb-ı kaza‘ olmaduğına ve kendü yedinde aksamadığına yemin tevcîh idüb merkûm Halil zikrolunan bargirim yedimden aksamadı ve ayb-ı kaza‘ı yoktur sağ ve sâlimdir diyü yemin-i billâhi aliyyü’l-âzim etmeğin zikrolunan bargir yine mezbûr Mehmed’in mülk-i müşterâsıdır olmak üzere mu‘ârazâdan men‘ olunub min lehü’t-taleb yedine vaz‘ ve def‘ olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi’l-hiccetü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Abdülgani Halife ibn-i Ahmed el-Hatib, Mehmed Dede bin Hacı Mehmed, Mustafa Çelebi bin Nebi Ser-muhzırân, Nebi ibn-i Nasuh, Fahrü’l-müderresin Mevlâna Abdullah Efendi Kamiyab ve gayrihûm mine’l-hâzerât.

68/2

Fahrü’l-müderresin Mevlâna Abdullah Efendi Kamiyâb

Tahiyyât-ı sâfiyât ithâfiyla inhâ‘ olunurki Amasya’da Hızır Paşa medresesi ruznâme-i Humâyûnda mestûr ve mukayyedir gerekdir ki medrese-i mezbûre gurre-i Muharrem’de mutasarrıf olub amâde ve istifâde üzere olasız ve’s-selâm fi’l-yevmü’l-aşer min Zi’l-hiccetü’ş-şerîfe sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

El-fakir Nuh el-Kadı Be Asâkir-i Anadolu

Vürüd fi Zi’l-hiccetü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

68/3

Seferli tâifesinden Mehmed bin Abdullah meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü’t-tevkîrde mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Halil Mustafa Çelebi bin (boşluk) mahzârında takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûr Mustafa Çelebi’nin bir bargiri ile benim bir ... mâyi doru bargirimi mübâdele idüb yirmi gün mikdârı yola süvar oldum lâkin zıyk-ı nefis itmüş şer‘le suâl olunub red olunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm Mustafa Çelebi zikrolunan bargirimi külli aybıyla kabul iyledi diyücek merkûm Mahmud kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub mezbûr Mustafa Çelebi’den sıdk-ı makâline beyyine

taleb olundukda udûl-i ricâlden el-Hacc İbrahim bin Dede ve Mustafa bin nâm kimesneler meclis-i şer'e li ecli'ş-şehâde hâzırân olub bizim huzûrumuzda merkûm Mahmud mezbûr Mustafa Çelebi'nin bargiri ile kendü bargirini külli 'ayıb iylediklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki'a olub merkûm Mehmed mu'ârazadan men' birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi 23 şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Köse Ali Bey Hacı Sultan Bayezıd, Müezzın Ali Dede, İbrahim Ağa Kethüdâ-yı Mahkeme, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân.

69/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından el-Hacc İlyas Mahallesi sâkinlerinden el-Hacc Ali bin Himmet nâm kimesnenin sulbî oğlu Ahmed mahfil-i şer'-i ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm idüb vâlidesi Aişe fevt oldukda metrûkâtı mezbûre intikâl iden hisse-i şâyi'ası için mahalle-i mezbûrede vâki' halâ taht-ı tasarrufunda tahtâni ve fevkânî cümle tevâbi'-i ve levâhıkı ile mülkü menzili ve mahallesi mezbûrede vâki' çadır divân bağım içinde olan eşcârı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle ve tahmînen üç yüz guruşun esbâb virüb mirâsa müt'e'allik deynim kalmamışdır suâl olunub cevâbı tahrîr olunmak murad ideriz didikde gıbbe's-suâl merkûm Ahmed fi'l-vâki' vâlidem Aişe Hatûn'dan alub şer'le intikâl iden hisse-i şâyi'amdan üç yüz aded guruşluk esbâb-ı ve sâyiren bâlâda mestûr olan menzili ve çadır divân bağçe alub kabz ve tasarruf itdüm min-bâd babam zimmetinde vâlidemden intikâl iden hisse-i şâyi'adan bir habbe alacağım kalmamışdır diyü ikrâr itdikden sonra mukırr-ı mezbûrun Ahmed minvâl-i meşrûh üzere sâdır olan ikrârın el mukırr-ı lehü'l-merkûm el-Hacc Ali vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi evâhir-i 26 şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderresin Hızır Efendi, Sinan Çelebi bin Mehmed, Mustafa Çelebi bin Mustafa, el-Hacc Sefer bin Mehmed, İbrahim Çelebi, el-Hacc Bekir, Mustafa Çelebi bin Veli, Diğer el-Hacc Mustafa, Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Mustafa Çelebi Ser-muhzır

69/2

Geldiklan Nâhiyesi'ne tabi' Bağözü nâm kâryeden Mustafa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde kârye-i mezbûrden Dervîş bin Yunus mahzârında üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Dervîş hilâf-ı şer'î şerîf bana deyyus diyü şetm iylemişdir suâl olunub icrây-ı şer'-i şerîf olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Dervîş fi'l-hakîka merkûm Mustafa'ya minvâl-i muharrer üzere şetm iylediğini i'tirâf iylediğinden sonra mevhûbeye muhkem olunduktan sonra mâ vaka'a bi't-taleb kayd olundu. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât bin, Ömer Sufî bin Ali, Turgut bin Mansur ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

69/3

Kasaba-i Tosya mahallâtından Hoca Fakih Mahallesi sâkinlerinden fahrü'r-râcilin el-Hacc Ahmed Beşe er-Râcil meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûse-i Amasya'da Bazârbaşı Ömer'in muvâcehesinde takrîr-i kelâm üzerlerine da'vâ idüb bundan akdem abd-i memlûkum olub bir seneden mütecâvizdir fevt olan Yusuf nâm abd-i mezbûr Ömer'e yirmi batman demü[rü] bey' idüb her batman birer guruşu kabul idüb badehû zikrolunan demürü Kara Mehmed Ağa'ya alıvirdim diyü müteveffâ Yusuf Kara Mehmed Ağa huzûruna alunub Kara Mehmed Ağa yedinden beş yüz akçe alıvirüb ... zimmetinde kalmışdır husûs-ı mezbûr merkûm Ömer'den suâl olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Ömer cevâb virüb zikrolunan demürü ben iştirâ itdim Kara Mehmed Ağa için vezn iyledüm diyücek münkir olub mezbûr Hacı Mehmed Beşe'den zikrolunan demürü Abdi alub mütaveffâ olan Yusuf merkûm Ömer'e bey' idüb bahâ'sı zimmetinde kaldığına beyyine taleb olunduğunda ityân-ı beyyineden acz ve kasr olub merkûm Ömer'e yemîn tevcîh idüb zikrolunan yirmi batman demürü mütaveffâ Yusuf'dan ben kendü nefsim için aldım hemân vezn itdüm diyü yemin billâhi aliyyü'l-âzim itmegin mezbûr Hacı Ahmed Beşe mu'ârazâdan men' olunub mâ vaka'a ketb ve imlâ ve yed-i talibe vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edineler. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-üstâd Es-Seyyid Mehmed Efendi, İbrahim Ağa Saddam Ali, Nebi bin Nasuh, Maden bin Mansur, Yusuf Muhzır ve gayrihûm.

70/1

Kasaba-i Ladik'den olub hâliyâ Amasya'da sâkin ve mütemekkîn olan es-Seyyid Ali bin bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Hüseyin bin Mustafa mahzârında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr Hüseyin karındaşım Mahmud'un sulbîye kızı Zeyneb nâm Hatûn'un sâdriyye oğludur akreb akrabamdandır diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm es-Seyyid Hüseyin vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi 6 Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müsadât el-kirâm es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Ramazân, İbrahim Ağa ibn-i Mahkeme, Osman el-Muhzır, Nebi bin el-Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

70/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Canik Sancâkları'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan kâdılıklarda vâki' olan kethüdâyerleri ve kethüdâ serdârları zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak mâlûm olaki zâbitleri tarafından orduy-ı Humâyûnum'a arz-ı hâl idüb kâryelerinin defter-i cedîd-i hakanîde mukayyedir râiyyet ve raiyye oğullarımdan bazıları kadîm-i sâkin oldukları yerlerin ve yurdların bırakub varub taht-ı kazânuzda tabi' bazı kasaba ve kurâda ve askerî çiftliklerinde tahsin idüb bunlar varub kaldırmak istediklerinden on yıl mürûr itmişdir ve yirmi otuz yıldan berü vâki' olan tekâlifimizi oturduğumuz yerlerde virüb avârizhanesine kady olduk diyü ta'allül idüb askerî ve askerî tâife dahi çiftliklerinde reâyânın kalkmasına mâni' olmağla mahsûllerine noksân mütetib iylediklerin bildirüb kılıçları tashîh ve ashabına tevcîh olunub ve zeamet ve erbâb-ı timâr seferlerde uğur Humâyûnda dâimâ hizmetinde olub mahsûllerine noksân tertib iylediklerinde ... Humâyûnum'a ilka olunmağın ol makûle perâkende olan reâyâ husûsunda zaman-ı itibâr olunmayub kadîm-i defterde kayd olunduğu yerlerine gönderilüb vilâyet-i ma'mûr abâdan olmak bâbında hatt-ı Humâyûn sa'âdet makrûnumla fermân-ı âlîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda her birinizin taht-ı kazânuzda vardıklarında bu bâbda hatt-ı Humâyûn sa'âdet makrûnumla sâdir olan fermân-ı celilü'l-kadrîm mücebince 'amel idüb her biriniz müstakillen husûs-ı mezbûre mukayyedir ve südde-i sa'âdetimden ihrâç olunmasın mühürlü sahîh-i suret-i defter-i

cedid-î hakanîye nazâr idüb gösteresiz kadîm-i yurdlarından kalkub zikrolunan mahallede sâkin olmuşlar ise defterli reâyâsı ve reâyâsı oğulları asla zaman-ı mürûr iylememiştir ve oturduğumuz yerlerde avârizhanesine kayd olundu diyü ta'allül ve da'vâ itdirmeyüb kaldurub kadîm-i sâkin oldukları kâryelerine gönderüb iskân itdiresiz şöyleki bu bâbda hatt-ı şerîfimle sâdir olam emr-i şerîfimidir muhâlif kimesneyi ve sipâhi ve sâyir askerî tâifesi men' olurlar ise ... isim ve resimleri ile yazub arz iylesiz ki emr-i şerîf mücebiyle 'amel idesiz şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timad kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fî 27 şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe.

71/1

Mahrûe-i Amasya sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Çolak Ahmed Çelebi'nin zevce-i metrûkesi olan fahrü'l-muhâdderât ta'cü'l-mestûrat Zeynî Hatûn bint-i (boşluk) nâm kimesne tarafından sulh-ı atıyyü'l-beyâna vekîl olan nehc-i şer'-i üzere vekâlet-i sâbite olan fahrü's-sadât es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Mansur Efendi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Çelebi'nin sulbîye kızları Fatma ve Aîşe nâm Hatûnlar taraflarından vekîl olub Mustafa Çelebi ibn-i Derviş Çelebi ve Ömer bin İsmail nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan fahrü'l-müderresin Abdullah Çelebi ibn-i İbrahim Efendi mahzârında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müvekkilem mezbûre Zeynî Hatûn'un mütaveffâ-yı mezbûr Ahmed Çelebi'nin zimmetinde yüz elli gurus mehir ve yüz elli gurus semen-i hisse-i şây'ası cem'an üç yüz gurus husûs için da'vâ [ve] nizâ' üzere iken târih-i kitâbdan bir sene mukaddem muslihûn tavassud idüb mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Gököyük nâm kâryede vâki' inde'l-ahâli ve'l-cirân ma'lümetü'l-hudûd olan çiftliğin içinde olan öküzü ve ineği ve çift olanı ile ve yine kârye-i mezbûrede vâki' olan müteveffâ-yı mezbûrun bağıcı müvekkilem mezbûre Zeynî Hatûn'a üç yüz gurus mukabelesinde virüb es-sulh-ı seyyidü'l-hükkâm fehvâsınca sulh olduk ba'de'l-yevm eğer müvekkilem mezbûre Zeynî Hatûn husûs-ı mezbûre müte'allik da'vâ ve nizâ' sudûr idüb lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a ve ma'zûle olunmasın didikde mukırr-ı mezbûrun bi'l-vekâle olan ikrârın vekîli mezbûre Abdullah Çelebi vicâhen kabul ve şifâhen tasdîk ve tahkîk iylemeğin sıhât-i sulhe hüküm birle mâ vaka'a ketb olunub mine't-taleb yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-akrân Çelebi Mehmed Bey ibn-i Hüseyin Bey, Helvacı Mehmed Ağa Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Kasabzâde Mustafa Bey İbrahim Çelebi ibn-i Çavuş.

71/2

Geldiklan nâhiyesine tabi' Bağözü nâm kâryeden Hasan bin nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't tevkîrde kârye-i mezbûreden Derviş bin Yunus mahzârında üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Derviş hilâf-ı şer'î şerîf benim câriyeme cimâ' lâfzıyla ile şetm iylemişdi suâl olunub icrâ-yı şer'-i şerîf olunmasın taleb ideriz didikde gıbbe's-suâl mezbûr Derviş fahrü'l-muhakkîk merkûm Hasan minvâl-i meşrûh üzere şetm iylediğini itirâf itdikden sonra mücebine hüküm olunduktan sonra mâ vaka'a bi't-taleb kayd olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-hiccetü'şti'l-harâm sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Zülfikar bin, Ömer Sufi bin Ali, Torkud bin Mansur, Mustafa Muhzır bin Muhzır ve gayrihûm.

71/3

Oldur ki Kazâsker Efendi'nin peksimâdı mekkarîlerinden mahfil-i şer'de Hüseyin ve Musli ve Kara Ali ve Himmed nâm kimesne zikrolunan peksimâdı her bir tavarı sekiz esedi guruşa kavlı idüb Erzurum'a iletmek şart üzere zikrolunan kirâyı fi'l-cümle kırk sekiz esedi ider hâliyâ Amasya Efendi'si bizden alub zimmetini ibrâ iylemişdir diyü mekkarî kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-nevvâb Mehmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Hasan Bali ibn-i Mehmed Efendi, Hüseyin Beşe ibn-i Ahmed, Abdülnebi el-Muhzır.

71/4

Oldur ki mahrûse-i Amasya Bazzâzistân hocalarından Sinan Çelebi ibn-i Hacı Mehmed ve Musli Çelebi ibn-i Veli Ağa ve el-Hacc Mehmed bin Osman ve el-Hacc Ahmed bin ve İbrahim Çelebi ibn-i Ali Çavuş ve sâyirlerin meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Orta nâm kâryede el-Hacc Şaban nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb didiler ki bundan akdem sefer-i Humâyûn

içün bu sene-i mübâreke'de vâki' olan sürsât zâhiresiyle gelen mübâşir Mustafa Ağa'ya hidmet haneye(?) on yedi bin akçe virilüb zikrolunan akçe harc ile alınub badehû be-her hane ellişer guruşun salyâne olunub mezbûr Hacı Sinan on bir haneyi der'ûhde idüb mürâsele ile yirmi iki guruşa kabz iylemiş ve bir tanesi(?) ta'allül ider şer'le suâl olunub yemin taleb ideriz didiklerinde gibbe's-suâl merkûm Hacı Sinan zikrolunan yirmi iki guruşunu yedinde olan mürâsele mücebince reâyâdan almadık diyü yemin teklif olundukda iken zikrolunan yirmi iki guruşu mezbûr Hacı Sinan'dan merkûmdan havâcelere edâsıyla hüküm mâ câri fi't-tarihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Köse Ali Çelebi ..., el-Hacc Mustafa bin Hacı Mansur, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân, Maden bin Mansur

72/1

Oldur ki mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Bağlıca nâm kârye sâkinlerinden Mehmed bin Ömer nâm kimesne meclis-i şer'-i hatiri lâzimü't-tevkîrde yine mezbûre sâkinlerinden Derviş Çelebi ibn-i Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûr Derviş Çelebinin sulbî oğlu Mehmed nâm kimesne karye-i mezbûrede olan menzile gerüb zevcem Aişe nâm Hatûn'uma zinây-ı kâsd idüb murâfaaa-ı şer'-i şerif olmak murad iyledikde mezbûr Derviş Çelebi oğluna kefil oldu husûs-ı mezbûr merkûm Derviş Çelebi'den suâl olunub icrâyı şer' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl merkûm Derviş Çelebi kefâletine mukarrer olub ... ihzar-ı şer' ile diyü târih-i kitâbdan üç güne değin şartlanub şartına adem husûsa ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce kâşif ma câri ola. Tahrîren fi şehr-i Muharremü'l-harâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali bin Bali Kethüdâ-yı Şehr, Nebi bin Nasuh, Maden bin Mansur, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân.

72/2

Umûr-ı sa'âdetü'l-kirâm ma'rifeti hükm-i şer'le cânib-i olan bi'l-fiil mahmiyye-i Amasya nakibü'l-eşrâf iftihârü'l ... es-Seyyid Mehmed ibn-i es-Seyyid Mansur yine mahmiyye-i mezbûre sükkânından es-Seyyid Hüseyin hamr-ı sekrân-ı meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîr ihzâr ve şöyle takrîr-i kelâm iyledik işbu mezbûr Mehmed

halâ şürb-i hamr idüb alâmet-i şer'î zannında müşâhede olunmak ile suâl olunub vâk'a-ı hâl tahrîr olunmasın taleb iyeleriz didikde gıbbe's-suâl mezbûr Seyyid Mehmed şürb-i mezbûru münkir olub lâkin alâmet-i sekr-i harekât ve kelimâtdan zahîr ve mütebeyyin olduğundan gayr-i zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan bi-garâz Müslümanlardan Ebubekir Ağa es-Seyyid ve Hüseyin Ali ve sâyir hamr-i gafir mezbûrun ağzını iştişmâm iyleyüb râyiha-i hamr vardır sekr olduğu mukarrerdir diyü ihla iylemeğin vuku' üzere bi't-tamâm ketb olunub yed-i talibe vaz' olundu. Cerî zalîke tahrîren evâil-i Muharremü'l-harâm li sene hamsin ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülgâni Efendi el-İmâm, İbrahim Çelebi Çavuşzâde, Ali Kethüdâ-yı Şehr, İbrahim Ağa hadîmü'l-hükkâm ve gayrihûm.

72/3

Amasya Kazâsı'na tabi' Şeyh Sadi nâm kâryeden Halil bin nâm kimesne raff'-i haze'l-kitâb kârye-i mezbûreden Mehmed mahzârında takrîr-i kelâm idüb işbu mezbûr Mehmed bin Ali nâm müteveffâ oğlu on iki sene mikdârı benim hizmetimde olmak ile müteveffâ olduktan sonra babam mezbûr Mehmed merkûm Ali'nin be her sene beş akçe icâre ile durur idi mezbûrun hakkını ibka' iylemek ile bana intikâl ider diyü da'vâ iyleyüb lâkin biz mezbûrun yedine icrâ ile durdu ganimetin alub da'vâ halinde iken beynimize müslihûn tavassud idüb mezbûrun da'vâsın yedi yüz nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçe ile iyleyüb ben dahi edâ-yı mezbûrı kabul iylediğimden sonra bedel-i sulh olan meblağ-ı mezburu merkûm Mehmed teslîm iyleyüb husûs-ı mezbûrdan bi'l-külliyeye zimmetimi edâ iylemiştir suâl olunub hakikâ el-hâl tahrîr olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed merkûm Halil'in vech-i meşrûh üzere cârî olan sözünü bi'l-muvâcehe kabul iyleyüb zimmetini edâ-yı külli ile edâ iylediğine mukarrer olduktan sonra tarafeynin ... mâ vaka'a ketb olundu. Tahrîren fi evâil-i Muharremü'l-harâm sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Osman, Himmed bin Mustafa, Mustafa Ser-muhzır, İbrahim Hüdam-ı Mahkeme ve gayrihûm.

73/1

Civarımızda vâki‘ Gelikirâs Kazâsı reâyâsından Köseoğlu Osman ve Abdülnebi ve ... oğlu Mahmud ve İmam oğlu Mahmud ve Ömer oğlu Mehmed ve Hüseyin oğlu Ahmed ve ... oğlu Hüseyin ve Kürtoğlu ve Kazâkoğlu nâm kimesneler meclis-i şer‘i hatîr-i lâzîmü’t-tevirde Amasya Kazâsı’na tabi‘ Moramil(?) nâm kâryeden Ramazân bin Cafer ve Hasan ibn-i Osman nâm mekkâriler mahzârlarında her birisi takrîr-i kelâm idüb kazâ-i mezbûrun cümle ber-mûceb defter-i sultân-i ... hanesi olub işbu sene hamse ve erba‘în ve elf tarihine mahsûb olmak üzere ihrâcı fermân olub üzerlerimize lâzım gelen her haneye üçer kile şa‘ir ve birer kile dakîk-i kand mezkûr üzere otuz sekiz kile olur mezbûr Ramazan kendü tavarları orduy-ı Humâyûna i’sâl için her kilesi sekiz esedi guruş kirâ ile iştirâ iylediğimizden sonra zikrolunan cümle şa‘ir ve dakîk kirâsı olan meblağı mezbûru merkûm Ramazân’a bi’t-tamâm teslîm iylemiştir suâl olunub hakikat-ı hâl tahrîr olunmasın taleb iderüz didiklerinde gibbe’s-suâl merkûm Ramazân mesfûrun vech-i tahrîr üzere sudûr iden kelimâtını bi’l-muvâcehe ve bi’l-mukâbele tasdîk iyledikden sonra tarafeynin ... mâ vaka‘a ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i Muharremü’l-harâm li sene hamse ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: el-Hacc Osman Merzifon, Ali bin Dede Bulduklı, Ali bin Mustafa ..., Mehmed bin İmam, Mehmed bin İlyas ve gayrihûm.

73/2

Amasya Kazâsı’na tabi‘ Zigala nâm kâryeden Mürsel bin Ebubekir nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i ve kârye-i mezbûreden Mustafa bin Abdülnebi mahzârında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb işbu merkûm Mustafa zinâ kasdıyla benim zevcem Meryem bint-i Abdülresul üzerine gitmiştir suâl olunub ihkâk-ı hak olunmasını yemin-i billâh-i aliyyü’l-azîm iyledikden sonra berât için bu vesikâ-i enikâ alâ mâ hüve’l-hakika bi’t-taleb ketb ve tahrîr olunub yedi talibe vaz‘ ve def‘ olundu. Cerâ zâlike ve hurrîre fi’l-yevmü’s-sâbi Muharremü’l-harâm li sene hamse ve erba‘în ve elf. Min hicreti’n-nebevîyye aleyhi ekmelü’t-tahîyye.

Şuhûdü’l-hâl: İbrahim Çelebi ibn-i Ali Çavuş, Musli Çelebi, Mehmed Çelebi bin Hüsâmzâde, Mustafa Muhzırbaşı ve gayrihûm.

73/3

Mahmiyye-i Amasyada vâki' mahalle-i el-Hacc Hamza sâkinlerinden iken fevt olan el-Hacc Kasım'ın sulbî sagîr oğlu ... cânibi şer' den vasîsi olan vâlidesi Fatıma bint-i Mehmed nâm Hatûn tarafından husûs-ı atıyyü'l-beyân bimâ hüve nehc-i şer'-i sâbitü'l-vekâle olan İbrahim (boşluk) meslis-i şer'-i hâtir-i lâzımü't-tevkîre gelüb bi'l-vekâle takrîr-i kelâm iyledikde sâyir mezbûre müteveffâ-yı mezbûr babasından intikâl olan emvâlinde kendüye kifâyet mikdârı nafâka ve kisve takdîr olunub emvâl-i mezbûrden harc ve sarf ve vakt-i zarûretde istidâneye vekâleten mahkeme hasebiyle izin taleb iyledikde zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan bî-garâr Müslümanlar sagîr-i mezbûrun mevtât-ı için beher yevmî üçer akçe kifâyet ile ... didiklerinde sagîr-i mezbûre babası müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden emvâlinde be-her yevmî nafaka ve kisve için nafaka olunub ve harc ve sarf ve vakt-i zarûretde istidâneye izin birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olunub yed-i talibe vaz' ve def' olundu. Cerâ zâlike ve hurrîre fi'l-yevmü's-sâbi min şehri Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hacc Mustafa bin Hamza, Pîr Mehmed bin İlyas, Abdülnebi bin Nasuh, ... bin Bayezîd, Musli ..., Mustafa Dede

74/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Eslâm Mahallesi sâkinlerinden Mahmud ve Mehmed ibn-i Nebi kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'de işbu baisü'l-kitâb Ahmed Çelebi ibn-i Seyyid Ahmed mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mahalle-i mezbûre vâki' bir tarafı Helvacı Ahmed mülküne ve bir tarafı Saraç Hasan mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve müntehî olan mülk mevrûsemiz olan menzilimizi merkûm Ahmed Çelebiye kırk aded esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîm-i meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledik ba'de'l-yevm zikrolunan menzil merkûm Ahmed Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didiklerinde mıkırr-ın mezbûrun vech-i meşrûh üzere olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Ahmed Çelebi vicâhen ve şifâhen tasdîk mâ ref' kayd-ı şüdd. Tahrîren fi evâhir-i şehri Zi'l-hiccetü's li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: eş-Şeyh Seyyid Ahmed Efendi, Mehmed Çelebi ibn-i Ebubekir, Helvacı Ahmed, Mustafa Dede, Ebubekir Dede, ... Oğlu.

74/2

Medine-i Amasya sâkinlerinden Esfador veled-i nâm zimmî meclis-i şer' de daff'-i haze'l-kitâb Medine-i mezbûre sâkinlerinden Evanis veled-i Zedgü nâm zimmî mahzârında üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Evanis sagîr oğlumu Şakirtliğe virmiş idim ta'limi sa'nat-ı habbâzîde muktezâ-yı nefsanîyeti beşerî mezbûru tekabbül murad iylemiş suâl olunub mâ vaka'a tahrîr olunmasın taleb iyledim didikde gıbbe's-suâl ve 'akibü'l-inkâr ve'l-istişhâd ve'l-acz a'ni'l-beyyine ve'l-istihlâk bilâ(?) ... ayîn bilâ(?) ... iyleyüb husûs-imezbûrdan ... oldukdan sonra mezbûr Esfador dahi bade husûs-ı mezbûre müte'allik benim mezbûr ile da'vâ ve nizâ'ımız yoktur eğer benden veya vekîllerimden da'vâ sudûr ider ise lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmûa' ola didiğinden sonra mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî evâil-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Hüdâm-ı Mahkeme, Mustafa Çelebi Ser-muhzır, Abdülhasan el-Muhzır, Menas ... ve gayrihûm.

74/3

Mahrûse-i Amasya'da cennet mekân firdevs aşiyân mezbûr Sultan Bayezit Han aleyhi rahmeti ve'l-gufrân binâ iylediği camî-i şerîf ve imâret-i amirelerin evkâfına bi'l-fîl mütevellî olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Ahmed Paşa hazretleri meclis-i şer'î şerîf-i şâhimü'l-imâd ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü'l-evtâd da hâzır olub şöyle takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb didiler ki camî-i mezbûrda vâki' minarelerin mürur-ı şühûr ve eyyâm-ı kürur huzûr-ı a'vâm ile meyillidür garb tarafına meyl idüb vâki' olan ... daha ziyâde açılıb inhidâma mutazarrı olmuşdur üzerine varulub ve nazar olunub mâ vaki' keşf ve tahrîr olunmak murad ider didikde zeyli kitâbda mestûrû'l-esâmi olan kitâbdan ve ... olan ashâb-ı ... ise üzerine varulub nazar olundukda fî'l-hakika iki minarenin dahi meyilli elinde vâki' üç kurtaş(?) duvarı cânib-i garbe külli meyl ve inhidam mutazarrır idüb eğer ihmâl olunur ise ... camî-i şerîf-in kapusu üzerine vâki' olub külli zarar mütehakkık oldu müşâhede olduğunda gayr-i hâzirûn-ı bi'l-meclis olan ve ... ebniyeye ve ... olan zikrolunan ... zikrolunduğu üzere üç kurtaş(?) duvar ile ... ve ... müceddid binâ olunmaz ... camî-i şerîf-in kapusuna dahi külli zarar olduklarını ihbâr itdiklerinde mütevellî ve mezbûr Ahmet Paşa hazretleri ketb ve terkim ve yed-i talibe def' ve teslîm olunur lede'l-hâce kâşif mâ cerâ zâlîke. Hurrîre fî evâil-i şehri Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâi'l-azâm Mustafa Efendi bin el-Muid, Kıdvetü'l-kuzât İbrahim Efendi ibn-i ... Efendi, Fahrü'l-müderresin Ahmed Efendi bin Şeyh Osman, Fahrü'l-müderresin Mevlâna Ali Efendi, Fahrü'l-müderresin Mevlâna İsmail Efendi, Abdülvahid Efendi bin el-Hatib, Mehmed Efendi el-İmam, Ali Çelebi ..., Mustafa Çelebi el-Müezzin, Halil Çelebi Hatib ..., Üstâd Mehmed el-Tüccâr, Üstâd Ahmed el-Tüccâr, Üstâd Osman el-Tüccâr ve gayrihûm mine'l-hâzirûn.

74/4

Fahrü'l-müderresin Mevlâna Halil tahiyyât-ı sâfiye ve teslîmât ve vâfiye ithâfiyla inhâ' olunur ki işbu sene erba'a ve erba'în ve elf Zi'l-hiccetü'ssinin birinci gününde ber-vech-i ta'bid ve ... Amasya'da yevmî kırk akçe ile mutasarrıf olunmağa Hızır Paşa medresesine yevmî elli akçe ile tevcih olunmuşdur gerekdir ki medrese-i mezbûreye vech-i meşrûh üzere mutasarrıf olasın ve's-selâm.

El-Fakir Nuh el-Kadı Be-Asâkiri Anadolu el-Ma'mûre

75/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Receb Mahallesi sâkinlerinden Aişe Hatûn meclis-i şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Hasan mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr es-Seyyid Ahmed ... vech-i şer'î beni darb-ı ledd iyledi şer'le suâl olunub icrâyı şer' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Seyd Ahmed tayiân ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûre Aişe bana ... puşt didi ben dahi muhkem darb-ı ledd itdüm didikde mezbûr Seyd Ahmed'e şer'an tefrir lâzım gelmeğin mahrûse-i mezbûrda hâliyâ kâimmakâm nakibü'l-eşrâf olan fahrü'l-müsadât es-Seyyid Mehmed Efendi tarafından ta'yin olunan kıdvetü'l-müsadât es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Çavuş mübâşeretle şer'î şerîfde mezbûr es-Seyyid Ahmed tahrîr olub mâ hüve'l-vâki' ketb ve tahrîr olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve teslîm olundu lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren el-yevmü's-sâdis aşere şehr-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrûl-müsadât Es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Es-Seyyid Abdullah, ... Ali Çelebi ibn-i Kethüdâ-yı Şehr, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi, Mehmed Çelebi ibn-i ...

75/2

Mahrûse-i Amasya'da hâliyâ mütesellim olan kıdvetü'l-akrân Yusuf Ağa tarafından Süleyman Ağa yine mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed bin Abdullah ve Fatıma bin (boşluk) nâm kimesneler meclis-i şer'î şerîfe ihzâr ve mahzârlarında takrîr-i kelâm idüb mezbûrlar gece ile iki ırmak çatında mürûr ider iken ahz iyledim şer'le suâl olunub mezbûr Mehmed'in nâ-mahremi avradıyla mürûrni tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğu münkir olub mesfûre Fatıma fi'l-hakika zikrolunan mûhitde merkûm Mehmed ile mürûr ider iken mezbûr Süleyman Ağa ikimizi ahz iyledi diyü ta'yiân ikrâr ve i'tirâf idüb badehû mezbûr Süleyman Ağa'dan merkûm Mehmed mesfûre Fatıma ile mürûr ider iken ahz olunduğuna beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyinede acz ve kasr olmagın mezbûr Mehmed'e yemin tevcîh idüb mezbûr Mehmed mesfûre Fatıma ile gece meka(?) mürûr itdim diyü yemini billâhi'l-azîm itmegin mâ hüve'l-vâki' ketb olundu. Tahrîren fî - şehr-i Muharrem sene 1040.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-kuzât Osman Efendi, Fahrü'l-müderrisin İsmail Efendi, Mustafa Çelebi ibn-i Nebi Ser-muhzırân.

75/3

Mahmiyye-i Amasya'da vâki' Bozahâne Mahallesi nâm mahallenin ber-mûceb defter-i mevkufât berhânesi olub lâkin mürûr-ı eyyâm ile mahalle-i mezbûrenin ashabinâ kalet gelüb zikrolunan berhâneye canîb-i mirîden vârid olan tekâlif-i idâda fecrleri olmagın her birisi kendülerin civârlarında vâki' mahallâta idhâl idüb birkaç zamandan berü vâki' olan mirî tekâlif-i kendü mahallelerinde olan berhâneye virmeyüb âher mahalleye virmeleri ile mahalle-i mezbûrenin zikrolunan berhânesi mâ-beynlerinde ... olub vâki' olan mirî tekâlif-i âher mahallâta tahmîl ve tevzi' olunub tahsîlinde külli usret olunduğundan mâ'dâ tahmîl olunan mahallâta külli garâr ve hayf lâzım gelmeğın işbu sene hamse ve erba'în ve elf tarîhine mahsûb olmak üzere ihrâcı fermân olunan menzili cem' ve tahsîl esnâsında mahalle-i mezbûrenin zikrolunan berhâne tekâlif-i kadîm-i eyyâmdan tahsîl olunan ... ashab-ı teftiş ve tevahhûs olunub mahalle-i mezbûrede vâki' halâ sâkin ve mevcûd olan Mustafa bin Arslan ve Mehmed bin Ali ve Murad bin Ali ve Kasım bin Ubalak(?) veled-i ve Seyirvan veled-i ve ... ve ... ve Varteriz ve Nicâr nâm kimesnelerden sene-i mezbûre tarihine mahsûb olmak üzere zikrolunan berhâne ... cem' tahsîl ve isimleri sicil-i mahfûza kayd olundu ki min-bâd vâki olan mirî tekâlifden mahalle-i mezbûrenin berhânesi

mezbûranlar taleb ve tahsîl ve âhere tahmîl ve tevzi‘ olunmak üzere kayd olunub yed-i talibe def‘ olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharremü’l-harâm li sene hamse ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân, Abdülnebi el-Muhzır, Hüseyin el-Muhzır, Maden bin el-Muhzır ve gayrihûm.

75/4

Mahrûse-i Amasya’da vâki‘ Devehane Mahallesi sâkinlerinden Hüseyin bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer‘i hâtir-i lâzimü’t-tevkîrde Tekye Köyü nâm kâryede timâr mutasarrıf olan gayb-ı a‘ni’l-meclis Hüseyin Ağa’nın karye-i mezbûre ‘aid ver raci‘ olan aşâr-ı Şer‘iyyesi ahz ve kabza vekîl olan Cebeci Mustafa nâm kimesne mahzârında takrîr-i da‘vâ idüb marü’z-zikr Hüseyin Ağa merkûm Cebeciye vazifeden azl idüb hala bu sene-i müberekede karye-i mezbûrede kendüye aid olan aşâr-ı Şer‘iyyesini ahz ve kabza beni vekîl iylemiş iken mezbûr Mustafa karye-i mezbûreden kat‘a yed itmeyüb benim tasarrufuma mâni‘ olur suâl olub yed ve kusûr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Mustafa merkûm Hüseyin’in vekâletine münkir olub da‘vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed bin Alihan ve Hasan ibn-i Mehmed nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâdeh hâzırân olub ve şöyle edâ-yı şehâdet-i Şer‘iyye iyledik fi’l-hakîka karye-i mezbûrun kendüye aid olan aşâr-ı Şer‘iyyesin ahz ve kabza bizim huzûrumuzda vekîl idüb merkûm Mustafayı vekâleti mezbûreden azl iyleyesin diyü şehadet iylediklerü dâfi‘ olub mezbûrun kusûruna ve mezbûr Hüseyin’in vekâletinin sılhâtine hüküm birle kaydı şüdd. Fi’t-tarihi’l-mezbûr.

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-musâd(?) Osman Efendi, Fahrü’l-müderrisin İsmail Efendi

76/1

Mahrûse-i Amasya mahhallâtından Meydan Mahallesi sâkinlerinden işbu ba‘isü’kitâb Ahmed bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü’t-tevkîrde zevcesi olan Aişe bint-i Abdullah nâm Hatûn muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tâbir-i ani’l-merâm idün mezbûre Aişe ile ‘adem-i zindegânemiz olmagın tefrîk murad idüb mezbûre Aişe’ye mihrinden ve ‘iddet nafakasından ve sâir zevcesine müte‘allik husûsunda ve mukaddemâ tatlik iylediğimde mezbûreden hâsıl olan sagîr oğlum Mehmed’e ve sagîre

kızım Fatıma'ya yevmî ikişer akçe nafaka tahrîr itdirüb bir buçuk sene nafaka akçesi vardır nehc-i Şer'iyeye mücebince zimmetinde diyü da'vâ ve nizâ' üzere idi el-hâletü hâzihi andan dahi ferağ olub bi'l-cümle ve zevcine müte'allik husûsunda ferağ oldu ben dahi mezbûremi tâlâk-ı bâyin ile tatlık iyledim husûs-ı mezbûr mezbûre Aişe'den suâl olunub cevâbı tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûre Aişe ikrâr ve i'tirâf idüb zevcem mezbûr Ahmed ile 'adem-i zindegânemiz olmağla tefrîk olunmasın murad iyledim mezbûr Ahmed zimmetinde olan mihrimden ve 'iddet nafakamdan ve sâyir zevcesine müte'allik husûsunda ve mukaddemâ tatlık iylediğinden mezbûrdan hâsıl olan oğlum ve kızıma yevmî ikişer akçe nafaka tahrîr itdirmişdim bir buçuk sene nafaka akçesi taleb iderdim andan dahi ferağ olub zimmetin edâ ve iskât iyledim diyücek mukırr-ı mezbûrenin minvâl-i meşrûh üzere sâdır olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Ahmed vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegın sıhhât-i tatlık hüküm birle mâ vaka'a ketb oldu. Tahrîren fi evâhir-i şehri Muharrem sene hamse ve erba'ın ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Veli bin Ramazân, Diğeri Veli bin Mustafa, İbrahim Ağa ibn-i Süleyman, Osman bin Mehmed, Hasan bin el-Hacc Hamza ve gayrihûm.

76/2

Halâ sa'âdetlü padişah alem-penâh hazretlerinin serahûrları olan sa'âdetlü Şahin Ağa hazretlerinin âsitâne-i sa'âdetinde vekîlleri olan Emrullah Ağa ve Çakır Efendi orduy-ı Humâyûn tarafından âsitâne-i devlete giderler iken Derzi köyü ve Musa köyü ve Taş Ermeni(?) ve Tekye köyü nâm kâryeler kurbûne nüzûl iylediklerinde cemân yanlarında olan ... beş yüz gurus ve bî-kusûr esbâbları sirka olunub bu cânibe mektûbları gelür sicili mahfûza kayd olunur. Tahrîren fi 24 min şuhur Muharremü'l-harâm li sene 1045.

76/3

Amasya Kazâsı'na tabi' Yavri nâm kâryeden Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde kârye-i mezbûreden Hasan bin İsmail mahzârında üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Hasan cima' lâfzıyla ağzıma ve avrâtıma şetm iyleyüb ve dahi deyyûs kafir diyü nice şetûm iylemiştir suâl olunub ihkâk olunmasını taleb iderim didikde gibbe's-suâl ve akibetü'l-inkâr ve'l-istişhad udûl-i ricâlden eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi ve Receb bin Hüseyin ve Hüseyin ibn-i el-Hacc Receb ve Ramazân bin Mustafa nâm kimesneler hâzirûn fi'l-meclis olub müddeî merkûmun da'vâsına muvaffâk şehâdeti

Şer'îyye iyledikden sonra şehâdeti hîn-i kabulden vâki' olub mûcebine hüküm birle mâ vaka'a ketb ve tahrîr ve yed-i talibe def' ve teslîm olundu. Cerâ zâlike ve hurrîre fî selh şeh-r-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Min hicreti'n-nebevîyye aleyhi efdâlü's-salavât ve ekmelü't-tahîyye.

76/4

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden işbu ba'isü'l-kitâb Kasab Mirza ibn-i Pîr Sultan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'den mahrûse-i mezbûr sâkinlerinden el-Hacc Ali bin nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr Hacı Pîr Ali zimmetinde İlhamî bahâsında ve Kevirk(?) bahâsında on beş guruş hakkım vardır şer'le suâl olunub alivirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Hacı Pîr Ali tayian ikrâr ve i'tirâf idüb merkûm Mirza'ya İlhamî bahâ'sında ve Kevirk(?) bahâ'sında on beş guruş deynim var idi lâkinn bir hançer devr idüb zimmetim ibrâ iyledi kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğuna ityân-ı beyyineden aczim merkûm Mirza yemin iyleyüb on beş guruşa edâ ve teslîm iyledim didikde merkûm Mirza zikrolunan onbeş guruş hakkıma hançer devr idüb ben dahi mezbûr Pîr Ali'nin zimmetin ibrâ almadım diyü yemini billâhi aliyyü'l-azîm zikrolunan on beş guruşu edâ ve teslîm iyledi mezbûr Pîr Ali'ye beyyine birle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu min lehü't-taleb beyyine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâdis ve'l ısrin şeh-r-i Muharremü'l-harâm sene erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bayezıd Halife ibn-i Müslim, Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Ali bin Mehmed, Nebi ibn-i Mansur ve gayrihûm.

77/1

Yavri nâm kâryeden Osman bin Kara Mehmed meclis-i şer'de Hüseyin bin İsmail mahzârında üzerine da'vâ idüb mezbûr benim anama avretime cima' lafzıyla şetm iylemişdir didiğinde gıbbe'l-ikrâr beyyine taleb olundukda eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi Hüseyin ibn-i el-Hacc Receb bin Hüseyin şehâdetleri kayd ve Muhzır Mustafa ... şehâdetleri kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çelebi Kethüdâ, Hüseyin el-Muhzır, Şaban bin Hüseyin, Maden el-Muhzır ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

77/2

Oldur ki Kavak Kazâsı'na tabi' Karacalı nâm kârîye sâkinlerinden Siyâmi bin Kalâni nâm kimesne mahfil-i şer' de hâzır olub takrîr-i kelâm idüb halâ gâib a'ni'l-meclis olub mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Şeyh Cui nâm kârîye sâkinlerinden Ömer Çelebi bin Mustafa Efendi nâm kimesne Meydan nâm mevzi'den yüke cebr idüb yükletmek murad idüb ben dahi rızâ virmedim beni iki yerimden hançer ile darb iyledi bedenim keşf olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde el-vâki' merkûm Siyami'nin bedeni keşf olunub başının sağ yanında ve bağrının sol yanında hançer yarası müşâhede olunub tahrîr olunduktan sonra merkûm Ömer Çelebi'nin sâkin olduğu kârîyeye mürasele irsâl olunub ikâmet-i şer'-i şerîfe itmeyüb ahâliyi kârîyeden Mustafa ve Osman ve Mehmed ve sâyirleri meclis-i şer'e hâzır olub mezbûr Ömer Çelebi dâimâ fes-u fesad üzeredir diyü haber virdiklerinde mâ vaka'a kaydı sicil olundu. Tahrîren fi evâhir-i Muharremü'l-harâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bali Kethüdâ-yı ser-Muhzırân, Mustafa Çelebi el-Muhzır, Nebi el-Muhzır, Hüseyin el-Muhzır ve gayrihûm.

77/3

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Mehmed ibn-i nâm meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Hacı Mehmed nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb mahrûse-i mezbûrede vâki' Ferhad Kayası nâm mevzi'de vâki' olan bağımın delabı altına merkûm Hacı Mehmed bend ihdâs idüb kadimü'l-eyyâmdan berü bendi mezbûr-ı eyyâm-ı şetatdan kali' idüb eyyâm-ı baharda benim bağımın delabı devran ider idi bu sene bend-i merkûm kali' idüb benim delabım devran itmeyüb muattal kalıb bağımın suya ziyâde ihtiyacı vardır şer'le suâl olunub mezbûr bendi kali' olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Hacı Mehmed kaziyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub merkûm Mehmed Çelebi'den sıdk-ı makâline beyyine taleb Üstâd ... Mehmed bin Abdullah ve Ömer Çelebi ibn-i Osman nâm kimesneler meclis-i şer'e li ecli's-şehâde hâzırân olub fi'l-vâki' merkûm Hacı Mehmed'in delabı bendinin mezbûr Mehmed Çelebi'nin delabinâ darbı vardır mukaddemâ kali' ola gelmiştir

kali' lâzımdır didiklerinde mezbûranın şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' oldukdan sonra mezbûr Hacı Mehmed zikrolunan bendi ka'la hüküm olunub mâ hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu min lehü't-taleb beyyine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî gurrîre şehr-i Saferü'l-hayr li sene hamsin ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-muhakkikîn Mustafa Çelebi ibn-i Hüseyin Halife, Kürd Ağa ibn-i Abdullah, el-Hacc Ahmed el-Müezzîn, Ali Bali Kethüdâ, Osman Ağa ibn-i Ali ..., Mehmed Çelebi, Maden ibn-i Mansur ve gayrihûm.

77/4

Amasya Kazâsı'na tabi' Bağlıca nâm kârîye sâkinlerinden Derviş bin Mahmud nâm kimesnenin zevceleri Sena bint-i Mehmed ve Ekremer bint-i Osman nâm Hatûnlar tarafından husûs-ı atıyyü'l-zâde bimâ hüve nehc-i şer'-i sâbitü'l-vekâle olan Mustafa ibn-i Sapîr nâm kimesne meclis-i şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde vâki' haze'l-kitâb mezbûr Derviş mahzârında bi'l-vekâle üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Derviş dahi otuz gün mukaddem yine kârîye-i mezbûreden Mecid nâm kimesne ile mu'rafaa olmak için on güne şart iyleyüb yevmî mezbûrdan şart-ı vefâ iyleyüb muhatabım Mustafa merkûmân ... iken halâ yine üzerlerine duhûl iylemek murad olunub ihkâk olunmasın taleb iyledim didikde gibbe's-suâl ve akibetü'l-inkâr ve'l-istişhâd ve'l-acz ve'l-istihlâk talâka şart iylediğine yemin-i billâhi aliyyü'l-azîm iylediğinden sonra 'adem-i vuku'a talâka hüküm birle işbu vesîka-i enika mâ hüve'l-hakîka bi't-taleb ketb ve yed-i talibe def' olundu. Tahrîren fî'l-yevmü'l-râbi' min Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf. Min hicreti'n-nebevîyye aleyhi efdâlü's-salavât ve ekmelü't-tahîyye.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Ramazân, Ali kethüdâ-yı Şehr, Mehmed Halife el-Hafız, Hasan bin Hüseyin, es-Seyyid Mehmed ibn-i es-Seyyid Mehmed el-Kasab, Seyyid Ali ibn-i Mehmed bin Abdullah, Haydar Ağa ibn-i Sayat, Mustafa Ser-muhzırân, Abdülnebi el-Muhzır ve gayrihûm.

78/1

Mahmiyye-i Amasya'da vâki' ka'la-i balâ sâkinlerinden Ali bin Mirza nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i şâmi hü'l-imâd ve mahfil-i dîn-i râsihü'l-evtâd'da yine ka'la-i mezbûre sâkinlerinden Rıdvan bin Abdullah mahzârında üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu

mezbûr Rıdvan târih-i kitâbdan iki sene mukâddem mahmiyye-i mezbûrede mirlivâ gâib ani'l-meclis Hüseyin Bey nâm kimesneye halâ mahrûse-i Kostantiniyye'de sâkin olan Ahmed nâm oğlum bi-gayr-i hakkımızı alması ile ... mezbûr beni ... idüb elli guruşa ahz itdiğü sebeb olmuşdur halâ mezbûr Hüseyin Bey'den istirdaddan 'adem-i kadrîm olmak ile merkûm Rıdvan'ın sebeb olduğu ecilden suâl olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Rıdvan ihvânında târih-i mezbûrda ka'la-i mesfûre kara vâki' kendü evi içinde bir mikdâr esbâb serika olunmuş idi merkûm Ahmed ekser mande fisk üzere olmak ile merkûmu mezanne ittihâz iyleyüb da'vâ ve tâlibe mübâşeret saddında iken ... mezbûrun ... vâsıl olub ve murâfaa-yı şer' olduğumuzda ben isbâtından acz olıcak ... mezbûr ahâli-i ka'la mezbûreden merkûm Ali'nin hüsn-i halinden istifâde iyleyüb ve husûs-ı mezbûrun merkûm Ali'den 'adem-i vuku'a kefil olmalarını taleb iyleyüb ve ahâli-i mezbûre her birisi su-i halinden haber virüb ve bu husûsa dahi kefil olmalıdır diyü cevâb virilmeleri merkûm Ali halâs iylemişdir benim murâfaa-yı şer' olub ityân-ı beyyineden muharrer olmak ile ahz iylemişdir didiğinden mesfûr Rıdvan'dan kasaba-i mezbûre kethüdâsı Yakub bin Mustafa Selehaddin bin Hüseyin Halife ibn-i Mustafa el-Hatib ve ka'la-i mezbûre kethüdâsı Mansur Pîr Mustafa ve es-Seyyid ... bin Ahmed ve Musa ibn-i el-Hacc Mehmed nâm kimesneler fi'l-hakika târih-i mezbûrda merkûmun ka'la-i mezbûreden vâki' evi içinde bir mikdâr eşyası serika olunub ve mezbûr Ahmed ekser mande fisk üzere olmagın mezanne ittihâz olunub murâfaa-yı şer' olunub isbâtından acz olundukdan sonra ... mezbûr merkûm Ahmed'in hüsn-i halinden istihâb iylediğinden ka'la-i mezbûre ahâlisinden su-i halinden fisk virmeleri ile su-i hal içinde ahz iyleyüb halâs iylemişdir diyü ihzâr iylediklerinden sonra mezbûr Ali ve Rıdvan ta'aruzundan(?) men ide mâ vaka'a yed-i talibe kayd olundu. Tahrîren el-yevmü's-sâbi ve'l-ışrin şehr-i Muharramü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü's-sâdât es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Seyyid Mansur, Mustafa bin el-Hacc Abdullah, Mustafa Çelebi Müezzîn, Abdülnebi ibn-i Bünyad, İbrahim bin Hızır, Ali bin Hamal, Ali bin Musli, Halil bin Musli, Abdülbaki bin Musli, Hüseyin bin Ahmed ve gayrihûm.

78/2

Livâ-i Amasya Begi Kâimmakâm-ı olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf Bey'in tarafından Hüseyin bin Ali mahmiyye-i Amasya'da vâki' Kazgancı Mahallesi

sâkinlerinden Evanos veled-i (boşluk) nâm zimmî meclis-i şer‘e ihzâr idüb üzerine takrîr-i kelâm iyledi ki işbu mezbûr Evanos’un Şahmelik nâm kızı bundan akdem şeref-i İslâm ile müşerrefe olub Müslîme olmuş iken halâ Benyad nâm zimmîye tezevvüc murad iylemiştir mezbûrdan hakikatü’l-hâl mezbûrdan ve ehl-i mahalleden suâl olunmasın taleb iderim didikde mahalle-i mezbûre ahâlisinden hâzirûn-ı bi’l-meclis olan Ahmed Çelebi ve Abdünnebi ibn-i İbrahim ve İbrahim Bey ibn-i Ahmed ve el-Hacc Hüseyin ve sâyirlerinden hakikatü’l-hâl istifsâr olundukda mezbûre Şahmelik imâna gelüb Müslîme olduğu işidmedik Müslîme olduğun ma’lûmumuz değildir diyü her birisi haber virdikden sonra mezbûre Melikşah ve merkûm Evanos dahi Müslîme olduğunu münkire olub ve olmaduğuna yemin bi’l-İncil iylediklerinden sonra mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb ve tahrîr ve yed-i tâlibe def‘ olundu cerâ zâlike ve hurrîre fî’l-mezbûr semân fî Saferü’l-hayr li sene hamse ve erba‘în ve elf. Min hicreti’n-nebevîyye aleyhi efdâlü’s-salavât ve ekmelü’t-tahîyye.

Şuhûdü’l-hâl: Hadım ... Derviş Salih el-Mevâli, Fahrü’l-akrân Derviş ..., Hüseyin bin Abdullah, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân, Abdülnebi el-Muhzır ve gayrihûm.

78/3

Mahmiyye-i Amasya sâkinlerinden Bünyad bin Halil nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde mahmiyye-i mezbûreden Osman [bin] İbrahim mahzârında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb işbu mezbûr Osman’dan bundan akdem yedi yüz akçeye siyah yağız merkeb iştirâ iylemiş idim zikrolunan merkeb ... kazâsına tabi‘ ... nâm kâryeden el-Hacc Ali nâm kimesnenin mülkünde iken yine mahmiyye-i mezbûreden vâki‘ Saru Mehmed Bey’in hanından zayi‘ olmak ile mezbûr el-Hacc Ali mezbûr merkebi tefahhûs ve Hüseyin Zafir’dan da‘vâ ve tâlibe Osman Beşe nâm kimesneyi vekîl idüb mezbûr Osman Beşe benim yedimde bulunmak ile benim ile murâfaa olub ve zikrolunan merkeb merkûm el-Hacc Ali’nin mülkünde iken zayi‘ olduğunu isbât iyleyüb mezbûr merkebe yedimden ahz iylemesi ile halâ ben dahi mezbûr Osman’a merkûm merkebin semeni için virdiği yedi yüz akçeyi istirdâd iyledim didikde gibbe’s-suâl merkûm Ali kazîyye minvâl tahrîr üzere olduğunu mutasarrıf olıcak semeni mezbûr merkûm Bünyad’a edâ iylemesine beyyine birle mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Hurrîre fî’l-yevmü’s-semân Saferü’l-hayr li sene hamse ve erba‘în ve elf. Min hicreti’n-nebevîyye aleyhi efdâlü’s-salavât ve ekmelü’t-tahîyye.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Derviş Bey, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân, Abdülnebi el-Muhzır, Hüseyin el-Muhzır ve gayrihûm.

79/1

Kasaba-i Havza'da vâki' merhûm Firuz Ağa binâ itdikleri medresenin yevmî dört akçe ile muîd olan Veli bin Mehmed ve bir buçuk akçe ile mevâli olan el-Hacc Bayram ve iki akçe ile İmam olan Mehmed bin Şaban ve merhûm Sefer binâ iylediği mektebde yevmî on akçe ile muallim olan el-Hacc Müstecab ve yine merhûm müşârûn-ileyhin evkâfından yevmî bir akçe ile mutasarrıf olan müezzin Ali bin Muharrem ve bir akçe vazîfeye mutasarrıf Hacı es-Seyyid Mustafa ve iki akçeye mutasarrıf müezzin Osman ve bir akçeye mutasarrıf Ali ve bir akçeye mutasarrıf el-Hacc Bayram ve bir akçeye mutasarrıf Ramazan ve bir akçeye Şaban ve bir akçeye mutasarrıf Emir ve bir akçeye mutasarrıf diğer Emir ve bir akçeye mutasarrıf Mehmed bin İbrahim nâm kimesneler meclis-i şer'î hatîr-i lâzimü't-tevkîrde vâki' haze'l-kitâb merhûm merkûm mezbûrun evkâfına mütevellî olan İsmail Beg'den hesab-ı mezkûr üzere mutasarrıf olduğumuz vazîfelerimizi bi't-tamâm mezbûr yedinden ahz ve kabz iyledik bu târih-i kitâbda gelince zimmetinden bir akçe ve bir habbe hakkımız kalmamışdır didiklerinden mukırr-ı mezbûranın vech-i tahrîr üzere sudûr iden bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk iylediginden sonra mezkûr mâ cerâ olmak için mâ vaka'a bi't-taleb ketb ve yed-i talibe def' olundu. Tahrîren fî evâil-i Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf. Min hicreti'n-nebevîyye aleyhi efdâlû's-salavât ve ekmelü't-tahîyye.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Mustafa Çelebi bin Ser-muhzır, Abdülnebi el-Muhzır, Hüseyin el-Muhzır, Maden el-Muhzır ve gayrihûm.

79/2

Nefs-i Amasya'da vâki' Bezzâzistân Mescid'inde İmam olan dârende-i ferman-ı Humâyûn kıdvetü'l..... Mevlâna Abdullah zîde fazlehûm her vechle müstehâk ve lâyük olmağla tevcih olunub berât-ı Humâyûn virilüb mutasarrıf olub hidmetinde kusûr bulunmagın Mehmed nâm kimesne alub külli gârar itmegin yine şart-ı vâkıf mücebince mezbûr Mevlâna Abdullah ibka' ve mukarrer kılınub berât-ı Humâyûn virilmek ricâ itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûn virdüm ve buyurdum ki varub zikrolunan

mescidde mezbûr Mevlâna Abdullah İmam olub kemâkân hidmet-i lâzimesin me'mûr kıldıkdan sonra yevmî beş akçe ve senevî üç müdd buğday ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmaya kat'a kimesneye ber-vechle dahl ve tasarruf kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî sâni ve'l-ışrin min şehr-i Muharrem li sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Erzurum

Vürûd fî 8 şehr-i Safer li sene-i mezbûr

79/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Sevadiye Mahallesi sâkinlerinden zimmî ... nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'de işbu ba'isü'l-kitâb kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Ağa ibn-i Hüseyin nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı sahîh-i şer' ve i'tirâfi sarîh-i mer'î kılub mahrûse-i mezbûre kûrbünde Ayavasıl nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Yusuf Ağa bağına ve bir tarafı Ağçe zimmî bağına ve bir tarafı nehr-i kebîre ve bir tarafı tarîk-i âmm'a muttasıl ve müntehî olan bağ eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle üç yüz esedi guruşa bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîmi meb'î mezbûr ve kabz-ı semeni mezkûr iyledim ba'de'l-yevm zikrolunan bağ merkûm Mustafa Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olunub diyücek mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere câri olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm Mustafa Ağa vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkîk itmegin sıhhât-i bey' ve şirâ'ya hüküm birle mâ hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fî'l-yevmü's-sânî min Saferü'l-hayr sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Dellâl Mehmed, Mehmed bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa, Mehmed bin Hüseyin, İbrahim bin Ramazân.

79/4

Mahrûse-i Amasya'da vâki' İçeri Şehir sâkinlerinden İskender veled-i Merkel nâm zimmî meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimum't-tevkîrde vâki' haze'l-kitâb mahmiyye-i mezbûre sâkinlerinden Mustafa Bey ibn-i Hüseyin mahzârında bi't-tav'üs-sav ikrâr ve i'tirâf idüb Ayavâsıl nâm mevzi'de vâki' hudûd ... el-Hacc Mehmed bin Abdullah yine mezbûre Mustafa Bey ve Bakuli nâm zimmî bağları ile ve nehri kebîr ile Mehmed'in olan bir kıt'a

bağ ve içinde vâki‘ bir bâb menzilde olan dört sehinden üç sehimi hissemi mezbûr Mustafa Bey’e iki yüz altmış guruşa bey‘-i bât-ı sahîh iyleyüb kabz-ı semeni mezbûr ve teslimi meb‘î mesfûr iyledim min-bâd zikrolunan bağ ve menzil merkûmun ... bağ mezbûr Mustafa Bey’in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olunub didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan ikrârın el-mukırr-ı lehü’l-mezbûr bi’l-muvâcehe kabul ve tasdik iyledikten sonra sıhhât-i bey‘ hüküm birle işbu vesikâ-i enikâ mâ hüve’l-hakika bi’t-taleb ketb olundu cerâ zâlike ve hurrîre fi’l-yevmü’s-sânî Saferü’l-hayr li sene hamse ve erba‘în ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Dellâl Mehmed bin Mehmed, Diğەر Mehmed bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa, Kara Mehmed bin Hüseyin ve gayrihûm.

80/1

Mahrûse-i Amasya sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibn-i İbrahim nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimü’t-tevkîrde mahmiyye-i mezbûre sâkinlerinden rafî‘-i haze’l-kitâb Hüseyin bin Derviş mahzârında üzerine takrîr-i da‘vâ idüb işbu mezbûr Hüseyin’le ikimizin ecdâdımızdan Havâce Ömer nâm ceddîm Görmüş Kazâsı’nda vâki‘ Çakallar nâm bu mülk kâryesinin gulâmiyyesini evlâdına vâkf iyleyüb ve ben dahi merkûm mezbûrun evlâdından olmagın mezbûr Hüseyin ile evlâdından ikimiz dahi müsâvî ve derecen beraber olub halâ ber-mûceb şart-ı vâkf kârye-i mezbûreden ikimize müstakill olmuş iken mezbûr Hüseyin kârye-i merkûmeye müstakillen mutasarrıf olub benim hissemi bana mutasarrıfa mâni‘ olur suâl olunub ihkâk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl merkûm Hüseyin cevâbında ceddimiz merhûm Havâce Ömer zikrolunan kârye-i evvela eslah evlâd-ı zükûruna ve ba‘dehû eslah evlâd-ı evlâd-ı zükûruna mukaddemâ ale’l-esâs vâkf iyleyüb ve yine evlâd-ı zükûrundan olub mezbûr Ahmed Çelebi evlâd-ı esâsdan olmak ile kârye-i mezbûreden şart-ı vâkf üzere halâ benden gayr-i kimesne mülkle alâkası olmadığı ecilden ben müstakill mutasarrıf olurum diyüb ve takrîrin muvâfik sene isneyn ve seman mie‘ tarihiyle ... vâkfiye ibrâz iyleyüb kirâen olundukda azizü’l-mükremin Mustafa ve Seyyid Mahmud ve badehûma yekûn eslah evlâddan ez-zükûr ve eslah evlâd-ı evlâd-ı zükûr mukaddemâ ale’l-esâs diyü kayd olunmagın marü’z-zikr Ahmed Çelebi kaziiyye vech-i tahrîr üzere olduğun mutasarrıf lâkin merkûm Hüseyin’in dahi vâkf-ı mezbûrun evlâd-ı zükûrundan olduğunı münkir olub mezbûr Hüseyin’den sıdk-ı takrîrine muvâfik beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden el-Hacc Mehmed bin Hamza ve Mustafa bin

Mehmed nâm kimesneler hâzırûn bi'l-meclis olub ve şöyle edâ-yı şehâdeti Şer'iyeye iyledilerki fi'l-hakika mezbûr Hüseyin ve babası Derviş ... vâkf-ı mezbûrun evlâd-ı zükûrundan olmak üzere kârye-i merkûmeye mutasarrıflar olub ve kârye-i mezbûrdan olan zükûrdan ve evlâd-ı evlâd-ı zükûrun mukaddemâ ale'l-esâs vâkf olmak üzere ... istima' iyleyüb öyle bilirüz diyü ihbâr iylediklerinden sonra şehâdetleri hîn-i kabulden vâki'a olub kârye-i mezbûreden marû'z-zikr Ahmed Çelebi'nin kasr-ı yedine beyyine birle mâ vaka'a bi't-taleb kayd ve yed-i talibe men' ve def' olundu. Cerâ zâlike ve hurrire fi yevmü'l-râbi aşere min Saferü'l-hayr sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülğani Efendi el-İmam, Mehmed Efendi bin Ramazân, Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Maden el-Muhzır, Hüseyin el-Muhzır, Abdülnebi el-Muhzır ve gayrihûm.

80/2

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Kızılca nâm kârye sâkinlerinden Bayram ibn-i nâm İmrad meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine kârye-i mezbûre sâkinlerinden Veli bin nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb didiğüm bundan akdem fevt olan Ammim Hüseyin Koca nâm kimesnenin kârye-i mezbûre tarafında vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a bağ yeri irs-i şer' ile bana intikâl itmiş iken mezbûr Veli bî-gayr-i vech-i şer' zabt ider şer' ile suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Veli cevâb virüb merkûm Bayram'ın Ammisi Hüseyin Koca fevt oldukdan sonra zikrolunan bir kıt'a bağ yeri tapuya müstehâk olub tirak ağası izniyle on seneden mütecâvizdir taht-ı tasarrufumdadır diyücek mezbûr Bayram merkûm Veli'nin tasarrufun münkir olub merkûm ... sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Osman Abdullah Cafer Sufi nâm kimesneler meclis-i şer'-i li ecli'ş-şehâdeh hâzırûn olub fi'l-vaka'a zikrolunan bir kıt'a bağ yeri müteveffâ Hüseyin Koca'nın olub fevt oldukdan sonra ... Ağa ile on seneden mütecâvizdir merkûm Veli tasarruf idüb bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdeti Şer'iyeye iyledikden sonra şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub merkûm Bayram mu'ârazâdan men' olunub mâ hüve'l-vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu min lehü't-taleb yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi evâil-i şehr-i Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Kasab, Osman Ağa el-Muhzır, Maden Ağa ibn-i Mansur el-Muhzır, Nebi ibn-i Nasuh ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

81/1

Mahrûse-i Amasya'da hâliyâ mütesellim olan kıdvetü'l-akrân el-Hacc Bekir tarafından Süleyman Ağa yine mahrûse-i mezbûre mahallâtından Gökmedrese sâkinlerinden Üstâd Hüseyin bin Abdullah nâm kimesneyi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde ihzâr ve mahzârında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Üstâd Hüseyin'in sulbîye sagîre Zahide nâm kızı nehr-i kebîre gark olub meyyili Yörgüç Paşa Hamamı yedinde zahir olmuştur kibel-i şer'-i şerîfde üzerine varub keşf olunması matlûbumdur diyücek savb-ı şer'de nâhiye nâibi olan İbrahim Çelebi ta'yin olunub bî-garâz Müslümanlarıyla üzerine varub mezbûre Zahide'nin bedeni keşf olunub kat'a eser-i cerâhat müşâhede olunmayub ve mezbûr İbrahim Çelebi mahall-inde tahrîr idüb gelüb şer'-i şerîfde haber virmeğin mâ hüve'l-vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olundu ki lede'l-hâce keşf mâ cârî ola. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kerim ibn-i Ebubekir, Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Mehmed bin Mustafa, Kaya bin Osman, Osman bin Mehmed, Hüseyin bin Dursun.

81/2

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Dere Mahallesi sâkinlerinden Bakkal Veli meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'den yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Hüseyin bin Mehmed takrîr-i kelâm üzerine da'vâ idüb mezbûr Hüseyin benim işbu hâzirûn-ı bi'l-meclis olan emred oğlum kendü menzili içinde üç gün habs idüb kapıları kapayub üç günden sonra merkûm oğlum Mustafa bir tarîk ile halâs olmuş şer'le suâl olunub icrâ-yı hak olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Hüseyin kaziyeye vech-i meşrûh olduğumuz bi'l-mukabele münkir olub merkûm Bakkal Veli'nin sıdk-ı makâline mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden İmam İbrahim ve Pîr Mehmed nâm kimesneler meclis-i şer'-i li icli'ş-şehâde hâzirûn olub merkûm Veli'nin oğlu Mustafa nâm emrad oğlu Enes mezbûr Hüseyin'in kendü menziline üç gün alıkoyub benim huzûrumda mezbûr Hüseyin'in menziline bir tarîk ile öldü(?) bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdeti Şer'iyeye iylediğinden sonra mezbûr Hüseyin

kifâyet hali ahâli ve mahallemden suâl olundukda Üstâd Ebubekir ve Kadîr ve Hüdaverdi nâm kimesneler fi'l-vâki' mezbûr Hüseyin dâimâ mahallemizde fesâd üzeredir ve şekâvet hali değildir diyü yed-i talibe haber virdiklerinde mâ hüve'l-vaka'a gıbbe't-taleb kaydı şüdd. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bali Kethüdâ-yı Şehr, Ahmed Ali, İbrahim Çelebi, Üstâd Ahmed ve gayrihûm.

81/3

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Temenna Mahallesi sâkinlerinden İmam Ebubekir Halife ve Hızır Efendi ibn-i el-Hacc Bayram ve Kazzâz Mustafa bin Mehmed ve Üstâd Mehmed ve Üstâd Nasuh bin Kürd Beşe ve Üstâd Ömer bin Abdullah nâm kimesneler ve sâyirleri meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'de işbu râfiü'l-kitâb Raife bint-i Mustafa nâm Hatûn mahzârında takrîr-i kelâm ve tasdîkü'l-merâm kılub didilerki bundan akdem mahalle-i mezbûrede vâki' merhûm Hasan'ın binâ iylediği çeşmede fevt olan Kürtler nâm kâryenin tevliyet-i evlâdına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdına vâkf-ı şart olub ba'de inkirâz mahalle-i mezbûreden Bayram nâm kimesne zabt ide diyü şart idüb halâ evlâdı mutasarrıf olmağla tevliyet-i mezbûreyi ben zabt ve tasarruf ider iken mezbûre Raife mâni' olur suâl olunub ihkâk-ı hak olunması matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûre Raife Hatûn cevâb virüb vâkf-ı mezbûrun evlâdından Mihribân oğlu Mehmed Çelebi'nin müteveffâ kızkarındaşı müteveffâ Hüma nâm Hatûn'un sâdriyye kızı olub ben evlâd-ı vâkfindan olduğum ecilden mâni' olurum ve husûs-ı mezbûrçün ... hücceti şer'iyeye ve fetevâ-yı münife ve berât-ı şerîfe vardır diyücek mezbûre Raife'nin evlâd-ı vâkfindan olduğu ahâli mahalle-i mezkûrun olub mezbûre Raife'nin evlâd-ı vâkfindan olduğuna beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden fahrü'l-üstâdü'l-kirâm es-Seyyid Hacı Kasım Halife ibn-i es-Seyyid Ahmed Halife ve kıdvetü'l-akrân Ramazan bin Hasan kimesneler meclis-i şer'-i li ecli's-şehâdeh hâzırân olub fi'l-hakika Mihribân oğlu Mehmed Çelebi vâkıfın evlâdındır ve Hüma Hatûn mezbûr Mehmed Çelebi'nin ... kızkarındaşıdır ve mezbûre Hüma Hatûn'un ... bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyeye iylediklerinde şehâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîyye hîn-i kabulde vâki'a oludukda ahâli-i kârye mu'ârazâdan men' olunub zikrolunan tevliyeti mezbûre Raife'ye meşrûtiyet üzere hüküm olunub mâ hüve'l-vâki' kaydı sicil. Tahrîren fi'l-yevmü'l-ışrin şehri Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderrisin es-Sa'âdetin, Mustafa bin Musli, Fahrü'l-nüvvâb Mehmed Çelebi ibn-i Hüsâm Efendi, Üstâd Ahmed el-Hattat, Mustafa Çelebi Ser-muhzırân, Maden bin el-Muhzır ve gayrihûm.

82/1

Mahrûse-i Amasya mahallâtından Çeribâşı Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Üstâd (silik) nâm kimesnenin oğlu Üstâd İbrahim meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde ... karındaşı Fatıma Hatûn tarafından husûs-ı atıyyü'l-da'vâya nehci' şer' üzere vekâlet-i sâbite olub mezbûr Fatıma'nın zevci el-Hacc Ebubekir mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb mahâl-i mezbûreden vâki' inde'l-ahâli ve'l-cirân malûmü'l-hudûd olan menzil müteveffâ babamdan ırs-i şer' ile bana ve hemşirem mezbûreye intikâl idüb zikrolunan menzilden her birimiz hissemizi taksîm ve tevzi' idüb tasarruf itdikden sonra mezbûr hemşirem Fatıma'nın hissesine ziyâde düşmüş bana arz itmekle tekrâr taksîm olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr el-Hacc Ebubekir bi'l-vekâle cevâb virüb zikrolunan menzili târih-i kitâbda bir sene mukaddem bî-garâz müslümanın huzûrunda bir def'a taksîm olunub her biri hissesi kabul idüb rızâlarıyla taht-ı tasarrufundadır diyücek merkûm İbrahim kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub mezbûr el-Hacc Ebubekir'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Mehmed Bağdadî Ağa ibn-i nâm kimesneler meclis-i şer'-i li ecli'ş-şehâdeh hâzirûn olub bizim huzûrumuzda merkûm Üstâd İbrahim babasından intikâl iden menzilde hisse-i şâyi'asın alub bir seneden mütecâvizdir kendü rızâsıyla mutasarrıfdir bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz diyü edâ-yı şehâdet-i Şer'iyye iylediklerinden şehâdetleri hîn-i kabulden vâki'a oldukdan sonra merkûm Üstâd İbrahim mu'ârazâdan men' olunub mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu min lehü't-taleb yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-hattab Abdülgani Halife ibn-i Kethüdâ-yı Şehr, Kazgancı el-Hacc Hüseyin ibn-i Abdullah, Derviş Salih ibn-i Abdullah, Kürt Ağa ibn-i Abdullah ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

82/2

Zile Kazâsı'na tabi' Cüdal(?) nâm kâryeden Mehmed ibn-i el-Hacc Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahmiyye-i Amasya sâkinlerinden Hüseyin bin Ali ve kârye-i ... Himmet bin Karaca nâm kimesneler mahzârlarında üzerlerine takrîr-i kelâm idüb işbu haze'l-kitâb mâh-ı Saferü'l-zaferin yirmi yedinci günüdür bazı kimesneler ile arabamız ile mahmiyye-i mezbûreye kereste getirir iken mahalle-i mezbûre kûrbünde vâki' orman nâm mahâle geldiğimizde öküzlerimizi koyvirmiş idük mezbûran Hüseyin ve Himmet üzerime gelüb bana bağırub şer'le darb iylemişlerdir suâl olunub tekrâren tahrîr olunmasın taleb ider didiklerinde her birisi mezbûr Mehmed'i darb iylediklerini tâyan mutasarrıf oldukları ecilden mezkû[r] mâ cerâ olmak için mâ vaka'a bi't-taleb kayd ve yed-i talibe def' olundu. Cerâ zâlike ve hurrîre fî evâhir-i Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Bali bin Osman, İbrahim Bağdadi mezbûr, Ali Nasuh, Hasan ibn-i Hüseyin, Mehmed bin Mustafa ve gayrihûm.

82/3

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Boğa nâm kârye sâkinlerinden Himmet bin Bıdak ve yine kârye-i mezbûreden Mustafa bin nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve üzerine da'vâ idüb mezbûr Mustafa benim kârye-i mezbûrede vâki' mülkü menzîlim içinde dâhil olub zevcem olan nâm Hatûnuma zinâ-i kasd itmişdir şer'le suâl olunub icrâ-yı şer' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mustafa kazîyye vech-i meşrûh üzere olduğun münkir olub mezbûr Himmet sıdk-ı makâline mutâbık beyyine taleb olundukda Receb bin Şaban ve el-Hacc Mahmud bin el-Hatib ve el-Hacc Receb bin nâm kimesneler ve sâyirleri meclis-i şer'î şerîfe hâzirûn olub fî'l-hakika merkûm Mustafa kârye-i mezbûrede dâimâ Müslümanların ahâline zinâyâ kasd itmede halî değıldir diyü makâm-ı şehâdetlerin haber virdiklerinden kârye-i mezbûrenin Ağası olub Sultan Bayezıt Han tâbe serahû mütevellîsi olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Ahmed Paşa hazretlerinin kethüdâsı olan Mustafa Çelebi talebesiyle mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olunub min lehü't-taleb yedine vaz' ve def' olunduki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî sâni şehr-i Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i, Ali Çelebi, Mehmed bin Abdullah, Nebi bin Nasuh el-Muhzır ve gayrihûm.

83/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzıl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vasıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ şark seferinde vâki' sefer-i Humâyûnum mühimmâtıçün ziyâde deve rahtı lâzım ve tedârîki mühîm olmagın her bir katar deve rahtı yirmişer kâmil guruşa olmak üzere elli katar deve rahtı garârları ile mükemmel istidâ' ve ihzâr idüb (silik) kışlayan develerin sarban kethüdâlarına teslîm itdirilmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfme vardıkda düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nâzımı menâzimü'l-ümem müdebbir-i umûri'l-cumhûrî'l-ümem vezîr-i a'zâmım serdâr-ı ekremim Mehmed Paşa edamallâhü teâlâ iclâlehü hazretlerinin kapucu başlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde mecdehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi senki kâdı-i mezbûrsun ve mübâşir merkûm kulumsun taht-ı kazânuzda olan muytâfları getirdüb dahi her bir rahtı yirmişer kâmil guruşa olmak üzere elli katar deveye lâzım olan rahtın garârları ile mükemmel (silik) içün şeyhleri(?) marifetiyle mâ-beynlerinde tevzi' idüb ber-vechi ta'cil istedtirmege ikdâm ve ihtimâm iyleyüb Sivas'da vâki' sarban kethüdâsına teslîm iyleyesiz husûs-ı mezbûr umûr-ı mühîmmedendir avk ve te'hirden ve ihmâlden kimesneye ta'allül ve i'nad ve muhâlefet itdirmeden be-gayet ihtirâz ve ictinâb iyleyesiz şöyle bileki zikrolunan elli katar deve rahtı mükemmel (silik) te'hire kıla senki kâdıyı mezbûrun 'adem-i takayyüd ve ihmâlki haml olunub azl ümit ile ma'zül ve eşeddî i'tab ile mukayyed ve me'sûl olursuz ve senki mübâşir mezbûrun me'mûr olduğun develerin rahtı istimâmın ile müzâyaka çekilmek ihtimâli olursa ihmâlden bilinmeğin i'tab ve ibka' müstehâk ve muzahhâr olmak mukarrerdir bilmedim ve işitmedim dimeyüb ana göre mukayd olası ve hesab-ı mezbûre zikrolunan elli katar deve rahtının garârları ile bahâ'siçün lâzım gelen bin guruşu hâliyâ bin kırk üç senesinde vâki' bin kırk dört senesine mahsûb olmak üzere Amasya'nın bedel-i nüzül mâlından tahsiline me'mûr olan Yusuf nâm kulumdan bin guruş alub mübâşir merkûm ma'rifetiyle ashâb-ı hukûka hakların edâ ve teslîm iyleyüb kimesnenin bir akçe ketm iylemeyesiz ve alınan akçeyi işbu emr-i şerîfimin zahrına hüccet yazdırub mezbûrun eline viresiz ki hîn-i muhâsebede hazineye mahsûb oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü'l-râbi şehri Cemâziye'l-âhire sene erba'a ve erba'în ve elf. Buyuruldu Sahra-yı ...

83/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Sivas Beglerbegisi (boşluk) dâme ikbâlehû kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm müstecmi'ü'l-cemî'ü'l-meâli ve'l-mefâhir el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l barî Hazine-i Âmirem'in Sivas cânib-i defterdârı dâme ulüvvuhû (boşluk) ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm (boşluk) ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm efendi ve eyâlet-i Sivas'da vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevki'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki asâkir-i nusret me'serim serdâr olub vezîr-i a'zâm olan düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devlet-i ve'l-iclâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdet-i ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sünûfi'l-avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun inşallâhü melikü'l-fizâr ve sene-i enfiyede vâki' olan sefer-i nusret eserîm mühimmâtıçün lâzım olan girâr ve çul ve at ve deve rahtı ve sâyir mühimmâta lâzım akçelerin eyâlet-i mezbûrede olan yararları her kasabâda ve şehirlerde narh-ı cârî üzere akçelerin tedârîki için müşârûn-ileyh kapucu başlarından olub dergâh-ı mu'allâm subaşılardan olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa dâme mecdehû ta'yin olunub ol cânibe irsâl olmagın eline virilen defter mücebince bulunan yerlerden bahâ'sıyla tedârik ve tahsîl itdirilüb vakt-i zamanıyla ulaştırmak husûsunda mukavemetiniz olmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyurdumki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere her biriniz bu husûsda mukâyed ihtimâm ve mûmâ-ileyhüma virilen defter mücebince zikrolunan sefer mühimmâtların taht-ı kazânuzda olan şehirler ve kasabada ve kurâ ve sâyir narh-ı cârî üzere işletdirüb ve tedârik ve tahsîl itdirilmeğın mübâşir mûmâ-ileyhüma mu'âvenet ve müzâheret üzere olub vakt-i zamanıyla Diyarbekir'de orduy-ı Humâyûnum irsâl ve i'sâl itmek ikdâm ve ihtimâm iylesiz müşârûn-ileyh sadrazam sefere müte'allik olan mühimmât-ı tedârik lâzimedendir vakt-i zamanıyla mûmâ-ileyh kapucu ma'rifetiyle bulunan yerlerden narh-ı cârî üzere cem' ve tedârik ve tahsîl itdirüb ve tavarlarına tahmîl itdirüb vakt-i zamanıyla orduy-ı Humâyûnum'a irsâl ve i'sâl itdirmegin ihtimâm idüb ihmâl ve tekâsülden ve akçe ... aldirmakdan ihtiyât iylesiz.

84/1

(silik)

Narh Kaydı

Narh-1 Kabak	Kıymet	9 Akçe
Narh-1 Kadayıf	Dirhem	125 Akçe
Narh-1 Lahm-1 Ganem	1 Kıyye	16 Akçe
Narh-1 Lahm-1 Ma'az	1 Kıyye	14 Akçe
Narh-1
Narh-1 Revgân-1 Zeyt	1 Kıyye	40 Akçe
Narh-1 Penbe-i Mahluc	...	26 Akçe
Narh-1 Penbe-i Ham	...	24 Akçe
Narh-1 Lahm-1 Ganem	1 Kıyye	8 Akçe
Narh-1 Lahm-1 Ma'az	1 Kıyye	8 Akçe
Narh-1 Lahm-1 Sığır	1 Kıyye	6 Akçe
Narh-1 ...	1 Re's	12 Akçe
Narh-1 Sabun-1 Hışk	1 Kıyye	18 Akçe

84/2

Şehr-i Zi'l-kade sene 1043

Narh-1 Penbe-i Mahluc	1 Kıyye	30 Akçe
Narh-1 Penbe-i

Ham		
Narh-1 Sabun	1 Kıyye	4 Akçe
Narh-1 Arpa	1 Kile	28 Akçe
Nân	300 Dirhem	1 Akçe
Lahm-1	1 Kıyye	9 Akçe
Ganem		
Lahm-1 Ma'az	1 Kıyye	...
...
Lahm-1 Sığır	1 Kıyye	5 Akçe
Narh-1 Nohut	1 Kile	80 Akçe
Narh-1 Revgan	1 Kıyye	28 Akçe
Narh-1 Asel	1 Kıyye	24 Akçe
Narh-1	1 Kıyye	40 Akçe
Revgân-1 Zeyt		
Narh-1 Piriñç	1 Kıyye	12 Akçe
Narh-1 Biber
Narh-1	...	800 Akçe
Karanfil		
Narh-1 Şeker	1 Kıyye	130 Akçe
Narh-1	400 Akçe
Narh-1	1 Kıyye	800 Akçe
Zağferan		
Narh-1 Hınna	...	14 Akçe
Narh-1 Peynir	...	8 Akçe
Narh-1 Kiras	...	4 Akçe
Narh-1 Penbe-i	1 Kıyye	28 Akçe
Mahluc		
84/3		
Narh-1 24 şehr-i Zi'l-hicce sene 1044		
Narh-1 Penbe-i	1 Kıyye	26 Akçe
Ham		

Narh-1 Lahm-1 Ganem	1 Kıyye	8 Akçe
Narh-1 Lahm-1 Ma'az	1 Kıyye	7 Akçe
Narh-1 ...	1 Kıyye	5 Akçe
Narh-1 Sabun-1 Hışk	1 Kıyye	36 Akçe
Narh-1 Peynir Tulumu	...	9 Akçe
Narh-1 Kiras
84/4 Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe 25 ...		
Narh-1 Revgân	Vukıyye	24 Akçe
85/5 Fî Muharrem sene 1045		
Narh-1 Revgân-1 Sâde	1 Kıyye	20 akçe
84/6 Hurre sene 15 Muharrem sene 1045		
Narh-1 İpek
Narh-1 İbrişim	...	5 Akçe
Narh-1 İbrişim	...	4 Akçe
84/7 Fî 15 şehri Sâfer sene 1045		
Narh-1 İslamboli	5 Akçe
... Tabak	2 adet	3 Akçe
Lahm-1	1 Kıyye	1 Akçe

Ganem		
Narh-ı Sabun-ı	Vukıyye	14 Akçe
Hışk		
Nâl Câmûs	...	34 Akçe
Nâl Karasığır	...	24 Akçe
Narh-ı	1 Kıyye	72 Akçe
Zağferan		

84/8

Fahrü'l-müderresin Mevlâna Abdullah Efendi Kamiyâb

Tahiyyât-ı sâfiye ithâfıyla inhâ' olunur ki Amasya'da vâki' Hızır Paşa Medresesi rûznâme-i Humâyûnda ... mestûr ve mukayyed olmak ile sene erba'a ve erba'ın ve elf Zi'l-hiccetü's-şerîfe'nin yirmi üçüncü günü yevmî kırk akçe ile sana mukarrer kılınub medrese-i mezbûrede olub ifâde ve istifâde üzere olmuşlar ve's-selâm.

El-Fakir Nuh El-Kadı Be-Asâkir-i Anadolu

Vürûd fi 15 şehr-i Muharrem sene hamse ve erba'ın ve elf.

84/9

Oldur ki mahı Rebi'ü'l-evvel'in ibtidâ'sından evâhirine varınca şehre subaşılık işbu baisü'l-tezkîre Hacı Çavuşa virilmişdir mezbûr Çavuş ... olıgeldiği üzere subaşılık ahz olundu bi-hasebü's-şer'î-i şerîfe göre.

El-Fakir Şeyh Mehmed Kâimmakâm-ı Mirlivâ

84/10

Oldur ki hanegâh sâkinlerinden Osman bin Mehmed mahzârında ikrâr ve i'tirâf idüb mahkemeye ve nâhiyeye muhızır olmagın ihtiyâr kaydı şüdd. (silik) 1044.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Ramazân, Diğeri Mehmed Efendi bin Hüsâm Efendi, (silik) İmam Mustafa (silik).

85/1

Mahmiyye-i Kefe zimmîlerinden Serkiz veled-i (boşluk) nâm zimmî meclis-i şer'î-i şerîf-i nebevî mahfil-i dîn-i münif-i Mustafavî'den işbu rafiü'l-kitâb mahrûse-i Amasya

Kazâsı'na tabi' Altıkız(?) nâm kârye sâkinlerinden İbrahim bin Hüseyin nâm kimesne mahzârında takrîr-i kelâm ve ikrâr idüb bundan akdem ticâretten gelir iken mahrûse-i mezbûra tabi' Çavuş Ormanı mevzi'de konub gece ile berhudâr olunub ve sâyir esbâbım zayi' olmuşdur mezbûr İbrahim bin nâm kimesne ittihâz itmişidim el-hâletü hâzihi zikrolunan esbâba müte'allik ve dülbende müte'allik mezbûr İbrahim ile da'vâ ve nizâ' yoktur diyücek mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere câri olan ikrârın el-mukırr-ı lehü'l-merkûm İbrahim vicâhen kabul ve şifâhen tasdik ve tahkik itmegin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb vaz' ve i'ta olundu lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Rebû'l-evvel li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Ali Çelebi, Mehmed bin Abdullah, Maden bin Mansur el-Muhzır, Hüseyin bin el-Hacc Ahmed ve gayrihûm.

85/2

Mahmiyye-i Amasya'da vâki' Bayezıd Paşa Mahallesi sâkinlerinden olub husûs-ı atıyyü'l-beyân zevcesi Himrad nâm Hatûn tarafından bimâ hü nehç-i şer'-i sâbitü'l-vekâle olan zevci Hüseyin bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde Kara Mustafa ibn-i Rıdvan ibn-i Abdullah nâm kimesneler mahzârlarında üzerlerine takrîr-i kelâm [ve] da'vâ idüb bundan akdem müvekkilem mezbûre üç aded filorisi ve elli beş aded riyal gurusu ve iki kuşağı ve bir mikdâr ipeği ve dahi bazı eşyası serika olunmuş idi el-hâletü hâzihi serika olan eşyadan bir mikdâr ipeği ve bir mikdâr ... ve üç filori ve on guruş ve iki kuşağı mezbûrların yedinde bulunmuşdur suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûran cevâbında fi'l-hakika mezbûre Hatûn'un evi gâib ani'l-meclis Hüseyin ve İsmail nâm kimesneler açub zikrolunan eşyamı serika iyleyüb halâ mezbûr olan kuşakları ve ... ve üç filori ve on guruş ve ipeği bize onlar virmişlerdir didikde mezbûranın vech-i muharrer üzere olan ikrarlarını leyl mezbûr tahrîr olunmasın taleb iylemegin alâ vuku'a bi't-taleb kayd ve yed-i talibe def' olundu.

Tahrîren fî'l-yevmü's sâni min şehr-i Rebi'ü'l-evvel li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: es-Seyyid Ahmed Efendi ibn-i es-Seyyid Mansur, Sadi Mehmed Ağa, es-Seyyid Hüseyin Çelebi, Hüseyin Çelebi el-Küttâb.

85/3

Mahrûse-i Amasya'da hâliyâ mütesellim olan Şahin Bey tarafından Köçek Ali nâm kimesne şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb mahrûse-i mezbûre kazâsına tabi' Ulus nâm kârye sâkinlerinden olub Tokat mütesellimi olan 'izzetlü Mehmed Efendi'nin hizmetkârı olan Ali bin Bedhur nâm kimesne kârye-i mezbûre toprağında vâki' küllükden kül kazar iken küllük yıkılıb altında kalmış kibel-i şer'den üzerine varulub keşf olunmasın taleb iderim didikde savb-ı şer'de nâhiye nâibi olan İbrahim Çelebi ta'yin olunub zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan Müslümanlar ile üzerine varub merkûm hizmetkârı küllük altında fevt olduğunu mahall-inde tahrîr idüb gelüb şer'i şerîfde kâşif mâ cerâ ola. Tahrîren fî Hurrîre şehr-i Rebi'ü'l-evvel li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Halife el-Hatib, Ahmed Ağa bin Mehmed, Abdurrahman Çelebi, el-Hacc Ömer bin Mahmud, el-Hacc Mustafa bin Mahmud, Abdulvahab er-Râcil, İbrahim Çelebi, Ömer Çelebi bin Muhlis, Hızır Halife bin Turahan Efendi, Halil ibn-i Nebî, Musa Kethüdâ, Yakub Fakih, Ramazân bin Mahmud, Mustafa bin Taşkun, Cuma Sufi inb-i Metin ve gayrihûm.

86/1

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhîdin ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna ... kâdısı zîde fazlehû mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Bozok ve Kırşehir ve Çorum ve Amasya ve Ankara ve Sorgun'da vâki' kâdılar zîde fazlehûma tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Bozak Sancağı sâkinlerinden dârende-i fermân-ı Humâyûn el-Hacc Mehmed ve Ali Bali ve Kebiryüzoğlu(?) Mehmed ve el-Hacc Bekir ve diğeri Mehmed ve ve Şaban nâm kimesneler orduy-ı Humâyûnum'a arz-ı hâl idüb bunların kâryeleri sâkinlerinden bazıları kadîm-i sâkin oldukları yerlerine kaldırmaya İbrahim Ağa yedinden gelen emri şerîfdir kayd olundu.

86/2

Amasya Sancağı'nda Geldiklan Nâhiyesi'nde işbu Doğan nâm kârye ve gaygriden iki bin akçe timâra mutasarrıf olan Hacı Bayram nâm kimesne vâki' olan seferlûden ve hizmetlere na-mevcût olub timâr mezbûr ile hizmetinde kimesne bulunmayub her vechle

mahlûl olduğu livâ-yı mezbûr alaybegisi ilâm itmegin yine livâ-i mezbûreden ol mikdârdan timârdan mefzûl olan bende-i merkûm Yusuf sene erba'a ve erba'în ve elf Cemâziye'l-evvel senesinin on üçüncü gününde tevcîh olunduğuna tahvîli berât itmegin timâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere hizmetinde mevcût olmayan mezkûr Hacı Bayram tahvîlinden sancâk ve vilâyetinde sâkin olmak ve alaybegisi bayrağı altında eşmek üzere vasîtü'l-ikaba elâ gözlü ve çatık kaşlı olan merkûm Yusuf'a tevcîh olunub sultanü'l-kuzât ve'l-mücâhidîn hildât hilâfete hû ilâ yevmüddîn hazretlerinin fermân-ı kûdretvân sa'âdet unvânlarıyla virildiği zikrolunur serh-i ay'ân ve beyân olunur.

Karye-i Doğan tabi' ve Geldiklan

Hisse Divâni 3200/1000

Karye-i Çavuş Etrakiyye tabi' ve Mezkûr

Hisse Divâni 4200/1100

Yekûn 2100/2000

Gerektirki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki tasarruf kılub mutâbık hidemât-ı mürûre mevkûre mesâmî'-i asâkir-i mensûredir ber müceb defter-i hakani mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç ahde mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler.

Be-Yurd-ı Erzurum

86/3

Bi'l-fiil mahrûse-i Amasya'da mütesellim olan fahrü'l-akrân Şahin Bey tarafından Osman Ağa meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre mahallâtından İçeri Şehir'de Camî-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden Osman bin Ali ve yine mahrûse-i mezbûre mahallâtından Üçler Mahallesi sâkinlerinden Fatıma nâm Hatûn muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ve bâst-ı merâm idüb mezbûr Osman işbu mâh-ı Rebi'ü'l-evvel'in altıncı gecesi yevmü'l-selâsedir Fatıma'nın evine gerüb zinây-ı kasd itmişdir şer'le suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Osman ve mezbûre Fatıma kazıyye vech-i meşrûh üzere olduğu münkirân olduklarında mezbûr Osman Ağa'nın sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden İbrahim ibn-i Ahmed bin İbrahim ve diğer Mehmed bin İsmail nâm kimesneler meclis-i şer'î li eşli's-şehâdeh hâzirûn olub fi'l-vâki' mezbûr Osman mezbûre Fatıma'nın kendü evine gece ile dâhil olub bizim huzûrumuzda Hüseyin nâm kimesne kapulu bend idüb bize haber idüb biz dahi kapuda hâzir iken mezbûr Osman menzil merkûmun divarından idüb firâr iyledi bu husûsa

şâhidleriz şehâdet dahi ideriz edâ-yı şehâdeti Şer'iyeye iylediklerinden sonra şehâdetleri hîn-i kabulden vâki' olub mâ hüve'l-vâki' ketb olundu. Tahrîren fî'l-yevmü's-sâbi şehri Rebi'ü'l-evvel li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çelebi Kethüdâ-yı Şehr, Ömer ibn-i Rıdvan ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

87/1

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihitşâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Rum Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve kîdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlâna Geldiklan kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Amasya Ka'lası dizdârı olan Hüseyin oğlu dârende-i fermân vacibü'l-iz'ân kîdvetü'l-akrân ve'l-müstahfizîn Hasan zîde kadrehû orduy-ı Humâyûnum'a gelüb bundan akdem ulûfe sipâhiyanndan altmış ikinci bölükde yevmî bir akçe ulûfeye mutasarrıf iken Amasya Sancağı'nda Geldiklan Nâhiyesi'nde Yavri nâm kârîye ve gayriden dokuz bin sekiz yüz akçe timâr ile kal'a-i mezbûre dizdârlığı zikrolunan ulûfesi her sene kalmak üzere kendüye tevcih olunub berât itdirüb üzerinde de tasarrufunda olub ve hidmetinde her vechle Mehmed sipâhi iken ve ber-vechle azli icâb ider hâli yoğ iken âherden Ömer nâm kimesne bunun için 'amel mandedir Ka'lanın hıfz ve hirâsetinde kadîr değıldir diyü dizdârlığın hilâf-ı inhâ ile alub berât itdirüb garâr iylediğüm bildirüb inâyet ricâ itmegin hâliyâ gayrilere nazar olundukda bölük ulûfesi bedel-i virildüğü mestur ve mukayyed bilüb mezbûr Ömer'in ulûfesi kayd olmagın cümle ve şer' sitân olmağla ulûfeye her sene gelen mezbûr Hasan'a ibka' ve mukarrer kılınmışdır buyurdum ki zikrolunan dizdârlığa emrim üzere ulûfeye her sene gelen mezbûr Hasan'a mukarrer ve berât mücebince kemâkân zabt ve ta'arruz itdirüb min-bâd ol vechle sulh ve nizâ' iden mezbûr Ömer'in ve âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri li sene hamse ve erba'în ve elf. Min hicreti'n-nebeviyye aleyhi ekmelü't-tahîyye.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Kars

Vürûd fî 2 şehri Safer sene 1045.

87/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Rum Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı Humâyûn Ahmed orduy-ı Humâyûnum'a gelüb Amasya Sancağı'nda Berguma Nâhiyesi'nde İlyas nâm kârîye ve gayriden üç bin akçe timâra berât-ı şerîfim ile tasarruf olub vâki' olan seferlerde ve fermân olan muhafızlarda ve bi'l-cümle hizmetlerde hudûd olub asla timârına âherden dahl olunmak icâb ider hâli yoğ iken kayd olunan Ali Paşa bunun için fevt oldu diyü hilâf-ı inhâ' idüb Mehmed namına ... üzerine tahvîl mektûbu virüb zabt itdirüb kendüye külli garâr olduğun bildirüb ve vuku'-i hâl vâki' olub timâr-ı mezbûr üzerinde olmağla elinde olan berât mücebince mukarrer ve kemâkân zabt itdirilmek bâbında inâyet ricâ itmegin mukarrer ve kemâkân zabt itdirmeğın ikdam olmuşdur buyurdum ki emrim üzere timâr-ı mezbûr merkûm Ahmed'e elinde olan berât mücebince mukarrer ve kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb bunun için fevt oldu diyü hilâf-ı inhâ' idüb mezbûr timârı alub dahl iden Mehmed'in ve âherden bir ferde ber-vechle dahl ve nizâ' itdirmeğe ve dahl idüb tahvîl mektûbu ile ... kabz iylediğü mahsûl her ne ise kayd olunub hüküm idüb gerü bî-kusûr alıvirüb timâr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere hilâf-ı inhâ' ile mezbûr Mehmed'i min-bâd dahl ve alâka itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

88/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kadısı zîde falehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki dârende-i fermân-ı Humâyûn Rabia nâm Hatûn orduy-ı Humâyûnum'a arz-ı hâl idüb nefsi Amasya'da olan mahallâtından Temenna Çeşmesi evkâfindan tevliyet-i şartı vâkıfda kendü evlâdına meşrût olub elinde hüccet-i Şer'iyeye ve suret-i defter-i cedîd-i hâkanî var iken Harsun Mehmed nâm kimesne halâ ve inhâ' ile şart-ı vâkfa mugayyer olub müdâhil ve halâatdan hâlî olmağla tevliyet-i mezbûre şart-ı vâkıfı kendü virmişdir ... Kazâskerim tarafından aldırıldığını bildirüb berât-ı ve hüccet-i Şer'iyyesi ve suret-i defter-i cedîd-i hâkanî mücebince kendüye zabt itdirmek bâbında be-gayet ricâ itmegin buyurdum ki tevliyeti mezbûre elinde olan berât ve şart-ı vâkıfı ve suret-i defter mücebince ... Rabia'ya zabt ve tasarruf itdirüb min-bâd hilâfı şart-ı vâkfa müdâhele iden mezbûr Mehmed'i ve âherden

mezbûrdan dahl [ve] ta'aruz itdirmeyesiz ve dahl itdirüb hizmeti mukabelesinde vâkfi ve kendüye ait olunan kimesne ba'de'l-yevm hüküm idüb bî-vusul alıvirüb ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Erzurum

88/2

Nefs-i Amasya'da olan mahallâtından Temenna Çeşmesi evkâfi tevliyeti şart-ı vâkıfda kendü evlâdına meşrût olduğu vâkfiyesinde mestûr olub şart-ı vâkıf üzere 'amel olunur ki şart-ı vâkfa muhâlif birer tarikle hilâfi inhâ' itmekle Mehmed ve sâyirleri alub halâ vakfa külli ve balığ idüb vâkfa küllî gadr ve hayf itmekle hilâfi şart-ı vâkf olanlar def' olunub yine evlâddan ber-mûceb şart-ı vâkf ve fetevât-ı münife meşrûtası evlâdından işbu dafî'-i tevkî'-i refî'-i hâkanî Rabia nâm Hatûn ber-vechle mahâl ve müstehâk olmagın meşrûtası sicil ve hüccet olunub tahmînen yevmî bir akçe ile sadaka olunub berât-ı hümayûn virilüb mutasarrıf iken halâ bazı kimesneler hilâfi şart-ı vâkıf olub küllî gadr ve hayf itmegın yine mezbûre Rabia'ya meşrût olduğu ecilden ibka' ve mukarrer kılınub berât-ı Humâyûn virilmeğın ricâ itmegın sadaka idüb bu berât-ı Humâyûn virüb ve buyurdum ki varub zikrolunan evkâf-ı mezbûre Rabia kemâkân kabul idüb hizmeti lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu içün ve devâm-ı devletüm içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' olmayub kat'a kimesne dahl ve ta'aruz kılmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî işrin Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Erzurum

88/3

Mahrûse-i Amasya Kazâsı'na tabi' Zana nâm kâryeden Gönan veled-i nâm zimmî rafîü'l-kitâb kârye-i mezbûreden Hüdaverdi veled-i nâm zimmî muvâcehesinde üzerine takrîr-i da'vâ idüb işbu mezbûr Hüdaverdi bundan mukaddem Rıdvan Ağa nâm ehl-i örfe bi-gayr-i vech-i Şer'iyeye beni ahz itdirüb on altı gurusum aldirmaya baht ve sebep olmuşdur suâl olunub alıvirilmesin taleb iderim didikde mezbûr Gönan merkûm vech-i tahrîr üzere darb iylediği münkir olunmak mesfûr Hüdaverdi'nin cevâbinâ mutâbık beyyine taleb olundukda yine kârye-i mezbûreden Elya(?) veled-i Busan(?) ve Ağçe veled-i Bedros nâm zimmîler hâzirûn bi'l-meclis olub şöyle edâ-yı şehâdet iyledilerki fi'l-hakika

mezbûr Gönan merkûm Hüdaverdi bizim huzûrumuzda bi-gayr-i vech-i darb iylemiş idi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni aşere min Saferü'l-hayr li sene hamse ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Tüccâr Arslan bin Abdullah, Martulus veled-i Ali, Saru oğlu Bedros ve gayrihûm.

88/4

Akzâ-yı kuzâti'l müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fâzl ve'l-yakîn varîs-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halki ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-alâ Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki halâ orduy-ı Humâyûnum'a arz gönderüb merhûm mağfurûn leh Sultan Bayezıt Han tâbe serahû evkâfından Amasya'da vâki' evkâf keferesinin ve merhûm müşârûn- ileyh efrâd-ı Amasya'da vâki' evkâf reâyâsı meclis-i şer'î şerîfe gelüb bin kırk yedi tarihi için üzerlerimize edâsı lâzım gelen cizyemizi berât-ı şerîf ve tuğralı defter-i i hâkanî cem'ine me'mûr olan bî-kusûr virüb edâ idüb elimize mühürlü ma'mulü'n-bihâ temessük virilmiştir tedâhül senesiyle bin kırk sekiz bundan mukaddem taleb olunmak bâbında ahvâlimizi arz idiver diyü el-Hacc iylediklerinden ilâm iylemeğin biz mâni' geldikte cem'ine me'mûr olan fermânım üzere vireler diyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr üzere 'amel idüb dahi bunlardan tahsîl ve lâzım gelen cizye mâlını cem'ine me'mûr olanların eline virülen nişanlı berât ve tuğralı defter mücebince zamanı geldikte taleb ve tahsîl ve ahz ve kabz itdirüb emr-i şerîfime muhâlif bunları dahl ve rencide itdirmeyesiz husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet ider ... iylemeyesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Hurrîre fi'l-yevmü'l-hamîs şehr-i Muharremü'l-harâm sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Erzurum

Vürûd fi 16 sene hamse ve erba'în ve elf.

89/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîlâm Mevlâna Tokat ve Ezine Pazarı İl begi ve Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâ'mü'l-alem vezirim Murtaza Paşa edâmallâhu iclâlehûnun hâssaları muzafatından olub taht-ı kazânuzda vâki' havas-ı hasları ve tevâbi'-i

kâryelerinin ve ... olan dârende-i fermân vacibü'l-izân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud kadrehû südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüb havâs-ı mezbûre kâryelerinin defterde reâyâ ve reâyâ oğullarından bazıları kadîm-i sâkin oldukları yerlerini bırakub varub âher kazâ ve kurâda ve askerî tâifesinin çiftliklerinde tahâssun idüb kaldırmak istediğinde on yıl mürûr itmiş yirmi-otuz yıldan berü vâki' olan tekâlifimizi oturduğumuz yerde virüb avâriz hanesine kayd olduk diyü ta'allül iyledikleri ve askerî tâifesi dahi çiftliklerinde olan reâyânın kaldırmasına mâni' olmalarıyla müşârûn-ileyh hane mahsûl rüsûmuna külli kayd olduğun bildirüb kılıçları tashîh ve ashabına tevcîh olunub züemâ ve erbâb-ı timâr seferlerde orduy-ı Humâyûndan dâimâ hizmetde olub mahsûllerine tezât-ı tertib iylediği ... olunmağın olmağla perâkende olan reâyâ husûsunda zaman-ı itibâr olunmayub kadîmi sâkin oldukları kâryelerine gönderilüb vilâyet-i ma'mûl ve abâdan olmak bâbında hatt-ı Humâyûn sa'âdet makrûnumla fermân-ı âlîşân sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda hatt-ı Humâyûn sa'âdet makrûnumla sâdir olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince 'amel idüb dahi husûs-ı mezbûr mukayd ve süde-i sa'âdetimde ihrâç olunmuş mühürlü sahîh suret-i defter-i cedîd-i hâkanîye nazar idüb göresiz kadimi yurdlarından kalkub varub zikrolunan mahsûllerden sâkin olurlar ise defterlü reâyâsı ve reâyâsı oğullarına asla zaman-ı [itibar] itmemiştir oturduğumuz yerde avâriz hanesine kayd olduk diyü ta'allül [ve] i'nad itdirmeyüb kaldırub kadîmi sâkin oldukları kâryelerine gönderüb şöyleki bu bâbda hatt-ı Humâyûnumla sâdir olan emr-i şerîfimle muhâlif yeniçeri ve sipâhi ve sâyir askerî tâifesi mâni' olurlar ise anın gibi isim ve resimleri yazub arz iyleye ben ki emr-i şerîfim gönderüb ikâmete emr aldıkları için zâbitleri mübâşeretle hükm-i haklarından gelüb emvâl erzâkları mîrî için girift oluna şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsin. Tahrîren fî evâil-i şehri Şabanü'l-muazzâm sene erba'a ve erba'în ve elf.

Tıbk-u aslihi'l-hâzır(?) aliye subhânehû Nuh el-kâdı be-Asâkir-i Anadolu afiye anh Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

89/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ sâbıkan Bursa arpalık ve Bursa Sancağı'na mutasarrıf olan el-muhtass dâme ikbâlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bîdar şecaat şiâr ve uğur Humâyûn 'izzet makrundan nice hizmeti yoldaşlıkda bulunmuş emekdâr olub müstehâk ve inâyet ve sezevâr olduğu ecilden hakkında mezîd-i inâyet

pâdişâhânem sudûr itmegin sene hamse ve erba'în ve elf Muharremü'l-harâm'ın yirmi sekizinci gününde hatt-ı Humâyûn sa'âdet makrûnum ile Amasya Sancağı Bursa arpalu ... sadaka ve inâyet iyleyüb ilâm için (boşluk) ta'yin olunmuşdur buyurdum ki bir an ve bir sâat te'hir ve terahhi itmeyüb ve arpalu mezbûrda ber-vech-i edâya mutasarrıf olub hıfz ve hirâset memleket mutasarrıf olub hıfz-ı hirâset memleket ve himâyet ve siyânet ve râiyyet bâbında mehd ve sai' olub ademin gönderüb bir ... ihrâç idesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Muharremü'l-harâm sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı

Vürûd fî 8 şehri Safer sene hamse ve erba'în ve elf.

90/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlâna Erkali(?) kâdısı ve memâlik-i mahrûsemde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûma tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki nefsi Erkali(?) sâkinlerinden Şehy âher Mahmud kuddise sırrihû'l-azîzin evlâdından âher Ahmed oğlu dârende-i fermân vacibü'l-iz'ân Şehy âher Ali zîde kadrehû südde-i sa'âdetime gelüb ... hidemât üzerine âher olduğuna elinde şeceresi ve zikrolunan ihbâk-ı(?) Abbâsilere meşrût olub mezbûr evlâd-ı abbâsiden olduğu şuhûdü'l-udûl ile isbât olunub elinde hatt-ı şerîfe ve sâyir berât-ı Humâyûnum virilüb elinde olan berât-ı şerîf mücebince zikrolunan ihbâk-ı(?) zabt ve tasarruf ittirmek bâbında inâyet ricâ itmegin kemâkân zabt itdirmeyesiz emr idüb buyurdum ki emrim üzere zikrolunan ihbâk-ı(?) mûmâ-ileyh elinde olan berât-ı Humâyûn ve hatt-ı şeceresi ve mukaddemâ virilen emri şerîf ve sâyir temessükât mücebince kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb min-bâd âherden bir ferde dahl ve ta'arruz itdiresiz ve bi'l-cümle elinde olan fetevât mücebince ... âhersin ve kethüdâsın ve mekteb başısın ve şeyh ve şakirtleri olıgeldiği üzere mezbûra yokladub kimesneye ta'allül ve i'nad itdirmeyesiz şöyle bilesiz ve alâmet-i şerîfe i'timât kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

90/2

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mirlivâya 'aid ve raci' Boyahane'yi işbu sene erba'a ve erba'în ve elfde mâh be-mâh ikişer bin akçeye ber-vech-i iltizâm üzerine der'ûhde ve kabul iden zimmî Sefer nâm kimesne işbu mâh-ı Şevvâlü'l-mükerrermin ve mâh-ı Zi'l-

ka'detü'ş-şerîfe'nin ikişer bin akçeden zikrolunan iki aylık muhâsebeği dört bin akçe ider mezbûr zimmî bizden muhâsebe-i mezbûre dört bin akçeye mirlivâ hazretleri için bi't-tamâm alub kabz olunub mirlivâ hazretlerinin mesarifine sarf idüb muhâsebe-i mezbûreden mezbûr Sefer'in zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmayub tarafımızdan işbu temessük verildi ki lede'l-hâce ihticâc edine. Hurrîre fî't-tarîhi'l-mezbûr

Kâimmakâm-ı Mirlivâ-yı Amasya

90/3

İzzetlü ve faziletlü efendi hazretlerinin meclis-i afirân fâziletsin(?) ve mahfil-i münîf-i fezâ karinleri der-i da'vât-ı hülâsa ithafından sonra ... muhâsımları(?) budur ki işbu bin kırk beş mâh-ı Muharrem'in ibtidâ'sından halâ mutasarrıf olduğumuz Amasya Sancağı'nın zabt ve rabt-ı için mukarreb ademlerimizden işbu ... Ahmed Ağa bendleri tarafımızdan ta'yin olunub ol cânibe irsâl olmuşdur lede'l-vusûl mûmâ-ileyh cânibimizden zabt itdirüb ol bâbda mensûr nazari'l-menfaatleri olub bu cânibe 'aid ve raci' olan hakk-ı husûl ve sâyir mürâcaat itdiğü husûsların husûl bâbında muâvenet ve muzâheret idüb itmâm-ı hidmet itmesine vakt-i tâm iyleyesiz ki ol bâbda memnu' olmak mukarrerdir ilâ kere teaddî ve ihtimâm gösteresiz bir vechle kimesne müdâhale ve ta'allül itdirmeyesiz fâziletdir ... müstakîm bile.

Mirlivâ-yı Amasya Halâ

91/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Oldur ki

Nefs-i Amasya'da Hacı Hamza mescidinde yevmî bir akçe ile mutasarrıf olan Ali celây-ı vatan idüb yeri mahlûl olmagın yedine işbu rafî'-i tevkî'-i refî'-i sa'âdet nişân-ı hâkanî Hafız İbrahim mahâl ve müstehâk olmagın kendüye tevcîh olunmak bâbında inâyet ricâ iylemegin mahlûl ise sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub anda cüzhan olub hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletümçün du'âyâ müdâvemet göstere şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-hiccetü'ş sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fî 7 Muharrem sene hamse ve erba'în ve elf.

91/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hâkan-î Sultanî Hük-m-i Oldur ki

Kazâ-i Amasya'da merhûm tevliyet(?) Hatûn evkâfının tevliyeti Amasya kâdılarında meşrû olmanın ber-mûceb şartı vâkfa bi'l-fiil Amasya kâdısı raffî'-i tevkî'-i refî'-i hakân-i kıdvetü'l-kuzâtü'l-islâm Mevlâna Hüseyin zîde fazlehû şart-ı vâkîf mûcebince tevliyet-i mezbûre tevcîh olunub berât-ı Humâyûn virülüb mutasarrıfın hilâf-ı şartı vâkfa bazı kimesne alub garâr itmegin yine şartı vâkfa Mevlâna-yı merkûma tevcîh ve mukarrer kılub berât-ı Humâyûn virilmeğın ricâ itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûn 'izzet makrûnu virdüm ve buyurdum ki varub anda Mevlâna-yı mezbûr Hüseyin ber-mûceb şart-ı vâkfa kemâkân mütevellî olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra sâbık tasarruf olunan üzerine ol vechle bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkîfın ruhu içün ve devâm-ı devletüm içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub kat'a kimesne dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bile alâmet-i şerîfe i'timâd kıla. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf. Be- Yurd-ı Sahrây-ı ...

Vürûd fî 10 Muharrem sene 1045

91/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hük-m-i Oldur ki

Kazâ-i Amasya kûrbünde Hakala nâm kâryede asûde olan Seyyid Ömer Nurullah mezkûrenin evkâfına kaîn olan işbu dârende-i fermân-ı Humâyûn Mevlâna Hüseyin'in hizmetinde kusûru ve azl-i icâb ider husûs-ı yoğ iken ricâsında Abdûlbakî nâm kimesne hilâf-ı inhâ' ile alub hayf itmegin kifâyet merkûm Mevlâna-yı mezbûr Hüseyin arz itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub zikrolunan evkâf-ı mezbûr Mevlâna Hüseyin kaîn olub kemâkân hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra üslûb-ı sâbık üzere ol vechle bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkîfın ruhu içün ve devâm-ı devletüm içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' olmaya dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

91/4

Fahrü'l-kuzât Mevlâna Mustafa Efendi Kamiyab

Tahiyyât-ı sâfiye ithâfiyla inhâ' olunur ki Tokat'da Fahriye medresesi aşer Zi'l-hiccetü's'ye tevkiyetle Mevlâna es-Seyyid Abdülkerim üzerinde size ber-vechi ta'bid(?) ve tekaüd tevcîh olunmuş ... Mahmud nâm kimesne buk'anın tarîkiyle hilâf-ı inhâ' ile kendüye berât itdirmeyüb halâ mezbûr Mahmud ref' olunub medrese-i mezbûre yine üslûb-ı sâbık üzere size ibka' ve mukarrer kılınmıştır gerekidir ki medrese-i mezbûre min-bâd hulûl olundukda mutasarrıf olub devâm-ı devlet padişâhiye du'â'da olasız ve's-selâm Şehr-i Zi'l-hiccetü's' li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Vürûd fi 22 şehr-i Zi'l-hiccetü's' sene 1045.

92/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlişân-ı Oldur ki

Nefs-i Amasya'da vâki' merhûm Ali Bey türbesinde senevî sekiz sehmin bir sehimiyle türbe cüzhan-ı olan Ömer nâm kimesne nâ-mahâl olmagın def' olunub yerine işbu rafî'-i tevkî'-i refî'-i Humâyûn İbrahim nâm kimesne her vechle mahâldir diyü tevcîh olunub berât-ı şerîf kâdısı Mevlâna Mehmed arz itmegin sadaka idüb berât-ı Humâyûn ve 'izzet mahrûnu virdüm buyurdum ki varub anda sagîr mezbûr İbrahim Halife merhûm ve mezbûrun türbesinde türbe cüzhan-ı olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıktan sonra senevî sekiz sehmin bir sehimiyle vech-i meşrûh üzere mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâmı devletümçün du'âyâ müdâvemet göstere bu bâbda hiç kimesne men' ve def' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be- Makâm-ı Kostantiniyye

92/2

Medrese-i Torumtay der-Amasya

Kasaba-i Havza'da vâki' elli akçe ile Firuz Ağa medresesinde ma'zûl olan Muharrem Efendi ehl-i ilim olub 'ameli inâyet olmakla medrese-i mezbûre hariç olmak üzere yevmî elli akçe ile Mevlâna-yı mûmâ-ileyh medrese-i mezbûran vech-i meşrûh üzere virilmek buyruldu fi 18 Zi'l-hiccetü's' li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Mutâbık li-aslihi'l-... mumzâ ileyhi subhânehû Ebubekir el-müderriş medrese-i Sultan Mahmud Han aleyhi mağfireti ve'l-rıdvan ufiye anh

92/3

Oldur ki Amasya Kazâsı'na tabi' Zane nâm kâryede Mehmed fevt olub zevcesi Gülşahi ve sagîre kızı Selime'ye tereke idüb tahrîr olunan muhallefâtıdır ki zikr olunur. Hurrîre fi 4 şehr-i Muharremü'l-harâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdüsselâm Halife el-Hatib, Hamdullah Sufi, ... , Mehmed, ... Musli

İnek ... 300 akçe

... .. ham 200 akçe

Kara sığır ineği res 3, 1500 akçe

Öküz çift kara sığır 1, 1200 akçe

Dana res 1, 1000 akçe

Merkeb 1, 800 akçe

Kanlı(?) aded 1, 500 akçe

Hane 1, 4000 akçe

Bağ 1, 4000 akçe

Kömüş öküzü çift 1, 2000 akçe

Kilim 1, 100 akçe

Tahra aded 2, 200 akçe

Sini aded 2, 25 akçe

Tabi' Karadağ İlyas zimmetinde ... 1

Sahan 1, 100 akçe

Bakraç 1, 50 akçe

... 3, 70 akçe

Hane 1, 25 akçe

Kilim-i Köhne 1, 25 akçe

Döşek 1, 100 akçe

Yastık 2, 25 akçe

Yorgan 1, 100 akçe

Köhne bel 1, 10 akçe

Saban demiri 1, 100 akçe

Buğday keyl 25, 500 akçe

Arpa keyl 15, 200 akçe

Saç ayağı 1, 30 akçe

Maşa 1, 20 akçe

Buğday keyl 3, 100 akçe

... .. 1000, resm-i kısme meblağ 320, ... meblağ 320

92/4

Orduy-ı Humâyûnumdan vezîrim Ketan Paşa'ya varub kaîn yol üzerinde olan kâdılar zîde fazlehûm ulak ile gelen kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali ve Nasuh zîde kaderûma bir kendüye ve bir ademine iki bargir virildiği kaydı şüdd. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm li sene hamse ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

93/1

Hazreti Mevlâna Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna (boşluk) kâdısı zîde fazlehû ba'de't-tahîyye ve's-selâm inhâ' ve ilâm' olunan budur ki Amasya Sancağı'nda Geldiklan Nâhiyesi'nde Tatar nâm kârîye ve gayrilere üç bin akçe timâra mutasarrıf olan işbu dârende-i hurûf Hüseyin timâr-ı mezbûre ile makarrıma fermân olunan umum-i yük ... yüklenib ... tezkere alub tasarruf üzere iken âherden Hüseyin nâm kimesne bunun için muhâfazada ve hizmet yerlerinde mevcûd değildir bir tarîk ile alub dahl ve timârına garâr olduğun bildirüb mukarrer olunmak ricâsıyla elinde olan tezkere ve temessükât sâyiresi mücebince mukarrer olunub mezbûr Hüseyin'e tezkere ve temessükât sâyiresi mücebince kemâkân ibka' ve mukarrer ile zabt ve tasarruf itdirülüb himmet ve âherden bir ferdi timâr-ı mezbûrun siz dahl ve ta'arruz itdiresiz. Tahrîren fî 6 şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Sivas el- Ma'mûre

93/2

Tahîyyât-ı sâfiye işbu bin kırk beş Muharremü'l-harâmı'nın ibtidâ'sından âhirine varınca şehr-i mezbûrdan Mustafa nâm kimesne subaşı nasb ve ta'yin olunub zabtiçün mektûbu kayd şüdd. Tahrîren fî't-tarihi'l mezbûr.

El-Kâdı Yusuf Kâimmakâm Mirlivâ-yı Amasya

Vürûd fî 29 Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe

93/3

Kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn 'umdetü'l-fezâli'l-mudakkikîn el-muhtass bî-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Amasya kâdısı Mevlâna ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki kazâ-i mezbûre tabi' Kürtler nâm kârye sâkinlerinden dârende-i fermân-ı Humâyûn Hacı Müslim nâm kimesne orduy-ı Humâyûnum'a arz-ı hâl idüb bu kendü halinde iken Mahmud ve Ali ve diğeri Ali ve Osman nâm kimesne Gürcü nâm Hasan nâm kimesneye demür ile [v]urub ol darbdan fevt oldu diyü üzerine şer'anesi sabît ve zahir olmuş değil iken bunu duyub ahiren götürüb darb-ı ledd idüb ve cebren buna kâdı nâibinden mezbûru demür ile [v]urdum diyü cevâb ile diyü talâk-ı selâseye şartlayub ve cebren üç yüz gurusu alub kendüye ziyâde garâr iylemeleriyle ziyâde zulm ve teaddî olduğun bildirüb emr-i şerîf taleb itmegin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda ihzâr-ı hüsemâ kılub bir defa' şer'le görülüb dahl olmayub on beş yıl mürûr itmegin husûsların itmâm-ı hak ve 'iddet üzere teftiş ve tefahhûs idüb göresiz arz olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâyı şer' ile 'amel idüb ba'de's-sübûd mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîfe cebren bundan aldıkları meblağı mezbûru bi't-tamâm alıvirüb min-bâd üzerine şer'en katlı husûs ve udûl ile sabît ve zahir olmaya rencîde ve remîde itdirmeyüb ol bâbda bahâne ile ehl-i örfe bir akçe ve bir habbesin aldırılmayısız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılısız.Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fi gurre-i Muharrem sene hamse ve erba'în ve elf.

93/4

Bir vilâyetinde Bey olan Zeyd Ömer ve Hüseyin falan zamanda Bekir'in kasığına demür ile [v]urub Bey dahi senin darbindan olmuş ise bana öşr-ü diyet vir diyüb Ömer varub öşr-ü diyet ve tahrîr namına akçe almağa şer'an kadîr olur mu... ..

El-Cevâb- olmaz

94/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlişân-ı Sultan-ı Oldur ki

İşbu dârende-i fermân-ı Humâyûn ve meserred-i makrûn-ı hâkan-î Mahmud hakkında mezîd-i inâyetim zuhûra getirüb Amasya'da vâki' merkûm Hüseyin Ağa

evkâfına iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülk ve's-selâtin Bab-ı Humâyûnum Ağası olub evkâf-ı mezbûre nazar olan Mehmed Ağa edâmallâhû arz mücebince edâ-yı hizmet iylemediği sebebden def' olunan Halil yedine bin kırk dört Zi'l-hiccetü's-sinin on yedinci gününde yevmî üç akçe ve züyûf ile ... nasb ve ta'yin idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub şolki hidemat-ı ... mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan yevmî üç akçe ve züyûfa sen evkâfı mezbûre mahsûlünden mah be mah mütevelliden alub mutasarrıf ola ol bâbda kimesne mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî el-yevmü's-sâbi aşere min şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fî 25 Zi'l-hiccetü's-şerîfe

94/2

Budur ki Eslâm Mahallesi sâkinlerinden Hüseyin ve Mehmed Çelebi ve Hoca Ahmed ve sâyirleri işbu ba'isü'l-kitâb mahalle-i mezbûreden İsmail bin Mehmed nâm kimesne ihzâr ve üzerine da'vâ idüb mir'mirân Rum Ali Paşa Hazretleri tarafından kavil gelüb mahalle-i mezbûreden muradım maktûl bulunmuşdur diyü bizim cümlemizi ahz ve hayf idüb mazanne olan İsmail'i bulun diyü bize muhkemi cefâ idüb kırk aded guruş aldı merkûm İsmail firâr idüb ele girmedi vâlidesi Hüma nâm Hatûn harc sarf idüb oğlumu hülâsa sa'y itdük diyü yirmi aded guruşu virdi vâlidesi yedinden meblağ-ı mezbûru aldık diyü itirâfları gibbe't-taleb kayd olundu ... yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce mâru'z-zikr mâ câri ola. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Sinan Çelebi bin Mehmed, Musli Çelebi bin Veli, İbrahim Çelebi, el-Hacc Bekir, Mustafa Çelebi bin Mustafa, Fahrü'l-şeyh Hızır Efendi ve el-Hacc Mustafa, Ali Çelebi kethüdâyı Şehr, el-Hacc Sefer bin Mehmed ve gayrihûm mine'l-hâzerât.

94/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Oldur ki

Amasya'da vâki' merhûm ... Hatûn mescîdi şerîfde dört sehîmden bir sehîm ... ile imâm olan ve müezzîn olan ve ... olan işbu dârendegâh-ı fermân-ı mugâyyir Mevlâna Abdullah ve Mehmed nâm kimesneler edâ-yı hizmet idüb kusûrları bulunmağın âherden Hüsâm nâm kimesne alub garâr itmekle gerü mezbûrlara ibka' ve mukarrer kılub berât-ı

şerîf-i Amasya kâdısı Mevlâna (boşluk) arz itmegın sadâka idüb bu berât-ı Humâyûnda buyurdumki varub anda kemâkân hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkda bahs olunan vazîfeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet gösteresiz. Tahrîren fı evâil-i şehri Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

95/1

Kal'a-i Balâtın berât-ı beyân olunur

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Oldur ki

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm bi'l-fiil Sivas Beglerbegisi olan Ali dâme ikbâlehû orduy-ı Humâyûnum'a gelmeyüb mektûb gönderüb Amasya Sancağı'nda Geldiklan Nâhiyesi'nde Yavri nâm kâryeden dokuz bin sekiz yüz akçe timâr ile Amasya'nın yukarı ka'lası dizdârı olub mukaddemâ dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından olan rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî kıdvetü'l-sikât ve'l-müstahfizın Ömer zeyd Hafız için emekdâr ve ihtiyar olmağla ka'la-i mezbûre dizdârlığı bundan akdem kendüye tevcîh olunub berât-ı şerîf gönderüb ol bâbda tasarrufunda iken âherden Hüseyin nâm kimesne zikrolunan dizdârlık muahhâr tarihiyle bana dahi virilmiştir diyü dahl idüb ve birkaç zaman mutasarrıf olub lâkin pîr ve ihtiyar olmağla ka'lanın hıfz-ı hirâsetinde kadr olmayub ve neferâtı kal'a kendüden rızâ ve şükrân üzere oldukların a'yân-ı vilâyet inhâ' itmeleri ile mûmâ-ileyh Ömer hadd-i zâtında müstakîm ve dizdâr olmağla timâr-ı mezbûr ile zikrolunan dizdârlık mûmâ-ileyh Ömer'e mukarrer kılınub berât mücebince kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb min-bâd mezbûr Hüseyin âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz ve dahl idüb hidmet mukabelesinde ait olan mahsûlünden nesnesin almışlar ise ba'de's-sübûd bî-kusûr alıviresiz diyü sene erba'a ve erba'ın ve elf Zi'l-kade'sinin evâhirinde hükm-i şerîfim ve tezkerelerin gönderdikde ihrâç olunmak fermânım olmagın timâr-ı mezbûr ile ve dizdârlığı elinde olan berât mücebince mûmâ-ileyh Ömer'e mukarrer ve tevcîh olunub vir dimekle zikrolunur.

Kârye-i Yavri tabi' Geldiklan hâssâ-i divân-ı 9700 akçe

Resm-i arûse ka'la-i müstahfizân külliye hâssa 100 akçe Yekûn 9800 akçe

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki ve zayıfı hidmet-i kal'a-i mezbûre dizdârlığıdır bî-kusûr mer'î ve müeddî kılub ka'la-i mezbûre neferât-ı mûmâ-ileyh dizdâr bilüb dizdârlığa müte'allik ahurdan mürâcaat idenler ol bâbdan hiç kimesne mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Vürûd Zi'l-hiccetü's-şerîfe bin kırk senesine mahsûb olmak üzere yerlü keferenin harc berâtıdır. Vürûd fi Zi'l-hiccetü's-şerîfe 23.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

95/2

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki merhûm ve mağrûrun leh Sultan Bayezıt Han serahûnun Amasya'da olan evkâf-ı keferesinin bin kırk yedi Ramazân-ı Şerîf'inin guresinden bin kırk sekiz Şabanü'l-muazzâm'ın gayetine gelinceye değin üzerlerine lâzım gelen cizyelerin cem' ve tahsîl olunmak lâzım ve mühîm olmağla sipâhiyândan iki yüz doksan yedinci bölükde yevmî dokuz akçesi olan Mehmed Abdullah emin ve ulûfeciyan siperden doksan yedinci bölükde yevmî on akçe ulûfeye mutasarrıf olan Ahmed Ömer Bekir Sarây-ı Meydan kâtib ta'yin olunub ve yine merkûm müşârûn-ileyh efrâdı Amasya'da vâki' evkâf keferesinin tarihi mezbûre mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin cem' ve tahsîl olunmak lâzım ve mühîm olmağla silahdârlardan iki yüz kırk beşinci bölükde yevmî on dört akçesi olan Ali Mehmed Ahmed emin ve kâtib ta'yin olunub ellerine maliye tarafından tuğralu ve nişânlu defter evkâfı virülüb keferesinin tarihi mezkûre mahsûb olmak üzere her bir hanelerinden ikişer yüz yirmişer akçe hesab üzere bu bâbda virülen tuğralu ve nişânlu defter mücebince cem' ve tahsîl ve kabz ve defter aldırub bir ferde tallül ve nizâ' itdirmeyesiz ve bu maliye tarafından mufassal ve meşrûh ellerine berât-ı şerîfim virilüb mücebince 'amel olunub cem' ve tahsîl aldırmağın bâbında emr-i şerîf ricâ iyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında bu bâbda maliye tarafından olan ellerine virülen tuğralı ve nişânlu defter ve berât-ı şerîfim mücebiyle 'amel idüb dahi evkâf-ı mezbûre keferesinin tarihi mezbûre mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin mezbûran kullarıma cem' ve tahsîl ve kabz ve defter itdirüb mezbûr vakt-i ve zamanı değildür diyü bir ferde ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb cem' ve tahsîl ve hazine-i âmireme irsâl itdirüb bu bâbda maliye tarafından virülen berât-ı şerîfim ve tuğralu ve nişânlu defter mucebince 'amel idüb bu mâl-ı kesr ve noksân göndermekden be-gayet ahbâr edâ ve ricâ olunur. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene erba'a ve erba'în ve elf.

96/1

Nişân-ı Âlişân-ı Oldur ki

Bursa'da Amasya'da vâki' merhûm Bayezıt Paşa evkâfının tevliyeti evlâda meşrût olub ber-mûceb şart-ı vâkf mütevellîsi olan dârende-i fermân-ı Humâyûn kuzâtdan Mevlâna Mehmed ve Mustafa ve İbrahim ve Hacı Abdullah âherden kimesne dahl iylemek bâbında berât-ı cedîd taleb iylemeğin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub kemâkân mezbûrları ber-mûceb şart-ı vâkıf hidmet-i lâzimelerin müeddî kıldıklarından sonra Bursa'da olan evkâfa öşr-ü mahsûl ve Amasya'da olan evkâfa hamîs mahsûl ile mütevellîler alub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiçbir kimesne asla men' ve def' olmayub ve min-bâd dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Recebü'l-ferd li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürûd fî Zi'l-hiccetü's-şerîfe 23.

96/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlişân-ı Hükûm-i Oldur ki

Merhûm ve mağfûrûnleh Sultan Bayezıt Han tâbe serahûnun efrâdı Amasya'da vâki' evkâf keferesinin bin kırk yedi Ramazân-ı Şerîf'inin guresinden bin kırk sekiz Şabanü'l-muazzâm'ın gayetine gelinceye değin edâsı lâzım gelen cizyelerin cem' ve tahsîl olunması lâzım ve mühîm olmagın silahdârlarından iki yüz kırk beşinci bölükde yevmî on dört akçesi olan Ali Mehmed Ahmed nâm kulum emin ve kâtib ta'yin olunub ellerine tuğralı defter virülüb irsâl olunmuşdur imdi zaman-ı hulûl iyledikde cem' ve tahsîl itdirilmek emr idüb buyurdum ki hükûm-i şerîfimle mezbûran kulum zîde kadrehûma vardıklarında siz ki kâdılsız evkâf-ı merkûm keferesinin târih-i mezbûre mahsûb olmak üzere her bir hanelerinden ikişer yüz yirmişer akçe hesabı üzere bu bâbda virülsün tuğralı defter mûcebince cem' [ve] tahsîl ve kabz-ı defter itdirüb bir ferde ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz ve halâ bu sene nevyafte senesi olmağla umûmen memâlik-i mahrûsemde olan zimmî reâyânın her on hanelerinden bir nevyafte akçelerinde tahsîl olunmasın fermân olmagın imdi evkâf-ı merkûme keferesinin olan mürdlerin defterden ihrâca ve ... haraca beraber emret ve mürahit oğulların ve on yıldan berü içlerinde sâkin olan cemâate ve ve hariç ez-defterlerin defter-i cedîde mezbûran kayd itdirüb hariç ez-defter bir nefer alıkodurmayasız ve nevyafte ihmâllerin hesab-ı mezbûr üzere tahsîl itdirüb amma bu bâbda ziyâde ihtimâm

idüb mîri olan kâryelerin hanelerinin ihrâc itdirüb zayıfı olan kurâyâ tahmîl itdirmekden ihtiraz iyleyesiz ve mirî için alınan altı yüz on sekiz akçe ve kâmil guruş yetmiş sekiz esedi guruş altmış sekiz ... guruşun kırk sekiz akçeye aldırub ziyâdeye ve noxsâna aldirmayasız ve akçe alınmak lâzım gelürse onu bir dirhem kalur halis akçe aldırub zinhâr vezin ve kırkık akçe aldirmayasız ve elbette guruş alınur diyü reâyâyâ ta‘ciz itdirmeyesiz ve mezbûrların kırk üç Şevvâl’in beşinci gününde nevyafte akçesinde bir dirhem semeni on bir bin yüz akçeyi âsitâne-i sa‘âdetim cizyesine teslîm iylemişdir ammâ hîn-i cemden ihtimâm idüb hilâfî şer‘ ve kanûn ise mugayir-i defter ve emr-i Humâyûn reâyâyâ mukayd ve mütecâvizden ve kesr-i defterden ve noxsân haneden be-gâyet ihtirâz iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren yevmü’l -aşere şehr-i Rebi‘ü’l-evvel min-şuhûr erba‘a ve erba‘în ve elf.

Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Vürud fi 27 şehr-i Zi’l-hiccetü’ş

97/1

Amasya ve Kazâsı’na tabi‘ Hakala nâm kâryede asûde olan kutbû’l-arifîn Seyyid Mehmed Nurullah ... zâviyesinin meşihâti ve tevliyeti ve Pervane Bey evkâfının tevliyeti evlâd-ı evlâdının ashabinâ meşrût olub ber-mûceb şart-ı vâkfa eslah evlâddan olan işbu raffi‘-i tevkî‘-i raffi‘-i hâkanî iftihârü’l-müdakkikîn fahrü’s-sâdât Mevlâna es-Seyyid Mehmed zîde fazlehû ve siyâdetinin hak meşrûtası olmağla hamse mahsûl ile tevliyeti ve meşihâti tevcîh olunub berât-ı Humâyûn virülüb şart-ı vâkf mücebince mutasarrıfın âherden bazı kimesneler hilâfî şart-ı vâkfa birer tarikle alub külli garâr itmekle gerü zikrolunan tevliyetini ve meşihâtini ve Pervane Bey tevliyeti yedinde olan berât-ı Humâyûn mücebince müeddî mezbûr Seyd Mehmed zîde siyâdetine ibka‘ ve ta‘arruz kılınub berât-ı Humâyûnu virilmeğın ricâ itmegın vech-i meşrûh üzere sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub zikrolunan ... meşihât ve tevliyetine ve Pervane Bey evkâfi tevliyetine ... üzere kemâkân ber-mûceb şartı vâkfa mevlânayı mezbûr Şehy Mehmed hizmeti lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra hamse mahsûl tahmînen yevmî iki akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve devâmı devletüm için du‘âya müdâvemet gösteresiz ol bâbda hiç âher mâni‘ olmayub kat‘a kimesne hariçden bir vehle dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bilüb emr-i şerîfe i‘timâd kılarlar. Tahrîren fi gurre-i şehr-i Zi’l-hiccetü’ştü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf. Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürüd 23 şehr-i Zi’l-hiccetü’ş-şerîfe sene-i mezbûre

97/2

Nişân-ı Şerîf Âlîşân-ı Hükm-i Oldur ki

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Amasya kâdısı Mevlâna Mehmed orduy-ı Humâyûnum'a mektûb gönderüb nefsi Amasya'da vâki Süleyman Ağa mescidinde yevmî dört akçe vazîfe ile ve senevî üç müdd buğday ... ile İmam olan Osman fevt olub hidmet-i lâzimesin muattal olmağla işbu rafi'-i tevkî'-i refi'-i âlîşân Mehmed için müteveffâ Osman'nın evlâdından olub hafizü'l-kelemullah ve salih ve İmamete mahâl olub ve kendüsünün ... iken âherden (boşluk) nâm kimesne bir tarikle berât itdirüb ziyâde garâr olduğunda arz-ı edâ-yı hidmet iylemeyüb ve ber-vechle İmamete dahi istihkak olmayub rafi'-i lâzım olmağın inâyet ricâsına arz itmegin fevt olub mahlûl ise bu berât-ı Humâyûn sa'âdet nakrûnu virdüm buyurdum ki mezkûr Mehmed ba'de'l-yevm varub zikrolunan mescidde müteveffâ-yı mezbûrun yedine vazîfe kılmasıyla İmam şolki ve zayıfı hidmet mezbûredir mer'î ve müeddî kıla vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı ömür ve devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâhir-i Zi'l-kade li sene erba'a ve erba'în ve elf. Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

Vürûd fi el-yevmü's-selâse ve şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe

97/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükm-i Oldur ki

Amasya'da Fahrüddin Cevheri ve Fatıma Hatûn evkâfindan Yavri nâm kârîye ve Saraycık nâm kârîyelerin selâse mahsûlatıyla tahmînen yevmî bir akçe ile mütevellî olan ref' olunub şer'ine işbu rafi'-i tevkî'-i refi'-i sa'âdet nişân-ı hâkanî Şehy Mehmed mahâl olub berât-ı şerîfim taleb olunmağın sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub anda mütevellî olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vech-i meşrûh üzere tahmînen yevmî bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fi 't-tarihi'l-mezbûr

98/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükûm-i Oldur ki

Nefs-i Amasya'da vâki' merhûm Burcu Paşa imâreti evkâfi tevliyeti eslah evlâda meşrût olub ber-mûceb şart-ı vâkfa mütevellî olan rafi'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî fahrü'l-akrân Mehmed mutasarrıf iken evlâd-ı zükûrdan diğeri Mehmed ve gayriler birer tarikle hilâfi şart-ı vâkfi alub garâr itmekle gerü mezbûr Mehmed'e şart-ı vâkf mücebince ibka' ve tahrîr kılınub berât-ı şerîf taleb olunmağın sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub anda kemâkân ber-mûceb şart-ı vâkif evlâdın üzere mütevellî olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra işbu sâbık üzere mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı ömr-ü devletüm için du'âya müdâvemet göstere kimesne mâni' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i Safer li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

Vürûd fî 17 Zi'l-hiccetü'sh

98/2

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükûm-i Oldur ki

Kasaba-i Havza'da vâki' Burcu Paşa oğlu Mustafa Bey imâreti evkâfının tevliyeti eslah evlâda meşrût olub ber-mûceb şart-ı vâkfa mütevellî olan işbu rafi'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı fahrü'l-akrân Mehmed mutasarrıf iken evlâd-ı zükûrdan diğeri Mehmed ve gayriler birer tarikle hilâfi şart-ı vâkfi alub garâr itmekle gerü mezbûr Mehmed'e şart-ı vâkf mücebince ibka' ve tahrîr kılınub berât-ı şerîf ricâ olunmağın sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub kemâkân ber-mûceb şart-ı vâkf evlâdın üzere mütevellî olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra işbu sâbık üzere mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı ömr-ü devletüm için du'âya müdâvemet göstere kimesne mâni' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

98/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükûm-i Oldur ki

Amasya Kazâsı'nda bî-tarîkü'l-tabîr Gök medrese dimekle ma'rif Torumtay nâm işbu rafi'-i tevkî'-i refî'-i Humâyûn kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn 'umdetü'l-füzalâi'l-

müdekkikîn Mevlâna Şeyhzâde Mevlâna Ahmed zîde fazlehû tevcîh olunub berât-ı Humâyûn ile mutasarrıf iken Mustafa nân kimesne ve diğêr Mustafa nâm kimesneler birer tarikle müderris diyü alub bana gadr itmegin Mevlâna-yı mezbûre ibka' ve tahrîr kılınub ol vechle ... ref' olunub yedinde olan berât-ı Humâyûn mücebince ibda-i tarihinde berât-ı Humâyûnda virilmeğın ricâ itmegin Mevlâna müşârûn-ileyh sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm buyurdum ki varub zikrolunan vâkfa ... vech-i meşrûh üzere Mevlâna-yı mezbûr Şeyhzâde Ahmed kemâkân mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı devletüm içün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub taht-ı yedinde dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî'l-yevmü'l-aşere şehr-i Ramazânü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Makâm-ı Kostantiniyye

Vürüd fi 15 şehr-i Zi'l-hiccetü's sene 1044

99/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâi'l ve'l-keâm orduy-ı Humâyûnumdan âsitâne-i sa'adetime varub gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan kâdılıklarda vâki' mirîmirân ve mirlivâ ve mütesellimler ve ka'la dizdârları ve neferât ağaları ve altı bölük kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ bir mühîm ve musta'cel husûsiçün dergâh-ı mu'allâm nevvâblarından irsâl olmuştur buyurdum ki hüküm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı hükümetine varub dahl olursa kendü ve neferât ve menzil bargirleri bulunan yerlerde yarar menzil bargirlerin tedârik ve ihzâr ve tahassûn ve ... olası mahallerden yanlarına kifâyet mikdârı neferât koşub emin ve sâlim birbirinize ulaştırub mahall-i me'mûre irsâl ve i'sal iyleyesiz husûs-ı mezbûr ehemmi mühîmedendir avk ve te'hirden ve ihmâl ve müsâheleden ve münâzele ve mürâhelet ve iğlendirmekden(?) ve kendüye ve ademine ve esbâbına ve tavarlarına her biriniz ihtiraz iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd Sahrây-ı Sivas

99/2

Hazreti Mevlâna-yı el-Mükremûn

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya Sancağı'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ba'de's-selâm inhâ' olunur ki bundan akdem top mühimmâtîçün bu sene iştirâ olunan câmûsların ale'lân göndermekle ihmâl ve müsâheleniz olmağla avk ve te'hirden sebep olunmuşundur imdi taht-ı kazâlarınızdan hücceti Şer'iiyeniz mücebince iştirâ olunan câmûs öküzlerin suret-i isti'cal üzere gönderüb bu cânibe irsâl ve teslîm itmegin mühimmâtdan olmanın mektûb tahrîr ve ısrar olunub (boşluk) ile irsâl olunmuşdur vusûl buldukda gerekdir ki mektûb ahşam üzerine sabah ve sabah üzerine ahşama koyasız bu sene iştirâ olunan yirmi çift câmûs ikdamlı ademleriyle ale'l-acele gönderüb bir yerde ve bir mahalde karar itmeyüb bu cânibe ulaştırmağa ikdam iyleyesiz zinhâr ve zinhâr bir sâat te'hir ve tevakkûf itmeyüb ale'l-acele gönderüb teslîm idesiz şöyle bilüb mucceb mektûb ile 'amel olunur.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

Vürûd fi 18 Zi'l-hiccetü's sene 1044

99/3

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Kerağre(?) kadıları zîde fazlehûma Kerağre'de(?) için gelen Hızır Efendi yedinden ... vârid olub ... virildi.

100/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Sivas eyâletinde Malatya ve Amasya ve Çorum ve Ankara ve Bolu Mudurnu ve Kocaeli sancâklarında vâki' olan kâdılar ve Tokat ve Merzifon ve Osmancık ve Tosya kâdıları ol taraflardan ve bi'l-cümle Diyarbekir'den zikrolunan mahallere varub gelince yol üzerlerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûma tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki inşâllahü'l-melikü'l-gaffar ol-bahar hüccet asârdan Kızılbaş Bedmeaş üzerine sefer-i Humâyûnum mukarrer ve bi-z-zât cenab-ı devlet meâbım sa'âdet-i iclâl ile şark seferine tevcîh ... makrûnum tahkîk olmanın taht-ı hükümetinizde vâki' olan ehl-i sefer yeniçeri tâifesi fermân-ı şerîfim üzere nevrûz-ı firuzda yerinden hareket itdirülüb ... ve Diyarbekir'de dernek ve cemiyetde bulunmaları gözcü ve oturak olanları fermân-ı kadrîm üzere âsitâne-i sa'âdetim muhâfazasına göndermeleri fermânım olmanın şehrinde tenbîh ve te'kid için dergâh-ı

mu'allâm yeniçeri çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân dâme çavuş zîde kadrehû nasb ve ta'yin olunub irsâl olunmağın taht-ı hükümetinizde vâki' olan yeniçeri serdârları ve umumen yeniçeri tâifesi mahkeme-i şerîfe da'vâ idüb ve emr-i Humâyûnum muvâcehelerine karar ve muhkem tenbih ve te'kid itdiresiz ki her biriniz darü'l-fünunda ve bi'l-cümle nevâsî ve kurâlarında vâki olan yeniçeri tâifesinin ehl-i sefer olanları berâtları ile ... ve ... nevrûz-ı firuzda yerlü yerinde kaldırmayub bayrakları ile önlerine düşüb muaccelen ve perâkende gelüb dernek ve cemiyete erişüb kanûn-i kadim üzere gözcü ve oturak olanları âsitâne-i sa'âdetim muhâfazasına ulaştırub edâ-yı hizmet ideler şöyleki tenbih alınub ve ... heva ve hevesinde kalanlar ber-vechle ... Humâyûnumda halâs olmayub dirlikleri ve mâllarıyla kurtulmak ihtimâli yoktur hâliyâ bu tenbih Humâyûnum cenab-ı devlet eyâletine hatt-ı Humâyûn sa'âdet makrûnumla sâdır olmuş fermân-ı şerîfimidir imdi ... tenbih bilmedik ve agâh olmadık dimeyeler ve sizki yeniçeri serdârlarısız bu zaman gayr-i zaman ... itmeyüb bu def'a emr-i şerîfe be-gayet ... idüb fermân-ı Humâyûnum üzere umûmen dirliklerinizde olan ehl-i sefer yeniçeri halkı sen(?) dernek erişdirüb ve gözcü ve oturak olanları kanûn-i kadim üzere âsitâne-i sa'âdetim muhâfazasına irsâl idüb fermân-ı şerîfim itmâm-ı hizmet idesiz ve mahallerde yeniçeri ve topçu ve cebeci ve gözcü ve sâyir kullarım tarafından size eşkiyâları getirüb teftiş ve tefahhûs idesiz diyü fermânım olmağın buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda müşârûn-ileyh ağaları tarafından virülen mufassıl ve meşrûh mühürlü mektûb mücebince 'amel idüb ve her taht-ı kazânuzda olan yeniçeri tâifesi serdârları ma'rifetiyle muaccelen kalkub me'mûr oldukları üzere seferine göndermegin ikdam ve ihtimâm idüb rızâ-yı Humâyûnum'a muhâlif ve tekâsül itdirmeyesiz ve bir ferde himâyet olunmada ihtimâm iyleyesiz zümre-i mezbûre kâdılar gelüb erişmediği sizin 'adem-i takayyüdünüzden biraz sonra cevâba kadir olmayub mukayyed ve me'sul olmanız mukarrerdir şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâhir-i Recebü'l-mücerreb li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Âmid

Vürûd fî 15 Zi'l-hiccetü'sh

101/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm orduy-ı Humâyûnum'a varub gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak [ma'lûm] olaki ulağla gelen Hasan Çavuş'a berât olunmuşdur.

Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

101/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Sivas'dan Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân müsellimler ve kethüdâyeri ve kapum serdârı ve ka'la dizdârları ve neferât ağaları ve sâyir zâbit nâmında olanlar zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ bu sene-i mübârekede sefer-i Humâyûnum mühimmâtîçün lâzım olub tedârik olunan yüz çift damgalı top tarabyaları câmûsları hâliyâ Sivas'da orduy-ı Humâyûnumdan Erzurum'a gönderilmekle varub vâsıl olunca yollarda yanlarında adem lâzım olmagın zikrolunan câmûsların üzerlerinde olan serahûrlar ma'rifetiyle her biriniz mahâll-i me'mûre varub vâsıl oluncaya değin taht-ı hükümetinizden kifâyet mikdârı ademler koşub emin ve sâlim birbirinize ulaştırmanız emr olunmuşdur suret-i emr-i şerîfdir (boşluk) vusûl buldukda siz ki kâdılar ve sâyir zâbitler üzerinde olan serahûrları ma'rifetiyle taht-ı hükümetinizden kifâyet mikdârı ademler koşub ber-vechle isti'cal emin sâlim ulaştırub ihmâl ve müsâhele ve kifâyet mikdârı adem koşulmamagla zikrolunan câmûslar yollarda kazâen zayi' ve telef olmakdan be-gayet hâzer iyleyesiz şöyle ki bilesiz ihmâl idesiz hakkınızdan gelinir bilmiş olub gereği gibi takdîr ve ihtimâm iyleyesiz halâ emr-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Vürûd 17 fi şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene-i mezbûre.

101/3

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm orduy-ı Humâyûnumdan İstanbul'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan kâdılıklardan vâki' olan sâyir zâbitler zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ cenab-ı devlet meâbım devlet-ikbâl ve sa'âdeti iclâl ile Sivas'dan kalkub sefer-i Humâyûn ... makrûnum tevcîh ve azîmet olunmuşdur her biriniz taht-ı hükümetinizde yollarda olan askerî İslâm hareketde bulunur ise çadırların çıkub muaccelen orduy-ı Humâyûna i'sal ve göndermeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavuş zîde kadrehû her kangınız taht-ı kazânuza her ne zamanda ve her ne vakitde dahl olurlar ise taht-ı hükümetinizden yol üzerinde bulunan askerî İslâmdan her kim olursa

olsun çadırlarına çıkub muaccel üzere orduy-ı Humâyûnum'a irsâl ve i'sal iyleyesiniz husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmâtıdır avk ve te'hîrden ihmâl ve müsâhaleden be-gayet hâzer iylemeyesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasmız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene-i mezbûre

102/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm orduy-ı Humâyûndan İstanbul'a varub gelince yol üzerinde olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mahall-i mezbûre varub gelince yol üzerinde vâki' zâbit nâmında ve sâyir iş erleri zîdehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ bir mühîm ve müsta'cel hizmet ile İstanbul'a ulak gönderilmek lâzım ve mühîm olduğu ecilden dergâh-ı mu'allâm nevvâblarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) zîde kadrehû ulağıyla gönderilmiştir buyurdum ki hükm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazânuza varub dahil oldukda kendüye ve nefer yoldaşlarına menzil bargiri olan yerlerden bargirler tedârik idüb menzil bargiri olmayan yerlerden yolcu yükün yükletdirüb ve yerluden yarar bargirler tedârik ve ihzâr itdirüb birbirinizden sağ ve sâlim ulaştırub edâ-yı hizmet ve teknil-i maslahat itdirmegin sa'y ve dikkat iyleyesiz şöyle ki bu bâbda ihmâl idüb avk hizmete sebep olasız menziller ve dirliklerinize gitmek ile kurtulamazsınız bilmiş olub ana göre itmâm-ı hizmet sa'y ve ikdam iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasmız. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sivas

102/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Canik sancağında câmûs iştirâ olunan mahallerde olan kâdılar ve livâ-i mezbûrdan Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ sefer-i Humâyûnum mühimmâtıçün iştirâ olunan (boşluk) çift câmûslar ve kara sığırları çifti emin ve sâlim Erzurum'a i'sali lâzım ve mühîm olmanın zikrolunan câmûs ve kara sığırın mübâşiri ve serahûrları ile her kangınız taht-ı kazânuza dahl olur ise her biriniz taht-ı hükümetinizden kifâyet mikdârı adem çıkarub köyden köye yollardan gönderilüb emin ve sâlim birbirinize ulaştırmanız emr olunur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda

sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim 'amel idüb dahi sefer-i Humâyûnum'a mühimmâtîçün iştirâ olunan (boşluk) çift câmûsları (boşluk) kara sığırın cümlesi mübâşir ve serahûrlar ile her kangınız taht-ı kazâsına dahl olur ise her biriniz taht-ı kazânuzdan köyden köye varınca otlu ve sulu yerlerden alub gidüb ve yollardan gönderilüb emin ve sâlim birbirinize taht-ı kazânuza ulaştırmanız için kifâyet mikdârı reâyâ çıkarub menâzil ve merâhilde gereği gibi göndermede ikdam ve ihtimâm iyleyesiz husûs-ı mezbûr mühimmât umûrdandır bu bâbda ziyâde mikdâr alub zikrolunan câmûslar ve kara sığırları gönderesiz ki köyden köye kifâyet mikdârı adem çıkarub emin ve sâlim birbirinize ulaştırmakda her biriniz sa'y ve ikdam ve hüsn-i ihtimâm idüb ihmâl ve te'hîr ile yollayub birer eş câmûs ve kara sığır zayi' olmak ihtimâl olmaya şöyleki ihmâliniz ile ve yahûd kifâyet mikdârı adem çıkarmamakla mahâle varınca birer eş câmûs ve kara sığır zayi' olur ise her kangınızın kazâsına vâki' olur ise anda teftiş itdirüb sâlim ve kâmil birbirinize i'sâle bizi emekdâr iyleyüb ihmâlden ihtiyat iyleyesiz şöyle bilesiz. Tahrîren evâhir-i şehri Şabanü'l-muazzâm sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Sahrâ-yı Âmire El-Mahrûse

Vürûd tahrîren fî şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene-i mezbûre

103/1

Oldur ki mirîmirân Rum hazretleri tarafından mektûb şerîfleriyle top câmûsları ve serahûrları ale'l-acele Erzurum'a irsâl idesiz diyü fahrü'l-ceyş Mustafa Çavuş ve Rüstem Çavuş işbu mâh-ı Zi'l-hiccetü's-ş'nin on dördüncü günü sicili mahfûza kayd olundu.

Âsitâne-i sa'âdetde hâssa bostancılarından Ahmed ... orduy-ı Humâyûndan gelen Ferudun gelüb bir res' bargir virilmiştir

103/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm orduy-ı Humâyûnumdan Yula'ya ve Yula'dan mahrûse-i İstanbul'a varınca yol üzerinde olduklarından vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mahall-i mezbûreden olan müsellimler ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve ka'la dizdârı ve sâyir neferât zâbitleri zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bi-z-zât cenâb-ı celâlet meâbım askerî İslâm zafer-i encâm ile işbu mâh-ı Zi'l-hiccetü's-şerîfe'nin altıncı gününde Sivas sahasına nüzûl idüb anda dahi karar ve ârâm olunmak yola tevcîh ve azîmet olunan mahâll-i me'mûre revâne olmak mukarrer olub sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olan

tevâif-i askerî ekseri ale'lân gelüb orduy-ı Humâyûna dahl oldukları için külli âkibetine müzâhir olmuşlardır imdi taht-ı hükümetinizde bulunan eğer mirîmirân ve eğer mirlivâ ve eğer sâyir tevâif-i askerîden mensûb sipahi(?) ve eğer ma'zûldür bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf itdirmeyüb muaccelen varub suret ve isti'câl üzere orduy-ı Humâyûnum'a göndermeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-ekârim Ferudun Çavuş kulum zîde kadrehû vusûl buldukda bu bâbda her biriniz sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi tevâif-i mezbûrda taht-ı hükümetinizde her kim bulunur ise (silik) çıkarub ve çadırlarından ise çadır başına çıkub muaccelen kaldırıub suret-i isti'câl üzere orduy-ı Humâyûnum'a gönderilüb ihmâl ve müsâhaleden kifâyet hâzer iyleyesiz şöle ki inâd' ve muhâlefet üzere ol makûleleri ahz idüb yanlarına ademler koşub orduy-ı Humâyûnum'a gönderesiz ki haklarından gelüb bundan sonra siz dahi ihmâl iylediğünüz mesmu' Humâyûnum ola muaccelen ademler gönderilüb bir an aman virilmeyüb hakınızdan gelinür eğer göre 'amel oluna alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd 16 fî Zi'l-hiccetü's-şerîfe

103/3

Kamiyâb Fahrü'l-müderresin Mevlâna Mehmed Efendi

Tahiyyât-ı sâfiye (boşluk) ithâfiyla inhâ' olunur ki işbu sene erba'a ve erba'în ve elf Zi'l-hiccetü's-ş'nin onuncu gününde yevmî otuz akçe ile Amasya'da Atabeg medresesi sana tevcîh olunmuşdur gerekdir ki ba'de'l-yevm medrese-i mezbûreden varub ifâde ve istifâde üzere olasız. Vürûd fî 17 şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene-i mezbûre.

104/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sâmi-Mekân-ı Sultanî Hükm-i Oldur ki

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm bi'l-fiil Sivas beglerbegisi Ali dâme ikbâlehû orduy-ı Humâyûnum'a tezkere gönderüb Amasya Sancağı'nda Geldiklan Nâhiyesi'nde nefsi Geldiklan nâm kârîye ve gayriden on beş bin dokuz yüz akçe timâr mutasarrıf olan İbrahim fevt olub timâr mahlûl olmagla sene erba'a ve erba'în ve elf Şevvâl'inin on altıncı gününde yine livâ-i mezbûrede yirmi bin akçe zeâmetden ma'zûl olunub uzun boylu açık kaşlu elâ gözlü ... olan rafî'-i tevkî'-i refî'-i âlîşân-ı hâkanî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf zîde

kadrehûya mirîmirân tarafından tevcîh olunub mücebince inâyet ricâsına arz itmegin târih-i mezbûrede tevcîh olunmak için sene-i mezbûre Şevvâl'inin evâsıt-ı tarihiyle hükm-i şerîfim virdikden sonra tezkereye ihrâç olunmak fermân olmagın zikrolunan on beş bin dokuz yüz akçe timâr müteveffâ İbrahim tahvîlinden elinde ... zeâmet ... ber-vech-i tekmlil yirmi bin akçelik üzere olduğu vilâyetde sâkin ve sefere eşmek şartıyla mezbûre Yusuf zîde kadrehûya tevcîh olunub buyurdum ki zikrolunur ve şerh ve beyân kılınur

Geldiklan tabi' mezbûr hisse divân-i 9650/1800/3400/300

... tabi' mezbûr hâssa divân-i 600/3200/5500/3900

... tabi' Ladik hâssa divân-i 3200

... der karye-i ... tabi' hâssa 200

... tabi' ... hâssa divân-i 2500

... tabi' Kerağra(?) hâssa 3000/2000

Uğurlu tabi' Arguma hâssa divân-i 2500

Karasu tabi' mezbûr hâssa divân-i 1000

Salurca tabi' mezbûr hâssa divân-i 1500

... Arguma tabi' Kerağra(?) hâssa 600

... tabi' Arguma hâssa divân-i 1000/7000

... Arguma tabi' Kerağra(?) hâssa 600

Yekûn 15900 ... 20000

Buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki ve zayıfî hidemâti mürûre-i mevfûre mesâmî'-i meşkûre asâkir-i mansûredir ber-müceb defter-i hâkanî bî-kusûr mer'î ve müeddî kıla ve reâyâ halkı mûmâ-ileyhi subaşı bilüb subaşılığa müte'allik umûrda mûrahit idesiz ol bâbda ... hiç ferde mâni' ve dafi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Seyran Debesi

Yeniçeri bargir ihrâcına Bey Mehmed Çavuş'un işbu 1044 Zi'l-hiccetü's'sinde gelüb beyyine olunur ve tahrîr.

104/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihтіşâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Sivas Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm merâciü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihтіrâm el-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Sivas'dan Erzurum'a varınca yol üzerinde

vâki' olan sancâkların dâme hûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-
kelâm Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ve mefâhirü'l-
emâsil ve'l-akrân yol üzerinde vâki' olan ka'la dizdârları ve neferât ağaları ve altı bölük
kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâyir iş erleri zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i
Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Canik'de sene-i Safer'de ve halâ sene-i mübârekede
iştirâ olunan câmûslar ve sâyir top mühimmâtı ber-vech-i ta'cil
Erzurum'a nakil itdirilmesi lâzımdan olmanın muaccelen kaldurub Erzurum'a göndermesi
içün Canik sancâkbegi olan ... Mehmed'e emr-i Humâyûnum irsâl olunmanın zikrolunan
mühimmât her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olursa ... kaldırub birbirinize irsâl ve
mahall-i me'mûre i'sâl itmede şimdiden her biriniz tedârikleri görüb kifâyet mikdârı hâzır
idüb mühimmât-ı sefer tevakkûf itmeyüb kaldırub iş erleri muavenetimle emin ve
sâlim birbirinize ulaştırub mühimmât-ı mezbûre-i i'sâl için üzerine ta'yin olunan
ademlerden yedinize 'amel olub vakt-i ve zamanıyla mahalline ulaştırub edâ-yı hizmet
iylemeniz emr idüb buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel
idüb dahi Canik'den tedârik olunan mühimmât sefer-i âsitâne-i sa'adetinden gemiler ile
gönderilen toplar mühimmâtı ve sâyir ... ve esbâb ve kürekler ve ... ve bi'l-cümle nefer
ve ... cümle mühimmâtı Canik'den kaldırub Erzurum cânibine irsâl olunduk da menâzil
merâhilde ... için sürât üzere birbirinize ulaştırmanız için şimdiden her biriniz ve sâyir
levâzımların tedârik idüb hâzır ve a'mâde iyleyesiz ki mühimmât-ı mezbûre her biriniz
taht-ı hükümetine dahl olduktan bir an ve bir sâat tevakkûf ve ârâm iylemeyüb iş erleri
muavenetle kaldırub emin ve sâlim birbirinize ulaştırub ber-vechle muaccel Erzurum'a
dahl olmasına ihtimâm iyleyesiz zikrolunan mühimmâtın yerinde mukaddem Erzurum'a
dahl olası umûr-ı lâzımdandır bu bâbda her biriniz gereği gibi mukayd olası şöyle bilesiz
alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî şehri Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Âmid

Vürûd fî 5 şehri Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf

105/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-kelâm Canik'e varub gelince
yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm
olaki hâliyâ bir mühîm ve musta'cel husûsiçün dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-
emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş ve Hasan Çavuş zîde kadrehûma ulağıyla irsal
olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle her kangınız taht-ı kazâsına varub dahl olursa

kendü nefer menzil bargirleri bulunan yerlerde yarar menzil bargirleri tedârik ve ihzâr ve emin sâlim ber-vechle isti'câl mahalli me'mûr irsâl ve i'sâl iylesiz. Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Sivas

Vürûd fî 13 şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe sene-i mezbûre

105/2

Şerayi' şiar orduy-ı Humâyûnumdan Yula'ya oradan der-î devlete varınca yol üzerinde olan kuzzât efendiler ve mütesellim ağaları ve zâbit nâmında olan zîde kadrehûm ba'de's-selâm inâd' olunur ki ol câniblerden olan eğer asâkiridir ve eğer ma'zûl ve eğer mansûb olunanlar ve bölük halkı ve yeniçeri ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve bi'l-cümle askerîden her kim olursa olsun asla tevakkûf ve terdid itdirilmeyüb ve bir an anda olmayanlara te'hir ve cevaz gösterilmeyüb suret üzere gönderüb muhâlefet üzere olanların haklarından gelüb bu cânibe bildiresiz bu bâbda müekked emr-i şerîfe vârid olub kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân zîde kadrehû ile gönderiilmişdir ve ardından gerekdir ki 'amel idesiz.

Vürûd fî 16 şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe

106/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Eyâlet-i Sivas'da câmûs iştirâ olunan mahallerde olan kâdılar ve eyâlet-i mezbûrdan Erzurum'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûma tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ sefer-i Humâyûn için iştirâ olunan çift câmûslar ve kara sığırın emin ve sâlim Erzurum'a i'sali lâzım ve mühîm olmanın zikrolunan câmûs ve kara sığırın mübâşirin ve serahûrları ile her kangınızın taht-ı kazâsına dahl olur ise her biriniz taht-ı kazânuzdan kifâyet mikdârı adem çıkarub köyden köye yollardan gönderilüb emin ve sâlim birbirinize ulaştırmanız emr olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzerine 'amel idüb dahi sefer-i Humâyûnum mühimmâtîçün iştirâ olunan çift câmûsları ve çift kara sığırın cümlesi mübâşirin ve serahûrlar ile her kangınız taht-ı kazâsına dahl olur ise her biriniz taht-ı kazânuzdan köyden köye otlu ve sulu yerlerden ... ve yolda gözetdirüb emin ve sâlim birbirinize ulaştırmanız için kifâyet mikdârı reâyâ çıkarub ve menâzil merâhilde gereği gibi gönderüb sağ ve sâlim birbirinize ulaştırmakda ikdam ve ihtimâm iylesiz husûs-ı mezbûre mühimmât-ı umûrdandır bu bâbda her biriniz gereği gibi mukayyed olub zikrolunan câmûsları ve kara sığırları gönderüb köyden köye

kifâyet mikdârı adem çıkarub emin ve sâlim birbirinize ulaştırmakda mukayyed sa'y-ü ikdam ve hüs-n-i ihtimâm ihmâl tedârik ile yollarda zayi' olmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe bilesiz. Tahrîren fî evâhir-i şeh-r-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf. Be-Medine Âmid El-Mahrûse

Vürûd fî Muharrem sene-i mezbûre.

106/2

Hazreti Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm inhâ' ve ilâm olunur ki erbâb-ı timârdan dârende-i hurûf Mehmed divân-ı Rûm'a gelüb berât ve temessükât ibrâz idüb mefhûmunda Amasya Sancağı'nda Yavaş Nâhiyesi'nde Kızılca nâm kârîye ve gayriden iki bin akçe timâra mutasarrıf olub bundan akdem tashîh fermân olunan bu kulumdan mevcûd olmağla berât itdirüb timâr-ı mezbûr üzerinde ve tasarrufunda olmağla berât mücebince zabt için mektûb ve yerler vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezbûru merkûm Mehmed'in elinde olan berât ve sâyir kemâkân mücebince kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb âherden bir ferde dahl ve ta'arruz itdiresiz ve dahl olmağla tahvîl tarihine ve vakt-i aşâr ve mahsûlünden alınmış nesnesi var ise bade's-sübûd hüküm ider ve tevcîh olanlardan aldırasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şeh-r-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene selâse ve erba'în ve elf.

106/3

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya ve Çorum Sancâkları'nda lağımçı ve beldâr ihrâcına me'mûr olan Ahmed Ağa selâm ve âhere iblagından sonra inhâ' ve ilâm olunan oldur ki hâliyâ ihrâç iylediğü lağımçı ve beldâr kasabât sahrâsında siz ki Arslan Ağa'ya teslîm itmeniz lâzım ve mühîm olmağın mektûb ihzâr olunub irsâl olunmuşdur ve vusûl vultukda lâzım olan oldur ki ihrâç iylediğiniz sûret üzere merkûm Arslan Ağa'ya gönderesiz ki Erzurum'a gitmelidir ma'an alub revâne olalar te'hir ihtimâl olmağa.

Vürûd 29 Zi'l-ka'detü's-şerîfe.

107/1

Altınöz(?) Cemâatinindir

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki kazâ-i mezbûre tabi'

dârendegâh-ı fermân-ı humâyûn Altıkız(?) nâm kârîye ahalisi dergâh-ı mu'allâma adem ve arz-ı hâl gönderüb bunların mutasarrıflarında olan bağlarında defter-i cedîd-i hâkanîde deynim kayd olunub deftere kayd olunduğu üzere deynim resimlerin edâ ide gelmişler iken hâliyâ sipâhileri kifâyet için kadîmden olıgeline muhâlif ziyâde taleb iylediklerinden ma'ada iderüz diyü rencîde ve remîde itmekde hâlî olduklarında ve bu bâbda avârına muvâfık şeyhü'l-islâmıdan fetvâ-yı şerîfleri olduğun bildirüb ellerinde olan fetvâ mücebince şer'le görmeyüb hilâf-ı şer' ve kanûn ve defter ziyâde senetlerin alınmayub men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ iyledikleri ecilden buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıklarında sipâhilerinden ve dergâh-ı mu'allâmıdan ihrâç olunmasın mühürlü ve sahîh-i sûret-i cedîd-i hâkanî taleb idüb viresün bunların kârîyelerin toprağında tasarruflarında olan bağlarında defterden öşür yazılmış olmayub fi'l-vâki' deynim kayd olunub ve deynim başına defterde kaç akçe ta'yin olunmuş ise kanûnda ve defter mücebince deynim resimlerin edâ iylediklerinden sonra min-bâd ziyâdesine taleb itdirmeyüb iderüz diyü rencîde ve remîde itdirilüb men' ve def' iyleyesiz şer'i şerîfe ve kanûnda ve defter ve emr-i Humâyûnum'a muhâlif kimesneye iş itdirmeyüb husûs-ı mezbûr için iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi evâhir-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Vürûd fi 22 şehri Zi'l-kade sene 1044

107/2

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Diyarbekir'den Anadolu'nun orta kolunda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikrolunan kazâlarda vâki' olan altı bölük halkı üzerlerine zâbit ve kethüdâyerleri zîde kadrehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bundan akdem tekrâr evâmir-i şerîfim gönderilüb ve zikrolunan kâdılıklarda sâkin ve mütemekkîn olan bölük halkı nevrûz-ı firuzdan mukaddem kaldırub ve siz ki kethüdâyerlerisiz ta'yîn ile kalub orduy-ı Humâyûnumda mevcût bulunmanız fermânım olub muhkemiyet olunmuş idi imdi bi-z-zât cenab-ı devlet meâbım devlet-i ikbâl ve sa'âdet iclâl ile makarr-ı saltanat ... Mütevekkil ale'llâhi te'âlâ düşman cihâr-ı yâr-ı güzîn olan Kızılbaş Bedmeaş üzerine gaza ve ... ile tevcîh ve azîmet idüb düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sünûfi'l-

avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zâmım serdâr-ı zafer-şîârım Mehmed Paşa edâma'llahü iclâlehû işbu mâh-ı Şevvâl'in on yedinci gününde yeniçerilerin ağası ve altı bölük ağaları ve kışlakda olan cümle asâkir-i İslâm zafer-i encâm ile Diyarbekir'den kalkub otağın çıkub mahall-i me'mûre tevcîh ve revâne olunmak üzere olan yerinizden hareket idüb ve emr-i Humâyûnum'a itâat itdiğünüz ecilden siz ki kethüdâyerleri ve zâbitlerisiz ... ve ... bilinüb külli ... müstehâk olmuşsunuzdur imdi bir an tevakkûf itmeyüb cümle altı bölük halkı çadırları ile taşra çıkarub ta'yin ile kalkub ta'cil ve ale't-ta'cil rûz-ı seferden mukaddem orduy-ı humâyûnumdan müşârûn-ileyh vezîr-i a'zâmım ve serdâr-ı muhteremim yanında mevcût bulunmanız yanında altı bölük ağaları tarafından tahrîr mektûbu virilüb ve ... kethüdâsı olan Mustafa ... ve altı bölükde nakil çavuşları ta'yin olmağın buyurdum ki vardıklarında mahkeme ve nizâ' itdirüb kethüdâ ... boyunlarına sonra bilmedik işitmedik demeyeler şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Âmid

Vürûd fî 22 Zi'l-kade

108/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî-i refî-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki inşallâhü melikü'l-fihâm ol-behâr hüccet asârdan şark seferi tarafına bi-z-zât hareket-i Humâyûnum ve Kızılbâş Bedmeaş üzerine (boşluk) sefer-i neferât eserim mukarrer olmağla umûmen yeniçeri ve altı bölük halkı ve sâyir kapu kullarının zâd-ı zevâdeleri için ziyâde zâhire tedârik ve mahall-i me'mûre ihzâr umûr-ı mühîmden olmağla sa'âdet-i kadîm üzere avâriz hanesinden avârizları mukabelesinde nüzûl ihrâç lâzım ve kanûn-ı kadîm üzere mahall-i me'mûreye nakil ve irsâl itmeleri iktizâ iylemegin imdi taht-ı kazânızda vâki' doksan avâriz hanesinin her hanesinden bir kilesi dakîk ve dört kilesi şa'ir olmak üzere kile-i İstanbul ile beş kile nüzûl zâhiresi ihrâç ve oligeldiği minvâl üzere reâyânın kendü tavarlarına tahmîl ve sen ki kâdısın bi-z-zât nakil ittirüb ve ma'an orduy-ı Humâyûnumdan nüzûl eminine teslîm iylemek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle bölük subaşlarından Mehmed zîde kadrehû vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince 'amel idüb dahi bir an ve bir sâat ârâm ve tevakkûf itmeyüb taht-ı kazânuzdan vâki' ol mikdâr avâriz hanesinin avârizları mukabelesinde bin kırk beşde vâki' kırk altı senesine mahsûb olmak üzere birer hanelerinden bir kilesi dakîk ve dört kilesi şa'ir olmak üzere

reâyânın kendü tavarlarına tahmîl ve mahall-i me'mûre nakil ve sen ki kâdısın bi-z-zât kullarım için gönderüb orduy-ı humâyûnumda defterim ma'rifetiyle nüzûl eminine teslîm iyleyesin ve emin-i mezbûrdan mühürlü temessük alub ... hane hesâbı üzere muhâsebesin görüb kat'a alâka iyletdirdiğün yedine nişânlu ve mühürlü temessük alub itmâm-ı hizmet iyleyesin el-hâsıl nüzûl zâhiresi umûr-ı lâzimedendir şöyleki ihmâl ve tekâsüller sebebiyle vakt-i zamanında gelüb eriştiği cihetden zâhireye müzâyaka olmak ihtimâl olmagın billâhi te'âlâ sen ki kâdısın beyân için arzın makbûl olmayub ve azl idi ile konulmayub müstakil ademler gönderilüb olduğun mahâlden ahz olunub fermân-ı Humâyûnumda ihmâl idenlere mevcût ... olmak için iş bu akıbet olunursun ve sen ki mübâşir kulumsun dirlikler kat' olunmağla konulmayub hakkında bilmiş olasın bu bâbda bilmedik ve işitmedik dimeyesiz ve bi'l-cümle sefere kul ve kula zâhire lâzımdır ana göre mukayyed olub ol vechle kimesne ta'allül ve itdirmeyüb fermânım üzere zikrolunan nüzûl zâhiresin ihrâç ve reâyânın kendü tavarlarına tahmîl ve zamanıyla mahall-i me'mûreden gönderüb orduy-ı Humâyûnumda nüzûl eminine teslîm iyleyesin ve noksân üzere göndermekden her bahâne ile hilâf-ı emr ve defter-i reâyâyâ teaddî ve tecâvüz iylemeden hâzer iyleyüb vech-i meşrûh üzere olan emr-i yerine getiresün şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timât kılasın. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hamîs aşere şehri Şevvâlü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürûd fi 20 şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe sene-i mezbûre

108/2

Timâr-ı eşkinciyan der-sâkin kârye-i Ulus ... sekban Timur Abdurrahman Çelebi ve Abdi Çelebi ve Kaya Çelebi ve gayrileri vech-i tezkere budur ki bilâdân zikrolunan isimlerin timârların eşkinci timâr olub seferler vâki' oldukça yerlerini Amasya alaybeglerine teslîm itmek kanûn-ı kadim olmagın halâ vâki' olan bin kırk beş senesi için olan yerlûden ber-mûceb kanûn-ı kadim götürüb teslîm iylemegin yedlerine bu temessük virildi mahallinde temessük idenler ...

El-fakir Ebubekir Miralay Amasya Halâ

109/1

Sebeb-i Tahrîr Kitâb-ı Rakim ve Mucib-i Tastir-i Hitâb-ı Rakim Oldur ki

Amasya Sancağı'nda Berguma Nâhiyesi'nde Ka'la nâm kâryede iki bin yüz akçe timâr defter-i icmâlden kılıç timâr olduğu mugayyer olub lâkin el-hakk ... timârdır sefere

eşmekle iktidâr yoktur diyü Ali nâm kimesne kendü ol bahâ'sıyla Amasya'nın esfer ka'lası müstahfızı olub timâr-ı mezbûrun sefer-i Humâyûna nakil olub müstahfız timâr için hilâf-ı kanûn olmaya ber-vechle mahlûl olmagın ol mikdârda timâra ma'zûl dârende-i hurûf Süleyman'a sene erba'a ve erba'în ve elf Cemâziye'l-evvel'inin on altıncı gününde tevcîh olduğuna tahvîl mektûbu ibrâz itmegin timâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere merkûm Süleyman sefer-i Humâyûna eşmek şart-ı ile sancağında ve vilâyetinde sâkin olmak üzere tevcîh olunub sultanü'l-kuzât ve'l-mücâhidîn hildat hilâfete hû yevmüddîn hazretlerinin fermân-ı kûdretvânları ile virdüm ki zikrolunur ve gerekdir ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olan tasarruf kılub şolki ve zayıfî hidemât-ı mürûre ve mesâmî-i meşkûre ve asâkir-i mensûre ve ber-mûceb defter-i hâkanî bî-kusûr mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub ve dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler.

Karye-i Ka'laya tabi' Berguma hisse-i divân-i 630/2100 akçe

Be-Medine-i Tokat El-Mahrûse

109/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Ezine'den(?) Erzurum'a varınca menzilden ve menzile karib olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki fermân olunan sürsât zâhiresi ... ve kâdılar gönderüb teslîm iyledikten sonra sürsât zâhiresinden ma'da narh-ı cârî üzere asker-î İslâm için her birinüz kazânuzdan arpa ve saman ve koyun ve yağ ve bal ve pirinç ve sâyir me'kulat ... idüb narh-ı cârî üzere fûrûht itdirilmek bâbında femân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere her birinüz taht-ı kazânuzda vâki' menzile asker-î İslâm nüzûl iyledikde narh-ı cârî üzere fûrûhat olmak için kifâyet mikdârı arpa ve saman ve süt ve dakik ve yağ ve bal ve pirinç ve nân ve sâyir me'kulat ihzâr idüb asker-î islâma müzâyaka çekdirmeyesiz zaman-ı 'iddetimden bir akçesin ketm olunmayub asker-î İslâma müzâyaka çekdirmeyesiz narh-ı cârî üzere ... bu bâbda zira ihmâl olunmayub tekasülden hâzer idüb emrim yerine getiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni ve'l-ışrin şehir-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Üsküdar

109/3

Fahrü'l-müderresin Mevlâna Es-Seyyid Abdülkerim Efendi Kamiyâb

Tahiyyât-ı sâfiye ithâfiyla inhâ' olunur ki Tokat'da Kameriye Medresesi işrin Muharrem'e tevkiyle Mevlâna Resul üzerinden size tevcîh olunmuştur lâkin siz mahâl merhamet olmanız ile tevkîre-i mezbûre gurre-i Zi'l-kade'ye mutasarrıf olunmuştur gerekidir ki medrese-i mezbûre-i gurre şehr-i merkûmdan mutasarrıf olub ifâde ve istifâde üzere olmanız ve's-selâm fi'l-yevmü'l-ışrin Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

El-fakir Nuh Kadı Be-Asâkir-i Anadolu

Vürûd 3 fi şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe.

109/4

Fahrü'l-müderresin Mevlâna Es-Seyyid Abdülkerim Efendi Kâmiyâb

Tahiyyât-ı sâfiye ithâfiyla inhâ' olunur ki iş bu sene erba'a ve erba'ın ve elf Şabanü'l-muazzâm guresinden altı ay tevkit ve yevmî elli akçe ile Tokat'da Kameriye Medresesi sana sadaka olunmuştur gerekidir ki bâd-hulûl ol vakit medrese-i mezbûrede ifâde ve istifâde üzere olmanız ve's-selâm.

El-fakir

Nuh

Kadı

Be-Asâkir-i

Anadolu

Tıbk-u aslihi'l-... hurrire el-kâd- el-fakîr Şeyh Mehmed El-Kâdı Be-Medine-i Üsküdar El-Mahmiye

Vürûd 29 min şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe

110/1

Nişân

Amasya'ya tabi' Hakala nâm kasabada vâki' olan kutbü'l-arifin Seyyid Şeyh Nurullah merkûmanın binâ iylediği zâviyenin câbisi olan Mehmed nâm kimesne celâ-yı vatan idüb yeri hâlî kalmağın mezbûr Mehmed ref' olunub yerine işbu tevkî'-i refi'-i sa'âdet nişânı hâkanî Ahmed nâm kimesne her vechle mahâldir diyü tevcîh olunub emr-i şerîfim ricâsına inâyet taleb itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûn 'izzet makrûnu virdüm ve buyurdum ki varub anda mezbûr Ahmed zâviyeyi mezkûreden olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı devletüm için du'âya müdavemet göstere bu bâbda hiç kimesne mâni'

ve dâfi‘ olmaya mezbûre dahl ve ta‘arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Cemâziye’l-evvel li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

Vürûd 3 min şehr-i Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe

110/2

Hazreti Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fâzl ve’l-keâm Mevlâna Geldiklan kâdısı zîde fazlehû ba‘de’s-selâm ve ilâm olunan oldur ki Amasya Sancağı’nda Geldiklan Nâhiyesi’nde İlyas nâm kârye ve gayriden üç bin akçe timâra mutasarrıf olan Ahmed fevt olub timârı mahlûl oldukda erbâb-ı istihkâkda vasîtü’l-ikâba açık kaşlı elâ gözlü olan dârende-i hurûf Mehmed sene erba‘a ve erba‘în ve elf Rebi‘ü’l-evvel’in yedinci gününde tevcîh olunub berât idince zabt için tahvîlnâme virilmiştir vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezbûr müteveffâ-yı mezkûr tahvîlinden târih-i mezbûrdan merkûm Mehmed’e zabt ve rabt itdiresin âheri dahl ve ta‘arruz itdirmeyesiz. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Rebi‘ü’l-evvel li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Medine-i Sahrây-ı Erzurum

Vürûd fî 3 şehr-i Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe.

110/3

Amasya Sancağı’nda Geldiklan Nâhiyesi’nde Dado nâm kârye ve gayriden işbu iki bin akçe timâr müteveffâ Hüseyin ma‘dümü’l-cesm kîbel-i şer‘den olmağla me‘mûr olduğu seferlerde hizmetlerden ve halâ fermân olunan Erzurum muhâfazasında mevcûd olmayub timâr-ı mezbûr her vechle mahlûldür diyü livâ-i mezbûre alaybegisi mektûbuyla ilâm iylemeğın livâ-i mezbûre timârdan me‘zûl olan kara yağız ve kara sakallı vasîtü’l-ikâba olan işbu dârende-i hurûf Mehmed olmak üzere sene erba‘a ve erba‘în ve elf Rebi‘ü’l-evvel’in yedinci gününde tahvîl mektûbu ile kendüye tevcîh olunmağın zikrolunan timârı vech-i meşrûh üzere ma‘dümü’l-esâmî ve’l-cesm olan Hüseyin tahvîlinden mezkûr Mehmed sancağında ve vilâyetlerinde sâkin olub alaybegisi bayrağı altında eşmek üzere istihkâk bedel-i tevcîh ve mahall-ine kayd olunub sultanü’l-kuzât ve’l-mücâhidîn hildat hilâfete hû ilâ yevmüddîn hazretlerinin fermân-ı şerîfleriyle virildiği zikrolunur gerekdir ki bade’l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki ve zayıfı hidemât-ı mürûre ve mevfûre ve mesâmî-i meşkûre ve asâkir-i mansûredir ber-mûceb

defter-i hâkanîye kasr ve mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç âherden ve dâfi' ve mezâhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar.

Karye-i Dado tabi' Geldiklan hisse 10000/2100/2000 akçe

Vürûd 3 Zi'l-ka'detü's-şerîfe.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Erzurum

111/1

Hazreti Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm inhâ' ve ilâm olunan oldur ki erbâb-ı timârdan dârende-i hurûf Mehmed gelüb tezkeresin ibrâz idüb mefhûmunda Amasya Sancağı'nda taht-ı kazânuzda ... nâm kârye ve gayriden üç bin akçe timâr ma'dümü'l-esâmî ve'l-cesm olan Kasım tahvîlinden kendüye tevcîh olunub ve berât-ı Humâyûn tezkeresi virilmegin kemâkân zabt ve tahvîl timârına düşen hukûk-ı rûsumun ahz ve kabz için ber-mûceb tezkere mektûbu tahrîr olunub virilmiştir vusûlünde gerekdir ki timâr-ı mezbûran merkûm Mehmed'in elinde olan tezkeresi mûcebince zabt ve tahvîl tarihine düşen aşârın vusûlünde ve hukûk-u rûsumunda her ne avaidi var ise hasebü's-şer' ve'l-kanûn münife olanlardan alıviresiz ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz. Tahrîren evâil-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Tokat El-Mahrûse

Vürûd 3 şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe

111/2

Nâhiye-i Geldiklan der-livâ-i Amasya 2 Mehmed

Kârye-i tabi' Geldiklan hisse 2000/6000/3000 akçe

Tahrîren fi 16 şehr-i Cemâziye'l-evvel sene-i erba'a ve erba'în ve elf

Vasîtü'l-ikâba açık kaşlı elâ gözlü olan mezkûr Mehmed kulları gelüb ... akçe timâra hükm-i şerîf virilüb ve Amasya Sancağı'nda Geldiklan Nâhiyesi'nde ... nâm kerye ve gayride ... akçe timâra mutasarrıf olan Kasım'ın ismi mevcûd hımsı nâ-mevcûd olub vâki' olan hizmetlerden ve halâ Erzurum muhâfazasına mevcûd olunub timâr-ı mezbûr her vechle mahlûldür diyü livâ-yı mezbûr alaybegisinin mektûbuyla ilâm olunmağın sene erba'a ve erba'în ve elf Cemâziye'l-evvel'inin on altıncı gününde tahvîl mektûbu ile kendüye tevcîh olunmağın zikrolunan timâr vech-i meşrûh üzere madûmü'l-cesm olub

muhâfazada mevcûd bulunan Kasım tahvîlinde mezkûr Mehmed kullarına sancağında sâkin olmak ve alaybegisi bayrağı altında eşmek üzere istihkâk bedel-i tevcîh ve kayd olunub berât-ı âlîşân sâdir buyurmak ricâsına ... birle der-i devlet medâra arz olundu.

... Mirîmirân Rum Halâ

111/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hükûm-i Oldur ki

Amasya'da vâki' Hakala nâm kârrede olan Camî-i Kebir'de Cuma günlerinde yevmî bir akçe ile cüzhan olan Ömer nâm kimesne edâyı hizmet itmeyüb yerine işbu raffî'-i tevkî'-i refî'-i Humâyûn hâkanî el-Hacc Receb her vechle mahâl olmagın tevcîh olunub berât-ı Humâyûn virilmek ricâsına evkâf-ı mezbûr mütevellîsi Hüseyin arz iylemeğın ve itmegin vâki' ise sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm cüzhan olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletüm için du'âya istigâl göstere ol bâbda hiç âher mâni' olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

111/4

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm hâssa bostancılarından Ahmed ve Mehmed ve bir nefer ademine dahi üç re's bargir alub gitdikleri kayd olundu.. Vürûd 23 şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

112/1

Kasaba-i ... Amasya

Sinan 869 ... 1

Mezbûr yoldaşı vech-i meşrûh üzere virülüb defterimizde kayd olmuşdur. Tahrîren fî gurre-i şehr-i Şevvâl sene 1044.

... Sahrây-ı Dergâh-ı Âli

112/2

Kasaba-i Amasya

Mehmed 519

Mezbûr yoldaşı vech-i meşrûh üzere ... virilüb defterimizde kayd olmuştur.
Tahrîren fî gurre-i şehri-i Şevvâl sene 1044.

...Sahrây-ı

... Dergâh-ı Âli

112/3

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm inhâ' ve ilâm olunan oldur ki taht-ı kazânuzdan vâki' Kürtler nâm kârîye sâkinlerinden Hacı Müslim nâm kimesne kârîye-i mezbûreden Gürcü nâm kimesneyi muhkem darb idüb kasığına demir ile vurub ol darbdan üç gündün sonra fevt olmağla varîsleri divân-ı Rum'a gelüb tezâllüm itmegin ma'rifeti şer'le vâki' hâl mahallinde görölüb ihrâc-ı hak olunmasın taleb iylediklerin ecilden mektûb tahrîr ve ısrar olunub ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa zîde kadrehû ta'yin ve irsâl olunmuştur vusûl buldukda gerekdir ki ihzâr lâzım olanları şer'-i şerîfe berât idüb yemin iderlerse şer'le lâzım olanlara buldurub sâbık hakk-ı adl üzere teftiş ve tefahhûs idüb getiresiz bu hane ilâm olunduğu gibi olub mezbûrun darbindan fevt olduğu ortaya sabî ve zahir olursa katli mezbûrun suret-i sicil ile dârende-i mübâşir merkûm koşub divân-ı Rum'a gönderesiz şer'an ve kanûn hakkında lâzım gelen ihrâc-ı hak ihkâk olub amma mukayyed olub bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîfe ve mübâşir kanûn-ı münife ... kimesne rencide ve remide olduğuna rızâ-i mezbûrdur. Tahrîren fî evâil-i şehri-i Zi'l-kade sene 1044.
Be-Makâm-ı Sahrây-ı Mirîmirân Sivas

112/4

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sivas eyâletinde yük mübâşiri olub Amasya'nın kethüdâsı olan Hoca Mehmed zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki eyâlet-i mezbûrede tahsîline mübâşir olduğu yükün tahsîl olunan akçe ile mekkârî tavarları tutub mahalline tahsîl itdirilmesi mühimmâtdan olmağla eyâlet-i mezbûrede cem' olunan iki bin yüz elli çuval yükü Erzurum'a ta'yin için mekkârîler tedârik idüb cizyeleri tahsîl iylediği yük akçesin virüb ve yük yollanub mu'temedü'n-aleyh ademler külli

Erzuruma'a yollanub kadılar kalan akçesi orduy-ı Humâyûnum'a göndermek emrim olmuşdur (boşluk) buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve halâ sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi eyâlet-i mezbûrede cem' olunan iki bin altı yüz elli çuval yükü Erzurum'a ta'yin için mekkâriler tutub ve ademlerin tahsîl iylediği yük akçesin virüb ve yüke yollanub ve sâyirlerine mu'temadü'n-aleyh ademleri koşub ve kaldırub Erzurum'a yollayub kadılar kalan akçesiyi der-kise idüb ve tahrîr olub ademleri ile orduy-ı Humâyûnum'a irsâl ve i'sâl iyleyesiz husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır bu bâbda gereği gibi mukayyed olub vech-i meşrûh üzere emr itmegin iylemeyesiz cümle cem' olunan yükü vakt-i zamanıyla Erzurum'a vâsıl olması lâzımdır ber-vechle ihmâl ve müsâhele iyleyüb emr-i şerîfim vusûl buldukda mekkâri tavarlarına mübâşir idüb muaccel ve ale'l-acele yollayub gönderesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâil-i şehri-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Âmid El-Mahrûse

Vürûd fi 12 şehri-i Zi'l-kade

113/1

.....

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya Sancağı'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ba'de't-tahîyye ve's-selâm ilâm olunan oldur ki taht-ı kazâlarınuzda mühimmât-ı sefer-i Humâyûn için cem' olan yükü Erzurum'a nakîl ve irsâl iylemesi bâbında üç kıt'a emr-i şerîf cihân muta' varîd olub mazmûn-ı şerîflerinden mâh-ı Zi'l-ka'detü's-şerîfe'nin evâsıtında mahall-i me'mûreye vâsıl ve itmâm-ı hidmet olmak gerekir diyü te'kid ... olmuşdur öyle ise taht-ı kazâlarınuzda cem' olan yükün getirilmesi tekrâr mekkâri tavarların lâzım ve iktizâ iderse ücret kirâsıyla tavar tedarîk ve sûret ve isti'cal üzere tahammül idüb mahall-i me'mûre ta'yin ve i'sal itmeniz mühimmât-ı umûrunda olmagın mektûb tahrîr ve ısrâr olunub irsâl olunmuşdur vusûl buldukdan sonra gerekdir ki bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf iylemeyüb mahall-ine vakt-i zamanıyla yetişdiresiz müceb mektûb ile 'amel idesiz. Tahrîren fi evâil-i şehri-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Tokat El-Mahrûse

113/2

Kıdvetu'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fihâm sâbık (boşluk) beglerbegisi olan Amasya'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bayezıd Han tâbe serâhu evkâf mütevellisi Mehmed dâme ikbâlehû hâliyâ orduy-ı Humâyûnum'a arz gönderüb evkâf-ı mezbûreye süvar hâli olanlar bundan akdem tekâlif-i örfiyyeden ... ve Müslim olduklarına emr-i şerîf virilmeğin mahalle-i mezbûre ahâlisi rencîde ve remîde itmekden hâlî değıldür diyü ilâm iylemiştir imdi hilâf-ı şerîfe ve kanûn-ı rencîde olmayalar diyü emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi mezbûrlar mademki hidmet-i lâzimesin edâ idüb bî-kusûrları olmaya tekâlif-i örfiyye ile mahalle-i mezbûre ahâlisi rencîde itmek isterlerse men' ve def' hilâf-ı şer' ve kanûn ol-vechle rencîde ve remîde itdirmeyüb şöyle bilesiz ve bade'l... bu hükm-i Humâyûnu ellerinde ibka' idüb ilâmı şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâni işrin Şevvâl li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Tokat

113/3

Sebeb-i Tahrîr Kitâb ve Kalem Mucib-i Tastir-i Hitâb-i Efhâm Oldur ki

... eyâlet-i Rum'da vâki züemâ ve timârın muhtel ve müşevveş olan ahvâli görülüb kılıçları tashih ve tenfih olunub müstehâk olanlar sancâk ve vilâyetlerinde sâkin olub ve alaybegleri bayrağı altında eşmek üzere kayd idesiz diyü fermân-ı âli vârid olmanın Amasya Sancağı'nda ve Geldiklan Nâhiyesi'nde Doğan nâm kârye ve gayriden iki bin yüz akçe timâra mutasarrıf olan dârende-i hurûf Abdurrahman gelüb sene semâne ve selâsin ve elf Şevvâl'inin (boşluk) gününde bu narh berâtı ibrâz idüb icmâle muvâfık ve kendüye müstehâk olmağla tecdîd bu berâtı iltimâs itmegin mahall-ine kayd ve mücedded ve tevcîh olunub Sultanü'l-kuzât ve'l-mücahîdin hildât hilâfete hû ilâ yevmüddîn hazretlerinin fermân-ı şerîfleriyle virildiği zikrolunur gerekdir ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şolki ve hidemât-ı mürûre mevkûre ve mesâ'i-i meşkûre-i asâkir-i mansûredir ber-mûceb-i defter-i hâkanî bî-kusûr mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler tahrîren fi 18 Şevvâlü'l-mükerrem sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Vürüd 24 şehr-i Zi'l-ka'detü's-şerîfe sene-i mezbûre.

Karye-i Doğan tabi‘ Geldiklan hâssa 5600

Karye-i Agar tabi‘ Arguma hisse 3200

Yekûn 2800/2100(?) ... teknil 3000

Be-Medine-i Amasya El-Mahrûse

114/1

Suret-i emr-i şerîfdir ki urûm tâifesi yedinde (silik)

Akzâ-yı kuzâti’l müslimîn evlâ-yı vülâti’l-muvahhidîn ma‘denü’l-fâzl ve’l-yakîn hüccetü’l-hakkı ale’l-halki ecma‘în vâris-i ulûmi’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l meliki’l-mu‘în Mevlâna Kudsî şerîf kâdısı zîde’t-fezâilehû kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm ‘umdetü’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihirâm el-muhtass bî-mezidi inâyeti’l-meliki’l-allâm Kudsî şerîf sancağı Begi dâme izzihû ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim câmi‘ü’l-mehâmid ve’l-mekârim Kudsî şerîfde vâki‘ mütevellisi zîde mecdehû tevkî‘-i refî‘-i Humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki beytü’l-makdisde vâki gameme-i kenisâdan dârendegân-ı fermân-ı Humâyûn urûm tâifesi ve patrigâhı tarafından dergâh-ı mu‘allâma ademler gelüb arz-ı hâl sunub feth-i hakanîden berü a‘yin-i adetler üzere zikrolunan gamame-i kenisâda duhûl ... ile zuhûr iden nâr ziyereti için be-her sene etrâf ve eknâfdan gelen Ermeni ve Gürcü ve Frank ve Habeş keferesi ve sâyir mülkü Nasarî tâifesi Rum patriklerine mürâcaat idüb ve kenisâ-i mezbûreden aşağı ve yukarı mahalleri ve kapu önünde tilâvet-i İncil ve gerd ve ma‘bed ve gerdel ve her gece hevâ salmak ve nâr-ı mezbûrdan şem‘ yandırmaktır milel-i mezbûre ve tevâif-i merkûmenin cümlesinden evvel urûm patrigâhı ve ruhbân ve tâifesi varub cümleden mukaddem bidâye-i hizmet ve edâ-yı a‘yin-i ma‘bed itdikden sonra mu‘tad-ı kadîm üzere sâyir milel ve tevâif dahi yollarıyla gelüb tarîk-i kadîm üzere onlar dahi durub edâ-yı a‘yin iderler iken hâliyâ zikrolunan tevâif muhtelifeden Ermeni tâifesinden kızılbaşdan gelme Gorgor nâm Ermeni ve gayrileri biriküb feth-i hâkanîden berü olıgelmişe muhâlif vaz‘ ve hareket idüb ve akçe kuvvetiyle gameme-i muvafakat itdirüb kadîmü’l-eyyâmdan olıgelen a‘yinlerine muhâlif ellerine bir türlü hüccet almağla bunların kadîm-i mu‘tad üzere olan a‘yinlerini iptal iyleyüb olıgelmişe muhâlif du‘âda kadîmelerine mugayir bunların yollarını basub ve mâbet-i mezbûreye urûm tâifesi ve urûm patrigâhından evvel varub zikrolunan gamame-i kenisâ-i merkûmeden zuhûr iden nâr ve sâyir mahallerde edâ-yı a‘yin itmekte akçe kuvvetiyle tekaddüm itmeleriyle kendilere zulm ve hayf iyledikleri ilâm idüb olıgelmişe muhâlif ve mu‘tad-ı kadîme mugayir Ermeni ve sâyir tevâif-i muhtelifeden olanlar urûm

tâifesine ve patrigâhına tekadüm itdirilmeyüb cümlesinden evvel bunlar varub edâ-yı a'yin itmeleri bâbında ellerinde olan tuğralı ve mühürlü emr-i şerîf ve sâyir temessükleri ibrâz idüb bi'l-fiil Rumeli ve Anadolu ve Kazâskerleri ve Mevlâna Abdullah ve Nuh edâma'llahû te'âlâ fezâilehûma huzûrlarında urûm tâifesiyle murâafa olub tarafeynin temessükleri görüldükde Ermeni tâifesinin ibrâz iyledikleri hüccetleri devr-i fetihden berü olan a'yin ve adetlerine muhâlif olub bir tarikle mâl kuvvetiyle aldıkları zahir ve nübeyyen olduğundan gayr-i mezkûran urûm tâifesinin ellerinde olan evâmir-i şerîfe mücebince ve ma'mûlün bihâ hükm-i Humâyûn olmağla hîn-i murâfaada müşarün-ileyhüma Kazâskerlerim huzûrunda her hak mukaddem urûm tâifesinin idiğüne hüküm birle kat'a cevâb virilüb ve ahvalleri tafsil üzerine yazılıb payeleri ilâm ve arz ve telhis olunduk da kadîmden olıgeldiği üzere urûm tâifesi ve patrigâhı evvel gidüb cümle tevâif-i milelden tekaddüm iylemeleri hatt-ı Humâyûn sa'adet makrûnumla fermân-ı âlîşânım sâdır olmagın Ermeni tâifesine ve gayr-i mileli urûm tâifesine veya patrigâhına tekaddüm itdirmeyüb cümlesinden evvel ve sâyir milel mukaddem gamame-i kenisaya ve sâyir aşâğı ve yukarı mahallere ve devr-i ziyaret olunan mahallerin cümlesine urûm tâifesi veya patrigâhı evvel varub ziyarete ve a'yin ve adet iylemeleri bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki emrim üzere gamame-i kenisa-i mezbûreden vech-i meşrûh üzere edâ-yı a'yin ve adeti tekaddüm ve ziyaret iyleyüb eğer kapu önünde İncil tilavet iylemekdir ve eğer aşâğı ve yukarı mahallerde varub edâ-yı a'yin müretteil iylemekdir ve eğer ve sâyir her gecelerde mahsûr salmakdır ve Cuma gecelerinde nâr-ı mezbûra şem' yandırmakdır Ermeni ve gayri mileli tâife bir Frenk ve Gürcü ve Habeş ve sâyir milelin cümlesinden evvel urûm tâife ve urûm patrigâhı varub olıgeldiği imâdan(?) kadîmi üzerine edâ-yı a'yin ve adet ve sarf-ı levâzımı ziyaret iyledi min-bâd bunlara zikrolunan tevâifden bir ferdi tekaddüm itdirmeyesiz şöyle bilüb bu hükm-i Humâyûnu urûm tâifesinin ellerinde ibka idüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr li sene erba'a ve erba'în ve elf. Min hicreti'n-nebeviyye aleyhi ekmelü't-tahîyye.

Tıbk-u aslihi'l-mutâ' mumzâ el-fakîr ileyhi subhânehû Nuh el-Kâdı Be-Asâkiri Anadolu ufiye anh.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

115/1

Urûm keferesinin yedinde vârid olan hükümdür

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fâzl ve'l-yakîn varîs-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halki ecma'în el-muhtass Sivas kâdısı zîde fazlehû mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm sâyir Anadolu'da ve Sivas ve Trabzon eyâletinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûma tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hâliyâ İstanbul ve livâ-yı Rum keferesi patriği olan Gabrilus(?) rahib dersa'âdetime adem ve arz-ı hâl gönderüb feth-i hâkanîden berü beytü'l makdisde vâki Gamame dimekle ma'rûf kenisada duhûlü reyyân(?) ile zuhur iden nâr ziyareti için her sene a'yin ve adetler üzere etrâfdan ve eknâfdan gelen Ermeni ve gürcü ve Habeş ve Frank keferesi ve sâyir mülkü Nasâri tâifesi Rum patriklerine mürâcaat idüb ve kenisa-i mezbûreden aşağı ve yukarı mahallerde ve kapu önünde tilâvet-i İncil ve her Cuma gecesı nâr-ı mezbûrede şem' yandırmaktır tevaifi merkûmenin cümlesinden merkûm patrik ve sâyir ruhbanları cümleden mukaddem varub edâ-yı a'yin itdikden sonra mu'tâd-ı kadîm üzere sâyir millel ve tevaif dahi yollarıyla gelüb tarîk-i kadîm üzere edâ-yı a'yin iderler iken Ermeni tâifesinden olub Kızılbaşdan gelme Gorgor ve sâyir Ermeni tâifesi birbirinden ... iyleyüb feth-i hâkanîden berü olgelmışe muhâlif ve vaz' ve hareket ve akçe kuvvetiyle hakeme mürâcaat idüb kadîmden olıgelen a'yinlere muhâlif gerd ve amillerine bir türlü hüccet alub mukaddem ... ve şemleriyle bir tevaifi merkûm ile divânı Humâyûndan veziriazam ve kazâskerler huzûrlarında mürafaa-ı şer' olub tarafeynin temessükâtına nazar olundukda mezbûr Ermenilerin ibrâz iyledikleri hüccetleri feth-i hâkanîden berü olan a'yin ve adetlerine muhâlif aradığı zahir olduğundan gayr-i bizim yedimizde olan emr-i şerîf mücebince ve her vechle hak bizim olmağla cümleden üslûb-ı sâbık üzere ve a'yinimiz mücebince siz tekaddüm a'yini edâ-yı mâbet iylemek üzere hüküm olunub ve mezbûrlara kat'a cevâb virilüb bu bâbda hatt-ı Humâyûn sa'adet makrûn ile yedimizde divân-ı Humâyûn tarafından hüküm-i Humâyûn virilüb ber vechle ... olunmak ... iylemez iken halâ patrikliğe müte'allik zikrolunan eyâletde vâki' kenisa ve ... sâkin olan Rum ... ve sâyir reâyâyı Ermeni tâifesi elimizde olan evâmir-i şerîfeye muhâlif ... inayet iyleyüb ... olan ibrâz idüb ... ede geldikleri ahvallerini gelen bazı Rum tâifesi idüb ve mukaddem ... idüb iylemeleriyle ... patriği rusûmuna ziyâde garâr ve zarar iderler diyü bildirüb ... bâbında emr-i şerîfim ricâsıyla ellerine hatt-ı Humâyûn virülüb muhâlif dahl ve rencîde itdirilmeye şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Hurrîre fî 1044 Rebi'ü'l-evvel.

115/2

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihitişâm el-muhtass bi-mezîd-i meliki'l-a'lâ Sivas Beglerbegisi dâme ikbâlehû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm eyâlet-i mezbûrede vâki' kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem hükm-i Humâyûnum gönderilüb Sivas'da ve etrâf ve eknâfında üç dört günlük yerde vâki' olan çayırlar şimdiden korunub kimesneye tebdirmeyüb tavarlara yedirmeyüb gerisü mirîmirân ve mirlivâ haslarında vâki' olan çayırlardır cümlesi görölüb hâzır ve amâde itdirilmek iktizâ olmakla her biriniz husûs-ı mezbûre mukayd olub vech-i meşrûh üzere Sivas'da ve etrâf ve eknâfda vâki' olan cümle çayırları korumanız bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuş idi imdi ol emr-i şerîfim âli mekân mukarrer olmağla Sivas'da ve etrâf ve eknâfında üç dört günlük yerde vâki' olan çayırları korudub kimesneye tebdirmeyüb ve tavara yedirtmemeniz emr idüb buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukda cümlesin korutdurub bir ferde tebdirmeyüb ve kimesnenin tavarlarına yidirtmeyüb ihmâl ve müsâhaleden ve emr-i şerîfim muhâlif vaz' ve hareketde ictinâb iylesesiz ve bu bahâne ile kimesnenin mülk çayırına dahl ve ta'arruz olunmak ihtimâl olmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fi evâil-i şehri Şevvâlü'l-mükerrrem li sene erba'a ve erba'în ve elf. Be-Medine-i Âmid El-Mahrûse Vürûd fi 15 şehri mezbûre

115/3

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya ve Kerağre(?) Çeribâşısı mektûb vusûlünde inhâ' olunur ki hâliyâ mâh-ı Şevvâl'in evâhirinde taşra otağa çıkmışızdır ki eyâlet askerî dernek ve cemiyet idüb her ne tarafa azîmet fermân olunur ise ana göre 'amel olunur imdi mektûb sana vâsıl olunduğuna göre bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf ve karar-ı ârâm itmeyüb livâ-i mezbûrede olan züemâ ve erbâb-ı timâr hizmet çadırları ve Beg bayrakları haml ve müretteb üzere nişân ve bayrakları ile muhkem tenbîh ve nizâ' itdirüb ma'an ihrâç mâh-ı Şevvâl'den Rum ordusunda bulunmaları ehemmi mühimmâtdan elzem ve levâzım olunmuşdur mektûb yüzlerine okunub ve livâ-i mezbûre üç günden dolaşub vech-i meşrûh üzere tenbih ve beş altı günde Rum ordusuna dahl olasız şöyleki sâyir senelerin beş altı gün sonra varub tevakkûf iderlerse bunlar yine aşikâr idüb varub önünde bulunanları kapusu önünde salib olması mukarrerdir sonra bilmedim dimeyeler tenbih ve ihrâç idesiz mektûb ile 'amel olasız. Be-Medine-i Tokat. Vürûd fi şehri Zi'l-kade sene 1044.

116/1

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm (boşluk) ma'denü'l-fâzıl ve'l-keîâm mümeyyizü'l-helâl ani'l-harâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehû ba'de's-selâm inhâ' ve ilâm olunan budur ki hâliyâ eyâletimiz olan Rum ... mersûmdan vâki' bilâd-ı kasabâtda vâki' beyne'l-nas cârî ve sari olan me'kulât ve cümle zehâirin her nevi' şimdiki halde ne mikdâr bahâ'ya fûruht cârî ise sicil-i mahfûza kayd ve ana göre hüccet olaki askerî İslâm zafer-i encâm sonra ziyâde bahâ'ya fûruht ... diyü ihtimâmdır ziyâde te'kid ve tahrîr virilmekle eyâlet-i Rum'da vâki' olan bilâdan ve kasabaya ademler göndermeniz mektûb tahrîr ve irsâl olunub bizi vusûl buldukda gerekdir ki mahrûse-i Amasya'da fûruht olunan zad-ı zevâde ve me'kulatdan ve zehâir kısmından ihlak olur ne mikdâr semene virilürse kirâdan ve kirâda bahâ'ların beyne'l-nas narh-ı cârî ve sari ise sicil-i mahfûza kayd ve işaret iyledikten sonra mufassal meşrûh hüccet yazub divân-ı Rum'a irsâl ve i'sal iyleyesiz ki hîn-i matlûbedan ihzâr oluna husûs-ı mezbûr ziyâde ihtimâm ikdam olunmuşdur siz dahi mukayd olub cümle zehâirin bahâ'sın sicil-i mahfûza kayd idüb bâbda vech-i meşrûh üzere cihet-i Şer'iyyesin irsâl [ve] i'sal iyleyesiz şöyle bilüb müceb mektûb ile 'amel iyleyesiz. Tahrîren fî evâhîr-i şehri Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

116/2

İzzet medâr-ı (boşluk) Bey hazretlerinin mesfûr mevfürlarına der-i da'vât ... bilağından sonra ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazıl ve'l-keîâm Amasya Sancağı'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm ba'de's-selâm inhâ' ve ilâm olunan oldur ki bundan akdem liva-i mezbûrede iştirâsı fermân olunan yirmi çift câmûs öküzünün ve badehû sa'âdetlü ve 'izzetlü sâdrazam hazretlerinin ağalarından Aslan Ağa yediyle iştirâ ve tevzi' olunan elli çift kara sığır öküzü ile elli arabanın hâliyâ cem' ve tahsîl ve bir araya cem' olunması ve mukabelesi bâbında te'kid ve ihtimâm ile emr-i şerîf ile sahib ve devlet sa'âdetlü sâdrazam ağalarından Abdi Bey ve Ramazân Bey zîde kadrehûma emin ve me'mûr olmağla mukaddemâ her kangınızın tevzi' olan hüccetleri ile cem' olunması ve kara sığır öküzünün ve arabanın dahi cem' olunması ve damgalanması lâzım ve mühîm olub ihzâr ve damgalandıktan sonra her kazâdan kifâyet kadar adem ile koydurulub kazâbad sahrasından cem' olunmak tenbîh olunmuşdur sürücü tarafından liva-i mezbûrde vâki' olan kâdılara mukaddem ve muhbîr sai' ademler gönderüb gereği gibi mukayd olub güçlü ve kuvvetli ve top çekmekle kadir câmûs öküzlerinin âla ve ... ihzâr idüb kara sığır

öküzünün âlasından suret ve isti‘cal üzere ihzâr idüb arabasın dahi mükemmel ve müretteb görölüb damgalandıktan sonra ber-vech-i müsâraa kazâbat sahrâsına gönderilmesi ve itmâm-ı hizmet olunması mühimmât ve lâzımdan olmagın mektûb tahrîr ve ısrar olunub ağalarınızdan Kemal Ağa irsâl olunmuşdur vusûl buldukda lâzım olan oldur ki bu bâbda mukayd olub vech-i meşrûh üzere mukaddemâ iştirâsı fermân olunan yirmi çift câmûs öküzünün güçlü ve kuvvetli ve top çekmekle kadir olanlardan ihzâr idüb ve damgalanub ve kara sığır öküzünün dahi gayet âlasından tedârik idüb damgalayub ve arabalı dahi mükemmel üzere ihzâr olunduktan sonra eğer câmûslar ve eğer kara sığır öküzü ve arabalıdır yarar ademleriyle kazâbad sahrâsına irsâl iyleyesin ki cümle sancâklar câmûs ve kara sığır öküzü ve arabayı evvel sahrâda cem‘ olunmalıdır siz dahi müsâade ve isti‘cal üzere sahrâyı mezbûre i‘sal iylemek vakit ve ihtimâm iyleyesiz inşallâhu cem‘ olunduktan sonra mahâll-i me‘mûre revâne olunur vakt-i karib ve ... mahâl olmuşdur ihmâl ve müsâhale olunmayub bu zaman sâyir zamana mübâşir olunmak değıldür azl ile koymazlar ana göre akıbetin fekr idüb itmâm-ı hizmet ve tekml-i maslahat iyleyesiz sonra ber-vechle öwr ve cevâb olunmak işbu olmaya (boşluk) ... hamiyete öwr

116/3

Südde-i sa‘âdetimden orduy-ı Humâyûnum’a varub gelince yol üzerinde vâki‘ olan kâdılar zîde kaderhûm ma‘lûm olaki hâssa bostancılarında Ahmed zîde kadrehû ulağıyla kendüye ve üç nefer ademine bargir virilüb irsâl olunmuşdur ve’s-selâm. Tahrîren fi evâhir-i Zi’l-hiccetü’ş-şerîfe li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

117/1

Hazreti Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm Mevlâna Geldiklan Nâhiyesi zîde fazlehû ba‘de’s-selâm inhâ‘ ve ilâm olunur ki dârende-i hurûf Hacı Bayram nâm kimesne divân-ı Rum’da berâtın ibrâ idüb mefhûm Amasya Sancağı’ndan Geldiklan Nâhiyesi’nde Doğan köy nâm kârıye ve gayriden iki bin yüz akçe timâra mutasarrıf olub timâr-ı mezbûr ile vâki‘ olan seferlerin edâ idüb ve Erzurum muhâfazasında dahi mevcûd ve edâ-yı hizmet itmegin âherden Yusuf nâm kimesne muhâfazadan firâr itmişdir diyü timâr-ı mezbûru alub hayf ve garâr üzere olduğun bildirüb lâkin mezkûr Hacı Bayram muhâfazada mevcûd ve edâ ve edâ-yı hizmet itmegin elinde olan berât mücebince ibka‘ ve mukarrer kılınub zabt ve tasarruf için mektûb ve yerlerin vusûlünde gerekdir ki timâr

merkûm mezbûr Hacı Bayram elinde olan berât mücebince zabt ve tasarruf itdirüb ol vechle aldım diyü dahl iden Yusuf ve âherden bir ferdi dahl ve ta'aruz itdirmeyesiz ve aşâr mahsûlünde ve hukûk rûsûmundan alınmış nesnesi var ise bade't-sübûd gerü aliviresiz. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Medine-i Tokat El-Mahrûse

117/2

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm mahrûse-i Konya'dan Amasya ve Tokat ve Sivas ve Erzurum'a varınca kasabalarda ve şehirlerde kâdı olan efendiler zîde fazlehûma inhâ' ve ilâm olunan budur ki bais ve rıka mektûb inşallâhü melikü'l-fizâr bi-z-zât sa'âdetlü ve 'izzetlü Padişah ruy-i zemin bî-iznillah ensâr hazretleri şark cânibine Kızılbaş Bedmeaş üzerine ... seferi Humâyûna me'mûr olan asâkir-î İslâm fevz ma'sere ile tevcîh ve azîmet idüb işbu mâh-ı Zi'l-kade'sinin on üçüncü günü mahmiyye-i Konya'ya dahl olunub cânibden vâki' olan bölük yoldaşları kethüdâyerleri ile mahmiyye-i mezbûreye gelüb orduy-ı Humâyûna dahl olunub şark uğur Humâyûn şehriyâride bulunmanız ehemmi mühimmâtdan iken ve bundan akdem dahi mektûblar gönderilüb her birileri ihmâlleri sebeb ve me'sûl oldukları mukarrer olmagın imdi halâ bölük çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadrehû mektûb ve irsâl olunmuşdur varub vusûl buldukda gerekdir ki kasabât ve kurâlarda ve taht-ı hükümetiniz ne mikdâr altı bölükde sipâhi yoldaşları ve araba(?) mezbûr Çavuş ... dahi gün ahşam konulmayub evlerinden ihrâç idüb müretteb ve mükemmel düşman bayrağı ile gelüb her kangı menzile nüzûl olunursa cümlesi istikbâlen karşı gelüb mevcûd bulunmaları ehemmiyetden ve elzem-i lâzimedden olduğu mukarrerdir dahi vilâyetlerimize ve şehirlerimize gelince tevakkûf ideriz diyü ihmâle mesâlik olursa kendülerinden mezbûr Çavuş'a ahz itdirüb evlerin mühürledib cânib-i şarkiyle kabz itdiresiz ve sen ki kâdısın mezbûreye me'mûr olan merkûm Mehmed Çavuş'un bu husûsa asla ihmâl ve müsâhale üzere olmayub gereği gibi mukayd ihtimâm iyleyüb hizmetinizde kusûr üzere olmayasız agâh olasız ki eğer ihmâl ve tekâssür iderseniz muâtîb ve me'sûl olmanız muhakkaktır timâr basiret üzere olasız. Tahrîren fî 15 Zi'l-kade sene 1044.

Vürûd fî 10 min şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe.

118/1

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Mekân-ı Sultanî Oldur ki

Amasya Kazâsı'na tabi' Hakala nâm karyede vâki' Kasım Bey türbesi Mehmed ve gayrileri üzerinde işbu rafî'-i tevkî'-i refî'-i Humâyûn Ahmed nâm kimesneye her vechle mahâl ve müstehâk olmanın tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek bâbında ricâ itmegin sadaka idüb bu berât-ı Humâyûn makrûnu virdüm ve buyurdum ki varub anda mezbûr Ahmed türbedâr olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vazîfe-i muayyinesi her ne ise bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere bu bâbda hiç kimesne mâni' ve dâfi' olmaya min-bâd dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Üsküdâr

Vürûd fî 27 şehri Şevvâli'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

118/2

İstanbul'dan ulağla kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Çavuş gelüb bir bargir virilmiştir gaflet olunmaya ve's-selâm. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

118/3

Fahrü'l-müderresin Mevlâna Halil Efendi Kamiyâb

Tahiyât-ı sâfiye ithâfiyla inhâ' olunur ki serdâr-ı ekrem tarafından Amasya'da Hızır Paşa medresesi yevmî kırk akçe ile size tevcîh olunub virilüb emri-ı alîsi rûznâme-i Humâyûna kayd olunmuşdur gerekdir ki ber-müceb emri-ı alîsi medrese-i mezbûrede âmâde ve istifâde üzere olası ve's-selâm fî gurre-i şehri Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

El-Fakir Nuh el-Kâdı Be-Asâkir-i Anadolu

Vürûd fî gurre-i şehri Zi'l-kade li sene-i mezbûre.

118/4

Mefahirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya kâdısı ve livâ-i mezbûrede vâki' kâdılar zîde fazlehûm ba'de's-selâm inhâ' olunur ki geçen seneden taht-ı kazalarınızda kalan (boşluk) top câmûslarının ve serahûrlarının mühimmât-ı levâzımın

görüb hâzır ve amâde iylemeniz mühimmâtdan olmuştur ankaribü'l-zaman adem varub mahalline ihrâç ve ta'yîn olunması fermân olunmuştur zikrolunan câmûsların bağlanması ve çayırlatması vech-i meşrûh üzere hâzır ve amâde olmak için serahûrlarına tenbîh ve te'kîd iylemeniz bâbında mektûb tahrîr ve irsâl olunub Rum çavuşlarından kıdvetü'l-akrân Ahmed Çavuş zîde kadrehûya irsâl olunmuştur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere kışlakdan olan top câmûslarının bir hoşça lâzım olam levâzımın görüb ve serahûrdan dahi mahkeme-i tenbîh ve te'kîd iyleyesiz ki hâzır ve amâde olub ihrâç için adem vardıkda hâzır ve muhâya buluna husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmâtdandır ana göre tenbîh ve te'kîd iyleyesiz ki câmûs bir hoşça görüb gözedib ve serahûr sen dahi hâzır ve amâde iyleyesin zaman-ı gelüb şöyle bilüb müceb mektûb ile 'amel olasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Şevvâlû'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Tokat El-Mahrûse

118/5

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Rum Beglerbegisi Ali dâme ikbâlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki inşallâhü te'âlâ ol-bahar hüccet asârda vâki' sefer-i Humâyûnum için iştirâ ve tedârik olunması fermânım olan üç yüz aded kanlı çekmek ve üç yüz çift kara sığırları mukaddemâ varîd olan emrim mücebince ta'cil ve ale't-ta'cil iştirâ ve tedârik idüb rûz-ı zaferde orduy-ı Humâyûnum'a ihzâr-ı fermânım olan mahalle irsâl ve i'sâl itdirmek ikdâm ve ihtimâm itdiresiz husûs-ı mezbûr mühîmmenin ehemmi olunması avk ve te'hîrden ihmâl ve müsahâleden be-gâyet ihtirâz iyleye şolki bu bâbda olan özr ve cevâbın makbûl Humâyûnum olmayub 'adem-i takayyüdü sebebiyle i'tâba müstehâk olmak mukarrerdir şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i şehri Şabanû'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf. Sahrây-ı Âmid

119/1

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Sivas eyâletinde kışlaması mîri made develerin sarbanlar kethüdâsı Mustafa zîde kadrehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bundan akdem Sivas'da kışlaması fermân olunan develerin ve ... iştirâ olunan mîri develerin muaccelen Diyarbekir'e gelince fermân olmagın kışlamakda olan develeri kaldırub ve mühimmât-ı levâzımların gördürüb ve menâzil-i merâhilde katara birer keyl

arpa ve birer garâr saman virilmek üzere cümle üç yüz elli katar devenin beş konaklık arpalıdan tedârik idüb ve üzerlerine yükledib ve yanık ademler koşub yolları gözetdirüb ber-vech-i ta‘cil zikrolunan develeri emin ve sâlim orduy-ı Humâyûnum’a ... i‘sâl iyleye diyü emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Rum beglerbegi Ali dâme ikbâlehû muvakkar hükm-i şerîfim göndermekle bu hükm-i şerîfim vâsıl olduğu birle ber-vech-i meşrûh üzere ber-vech-i ta‘cil develeri kaldırub bir gün evvel orduy-ı Humâyûnum’a getirmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olunan emrim üzere ‘amel idüb dahi eyâlet-i Sivas’da kışlatmaya me‘mûr olduğu üç yüz elli katar mîri develeri kaldırub yol mühimmâtların görüb ve menâzil-i merâhilde vech-i meşrûh üzere her bir katağa birer keyl arpa birer garâr saman virilmek üzere beş konaklık arpalıdan mirîmirân müşârün-ileyh alub üzerlerine yükledib ber-vech-i ta‘cil kalkub cümle zikrolunan mîri develeri doğru Diyarbekir’e getirüb bir gün evvel gelesin ve develeri alıkoyub yollarda gözetdirün emin ve sâlim ... getirüb ve ... ile edâ-yı hizmet iyleyesin halâ serdâr-ı zafer-şîârımın otağı ve asakir-î İslâmın çadırları Diyarbekir sahrâsına çıkub acele ile mahalli me‘mûra kakmaları fermânım olmagın develerin muaccelen gelmesi lâzımedendir şöyle ki vakt-i ile gelüb vâsıl olmaya veyahûd develer yüke zebûn gelüb yük beda‘mına hizmetin tehîrine sebep olmuş sen ana göre mukayyed olub emr-i şerîfim vâsıl olduğu gün husûs-ı mezbûre mübâşeret idüb develeri cem‘ idüb kalkub isti‘cal üzere Diyarbekir’e gidesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timad kılınız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Şevvâlü’l-mükerrrem li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Âmid

119/2

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fezâil ve’l-keâm Mevlâna Sivas ve Tokat ve Amasya ve Ladik’de kâdılar zîde fazlehûma tevkî‘-i refî‘-i humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki züemâdan ve erbâb-ı timârdan fermân-ı Humâyûn Sinan ve oğlu Mehmed ve Osman zîde kadrehûm dergâh-ı mu‘allâma arz-ı hâl sunub berât-ı Humâyûnumla mutasarrıf oldukları zeâmet ve timârları karyelerinin defterde râiyyet ve râiyyet oğullarından bazıları kadîmi sâkin oldukları yerlerini bırakub varub kasaba ve kurâda ve asker-î çiftliklerinden tahsin idüb bunlar varub kaldırmak istediklerinde on yıl mürûr itmişdir ve yirmi otuz yıldan berü vâki‘ tekâlifden oturduğumuz yerden virüb avârızhaneye kayd olduk diyü ta‘allül idüb asker-î tâifesi dahi çiftliklerinden olan reâyânın kışlamasına mâni‘ olmağla zeâmet ve timârları mahsûlüne noksân terdid itdiklerin bildirüb imdi kılıçlar

tashîh ve ashabına tevcîh olunub züemâ ve erbâb-ı timâr seferlerde uğur humâyûnûmda dâimâ hizmetden alub mahsûlüne noxsân iyledikleri kem hümâyûnûma ibka' olunmağın ol makûle perâkende olan reâyâ ve reâyâ oğulları husûsunda zamana itibâr olunub kadîm-i defterde kayd olunduğu yerlerine getirdilüb vilâyet-i ma'mûr abâdan olmak bâbında hatt-ı Humâyûnum sa'adet makrûnumla fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'im hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda hatt-ı Humâyûnum sa'adet makrûnumla sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrîm ... mucebince 'amel idüb dahi husûs-ı mezbûre ... sa'adetimden ihrâç olunmuş mühürlü sahîh suret-i defter-i cedîd-i hâkanîye nazâr idüb göresin kadîm-i yerlerinden kalkub varub zikrolunan yerlerden ve mahallerden sâkin olmuşlar ise defterler reâyâsı ve reâyâsı oğullarına asla fermân virilmemiştir oturduğu yerde avârizâ kayd olduk diyü ve tekâlîfe kayd olduk diyü ta'allül ve inâd itdirmeyüb kalkub kadîm-i sâkin olduğu karyelerine götürüb iskân itdiresiz şöyle ki bu bâbda hatt-ı şerîfimle sâdır olan emr-i şerîfime muhâlif yeniçeri ve sipâhi ve sâyir asâkir tâifesi mâni' olurlar anın gibileri isim ve resimleri ile yazub arz iyleyesiz ki emr-i şerîfim gönderüb i'timât itdikleri için zâbitleri ve mübâşirleri ile mahkeme haklarından gelüb emvâl ve erzâkları mîri için ahz oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timad kılasız. Fî evâil-i şehri Şevvâlü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Üsküdâr

120/1

Neccâr Emridir

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzl ve'l-keâm Mevlâna Amasya kâdısı zîde fazlehü tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki inşallâhü te'âlâ ol-baharda şark tarafına bi-z-zât hareketi Humâyûn Kızılbaş Bedmeaş üzerine izâm-ı sefer-i neferât eserim mukarrer olmağla muhâsara-yı hisâr ve tahribden ve ru-i efzâ-i esrâr için neccâr ve beldar tedariği ve ihzârı umûr-ı mühîmmeden olmağla kasaba-i mezbûrede ... ile ustaları olmak üzere beş nefer neccâr ve beş nefer beldarın cemân on nefer olur ihrâç idüb rûz-ı seferde orduy-ı Humâyûnumda hâzır ve ... şerîfime ... ve nâzır olmak üzere irsâl ve i'sal iylemek bâbında ferman-ı celilü'l-kadrîm sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr üzere 'amel idüb dahi işe ve güce ... ustaları olmak üzere kasaba-i mezbûrede vech-i meşrûh üzere beş nefer neccâr ve beş nefer ... ile ber-vech-i ta'cil ve tedârik ve ihrâç idüb nevrûzda yerlerinden kaldırub inşallâhü te'âlâ rûz-ı sefere değîn orduy-ı Humâyûnum'a ulaştırmaya ihtimâm iyleyesiz ve

zikrolunan neccâr ve beldar uğur Humâyûnumda idecek hizmetleri mukabelesinde cem‘an tekâlîf-i örfiyyeden ... ve teslîm olmak üzere her birine muâf nâme-i Humâyûnum virilmek fermânım olmuştur ana göre vâki‘ ve agâh iyleyüb ve yazub defter iylediğinizde olmakûle temessükâtı ve alametleri ve avladıkları kasaba ve kâryeleri ile tahrîr iyleyesiz ki inşallâhü te‘âlâ edâ-yı hizmet iylediklerinde her biriniz muâf nameleri ana göre yazılıb ellerine virile ve kat‘a nefer mezbûrenin aletleri ve zâhire ve esbâbları tahmîli için lâzım olduğu kadar bargirlerin ve kifâyet mikdârı zâhireleri cem‘ ve tedarîk idesiz ki yoldan ve izden müzâyaka çekmeyeler ve bi‘l-cümle bu sefere bi-z-zât kendü tevcîh‘ ve azîmet itmekle sâyir sefere ... koyub inşallâhü te‘âlâ bir daha sefere ihtiyaç olmak üzere itmam-ı Humâyûnum ziyâdedir ana göre mukâvemet olub taht-ı kazânuzda fermânım olan beş nefer neccâr ve beş nefer neccâr olanlar esbâb ve bargir ve zâhiresiyle müretteb ve mükemmel muaccelen ihrâç ve zaman-ı mezbûre değin orduy-ı Humâyûnum’a gönderüb ulaşırsınız şöyleki vakti ve zamanıyla kalmayub vâsıl olmaya ve yahud ... ‘amel manda ve yahud taze olub işe kadir olmayanları ... sefer hizmetinin olmuş olursuz özrü makbûl olmayub konulmayub müstâkil ademler gönderilüb olduğu mahâlde ahz olunub hizmetde Humâyûnumda ihmâl idenlere mevcut eşeddî akıbet ile hakkından gelinür bilmiş olasız ve bu neccâr ve beldar tekâlifi için bu sene olunmağla muâf nâmede olanlar mücebince çakırcılar ve mütekâidin hizmetine ta‘yin olanlar ve humâyûnum ... ve mirîmirân ve defterdârı ve defterdâr kethüdâları ... reâyâsı ve bi‘l-cümle ... ve müsellim nâmında her kim olursa olsun bu tekâlîfde dahl olub mukâvenetde olmaları emrim olmuştur ana göre mukayyed olub tâife-i mezbûrede kaîn ... kimesne muhâlefet ve ta‘allül itdirmeyüb cümlesine ve mukâvemet itdirüb taht-ı kazânuzda fermân olunan neccâr ve beldar ... üzere gönderilmekte ve hilâfına cevâb yazub arz itmekte içtinab iyleyesiz ki bu bâbda arzın makbûl olmayub muhkemi ... ve ... olursuz zikrolunan beş nefer neccâr ve beş nefer beldar tahsîl ve ihrâç için düstûr-i ekrem müşîr-i efhâm nizâ‘mü’l-ümem mudebbir-i umûri‘l-cumhûri‘l-ümem veziriazam ve serdâr-ı ekrem Mehmed Paşa edamallâhü iclâlehûnun kapucu başlarından Ahmed mübâşir ta‘yin olunmuştur mûmâ-ileyh marifetiyle muaccelen ihrâç ... koşub Erzurum’a irsâl idüb ... mevkûfâtıdan asâkir iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi‘l-yevmü’s-sâni ve‘l-ısrin min şehr-i Şabanü‘l-muazzâm li sene erba‘a ve erba‘în ve elf. Medine-i Âmid El-Mahrûse

Vürûd fi 12 şehr-i Şevvâl târih-i mezbûr.

120/2

Kasaba-i Amasya

Revgân ve Katran ve Kükürt ve

Revgân-ı Sâde 300 kıyye 12.000 akçe

Katran 100 kıyye 1800 akçe

Kükürd 50 kıyye 1000 akçe

Keçe 500 aded 5000 akçe

zikrolunan mühimmâtın bahâ'sında ... on dokuz bin sekiz yüz akçe gönderilmiştir getirüb teslim iylediklerinde kusûr kalan akçeleri edâ ve teslim olunur. Tahrîren fî evâil-i Şevvâl sene 1044. Medine-i ...

121/1

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtrâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Sivas Beglerbegisi Ali dâme ikbâlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki inşallâhü te'âlâ ol-bahar hüccet asârda vâki' sefer-i Humâyûnum için na'l lâzım ve tedârik mühîm olmagın Rum hazinesi mâlından her biriniz neccârları ile on dörder akçeye olmak üzere iki bin kesim at na'lı ve bin kesim câmûs na'lı kat' ve tedârik idüb ve dökdürüb Ramazân-ı şerîfde orduy-ı Humâyûnum'a mekkâri ile irsâl ve ... Humâyûnum'a ... teslim itdirmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb bir an ve bir sâat ârâm ve tevakkûf itdirmeyüb senki mîrimirân mûmâ-ileyh vech-i meşrûh üzere beş bin na'lı ve bin câmûs na'lı ber-vechi te'cili kat itdirüb Ramazân-ı şerîfde mekkâri tavarları ile orduy-ı Humâyûna irsâl ve orduy-ı Humâyûnum eminine teslim itdirmeğe ikdam ve ihtimâm itdirüb itmam-ı hidmet iylesiz husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmât için ve te'hirden ihmâl ve ihmâlden be-gayet ictinab idüb vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getiresiz ve hesabı mezbûr üzere nalların bahâ'sın ... ücretlerin Rum hazinesinde ashab-ı huhuka edâ ve teslim idüb kimesneniz bir akçe ketm itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmü'l-hamîs min şehri Şaban sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı El-Mahrûse-i Tokat

121/2

Emirü'l- ümerâi'l-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fiham zü'l-kadr ve'l ihtirâm sahibü'l-izz ve'l ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l alâ Sivas Beglerbegisi olub nazirü'l- emvâl olan Ali dâme ikbâlehû ve kıdvetü'l erba'bü'l-ikbâl 'umdetü'l ashâbü'l-iclâl camî-i vücuh-ı emvâl amirü'l-hazain bi-ahseni'l a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-bari hazine-i amiremin Rum cânibi defterdârı dâme ulüvvuhû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki eyâlet-i Sivas'da kışlayan mîri develer ve beş yüzü Ulus'dan ve Zile'den ve Kütahya'dan ve Niğde'den iştirâ olunan develerin bundan akdem ahz ve kabz için ol cânibde mîri develer kethüdâsı Mustafa kethüdâya emr-i şerîf gönderilmiş idi ki cümlesi dört yüz katar deve olub üç kıt'a bağlar ve bağçeleri lâzım ve mühîm olmagın mu'tad üzere üç katır yağlanacak yağ ve katranın ve yağ ve keçelerin Rum hazine-i mâlından iştirâ ve tedârik idüb ve kethüdâya mûmâ-ileyh teslim iyledik bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim (boşluk) vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi sen ki mirîmirân mûmâ-ileyh defterdârsın bir an ve bir sâat ârâm ve tevakkûf iyleyüb vech-i meşrûh üzere mîri develere üç katır lâzım olan yağ ve katran ve keçelerin Rum hazine-i mâlından eyâlet-i Sivas'da bulunan yerlerden mu'tad üzere iştirâ ve tedârik idüb kethüdâyı mûmâ-ileyhe teslim iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd iyleyesiz. Tahrîren fi'l-yevmü'l-râbi ısrin min şehr-i Şaban sene erba'a ve erba'în ve elf. Buk'a bir akçe beyân olunur.

Be-Medine-i Âmid

121/3

Amasya'da vâki' Atâbey buk'asına mutasarrıf olan Hüseyin nâm kimesne hidmet iyleyüb yeri hâlî ve mu'attâl olmagın işbu fermân-ı Humâyûn Mevlâna Mustafa zîde fazlehû her vechle lâyük ve müstehâk olmagın tevcîh olunub berât-ı Humâyûn virilmek ricâsına kâdısı Mevlâna-yı Mehmed arz iylemeğin vâki' sadaka idüb bu berât-ı Humâyûnu virdüm ve buyurdum ki varub zikrolunan buk'ada Mevlâna-yı mezbûr Mustafa buk'adar olub hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçeyle mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletim için du'âyâ müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' olmayub kimesne dahl ve ta'aruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi şehr-i Şaban li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürüd fi 22 şehr-i Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf

121/4

Oldur ki sefer-i Humâyûna tenbîhle Ali Ağa gelüb mâh-ı Zi'l-kade'nin sekizinci gününde sicili mahfûza kayd olundu.

121/5

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîân südde-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm Abdullah zîde kadrehû ulağla ... ademe bargir tedârik idüb irsâl olunur. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

122/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fâzîl ve'l-keîâm Amasya kâdısı zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki kazâ-i mezbûre sâkinlerinden dârende-i fermân-ı Humâyûn Ali nâm kimesne dergâh-ı mu'allâma gelüb arz-ı hâl idüb mukaddemâ yine kazâ-i mezbûre tabi' Bulduklu nâm kâryede sâkin iken kalkub otuz seneden mütecâviz kasaba-i Amasya'da Pirinççi Mahallesi'nde sâkin olub emr-i şerîfe vâki' olan tekâlifî mahâll-i mezbûre ahâlisi ile meân virüb kârye-i mezbûrede alâkası olmayub emlâk ve arazîsi yoğ iken hâliyâ kârye-i mezbûre ahâlisi mukaddemâ bizim kârye-i mezbûre sâkin idik vâki' olan tekâlifî bizim ile muhavere diyücek dâimâ hilâf-ı şer' ve kanûn rencîde itmekden hâlî ol makûlerinden ... hilâf-ı şer' rencîde olmayub men' ve def' olmak bâbında emr-i şerîfim taleb iyledigü ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda göresiz bunun mukaddemâ sâkin olduğı kâryede bağ ve bağçe ve tekâlif vermek icâb ider sâyir emlâk ve arazî olmayub fi'l-vâki' emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlif sâkin olduğı mahalle ahâlisi ile virinüz mezbûrlar tecrid-i mukaddemâ bizim kâryemizden sâkin idik bizimle vir diyü rencîde iyledikleri vaka'ası câiz değıldir men' ve def' idüb ... ol vechle mezbûrun hilâf-ı şer' ve kanûn rencîdedir diyü itdirmeyüb hilâf-ı şer' ve kanûn bi't-tamâm emr-i Humâyûn kimesne müdâhale itdirmeyesiz kazâda medhâl olmayanları dâhil itdirmeyüb i'nâd ve muhâlefet idenleri isim ve resimleri ile yazub bildirüb bu husûsiçün tekrâr şikâyet olunub emr-i şerîfim ... iylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-ka'detü's-şerîfe selâse ve erba'în ve elf.

122/2

Kapucu başlarından Mustafa Ağa nâm kimesne ulağla âsitâne-i sa'âdetden gelüb irsâl olundu. Tahrîren fî evâhir-i Ramazânü'l-mübârek sene 1044 kayd fî Şevvâlü'l-mükerrem. Yevmi 12.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Üsküdar

122/3

Hüseyin ve Mehmed Ağa nâm kimesneler âsitâne-i sa'âdetden gelüb yarar bargirler tedârik olunub orduy-ı Humâyûna irsâl olundu. Tahrîren fî evâil-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Üsküdar

122/4

Derviş Çavuş kendüye ve üçer nefer ademlerine Üsküdar'dan Diyarbekir'e varınca at virildiği kaydı şüdd. Hurrîre fî 15 şehr-i Şevvâl.

122/5

İstanbul'dan hazine ile gelen kapucu ağalara kapucu başlarından Mehmed ve Osman Bey ve iki nefer ademlerine ulağla Diyarbekir'den gelüb bargir irsâl olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

122/6

Vezîr-i a'zâm tarafından gelen Fâik ve Yusuf Ağa'ya ve bir nefer ademlerine at 3.

122/7

Diyarbekir'den ulağıyla Ramazân ve ... ve bir nefer ademeine bargir virülüb irsâl olundu. Tahrîren fî evâsıt-ı Şevvâlü'l-mükerrem li sene erba'a ve erba'în ve elf.

122/8

Ulak ile gelen Mehmed Çavuş'a ve üç nefer ademleriyle Fâik Bey'e at kirâsı 300 akçe.

122/9

Ulak ile Ayatullah Ağa'ya ve bir nefer ademine 3 at.

122/10

Ulak ile İdris Ağa kendüye ve bir nefer ademine

122/11

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavuş ulağıyla gelüb irsâl olundu. Tahrîren fî sâni Şevvâl li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı Yenişehir

122/12

Bölük kethüdâsı Mustafa kethüdâ Amasya'ya beş nefer bölük çavuşlarıyla gelüb mâh-ı Zi'l-kade'nin yirmi ikinci günü gelüb dahl olub sefere kayd olduğudur.

122/13

Sivas'dan hâssa-i sipâhilerinden Ahmed ve Hüseyin zîde kadrehûma ulağıyla Zi'l-hiccetü'ş 18 mezbûrlara at 3.

122/14

İstanbul'dan ulağla kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Derviş Çavuş gelüb bir bargir virilmişdir. Tahrîren fî şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

122/15

İstanbul'dan ulağla kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman ve Hüseyin Bey ve iki nefer ademe bargir virilüb irsâl olunmuşdur. Hurrîre fî on iki Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

123/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlâna Amasya Sancağı'nda vâki kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki cenâb-ı celâlet meâbım şark seferine me'mûr olan yeniçeri kullarıma ziyâde zâhire lâzım ve mühîm olmanın imdi zikrolunan kâdılıklarda ol emr-i şerîfimle ihrâcı fermânım olan

sürsât zâhiresi âsitâne-i amiremden irsâl olunan nişânlu ve mühürlü suret-i deftere kayd olunan dakîkin her bir keyli İstanbul'da yüzer akçeye olmak üzere yerleri ta'cil ve cem' ve tahsîl idesiz ki meblağ-ı mezbûr ile dakîk iştirâ olunub peksimed ... olunub âmâde itdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki hük-m-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim ile 'amel idüb ve dahi bir an ve bir sâat te'hir ve terahî ve tevakkûf iylemeyüb livâ-i mezbûrede vâki' kâdılıklarda ol emr-i şerîfimle ihrâc-ı fermân olan sürsât zâhiresinden irsâl olunan imzâlu ve mühürlü suret mücebince dakîkin her bir keyli İstanbul'dan yüzer akçe yerleri ta'cil ve ale't-tacil cem' ve tahsîl itdirüb bir ferde 'amel ve muhâlefet itdirmeyesiz ve bi'l-cümle meblağ-ı mezbûrun kapum kulları ve yeniçeri ve sâyir kullarım için peksimed iştirâ ve tedârik olunur gerekdir ki ana göre basîret ve ityân üzere olub vech-i meşrûh üzere olan emr-i şerîfe gönderesiz husûs-ı mezbûr için ömr-ü âhir i'saline muhtaç iylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Hurre fi'l-yevmü's sadis aşer şehri-i Zi'l-hiccetü'ş erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

123/2

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm kebirü'l-küberâi'l-fiham zu'l-kadr ve'l ihtirâm sahibü'l-izz ve'l ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l alâ Sivas Beglerbegisi Ali dâme ikbâlehû tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak ma'lum ola ki inşallâhü melikü'l-fiham ol-bahar hüccet asârda cenâb-ı celâlet meâb sa'âdet ve iclâl ve devlet ve ikbâl ile bi-z-zât ve bî-nefsihî sefer-i Humâyûnum'a tevcîh ve azimetim mukarrer olmagın mühimmât-ı sefer için kara sığır çekecek kanlı lâzım ve tedârik mühîm olmağla üç yüz kanlı müceddeden işletdirilir ise kerestesi yeni olub ve ihtimâli olmagın her bir kanlının iyisünden eyâlet-i Sivas'da bulunan kurâdan demürlü dahi ve sâyir levâzımı ile mükemmel sağ ve sâlim ve müstâhkem olmak şartıyla her bir kanlı dörder kamil guruşa her bir kara sığır çiftine koşulmuş ve işlemiş güçlü ve kuvvetli lağım(?) ve sakat pek küçük ve birbirine uymaz(?) olmayub her çifti sekizer guruşa üç yüz sığır çifti iştirâ ve tedârik idüb evel baharda vakt-i zamanı ile orduy-ı hümayûnuma irsâl iylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki (boşluk) vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi bir an ve bir sâat ârâm ve tevakkûf iylemeyüb sen ki mîrimirân mûmâ-ileyhsin vech-i meşrûh üzere müceddeden işletdirilmesi mukarrer olmagın demürlü ve levâzım sayiresi ... ile sağ ve sâlim müstâhkem olmak şartıyla üç yüz aded kara sığır çekecek kanlıyı işbu emr-i celilü'l-kadrim vardığı gibi mukaddem ve müstakîm ademler ta'yin idüb eyâlet-i Sivas'da

olan kurânın bulunan yerlerinde her bir kanlı dörder guruş olub ve ... ve koşulmuş ve kuvvetli ve güçlü olub lağım(?) ve sakat ve yaşlu ve ‘amel manda ve birbirine uymaz(?) olmamak şartıyla her bir çifti sekizer guruş olmak üzere üç yüz çift kara sığır çifti ta‘cil ve ale’t-ta‘cil iştirâ ve tedârik iyleyüb husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmâtdandır avk ve te‘hir ve ihmâl müsâhaleden ve kanlılardan demirsüz olub ve eski olmak âmelden ve sığırlar ... ve sakat ve pek küçük ve eski olmakdan be-gayet ictinâb iyleyesin ki bu bâbda olan öZR ve cevâbın makbûl Humâyûnum olmayub ma‘zul ve muateb olmak mukarrerdir ve inşallâhü te’âlâ kanlılar mecidd-i tâam ile orduy-ı Humâyûnum’a gelmek lâzım geldikde mu‘temed ademlerin ta‘yin idüb ve üzerlerine yük urdurmayub haste âheste öküzleri saklamayub gereği gibi görüb gözetdirin orduy-ı Humâyûnum’a irsâl itmâm-ı hidmet iyleyesin ve iki yüz kanlı ve iki yüz çift kara sığırların mühimmât için lâzım gelen iki bin dört yüz guruşu bi’l-fiil Canik Sancağı Begi Hacı Mehmed dâme izzihûnun zimmetinde olan Canik Sancağı’nın nüzûl mâlından halâ gönderilen emrim mücebince adem gönderilüb ve yüz kanlı ve yüz çift kara sığırların cümlesin senki mîrimirân mûmâ-ileyhsin bin otuz sekiz senesinden Malatya Sancağı’nın bedel-i nüzûl mâlın cem‘ idüb zimmetinde olan beş bin guruşun bin iki yüz guruşu mûmâ-ileyh Hacı Bekir’in aldığı bin iki yüz guruş ile ashâb-ı hukûkla hakların bi’t-tamâm edâ-yı teslîm iyleyesin ama mukayyed olası ki kimesnenin bir akçesi ki alınub ve reâyâdan hidmet nâmına bir akçe aldirmayasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar. Tahrîren fi’l-yevmü’l-ışrin min şehr-i Cemâziye’l-âhir li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

124/1

Bin kırk dörtde vâki‘ bin kırk yedi senesine mahsûb olmak perâkende berâtıdır

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Sâmi-i Mekân-ı Sultânî Oldur ki

Amasya ve Merzifon ve Köprülü’de vâki‘ perâkende keferetâifesinin bin kırk yedi senesine mahsûb olmak üzere iki yüz cizye hanelerinin her bir hanesinde iki yüz yirmişer akçe cizyelerin mirî için mühîm ve tahsîl olunmak lâzım ve mühîm olub lâkin târih-i mezbûrun senesi ati olmagın senelerin tashîh olunmak fermânım olmagın dergâh-ı mu‘allâm müteferkikalarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-a‘yân Mehmed zîde mecdehû mübâşir ta‘yin olunub orduy-ı Humâyûnum tarafından eline nişânlu ve mühürlü suret defter virilüb irsâl olunmuşdur mücebince cem‘ ve tahsîl itdirilmek emr olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle mûmâ-ileyh Mehmed zîde mecdehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi sen ki kâdılsız vilâyet-i mezbûrede vâki‘ perâkende keferetâifesinin ol

mikdâr hanelerinin her bir hanesinden târih-i mezbûreden tashîh senesine mahsûb olmak üzere ikişer yüz yirmişer akçe cizyelerin müteferrikâ-i mûmâ-ileyhin eline virilen nişânlu ve mühürlü suret defter mücebince cem‘ ve tahsîl ve ahz ve kabz itdirüb bir ferde ta‘allül ve i‘nad ve muhalefât itdirmeyesiz ve kesr ve defterden ve noksân haneden ve hilâf-ı emr-i defter reâyâyâya teaddî ve tecâvüzden ihtirâz iyleyesiz ve mirî için alınan altun ve guruşu hazine-i âmireme alındığı üzere alıviresiz ziyâde ve noksân alma ve aldirmaya bi‘z-zarûr akçe almak lâzım gelir ise onu bir dirhem gelür sahihü’l-ayâr tamâmü’l-vezn akçe aldırub zinhâr kırık ve züyûf ve miskal akçe almayalar ve aldirmayasız ve defter-i mezbûreye tabi‘ reâyâdan bazıları müteferrikâ ve çavuş ve erbâb ve bölük halkı ve dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri yanlarında ve çiftliklerin ve bağ ve bağçelerinde ve kapuların yanlarında olmağla ol makuleleri cizyelerin taleb olunub virilüb mâni‘ olmağla deftere kesr ve zarar müterettib olmayanları men‘ ve def‘ iyleyüb men‘le memnû‘ olmayanları isimleri ve dirlikleri ve sâkin oldukları kasaba ve kâryeleri ile yazub orduy-ı Humâyûnum’a arz ve ilâm iyleyesiz cem‘ ve tahsilde tamâm-ı hak ve adl üzere alub kesr-i defterden ve hilâf-ı emr-i defter reâyâyâya zulm ve teaddîden be-gayet tahrîr iyleyesiz ve hâsıl olan cizye mâlını mûmâ-ileyh mu‘temedü’n-aleyh ademler koşub orduy-ı Humâyûnum’a dâhil-i cizye itdiresiz ve cizye-i mezbûrenin semeni için bin kırık dört Cemâziye’l-evvel’inin on birinci gününde yüz bin akçenin dâhilinde orduy-ı Humâyûnum hazinesine yirmi bin akçe dahl olmuşdur şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmü’s-sâbi‘ ve’l-ışrin şehr-i Cemâziye’l-evvel li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Yurd-ı Sahrây-ı ...

124/2

Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadr ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izzî ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a‘lâ Sivas Beglerbegisi dâme ikbâlehû tevkî’-i refî’-i Humâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki inşallâhü melikü’l-gaffar evvel baharda güzeşte asârın imdâd-ı a‘fet halâ cenâb-ı gaffâr için hidâyet ve hazret resul çehâr-yâr-ı güzîn rıdvânullâhi te‘âla aleyhi ecmânullah bi-z-zât cenâb-ı devlet meâbım şark seferine tevcîh Humâyûnum mukarrer olmağla bundan akdem sana müekked ... emr-i celilü’l-kadrim gönderilüb eyâlet-i mezbûrede olan umûmen sancâk begleri ve sancâkdan olan alaybegleri ve züemâ ve erbâb-ı timâr ve çeribâşı ve çeri sürücülerini ve sipâhi ve yeniçeriler ve tûfengci ve cebeci ve bi’l-cümle birden bine ve binden yüz bine varınca mutasarrıf ve dirlik ve timâr tasarruf idüb erbâb-ı seyf ve sefer ihlâk olunan kullarım ile

ma'ân levâzım sefer ve mühimmât mükemmel ve ... hâzır ve tedârik idüb mükemmel eyâletiniz askerîyle nevrûz-ı firûzda kalkub suret ve isti'cal ile yürüyüb düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-reyi's-sâ'ib mûmehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sünûfi'l-avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zâmım serdâr-ı ekremim Mehmed Paşa edâma'llahü te'alâ iclâlehûya ... olub eyâletiniz askerî ile orduy-ı Humâyûnumda mevcûd ve hâzır bi-z-zât kudüm'ü(?) -şer' ve kudüm'ü(?) -hüsrevânem müterekkib ve nazâr olmagın fermân olmuştur imdi ol emr-i şerîfim âli mekân mukarrer olub müşârûn-ileyh sadrazâm kendü ile ka'lada olan tevâifi askerîyle nevrûz-ı firûzda çadırlarıyla ve bargir ve sahrâsına çektirüb ve sâyir senelerde mukaddem dernek ve cemiyet iylemesi husûsunda hatt-ı şerîf sa'âdetim gönderilüb muhkem fermân-ı şerîfim olmağla hükm-i şerîfde ta'yin ve tasrih olunduğu üzere ... ve seferine me'mûr olan eyâletiniz ümerâsı ve tevâifi asker ve sâyir erbâb-ı seferdir cümlesin kanûn-ı kadim üzere yarar cebelülerin mühimmât ... ile müretteb ve mükemmel hale getirdüb muaccelen idüb inşallah sana ruz-ı seferde orduy-ı Humâyûnda müşârûn-ileyh vezîr-i a'zâm ve serdâr-ı ekrem yanında hâzır ve mevcûd bulunmanız fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki emr üzere 'amel idesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazânü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'ın ve elf.

Be-Medine-i Âmid

125/1

Sefer-i Humâyûnum için ... Serdârına Ağa mektûbudur

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân hâliyâ Sivas ve Artvin .. ve Kozanlı Kazâları'nda vâki' yeniçeri yoldaşları üzerlerine serdâr olan Mahmud nâm yoldaş inhâ' ve ithâm olunan oldur ki hâliyâ 'izzetlü Padişah hazretleri Kızılbaş Bedmeaş üzerine sefere tevcîh ve azîmet iylemeleri mukarrer olmagın Sivas Eyâleti'nde ve Tokat'da olan serdârlara ve serdârlığınızda olan cümle yeniçerilere muhkem tenbîh ve te'kid idüb her birileri ... ve tüfenkleri ile hâzır ve âmâde olub sa'âdetlü padişah-ı devlet ve 'izzet ile ol cânibe vardıkda alayı ile karşı çıkasız ve siz ki Sivas'a varınca yol üzerinde vâki' olan kethüdâ serdârlarınız cümle serdârlıklarınızda sâkin ve mütemekkîn olan gürcü ve oturak ve sâyir nefer yeniçeri yoldaşları muhkem tenbîh ve te'kid idüb her birileri hâzır ve âmâde olub gürcü ve oturak olanlar kanûn-i kadim üzere âsitâne-i sa'âdet muhafazasına gelüb neferi

olan yeniçeriler bir an te‘hir iylemeyüb varub sefer-i Humâyûna gidüb uğraşub yarında bezl-i iktidar iyler kendü hevâ ve heveslerinde alub sefer-i Humâyûna ... emvâlleri ve erzâkları mirîye ... oldukdan sonra binbaşları dahi olursa sa‘âdetlü Padişah’ın kılıcından halâs olmazlar vebâlleri getirüb yanlarına bu husûsda bizden vebâl gitmişdir ve yeniçeri ve öncü ulağı ve topçu ve cebeci zümresinden mukîm ve misâfir olanları mirîye aid raci‘ olan metrukâtı ve muhallefâtların Sivas serdârı olan merkûm Mahmud nâm yoldaşa zabt ve kabz itdirüb müfredât defterleri ile bu cânibe irsâl iyleye diyü ana değın zabt ve kabz iyleyüb zimmetinizde olan beytü’l-mâlî dahi mezbûre müfredât defterleri ile teslîm kılalar şöyle bilesiz mazmûn-ı mesâtır ile ‘amel ideler.

... Degâh-ı Âli

125/2

Sipâhi çavuşlarından Ömer Çavuş ve silâhdârlar çavuşlarından Ahmed Çavuş mahrûse-i Amasya’ya mâh-ı Ramazân’ın on birinci günü emr-i şerîf ile gelüb sefer-i Humâyûn için tenbîh ve te‘kid olunur kayd-ı şüdd.

125/3

Yük hizmeti için bu emr-i şerîf beyân olunur

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fâzl ve’l-keâm Amasya kâdısı zîde fazlehû tevkî‘-i refî‘-i Humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki bundan akdem sana emr-i şerîfim gönderilüb inşallâhü te’âlâ bu sene-i mübârekeden ka’la muhasarâsı mühimmâtîçün kazâ-i mezbûrdan her çuvalı ellişer vukıyye rûmi olmak üzere yedi yüz çuval yapağı tedârik olunub sefer mahall-ine değın bir mahfûz mahâl salınub hıfz olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur imdi inşallâhü te’âlâ bu sâl-i ferhûnde halde bi-z-zât şark seferine tevcîh‘ Humâyûnum mukarrer olmağla ol emrim âlî mekân mukarrer olub zikrolunan yapağı aynı tedârik ile ihtimâm olunmak mühimmât emr-i dîn olub ve vakt-i mahall-i me‘mûre irsâl ve i‘sal olunmak dahi mühimmât umûr-ı mühimmeden olduğı ecilden yedi yüz çuvalın üç yüz elli çuvalı aynı ile yapağ ve üç yüz ellisi dahi batmanı birer gurus olmak üzere akçesin tahsîl idüb ve evvel akçe ile mekkârilere tutub dahi cümle tedârik olunan üç yüz elli çuval yapağı yüklettirüb mübâşir ta‘yin olunan kimesne ile inşallâhü te’âlâ mahall-i me‘mûre irsâl ve i‘sal iylemek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü’l-kadrim üzere ‘amel idüb dahi mukaddemâ vech-i meşrûh üzere her çuvalı ellişer vukıyye rûmi olmak üzere taht-ı kazânuzdan tahsîl-i

fermânım olan yedi yüz çuval yapağının üç yüz elli çuvalın aynı ile yapağı üç yüz elli çuvalın dahi bi't-tamâm bir guruş olmak üzere akçesin cem' ve tahsîl idüb ve ol akçe ile mekkâriker tutub tahsîl iyledikleri yapağı yükletdirüb tahsîline mübâşir ta'yin olunan kimesne ile inşallâhü te'âlâ vakt-i ve zamânı ile mahalli me'mûre irsâl ve i'sal idüb edâ-yı hizmet ve tekml-i maslahat iylemekde ikdâm ve ihtimâm üzere olasın ve'l-hâsıl husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûr-ı mühimmedendir minvâl-i meşrûh üzere üç yüz elli aynı ile yapağı mâ'dâ üç yüz elli çuvalının mekkâriker için batmanı birer guruş hesabı üzere akçesin tahsîl idüb vakt-i ve zamanıyla mahalli me'mûre irsâl ve i'sal iyleyesin şöyleki ihmâl ve müsâhale ile hizmet-i Humâyûnum avk ve te'hirine sebep olasın bir vecihle özrûn makbûl cevâbım mesmu' olmayub azl ile konulmayub iş bu akıbet ile i'tab olunmak mukarrerdir ana göre ihtimâm iyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şabanü'l-muazzâm li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Medine-i Âmid

125/4

Çuka-i selâseden yeniçeri tâifesi sefere ihrâca yeniçeri çavuşlarından Mustafa Çavuş emr-i şerîf ile gelüb yeniçeri tâifesin şer'en ihzâr idüb nevrûzda mukaddem Diyarbekir'e çukaların için tenbîh olunduğu kayd-ı şüdd. Hurreire fî 17 şehr-i Ramazân sene 1044.

126/1

Be-gayet tahrîr tezkere budur ki zimmetimizde olub Hakala nâm kârye reâyâsında hamilü'l-hurûf Sefer nâm zimmîye kârye-i mezbûrede vâki' Boyahane'ye ber-vech-i mukata'asından yüz kamil guruş der'ûhde idüb bir mikdâr bu boya(?) dahi virilüb zikrolunan Boyahane-i merkûm sipariş olunmuşdur gerekdir ki mezbûr zimmî kârhane-i merkûmu işledib madem ki bir sene meblağı mezbûr yüz kamil guruş bi't-tamâm edâ-yı teslim idüb kusûru olmaya eğer ademlerimizden ve âherden bir ferdi zimmî mezbûre dahl ve ta'arruz iyleye. Tahrîren fî gurre-i şehr-i Zi'l-hiccetü's-şerîfe li sene erba'a ve erba'în ve elf.

126/2

Oldur ki kârye-i mezbûrenin timârın mutasarrıf olan Günhan Çavuş merkûm Sefer zimmî muvâcehesinde ikrâr ve i'tiraf idüb balâda kayd olunan tezkere Efendim Mehmed Ağa'nın tezkeresidir didiği kayd-i şüdd. Hurreire fî selh-i şehr-i Şaban li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderresin Mustafa Efendi bin Hacı Hüseyin, Mehmed Çelebi
ibn-i Siyami, Kıdvetü'l-akrân Ali Bey.

126/3

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hüküm-i Oldur ki

Nefs-i Amasya'da vâki' merhûm Şehzâdehan türbesinde tahmînen bir akçe ile cüzhan olan İsmail nâm kimesne fevt olub mahlûl olmagın yerine işbu rafi'-i tevkî'-i hâkanî oğlu Şeyh Ahmed nâm kimesne her vechle lâyük ve mahalli müstehâk olmagın tevcîh olunub berât-ı şerîf virilmek ricâsına kazâyâ tabi' Mevlâna Mehmed arz iylemeğin sadaka idüb berât-ı Humâyûn 'izzet makrunu virdüm ve buyurdum ki varub zikrolunan türbede mezbûr Şeyh Ahmed babası yerine cüzhan olub hidmet-i lâzimesi müeddî kıldıkdan sonra yevmî tahmînen bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub kimesne dahl ve ta'aruz kılmaya şöyle bilüb alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî hamsin aşer şehr-i Recebü'l-ferd li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Vürûd fî 4 Ramazân.

126/4

Nişân-ı Şerîf-i Âlîşân-ı Hüküm-i Oldur ki

Nefs-i Amasya'da vâki' merhûm Burcu Paşa binâ iylediği medresede mu'id olan İsmail fevt olub mahlûl olmagın yerine oğlu işbu rafi'-i tevkî'-i refî'-i hâkanî salihanü'l-salihin Şeyh Ahmed zîde fazlehû her vechle lâyük ve mahâl olmagın tevcîh olunub berât-ı Humâyûn virilmek ricâsına kazâyâ tabi' Mevlâna Hafız Ahmed arz itmegin sadaka idüb berât-ı Humâyûn 'izzet makrunu virdüm ve buyurdum ki varub zikrolunan medresede mezbûr Şeyh Ahmed babası yerine mu'id olub hidmet-i lâzimesin müeddî ve mer'î kıldıkdan sonra sâbıkan tasarruf olunan üzere mezbûr Ahmed dahi ol vechle bi't-tamâm tasarruf olub vâkıfın ruhu için ve devâm-ı devletüm için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç âher mâni' ve dâfi' olmayub kimesneye dahl ve ta'aruz kılmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî semân aşer Muharremü'l-harâm sene 1440.

Vürûd fî 4 Ramazân. Be-Makâm-ı Kostantiniyye

126/5

Serdâr-ı ekrem vezîr-i a'zâm hazretlerinin kethüdâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim hazretlerinin nüzûl itdikleri kazâlarda zâd u zevâdları ve timârları tedârik idüb hazane-i âmiremi bir birinize ulaştırırsız diyü vârid olan emr-i şerîf celilü'l-kadr Ramazân-ı şerîfe'nin on birinci günü ... sicili mahfûza kayd olunmuşdur ve's-selâm

126/6

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Amasya ve Kerağre(?) kâdıları zîde fazlehûma ba'de't-tahîyye ve's-selâm inhâ' ve ilâm olunan oldur ki sâbikan Amasya alaybegisi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân alaybegi zîde kadrehû divân-ı Rûm'a gelüb tezkeresin ibrâz idüb mefhûmunda Amasya Sancağı'nda ve Sivas ve Kerağre(?) Nâhiyeleri'nde Ezine Pazarı ve Beyviran nâm kârîye ve gayride dört bin akçe hâssa timâr için kendüye tevcîh olunub berât için tezkere virmeğın timâr-ı mezbûr ile vâki' olan Erzurum muhafazâsından ve sâyir hizmetleri merkûm Hasan alaybegi zîde kadrehû edâ itdirüb timâr-ı mezbûrun alâkası yok iken mezkûr Mehmed Kerubi vechi dahl ve nizâ' iylediğün bildirmegin zikrolunan dört bin akçe hâssa timârı merkûm Hasan alaybegisi zîde kadrehûnun tezkeresinde mestûr olub hak ol makule mücebince mukarrer kılınub zabt ve tasarruf için mukarrer mektûb virilmiştir vusûl buldukda gerekdir ki timâr-ı mezbûru merkûm Hasan alaybegiye tezkeresi ve temessükâtı mücebince kemâkân zabt ve tasarruf itdirüb vech-i nizâ' iden mezkûr Mehmed'i ve âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz eğer dahl idüb aşâr mahsûlünden ve hukûk rüsûmundan alınmış nesnesi var ise bade's-sübûd hüküm idüb ... alıviresiz ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz.Tahrîren fî evâil-i şehr-i Şevvâlü'l-mübârek li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Yurd-ı El-Mahrûse Âmid

Vürûd fî 11 şehr-i Ramazânü'l-mübârek

127/1

Mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm merâciü'l-küberâi'l-fihâm ve zü'l-kadr-i ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm Amasya ve Sivas ve Canik Sancâkları dâme izzihû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm zikrolunan sancâklarda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki inşallâhü melikü'l-gaffâr evvel bahar hüccet asârda bi-z-zât cenâb-ı devlet meâb şark

seferine tevcîh‘ ve azîmetim mukarrer olmagın rikâb kâmiyâbıyla me‘mûr olan asâkir-i nusret çâkerim mürûr ve ubûr idecek menâzil ve merâhilde külli zad u zevade tedârik ve ihzâr olunması lâzım olmakla taht-ı kazânuзда sürsât zâhiresi ihrâç idilüb ve getirüb orduy-ı humâyûnumda nüzûl eminine teslîm itmek bâbında her biriniz isti‘cal ol emr-i şerîfim gönderilmiştir lâkin bu sene-i mübâreke de sâyir zamanda mukaddem hareket itmekle mâh-ı Şabanü’l-muazzâm da olmagın imdi her birinize mukaddemâ gönderilen ol emr-i şerîfim mücebince fermânım olan sürsât zâhiresi muaccelen cem‘-i tedârik ve tahsîli evâsıt-ı Şabanü’l-muazzâm’ın ... olunan menzillerde getirüb orduy-ı Humâyûnda nüzûl eminine teslîm itmek bâbında hatt-ı Humâyûn suret-i makrûnum fermân-ı âlişânım sâdır olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Mustafa Çavuş zîde kadrehû vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı suretim ‘amel idüb dahl ve asla te‘hir ve tevakkûf itmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Recebü’l-mürecceb şehr-i sene erba‘a ve erba‘în ve elf. Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-Mahrûse

127/2

...

Fî 26 şehr-i Şaban

Ulak Mustafa Çavuş ve hidmetkârı feres 2

Yevmî mezbûrede Vezîr-i a‘zâmdan gelen ulak ile feres 2

127/3

...

Fî selh-i Şaban li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Asitene’den gelen bostancılara feres 3

Merkûm Vezîr-i a‘zâm’dan gelen feres 2

127/4

Kıdvetü’l-kuzât Amasya Efendi ma‘lûm olaki sürsâtı Tuzla’ya irsâl idesiz diyü kapucu Ahmed yedinden emr-i şerîf vârid olundu.

127/5

Fî 12 şehr-i Ramazânü'l-mübârek ulakan Tatar Abdi ve Tatar Ali nâm kimesneler yevmî mezbûrda dâhil olduklarında yedlerine iki res' bargir teslîm olundu.

127/6

İşbu 1044 Ramazân-ı şerîfde yirmi altıncı günü gelüb Osman Çavuş ve kapucu Mehmed Ağa seferine gelüb âsitâneye gittiği emri şerîf kaydıdır.

127/7

Âsitânedен ulağıyla Yusuf Ağa ve bir nefer ademe mâh-ı Şevvâl'in evâilinde gelüb virilüb bargir beyân olunur.

127/8

Diyarbakir'de ulağla dergâh-ı âli müteferrikâlarından es-Seyyid Ali mâh-ı Şevvâl'in dördüncü günü gelüb kendüye dört nefer ademlerine virilüb bargir beyân ider.

127/9

Âsitâne'den ulağla dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kerim Çavuş ve bir nefer ademine mâh-ı Şevvâl'in evâilinde gelüb virilen bargir beyân olunur.

127/10

Âsitâne'den ulağla Murtaza Paşa ademlerinden mâh-ı Şevvâl'in beşinci günü gelüb Rıdvan Ağa bir nefer ademine virilen bargirin beyân olunur.

127/11

Âsitâne'den ulağla İsa ve Mehmed mâh-ı Şevvâl'in evâilinde gelüb virülen bargir beyân olunur.

128/1

Hazret-i Mevlâna-yı Şeriât Meâb

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm mümeyyizü'l-helâl ani'l-harâm Mevlâna Amasya kâdisı zîde kadrehû ba'de't-tahîyye ve's-selâm inhâ' ve ilâm

olunan oldur ki taht-ı kazânuzda vâki‘ nefsi Amasya mahallâtından Sevadiye ve Dere nâm Mahalle zimmîleri düğün idüb şürb-ı hamr itmekle kavga idüb bölük halkından Çerkes Mustafa nâm kimesnenin tevâbi‘inden Ramazan nâm sipâhi katl Mehmed ve bir kaç kimesneler mecruh ve anlar dahi fevt olmak üzere oldukları ve ziyâde teaddî ve tecâvüz olunduğu i‘lâm olunmağla mahalle-i mezbûrenin zimmîleri ve ol cemiyette sonradan bulunan ve mevcûd her kim ise divân-ı Rûm’a ihzâr olunub şer‘-i şerîf ve kanûn-ı münif üzere teftiş ve tefahhûs olunub şer‘en ve kânûnen lâzım gelen ikrâr-ı hak olunması mühimmât-ı dîn ve devletden olmagın ihzâr-ı şer‘ itmeyüb mektûb tahrîr olub kapucu başlarımızdan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ahmed zîde kadrehû ta‘yin ve irsâl olunmuşdur vusûl buldukda gerekdir ki ihzârı lâzım olanlar şer‘-i şerîfe getirüb ait iderlerse şer‘le buldurursa lâzım olanlara buldurduk koşub divân-ı Rûm’a irsâl ve i‘sal olurlarsa muktezâyı şer‘-i şerîf ve kanûn-ı münif üzere lâzım gelen ikrâr olunub sâyire olan dem husûsunda mukayyed ihtimâm cümleye lâzım ve lâyıq itdiği bahâne değıldür bu bahâne ile özl ve şer‘i şerîf ve kanûn kimesne rencide olmak ve arz iylemeleri mukarrerdir remîde olmak ihtimâli olmaya. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Recebü’l-ferd li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

Be-Medine-i Sivas El-Mahrûse

128/2

Kıdvetü’l-ulemâi’l-muhakkikîn ‘umdetü’l-fezâili’l-mudekkikîn yevmî otuz akçeyle Dârende (?) de vâki‘ Tahutiyye (?) medresesinde munfasıl olan Mevlâna Halil zîde fazlehû tevkî‘-i refî‘-i Humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki (boşluk) orduy-ı Humâyûnum’a gelüb sen ehl-i ilm ve senâhat-i (?) fâzilet olduğundan ... medrese-i mezbûrede bir seneden ziyâde ... ve orduy-ı Humâyûnum’a hayli müddet mülâzımın olub ol-cihetle mahâl ve müstehâk olduğun ecilden hakkında mezîd-i yerâhûm-i ‘aliyye-i hüsrevânem zuhûra getirüb işbu sene erba‘a ve erba‘în ve elf Recebü’l-mürecceb’in beşinci gününde Amasya’da vâki‘ Hızır Paşa medresesi yevmî kırk akçe ile sana tevcîh ve azîmet olunmuşdur buyurdum ki medrese-i mezbûreye varub ... olub talebe-i ta‘lim ulûm-ı akliyye ve nakliyye idüb eyyâm-ı mu‘tade-yi ta‘tilden gayrı günlerde bâb-ı ifâde ve istifâdeye meftûh tutub ders dimekden hâlî olmayasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i şehr-i Recebü’l-ferd li sene erba‘a ve erba‘în ve elf.

128/3

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Sivas Eyâleti'nde vâki' ve Amasya ve Canik Sancâkları'nda vâki' olan kâdılar zîde fazlehûm tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki cenâb-ı celâlet meâbım asâkir-i nusret çâkerim ve nusret zafer-eserim ile mürûr-ı ubûr idecek menâzillerde sürsât zâhiresinden mâ'dâ bulunmak ehemmi-umûrdan olmağla taht-ı kazâlarınuzda olan zâd u zevâde ve odun ve arpa ve saman ve otluk ve dakîk ve bal ve yağ ve sâyirleri kullara makûlerinden ellerinde bulunan zâhirelerin kaldırub kendü davarları ile orduy-ı Humâyûnum'a getirüb narh-ı cârî üzere bey' u şirâ' iylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş zîde kadrehû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi taht-ı kazâlarınuzda olan kasabât ve karib ve mecmâ-ı nâs olan yerlerde muhkem tenbîh ve te'kid murtezâ (?) idesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Recebü'l-ferd li sene erba'a ve erba'în ve elf.

Be-Makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

4. TARTIŞMA: Revan Seferi'nde Amasya'nın Konumu

Osmanlı İmparatorluğu 17. yüzyıla geldiğinde eski gücünü büyük ölçüde kaybetmiştir. Tımar sistemi zarar görmüş, mevcut konumunu ve sınırlarını koruma çabası içinde olan devlet bir taraftan tımar sistemindeki problemin üstesinden gelmeye çalışırken, bir taraftan da sistemdeki bozulmanın neticesinde ortaya çıkan Celâlilerle uğraşmak zorunda kalmıştır (Pamuk, 2012: 279). “Celâli İsyancıları” özellikle Amasya, Çorum, Tokat bölgelerinde etkili olmuş ve önemli siyasi, ekonomik, idari, sosyal ve güvenlik sorunları ortaya çıkmıştır (Beşirli, 2007: 183). Anadolu'nun genelinde etkili olan Celâli İsyancıları, Erzurum ve havalisini de etkilemiş, bölge halkında Celâli korkusundan dolayı huzur kalmamış ve güvenli gördükleri mahallere göç etmişlerdir. Osmanlıların iç sorun olarak Celâliler ile meşgul olmasını fırsat bilen Şah Abbas hücumu geçerek Tebriz'i ele geçirmiş, ardından Nahçıvan ve Revan'ı almıştır. Bunun üzerine IV. Murad bölgede huzuru sağlamak ve başıboş eşkıya takımını bertaraf etmek düşüncesi ile 1635'te Revan seferine çıkmıştır (Pamuk, 2012: 283). Revan kalesi küçük ise de hudut üzerinde bulunması sebebiyle önemi büyüktü. Revan kalesi 1635 Temmuz sonlarında (12 Safer 1045) muhasara edilmiş ve muhasara 11 gün sürmüştür. Kale muhafızı Emirgüne oğlu kaleden çıkarak Padişahla görüşüp kaleyi teslim etmiştir. Kale, tamir edilip içerisine 12.000 asker, cephane konup muhafızlığı Vezir Murtaza Paşa'ya bırakılmıştır (Uzunçarşılı, 1988: 196).

17. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nun içerisinde bulunduğu kriz taşraya da aksetmiş ve bilhassa eh-i örfün haksız fiilleri ile sıklıkla karşılaşmıştır. Tam da bu tezin kapsadığı tarihler arasında (1634-35) başlayan Revan seferi ile bu sürecin çakışması İmparatorluğu, bir taraftan eh-i örfün haksız uygulamalarını önlemeye çalışırken bir taraftan da sefer organizasyonu ile uğraşmak zorunda bırakmıştır. Bu netice ile daha evvel sefere gönderilen Vezir-i azam Mehmed Paşa Diyarbekir'de kışlarken daha önce aldığı talimat üzerine bütün hazırlığını Bağdat üzerine tertip etmişti; fakat seferin Revan üzerine olduğunu haber alınca derhal Erzurum'a hareket etmiştir (Uzunçarşılı, 1988: 196).

Nezihi Aykut'un yayına hazırladığı “IV. Murad'ın Revan Seferi Menzilnamesi” adlı eserde, Revan Seferi için 10 Şevvâl 1044 (29 Mart 1635)' de Üsküdar'dan hareket edildiği bildirilmiştir. Yine sefer güzergâhı içerisinde Ezinepazarı'na (22 Cumâdelahire) Pazar

günü, Amasya'ya (22 Cumâdelahire) Pazartesi günü ve Amasya'nın karyelerinden olan Gelkiras Karyesi'ne (24 Cumâdelahire) Çarşamba günü gelindiği ifade edilmiştir.¹⁶⁰ 3 No'lu Amasya Şer'iyye Sicili'nde transkripsiyonu yapılan belgeler, İmparatorluğun böyle bir kriz ortamından nasıl çıkmaya çalıştığına dair önemli veriler sunmaktadır.

Buna göre Amasya Sancağı'nın da dahil olduğu Sivas Eyaleti'ndeki kadılara yazılmış hükümlerde sancaklarda, kasabalarda ve karyelerde sakin olan asker taifesinin, eyalette bulunan yeniçerilerin, timarlıların, sipahilerin, cebecilerin, çeri başların, çeri sürücülerin, müteferrikaların, altıbölük halkı, divan-ı hümayun ve maliye katiplerinin cephane ve silahları ile Doğu seferine çıkmak üzere Diyarbekir sahrasında bulunan Vezir-i azam ve serdâr-ı ekrem Mehmed Paşa'ya katılmalarının emredildiği görülmektedir:¹⁶¹

“...tevkî'-i refî'-i Humâyûn vâsıl olıcak ma'lum olaki cümle altı bölük halkı sefer-i Humâyûnum'a me'mûr olmağla ale-l-acele gelmeleri ehemmi mühimmâtdan olmağla zikrolunan sancâklara varınca elviye-yi mezbûrede vâki' kasabât ve kurâda sâkin olan altı bölük halkının cümlesi bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf itmeyüb muaccelen kalkub düstûr-i ekrem müşîr-i efhâm nizâmü'l-alem mezid-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmîm-i mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-iclâl müeyyid-i erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el mahfûf-ı bi-sunûf-i avâtıf-ı meliki'l-a'lâ asâkir-i nusret me'serime serdâr olub vezîr-i a'zâm olan Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehûnun yanında ağaları ile tuğ ve bayrakları dibinde mevcûd bulunmaları için fermanım sâdır olmuştur...”¹⁶²

Sefere katılmak üzere sefer zamanına kadar silahlarıyla beraber askerlerin hazırlanması ve asker toplama işine özellikle dikkat edilmesi, kimsenin alıkonulmaması ve sefere katılacakların orduya zamanında katılması, yapılan yoklamada hazır bulunmayanların dirliklerinin ellerinden alınacağı hususunda da fermanlar gönderilmiştir:

“...fermân-ı şerîfim üzere bir an ve bir sâat te'hir ve tevakkûf itdirmeyüb a'le't-ta'cil kaldırub sefer-i Humâyûnum'a irsâl itmeye dikkat ve ihtimâm iyleyesiz müşârün-ileyh serdâr-ı âlem yektâr edâmallahü te'âlâ iclâlehû Diyarbakır'a varub dâhil oldukda cümle altı bölük halkı yoklanub mevcûduna başka defter alub rikâb-ı Humâyûnum'a gönderilüb arz olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur imdi yoklamada mevcûd

¹⁶⁰ Revan seferi güzergâhı için bkz: (Zeyrek, 1999: 50). Ayrıca bkz: (Ünver, 1952: 547)

¹⁶¹ A. Ş. S., 3, 1/1, 8/2, 18/1, 20/1, 29/3, 100/1, 101/3, 103/2, 107/2, 118/4, 124/2, 128/3.

¹⁶² A. Ş. S., 3, 20/1.

bulunmayanların dirlikleri kat' olunub ana göre her biri vech-i meşrûh üzere yoklamada ağâh idüb ta'cil ve a'le't-ta'cil kaldırub me'mûr oldukları üzere Diyarbakır'da cümlesi ağaları yanında tuğ ve bayrakları dibinde ve fermânım olan yoklamada mevcûd bulunmaları için tenbîh ve ikdâm ve ihtimâm halâ (?) kelâm (?) iyleyesiz...’’¹⁶³

Ordunun buğday, bal, yağ, peksimet vb. gibi zahire ihtiyacının karşılanması yanında hayvanlar için arpa, saman, otluk ihtiyacının karşılanması; atların nallanması, deve rahtı, çul, yapağı, odun, katran, top, top arabası gibi ordunun sefer sırasında ihtiyaç duyacağı her türlü malzeme, iaşe hazırlıkları içinde memurlar görevlendirilerek ihtiyaçların temin edilmesinin emredildiği görülmektedir:¹⁶⁴

“...şark seferi tarafına bi'z-zât hareket-i Humâyûnum ve Kızılbaş Bedmeaş üzerine (boşluk) sefer-i nusret-eserim mukarrer olmağla umûmen yeniçeri ve altı bölük halkı ve sâyir kapu kullarının zâd-ı zevâdeleri için ziyâde zâhire tedârik ve mahall-i me'mûra ihzâr umûr-ı mühîmmenden olmağla...”

“...taht-ı kazânızda vâki' doksan avârız hanesinin her hanesinden bir kilesi dakîk ve dört kilesi şa'ir olmak üzere kile-i İstanbul ile beş kile nüzûl zâhiresi ihrâç ve oligeldiği minvâl üzere reâyânın kendü tavarlarına tahmîl ve sen ki kâdısın bi'z-zât nakl ittirüb ve ma'an orduy-ı Humâyûnumdan nüzûl eminine teslîm iylemek emrim olmuştur...”

“...bi'l-cümle sefere kul ve kula zâhire lâzımdır ana göre mukayyed olub ol vechle kimesne ta'allül itdirmeyüb fermânım üzere zikrolunan nüzûl zâhiresin ihrâç ve reâyânın kendü tavarlarına tahmîl ve zamâniyla mahall-i me'mûreden gönderüb orduy-ı Humâyûnumda nüzûl eminine teslîm iyleyesin...”¹⁶⁵

Yine başka bir belge de nâl tedarikine dairdir:

“...sefer-i Humâyûnum için na'l lâzım ve tedârik mühîm olmağın Rum hazinesi mâlundan her biriniz neccârları ile on dörder akçeye olmak üzere iki bin kesim at na'lı ve bin kesim câmûs na'lı kat' ve tedârik idüb ve dökürüb Ramazân-ı şerîfde orduy-ı Humâyûnum'a mekkâri ile irsâl ve ... Humâyûnum'a ... teslîm itdirmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur...”¹⁶⁶

¹⁶³ A. Ş. S., 3, 20/1.

¹⁶⁴ A. Ş. S., 3, 2/2, 83/2, 108/1, 109/2, 121/1, 121/2, 123/1, 125/3, 125/3, 128/3.

¹⁶⁵ A. Ş. S., 3, 108/1.

¹⁶⁶ A. Ş. S., 3, 121/1.

Erzak ve mühimmatın taşınması için camus, bargir, deve, katır, karasığır tedarik edilmesi, zamanı gelinceye değin toplanan yerlerde kalması, beslettirilmesi ve bunların nakil edilmesine dair emirlerin olduğu görülmektedir.¹⁶⁷

*“sefer-i Humâyûnum için iştirâ ve tedârik olunması fermânım olan üç yüz aded kanlı çekmek ve üç yüz çift kara sığırları mukaddemâ varîd olan emrim mücebince ta‘cil ve ale’t-ta‘cil iştirâ ve tedârik idüb...”*¹⁶⁸

*“sefer-i Humâyûn için iştirâ olunan çift câmûslar ve kara sığırın emin ve sâlim Erzurum’a i’sali lâzım ve mühîm olmagın zikrolunan câmûs ve kara sığırın mübâşirin ve serahûrları ile her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise her biriniz taht-ı kazânızdan kifâyet mikdârı adem çıkarub köyden köye yollardan gönderilüb emin ve sâlim birbirinize ulaştırmanız emr olmuşdur...”*¹⁶⁹

Sefer için lazım olan top mühimmatının, askerın, camusun vb. Erzurum’a nakline dair kayıtlar bulunmaktadır.¹⁷⁰ Bu kayıtlardan bir tanesi yine Rumeli’den, Canık ve Trabzon sahillerine getirilen top mühimmatının ve askerın sevkine dairdir.¹⁷¹

Sefer ihtiyacının temininde harcanacak para için halktan olağanın dışında vergiler toplanmaktadır. Bu vergilerin toplanması sırasında askerîden ve halktan bazı kişilerin biz devlet hizmetinde çalışan kişileriz ve vergiden muâfiz diye vergilerini vermekte ihtirâz ederlerse bunlara izin verilmemesine dair emirlerin olduğu fermanlar vardır.¹⁷²

“Bin kırk beş senesine mahsûb olmak üzere avâriz ve bedel-i nuzûl emridir, şark seferine me’mûr olan asâkir-i nusret me’serime küllî zâhire lâzım ve mühîm olmagın umûmen vilâyet-i Anadolu’da vâki’ avâriz hanelerinden nüzûl akçesi ihrâç ve reâyâyâ kendü davarları ile mahall-i me’mûra nakl iylemeleri fermânım olmuş iken nüzûl akçesinin nakli reâyâyâ aid olmagın hallerine terahhûmen nüzûl zâhireleri bahâsı ve kirâsı ve avârizları mukabelesinde livâ-yı mezbûrda beş yüz altmış altı avâriz hânelerinin her bir hânesinden bin kırk dört senesinde vâki’ bin kırk beş senesine mahsûb olmak üzere yirmişer kâmil guruh bedel-i nüzûlleri cem’ ve tahsîl ve orduy-ı humâyûn hazinesine teslim itdirilmek için sipâhiyândan Mehmed Mustafa Abdullah zîde kadrehû ve ebnâ-yı

¹⁶⁷ A. Ş. S., 3, 2/2, 16/1, 17/1, 20/2, 26/3, 99/1, 101/2, 102/1, 102/2, 105/1, 106/1, 118/5, 119/1, 123/2.

¹⁶⁸ A. Ş. S., 3, 118/5.

¹⁶⁹ A. Ş. S., 3, 106/1.

¹⁷⁰ A. Ş. S., 3, 104/2, 112/4.

¹⁷¹ A. Ş. S., 3, 63/2

¹⁷² A. Ş. S., 3, 14/2, 21/1, 21/2, 26/1, 27/1, 83/1.

sipâhiyândan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Abaza zîde kadrehû ta'yin olunub ellerine nişânlu ve mühürlü mevkûfat defter sureti virülüb irsâl olunmuşlardır mücebince cem' ve tahsîl itdirilmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur..."

"...avâriz hanesine bağlı evler ve yerler tasarruf idenler askerîden ve a'yân-ı vilâyetten zî-kûdret kimesneler ve derbentçi ve köprücü ve menzilci ve bazı hizmet mukabelesinde muâf olanlar tasarruf ve zirâ'at iylemeleri ile mevkûfat defteri mücebince hanelerinin bedel-i nüzûlleri talep olunduk da biz askerî tâifesindenüz ve bazı hizmet mukabelesinde muâfız diyü virmeyüb mevkûfat defterine kesr ve noksân getürmek isterler ise men' ve def' idüb..."¹⁷³

Kale muhasarası için lazım olan neccâr (doğramacı, marangoz) ve beldar (geçit yerleri muhafızlarının adı) tedarikine dair emirler de bulunmaktadır: "*inşaallâhü te'âlâ olbaharda şark tarafına bi'z-zât hareket-i Humâyûnum Kızılbaş Bedmeaş üzerine izâm-ı sefer-i nusret eserim mukarrer olmağla muhâsara-yı hisâr ve tahribden ve ru-i efsâ-i esrâr için neccâr ve beldar tedariği ve ihzârı umûr-ı mühîmmeden olmağla kasaba-i mezbûrede ... ile ustaları olmak üzere beş nefer neccâr ve beş nefer beldârın cem'ân on nefer olur ihrâc idüb...*"¹⁷⁴

Sonuç olarak 3 No'lu Amasya Şer'iyeye Sicili'nde transkripsiyonu yapılan belgeler bize Amasya'nın konumu ve savaşın lojistiği hakkında bilgiler vermektedir. Devletin çeşitli sebeplerle gönderdiği ferman, berat gibi belgeler merkez ve Amasya arasındaki siyasi iletişimi bize yansıtarak Amasya halkının Revan seferi için padişah emri ile ne tür hazırlıklarda bulduklarını ortaya koymuştur.

¹⁷³ A. Ş. S., 3, 21/1.

¹⁷⁴ A. Ş. S., 3, 120/1.

SONUÇ

Uzun yıllar Osmanlı şehzadelerinin sancakbeyiliği yaptığı Amasya, XVII. yüzyıl başlarında Celali isyanları ve dini içerikli isyanlarla buhranlı dönemler yaşamıştır. H. 1044/ M. 1634 -1635 dönemine ait 3 No'lu Amasya Şer'iyeye Sicili'nde idari, askeri, siyasi, iktisadi ve sosyal gelişmelerle alakalı 407 adet belge bulunmaktadır. Sicilimizde en çok yer alan kayıtlar merkezden eyalete gelen kayıtlardan ferman, berat, buyuruldu; kadılar tarafından kaleme alınan kayıtlardan ise mülk satışı, mülk ihtilafı, asayiş ve bargir teslimi ile ilgili kayıtlardır.

Sicilimizde ki belgelerin tasnifinden ve içeriğinden anlaşılacağı üzere Osmanlı İmparatorluğu'nun sosyal, ekonomik, askeri ve idari konularıyla ilgili ayrıntılı bilgi elde etmek mümkün olmakla birlikte Amasya tarihine katkı yapabilmek imkân dâhilindedir.

Bu dönemde Amasya'da meydana gelmiş olaylar bölgede yaşayan insanların durumları hakkında şu bilgileri vermektedir: Merkezden eyalete gelen yazılarda genel olarak timar ve vazife tevcihleri, vergi toplanması ve sefer için lazım olan mühimmatın toplanmasına dair verilen emirler yer almaktadır. 17. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nun içerisinde bulunduğu kriz taşraya da aksetmiş ve bilhassa eh-i örfün haksız fiilleri ile sıklıkla karşılaşmıştır. Bu tezin kapsadığı tarihler arasında (1634-35) başlayan Revan seferi ile bu sürecin çakışması neticesinde, İmparatorluğun, ehl-i örfün haksız uygulamalarını önlemeye çalışırken bir taraftan da sefer organizasyonunun üstesinden nasıl gelmeye çalıştığını göstermiştir.

Kadılar tarafından kaleme alınan belgelerin içeriğinden ise Amasya'da Müslim ve gayrimüslim tebanın iç içe yaşadığını görmekteyiz. Gayrimüslim reaya, Amasya'da yaşayan Müslümanlardan kesinlikle tecrit edilmemiş, aksine onlarla iç içe yaşayarak hem ticari hem de sosyal hayatın her alanında bulunmuşlardır. Mesela mülk satışlarına baktığımız zaman Müslim ve gayrimüslimler arasında yapılan satışların olduğunu görmekteyiz. Burada birbirleri ile mülk alım satımı münasebetinde bulunmuşlardır. Yine mülklerin sınırlarına bakıldığında bazı Müslüman mülklerinin komşularının gayrimüslim oldukları anlaşılmaktadır.

Toplum düzenine dair konulardan oluşan küfür, hakaret, darp, yaralama, hırsızlık ve içki içme gibi huzuru ve güvenliği sarsan konular da muhakkak mahkemeye aksetmiştir. Boşanma hadiselerinde kadınların haklarının korunduğu anlaşılmaktadır. Kocanın karısını boşayabildiği gibi kadınların da kocalarını muhalaa yolu ile boşamak için mahkemeye

başvurdukları görülmektedir. Mülk satışlarında da yine kadınların mülk alım ve satımında söz sahibi olduğu ve gerek bizzat gerekse vekil aracılığı ile kendilerini mahkemede temsil ettikleri görülmektedir. Osmanlı siyaset anlayışını tek bir kavram ile belirtmek gerekirse muhakkak ki bu kavram “adalet” olurdu. Devleti ve toplumu ilgilendiren hemen her konuda belgelerin yer aldığı Şer‘iyye sicillerinde de bu adalet kavramını açıkça görmekteyiz. Yani mülk – alım satımlarından atama beratlarına, borç – alacak ilişkilerinden vazife tevcihlerine; adam öldürmeden merkezden gönderilen hükümlere kadar birçok belge adaletin kapsamına girmektedir. Nitekim siyaset-adalet-kadı üçlüsünün gösterdiği üzere Şer‘iyye sicilleri, Osmanlı devlet düzeninin nasıl olduğunu ve yöneten-yönetilen arasındaki ilişkilerin ne şekilde cereyan ettiğini gösterecek en iyi belge gruplarından biri olarak ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. İ. (2007). Nişan. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 33, s.152 – 154). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Acar, H. İ. (2010). Talak. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 39, s. 496 – 500). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Açık, T. (2006). 1916 No’lu Şer’iyye sicillerine göre Trabzon’da mülk satışları. *Uluslararası Trabzon ve Çevresi Kültür ve Tarih Sempozyumu İçinde* (c.1, s. 169 – 188). Trabzon: Türk Ocakları Trabzon Şubesi.
- Açık, T. (2007). *Şer’iyye sicillerine göre Trabzon’da mülk satışları (1160 – 1170/ 1747 – 1757)*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Açık, T. (2012). *Gelenek ve modernlik arasında bir Osmanlı şehri: 17. yüzyılın ilk yarısında Trabzon’da siyaset*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Açık, T. (2013). Yeminin iki yüzü: vicdanı ve toplumsal kanaat arasında Osmanlı bireyi. *History Studies International Journal of History*, 5/ 2, 1 – 19.
- Açık, T. (2015). Toplumsal cinsiyet bağlamında Osmanlı hukukunda kadından eşkiya olup olamayacağına dair bir tartışma: Havva Hatun örneği. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 1/1, 35 – 94.
- Açık, T. ve İskender, Ö. (2009). Osmanlı mimarlığının metinsel dili: mimarlık tarihi yazınında Şer’iyye sicillerinin yeri. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 7/13, 461 – 473.
- Akdağ, M. (1966). Genel çizgileriyle XVII. yüzyıl Türkiye tarihi. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 4/6, 201 – 247.
- Akgüzdüz, A. (1988). *Şer’iyye sicilleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Akman, M. (2009). İstanbul kadı sicillerindeki Arapça kayıt örnekleri. *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, 1/ 8, s. 7-22.
- Aktan, H. (2005). Miras. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 30, s. 143 – 145). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Apaydın, H. Y. (2001). Karz. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 24, s. 520). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

- Apaydın, H. Y. (2002). Kefil. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 25, s. 168 – 177). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Atar, F. (1995). Fetva. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 12, s. 486 – 496). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Atar, F. (2005). Muhalaa. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 30, s. 399 - 402). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aybakan, B. (2011). Temlik. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 40, s. 428 – 430). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aybakan, B. (2013). Vekalet. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 43, s.1 – 6). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aydın, M. A. (1992). Borç. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 6, s. 285 – 291). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aydın, M. A. (1994). Deyn. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 9, s. 266 – 268). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aydın, M. A. ve Hamidullah, M. (2002). Itaknâme. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 19, s. 215). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aykut, N. (1984). IV. Murad'ın Revan seferi kronolojisi. *Tarih Dergisi*, 1/34, 183 – 246.
- Bardakoğlu, A. (1994). Diyet. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 9, s. 473 – 479). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Bardakoğlu, B. (1998). Hibe. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 17, s. 421 – 426). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Beşirli, M. (2007). Osmanlı klasik dönem sonrasında Amasya (17. – 19. yüzyıllarda Amasya). Y. Bayram (Ed.), *Amasya il yıllığı içinde* (s. 183 - 206). Amasya: Amasya Valiliği.
- Cin, H. ve Akgündüz, A. (1990). *Türk İslam hukuk tarihi*. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı.
- Çiçek, K. (2001). Cemaat mahkemesi'nden kadı mahkemesine zimmîlerin yargı tercihi. *Pax Otomana*, 31 – 49.
- Demir, A. ve Dönder, Y. (2017). Amasya tarihine ışık tutacak yeni bir şer'iyye sicili, *II. Uluslar arası Amasya Sempozyumu içinde* (c. 1, s. 159 – 168). Amasya.
- Devellioğlu, F. (2006). *Osmanlı – Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

- Ekiz, Z. (2003). *1828 nolu Trabzon kadı sicilleri transkripsiyon ve değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Er, F. (2009). *XV ve XVI. yüzyılda Amasya*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erbay, C. (2006). Nafaka. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 32, s. 282 – 285). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Ergenç, Ö. (2013). *Şehir, toplum, devlet Osmanlı tarihi yazıları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Evsile, M. (2007). Milli mücadele döneminde Amasya. Y. Bayram (Ed.), *Amasya il yıllığı içinde* (s. 231 - 253). Amasya: Amasya Valiliği.
- Faroqhi, S. (1999). *Approaching Ottoman History: an introduction to the sources*. Cambridge.(Türkçe tercüme: Zeynep Altok, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir?*. İstanbul, 1999).
- Gabriel, A. ve Yinanç, M. H. (1978). Amasya. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c.1, s. 392 – 396). İstanbul: MEB.
- Gedikli, F. (2005). Osmanlı hukuk kaynağı olarak Şer‘iyye sicilleri. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3/5, 187 - 213.
- Gedikli, F. (2007). Şer‘iyye sicillerinin hukuk tarihi açısından önemi ve sicillere dayalı araştırmalar. *İslam araştırmaları dergisi*, 71 – 96.
- Gerber, H. (1988). Bir Osmanlı kentinde ekonomi ve toplum: Bursa 1600- 1700 (Max Schloessinger anma dizisi, monograf in.). Kudüs: İbraniler Üniversitesi.
- Gökbilgin, M. T. (1965). 15 ve 16. asırlarda eyâlet-i Rûm. *Vakıflar Dergisi*, 51 – 62.
- Gökbilgin, M. T. (1992). *Osmanlı paleoğrafya ve diplomatik ilmi*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Güler, M. A. (2015). Modern kölelik ve modern köleliğin görünümleri. *İş ve Hayat Dergisi*, 23 – 46.
- Günay, H. M. (2012). Vakf. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 42, s.475 – 479). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Günay, R. (2012). Şer‘iyye sicillerinde mülk alışverişleri: kullanılan usul ve dil. *S. D. Ü. Fen – Edebiyat Dergisi* , 1/ 27, 15 – 24.
- Güneş, H. (2007). Osmanlı döneminde sosyolojik açıdan Amasya. Y. Bayram (Ed.), *Amasya il yıllığı içinde* (s. 207 - 230). Amasya: Amasya Valiliği.

- Gürbüz, A. (1993). *Toprak ve vakıf ilişkileri çerçevesinde XVII. Yüzyılda Amasya sancağı*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, A. (2007). Osmanlı klasik döneminde Amasya. Y. Bayram (Ed.), *Amasya İl Yıllığı İçinde* (s. 165 - 182). Amasya: Amasya Valiliği.
- Güven, M. A. (2006). *33 numaralı Konya Şer'iyeye sicili değerlendirme ve transkripsiyon*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Halaçoğlu, Y. (2012). Klasik dönemde Osmanlı devlet teşkilatı. *Türkler Ansiklopedisi*, 1-58.
- İlgürel, M. (2003). 1116 – 1119/ 1704 – 1707 tarihleri arasında Balıkesir'e ait narh düzenlemeleri. *The journal of ottoman studies*, 1/23, 11 – 21.
- İnalcık, H. (1943). Osmanlı tarihi hakkında mühim bir kaynak. *A. Ü. D. T. C. F. Dergisi*, 1/1, s. 89 – 96.
- İnalcık, H. (2009). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi Cilt I*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- İnan, K. (1999). 1831 nolu Şer'iyeye sicillerine göre 17. yüzyıl ortalarında Trabzon'da mülk satışları. *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 120, 103 – 124.
- Jennings, C. R. (1986). The judicial registers (şer'î mahkeme sicilleri) of Kayseri (1590-1630) as a source Ottoman history. *International Journal o Turkish Studies: IJTS/Univesity of Wisconsin*. 175- 189.
- Kahraman, A. (2010). Takas. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 39, s. 451 – 453). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kahriman, S. (1999). *26 no'lu Amasya Şer'iyeye sicilinin sosyal ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi (1710 – 1711)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kallek, C. (2006). Narh. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 32, s. 387 – 389). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kavaklı, S. (2011), *XVII. yüzyılın ikinci yarısında Amasya (Şer'iyeye sicillerine göre)*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, A. (2008). 17. yüzyıl Bursa Şer'iyeye sicillerinin İslam aile hukuku açısından tahlili. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17/1, 81 – 107.
- Kaya, S. (2005). Mahkeme kayıtlarının klavuzu: sakk mecmuaları. *Türkiye Aratırmaları Literatür Dergisi*, 3/5, 379 – 416.

- Kenanoğlu, M. M. (2006). Mülk. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 31, s. 540 – 542). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kenanoğlu, M. M. (2013). Vergi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 43, s. 52 – 58). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kök, M. (2006). *H. 1200 – 1201 (M. 1785 – 187) tarihli Şer‘iyye sicillerine göre Amasya’nın idari, sosyal ve iktisadi yapısı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köse, A. (2000). İhtida. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 21, s. 554 – 558). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Küpelî, Ö. (2010). “Irak-ı Arap’ta Osmanlı – Safevi mücadelesi (XVI. – XVII. yüzyıllar). *History studies international journal of history*, 227 – 244.
- Kütükoğlu, M. (1983). *Osmanlılarda narh müessesesi ve 1640 tarihli narh defteri*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Kütükoğlu, M. (1992). Berât. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 5, s.472 – 473). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kütükoğlu, M. (1992). Buyuruldu. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 6, s.478 – 480). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kütükoğlu, M. (1994). *Osmanlı belgelerinin dili*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Kütükoğlu, M. (1995). Ferman. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 12, s.400 – 406). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kütükoğlu, M. (2006). Narh. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 32, 390 – 391)
- Meriç, N. (2015). İstanbul müftülüğü Fetva soru örneklerinde gündelik hayat. *Din ve Hayat Dergisi*, S. 24, 1 – 176.
- Ocak, A. Y. (1980). *Babailer isyanı*. İstanbul: Dergah Yayınları
- Olçay, O. F. (2010). *Amasya şehri*. Amasya: Amasya Belediyesi.
- Ortaylı, İ. (1994). *Hukuk ve idare adamı olarak Osmanlı Devleti’nde kadı*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Öz, M. (2012). Vasi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 42, s. 546). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Özdemir, Y. (2003). *H. 1109 – 1110/ M. 1697 – 1699 tarihli ve 22 no’lu Amasya Şer‘iyye sicilinin transkripsiyonu ve tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Özpolat, L. (2016). *1 numaralı Konya Şer'iyeye sicili (970 – 1019/ 1563 – 1610) değerlendirme ve transkripsiyon*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, T. (2011). *Osmanlıların kuzey ve doğu seferlerinde savaş ve Trabzon*. Trabzon: Sander Yayınları.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı tarihi deyimleri ve terimleri sözlüğü* (c. 1, 2, 3). İstanbul: M. E. B.
- Pamuk, B. (2012). *Osmanlı tarihi (zor yılların başlaması)*. T. Gündüz (Ed.), Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Sahillioğlu, H. (1967). Osmanlılarda narh müessesesi ve 1525 yılı sonunda İstanbul'da fiyatlar. *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, S. 1, 36 – 53.
- Sak, İzzet. (2006). Osmanlı toplumunda namzedin (nişanın) bozulması ve sonuçları: Konya örneği (18. yüzyılın ilk çeyreğine ait Konya Şer'iyeye sicillerine göre). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 16, 1 - 496.
- Sami, Ş. (1992). *Kamus-ı Türki*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Saydam, A. (2015). Osmanlı medeniyeti tarihi. İstanbul: Kitabevi yayınları
- Selçuk, H. (2015). Şer'iyeye sicillerinin şehir tarihi açısından önemi (Kayseri örneği). *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, 361 – 380.
- Sevici, H. (2011). *54 numaralı Konya Şer'iyeye sicili'nin değerlendirme ve transkripsiyonu (H. 1150 – 1152/ M. 1738 – 1740)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şahin, İ. ve Emecen, F. (1991). Amasya. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c.3, s. 1 - 4). İstanbul: M. E. B.
- Şimşek, E. (2007). *Şer'iyeye sicillerine göre Trabzon'da borç – alacak ilişkileri (1112 – 1126/ 1701 – 1714)*. Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Şimşirgil, A. (1996). XVI. yüzyılda Amasya şehri. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, S. 11, 77 – 109.
- Tabakoğlu, A. (1987). Osmanlı ekonomisinde fiyat denetimi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 43/1, 1 - 121.
- Uğur, Y. (2003). Mahkeme kayıtları (Şer'iyeye sicilleri): literatür değerlendirmesi ve bibliyografya. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1/1, 305 - 344.
- Uğur, Y. (2010). Şer'iyeye sicilleri, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)* (c. 39, s. 8- 11)., İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

- Uzun, Celalettin. (2013). *M. 1638 – 1639/ H. 1048 – 1049 tarihli Harput Şer‘iyye sicilinin tanıtımı ve fihristi* (c. 23, S. 1). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1988) *Osmanlı Devleti'nin ilmiye teşkilatı*. Ankara: T. T. K.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı tarihi*. (C. 3). Ankara: T. T. K.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1994). *Osmanlı tarihi*. (C. 1). Ankara: T. T. K.
- Ünver, A. S. (1952). IV. Murad'ın Revan seferi kronolojisi. *Belleten*,16/64, 544.
- Yaşar, H. H. (2007). *Amasya tarihi* (c.1, 3). M. Aydın ve G. Aydın (Haz.). Amasya: Amasya Belediyesi.
- Yavuz, M. (2009). *Kütahya Şer‘iyye sicilleri 15 numaralı defterinin transkripsiyon ve değerlendirmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yolcu, S. (2001). *Amasya'nın 2191 numaralı Şer‘iyye sicili transkripsiyon ve değerlendirmesi (H. 1054 – 1059 /M. 1645 – 1650)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Zerey, O. (2003). *1824 numaralı Trabzon kadı sicili transkripsiyon ve değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Zeyrek, Y. (1999). *IV. Sultan Murad'ın Revân ve Tebriz seferi rûznamesi*. Ankara: KültürBakanlığı

Arşiv Belgeleri

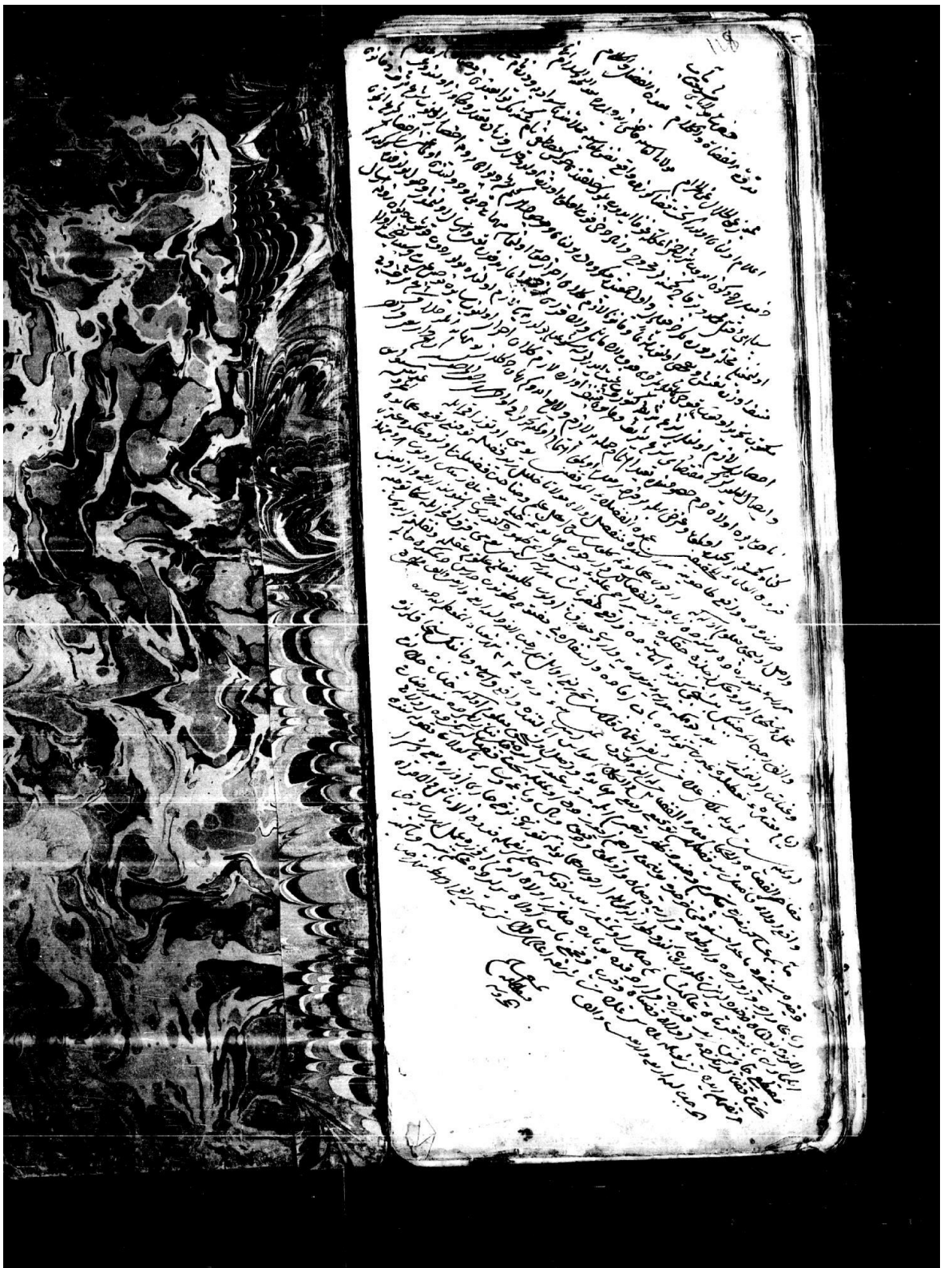
Amasya Şer‘iyye Sicilleri (A. Ş. S.). No: 3.

İstanbul Kadı Sicilleri Rumeli Sadareti Mahkemesi (2010). No: 56 F. Receb ve S. Atay (Haz.). İstanbul: İSAM.

EKLER

Ek [9], A. Ş. S., 3, s. 128

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Merve TEMİZ

Doğum Yeri: ÇORUM

Doğum Tarihi: 1992

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğretimi: Erciyes Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

1 – 3 Numaralı Amasya Şer‘iyye Sicillerine Göre Mülk Satışları, 4 – 7 Ekim
Uluslararası Amasya Sempozyumu C. 1, s. 583.

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl: Çorum Toki Özel Eğitim Uygulama Okulu – 2018
: Çorum Mimarsinan Orta Okulu - 2018

İLETİŞİM

E-posta Adresi: Mrvetemiz@gmail.com